

UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU

Cu titlu de manuscris

CZU: 373.2.018(043.3)

BIRTOK ANDRASCIUC VASILICA

**SOCIALIZAREA PREȘCOLARILOR ÎN CONTEXTUL
PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚĂ-FAMILIE**

Teză de doctor în științe ale educației

Specialitatea 531.01. Teoria generală a educației

Conducător științific:

Antoci Diana, conferențiar universitar, doctor habilitat

Chircă Galina, conferențiar universitar, doctor

Autor:

Birtok Andrasciuc Vasilica

CHIȘINĂU, 2023

© BIRTOK ANDRASCIUC VASILICA, 2023

Cuprins:

ADNOTARE	5
LISTA ABREVIERILOR	8
LISTA TABELELOR	9
LISTA FIGURILOR	11
INTRODUCERE	13
1.FUNDAMENTE PEDAGOGICE ȘI PSIHOLOGICE ALE SOCIALIZĂRII PREȘCOLARILOR	22
1.1. Delimitări conceptuale ale socializării din perspectiva științelor educației.....	22
1.2.Structura, mecanismele și condițiile socializării personalității.....	29
1.3. Specificul socializării copiilor de vârstă preșcolară.....	34
1.4.Concluzii la capitolul 1	46
2. REPERE CONCEPTUALE ȘI METODOLOGICE ALE PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚA-FAMILIA	48
2.1. Dimensiuni teoretico-aplicative în interpretarea parteneriatului educațional grădiniță- familie	48
2.2. Metodologia evaluării socializării și a parteneriatului educațional	64
2.3. Modelul pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie	74
2.4. Concluzii la capitolul 2	86
3. STUDIUL EXPERIMENTAL AL SOCIALIZĂRII PREȘCOLARILOR ÎN CONTEXTUL VALORIFICĂRII PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚĂ- FAMILIE	88
3.1. Designul experimentului pedagogic	88
3.2. Nivelul inițial al socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie.....	95
3.3. Eficientizarea socializării preșcolarilor prin dezvoltarea parteneriatului educațional grădiniță-familie.....	118
3.4. Validarea experimentală a Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie.....	131
3.5. Concluzii la capitolul 3	151
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	153
BIBLIOGRAFIE	157
ANEXE	173
Anexa 1. Tabelul 1.1. Corelația Chestionarul SCE (componentele: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență).....	173

Anexa 2. Tabelul 2.1. Corelația dimensiunilor constitutive ale parteneriatului educațional pentru validarea Chestionarului 5CE (cognitive, emoționale, comportamentale) după testul Bravais-Pearson	174
Anexa 3. Tabelul 3.1. Corelația componentelor la validarea Fișei de observare a socializării preșcolarilor-cadre didactice după testul Bravais-Pearson (r)	175
Anexa 4. Fișă de observare a socializării preșcolarilor	176
Anexa 5. Screening-ul competențelor sociale- forma pentru părinți SCS-P vârsta 4-5 ani (M. Miclea, 2010, COGNITROM).....	178
Anexa 6. Screening-ul competențelor sociale-forma pentru educatori SCS-E vârsta 4-5 ani (M. Miclea, 2010 COGNITROM).....	179
Anexa 7. Chestionar de identificare a implicării părinților în educația copilului.....	180
Anexa 8. Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional 5ce (D. ANTOCI, V. ANDRASCIUC-BIRTOK, 2022).....	182
Anexa 9. Screening-ul competențelor sociale- forma pentru părinți SCS-P vârsta 5-7 ani (M. Miclea, 2010, COGNITROM).....	184
Anexa 10. Screening-ul competențelor sociale-forma pentru educatori SCS-E vârsta 5-7 ani (M. Miclea, 2010 COGNITROM).....	185
Anexa 11. Tabelul 11.1. Corelația dintre componentele parteneriatului educațional și dimensiunile SCS în etapa de constatare (după testul Bravais-Pearson)	186
Anexa 12. Proiect strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”	187
Anexa 13. Rezultate semnificației diferențelor componentelor socializării în etapa de constatare și control pentru grupul experimental și grupul de control conform testului t-Student pentru eșantion perechi	224
DECLARAȚIE de asumare a răspunderii pentru originalitatea conținutului tezei și respectarea standardelor de calitate și de etică profesională.....	230
CURRICULUM VITAE	231

ADNOTARE

Birtok Andrasciuc Vasilica

„Socializarea preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie”,
teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2023

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, 148 pagini de text de bază, bibliografie din 206 de titluri, 13 anexe, 44 figuri și 41 tabele.

Publicații la tema tezei: rezultatele obținute sunt publicate în 21 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: eficientizarea socializării, educație timpurie, instituție de educație timpurie, proiect de parteneriat educațional grădiniță-familie, vârstă preșcolară,

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretico-aplicativă, elaborarea și validarea *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*.

Obiectivele cercetării: determinarea fundamentelor pedagogice și psihologice ale socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional; stabilirea reperelor conceptuale și metodologice ale parteneriatului educațional grădiniță-familie pentru socializarea preșcolarilor;—evaluarea nivelului de socializare a preșcolarilor în cadrul parteneriatului educațional; elaborarea și validarea metodologiei de cercetare a socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional; validarea Modelului pedagogic SPPE; elaborarea concluziilor generale și a recomandărilor.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării se axează pe problematica mediului preșcolar, pe stabilirea cadrului teoretic al socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional; elaborarea *Modelului teoretic al socializării* și a definiției conceptului de socializare; elaborarea *Modelului structural al parteneriatului educațional* și identificarea *Mecanismului funcțional de interconexiuni interne a parteneriatului educațional* și a definiției conceptului de parteneriat educațional; determinarea legității asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional; conceptualizarea *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*. Identificarea corelației dintre parteneriatul educațional și socializarea preșcolarilor prin prisma celor trei dimensiuni ale socializării: cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă, comunicativ-socială și a celor șase componente structurale ale parteneriatului educațional: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență prin manifestările cognitive, emoționale și comportamentale.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice importante rezidă în *conceptualizarea Modelului pedagogic SPPE, fapt care a contribuit la progresul socializării preșcolarilor în vederea răspunderii nevoii adaptării sociale*.

Semnificația teoretică a cercetării rezidă în: conceptualizarea științifică a socializării și a parteneriatului educațional; interpretarea științifică a funcționalității legității asigurării socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional; fundamentarea teoretică a *Modelului pedagogic SPPE*; descrierea oportunităților strategice de stimulare a parteneriatului educațional pentru socializare; formularea indicatorilor, descriptorilor și valorilor parteneriatului educațional; fundamentarea teoretică a Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor

Valoarea aplicativă a cercetării se profilează din: elucidarea condițiilor pedagogice pentru implementarea și validarea experimentală a *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*; elaborarea *Proiectului strategic de valorificarea parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor* constituit din programele formative pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar, pentru părinți și pentru preșcolari orientate spre proiectarea și implementarea activităților didactice cu preșcolarii pe domenii de dezvoltare, integrate, liber alese, pentru dezvoltarea personală; elaborarea recomandărilor practice pentru formarea continuă a cadrelor didactice implicate în procesul educațional; elaborarea și validarea instrumentelor de evaluare a socializării – *Fișa de observare a socializării preșcolarilor*; și a parteneriatului educațional – *Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional*. Instrumentele diagnostice elaborate pot fi utile și benefice pentru specialiștii din domeniul științelor educației, psihologiei, inclusiv pentru cadrele didactice din instituțiile de învățământ general și studenți

Implementarea rezultatelor științifice. Cercetarea aplicativă s-a desfășurat în Școala Gimnazială Nr. 5, Școala Gimnazială Nr.10, Sighetu Marmăției, Maramureș, România, în anii școlari 2020-2021, 2021-2022 constituit din 124 subiecți-preșcolari (6 grupe) și 124 subiecții-părinții acestor copii, 6 cadre didactice în evidențierea caracteristicilor socializării preșcolareului.

ANNOTATION

Birtok Andrasciuc Vasilica

„Socialization of preschoolers in the context of kindergarten-family educational partnership”,
PhD thesis in educational sciences, Chisinau, 2023

Structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, 148 pages of basic text, bibliography of 206 titles, 13 appendices, 44 figures and 41 tables.

Publications on the topic of the thesis: the obtained results are published in 21 scientific papers.

Keywords: socialization efficiency, early education, early education institution, kindergarten-family educational partnership project, preschool age.

The purpose of the research consists in the theoretical-applicative substantiation, elaboration and validation of the SPPE Pedagogical Model.

Research objectives: determining the pedagogical and psychological foundations of the socialization of preschoolers in the context of the educational partnership; establishing the conceptual and methodological benchmarks of the kindergarten-family educational partnership for the socialization of preschoolers; assessment of the socialization level of preschoolers within the educational partnership; the development and validation of the research methodology of the socialization of preschoolers in the context of the educational partnership; validation of the SPPE Pedagogical Model; drawing up general conclusions and recommendations.

The novelty and scientific originality of the research is focused on the issue of the preschool environment, on the establishment of the theoretical framework of the socialization of preschoolers in the context of the educational partnership; elaboration of *the theoretical model of socialization* and the definition of the concept of the concept of socialization; the elaboration of the *Structural Model of the educational partnership* and the identification of *the functional Mechanism of internal interconnections of the educational partnership* and the definition of the concept of educational partnership; determining the legality of ensuring the effectiveness of the socialization of preschoolers by capitalizing on the educational partnership; the conceptualization of the *SPPE Pedagogical Model*. Identifying the correlation between the educational partnership and the socialization of preschoolers through the lens of the three dimensions of socialization: cognitive-behavioral, affective-volitional, communicative-social and the six structural components of the educational partnership: communication, conformity, creativity, coherence, cohesion, efficiency through the manifestations cognitive, emotional and behavioral.

The obtained results that contributed to the solution of the important scientific problem reside in the conceptualization of the SPPE Pedagogical Model, a fact that contributed to the progress of preschoolers' socialization in order to meet the need for social adaptation.

The theoretical significance of the research resides in: the scientific conceptualization of socialization and educational partnership; the scientific interpretation of the functionality of the legitimacy of ensuring the socialization of preschoolers by capitalizing on the educational partnership; the theoretical substantiation of the SPPE Pedagogical Model; description of strategic opportunities to stimulate the educational partnership for socialization; formulating the indicators, descriptors and values of the educational partnership; the theoretical substantiation of the Strategic Project for capitalizing on the educational partnership for the socialization of preschoolers.

The applied value of the research comes from: the elucidation of the pedagogical conditions for the implementation and experimental validation of the SPPE Pedagogical Model; the elaboration of the Strategic Project for the valorization of the educational partnership for the socialization of preschoolers consisting of training programs for preschool teachers, for parents and for preschoolers oriented towards the design and implementation of didactic activities with preschoolers in areas of development, integrated, freely chosen, for personal development; the development of practical recommendations for the continuous training of teaching staff involved in the educational process; development and validation of socialization evaluation tools - Socialization observation sheet of preschoolers; and educational partnership – Educational partnership evaluation questionnaire. The developed diagnostic tools can be useful and beneficial for specialists in the field of educational sciences, psychology, including teachers from general education institutions and students

Implementation of scientific results. The applied research was carried out in Secondary School No. 5, Secondary School No. 10, Sighetu Marmăției, Maramureș, Romania, in the school years 2020-2021, 2021-2022 consisting of 124 subjects-preschoolers (6 groups) and 124 subjects-parents of these children, 6 teaching staff in highlighting the characteristics of socialization the preschooler.

АННОТАЦИЯ

Бирток Андрашук Василика

„Социализация дошкольников в контексте образовательного партнерства детский сад-семья”, Кандидатская диссертация педагогических наук, Кишинева, 2023 г.

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, 148 страниц основного текста, библиография из 206 наименований, 13 приложений, 44 рисунка и 41 таблица.

Публикации по теме диссертации: полученные результаты опубликованы в 21 научной работе.

Ключевые слова: эффективность социализации, раннее воспитание, дошкольное учреждение, воспитательный партнерский проект «детский сад – семья», дошкольный возраст.

Цель исследования состоит в теоретико-прикладном обосновании, разработке и апробации Педагогической Модели SPPE.

Задачи исследования: определение педагогико-психологических основ социализации дошкольников в условиях воспитательного партнерства; установление концептуальных и методологических ориентиров детско-семейного воспитательного партнерства для социализации дошкольников; оценка уровня социализации дошкольников в рамках воспитательного партнерства; разработка и апробация методики исследования социализации дошкольников в условиях воспитательного партнерства; валидация Педагогической Модели PPE; составление общих выводов и рекомендаций.

Научная новизна и оригинальность исследования сосредоточены на проблеме дошкольной среды, на установлении теоретических основ социализации дошкольников в условиях о воспитательного партнерства; разработка теоретической модели социализации и определение понятия социализации; разработка Структурной модели воспитательного партнерства и выявление Механизма функционирования внутренних взаимосвязей воспитательного партнерства и определение понятия воспитательного партнерства; определение правомерности обеспечения эффективности социализации дошкольников при использовании воспитательного партнерства; концептуализация Педагогической Модели SPPE. Выявление взаимосвязи воспитательного партнерства и социализации дошкольников через призму трех измерений социализации: когнитивно-поведенческого, аффективно-волевого, коммуникативно-социального и шести структурных компонентов воспитательного партнерства: общения, уступчивости, творчества, согласованность, сплоченность, эффективность представляющих когнитивную, эмоциональную и поведенческую сферы.

Полученные результаты, способствовавшие решению важной научной проблемы, заключаются в концептуализации *Педагогической Модели SPPE*, что способствовало прогрессу социализации дошкольников с целью удовлетворения потребности в социальной адаптации.

Теоретическая значимость исследования заключается в: научной концептуализации социализации и воспитательного партнерства; научное осмысление функционала правомерности обеспечения социализации дошкольников за счет использования воспитательного партнерства; теоретическое обоснование *Педагогической модели SPPE*; описание стратегических возможностей стимулирования воспитательного партнерства для социализации; формулирование показателей, дескрипторов и значений воспитательного партнерства; теоретическое обоснование Стратегического проекта использования воспитательного партнерства для социализации дошкольников

Прикладное значение исследования состоит в: выяснении педагогических условий реализации и экспериментальной проверки *Педагогической модели SPPE*; разработка *Стратегического проекта вализации воспитательного партнерства для социализации дошкольников*, состоящего из обучающих программ для воспитателей дошкольных учреждений, родителей и дошкольников, ориентированных на разработку и осуществление дидактической деятельности с дошкольниками по направлениям развития, интегрированных, свободно выбранных, для личного развития; разработка практических рекомендаций по непрерывному повышению квалификации педагогических кадров, вовлеченных в образовательный процесс; разработка и валидация инструментов: для социализации - Лист наблюдения за социализацией дошкольников; для воспитательного партнерства – анкета для оценки образовательного партнерства. Разработанный диагностический инструментарий может быть полезен специалистам в области педагогических наук, психологии, в том числе учителям общеобразовательных учреждений и студентам.

Внедрение научных результатов. Прикладное исследование проводилось в средней школе № 1 г. 5, Средняя школа № 10, Сигету Мармацией, Марамуреш, Румыния, в 2020-2021 учебном году, 2021-2022 учебном году, состоящая из 124 предметов-дошкольников (6 групп) и 124 предметов-родителей этих детей, 6 педагогических работников, выделяющих Особенности социализации дошкольника.

LISTA ABREVIERILOR

G.C. – grupul de control

G.E. – grupul experimental

SCS-E – Screening-ul competențelor sociale, forma pentru educatori

SCS-P – Screening-ul competențelor sociale, forma pentru părinți

5CE – Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional

Modelul pedagogic SPPE – Modelul pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie

RFIDT – Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani

OCDE – Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică

OMEN – Ordinul Ministerului Educației Naționale

OMENCS – Ordinul Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice

MECTS – Ministerului Educației Cercetării Tineretului și Sportului

LEN – Legea Educației Naționale din România

IET – Instituție de educație timpurie

ET – educație timpurie

DLC – domeniul limbă și comunicare

DEC – domeniul estetic creativ

DOS – domeniul om și societate

ALA – activități liber alese

p.c. – puncte convenționale

LISTA TABELELOR

- Tabelul 1.1. Abordări științifice în conceptualizarea *socializării*
- Tabelul 1.2. Stadiile dezvoltării psihosociale după E. Erikson (după C. și A. Glava)
- Tabel. 1.3. Axa Programei pentru educația timpurie (după Curriculum pentru educație timpurie, 2019, România)
- Tabelul 2.1. Abordări științifice în conceptualizarea parteneriatului educațional
- Tabelul 2.2. Principalele trăsături caracteristice ale unui parteneriat educațional (după E. Vrășmaș)
- Tabelul 2.3. Specificația chestionarului de evaluare a parteneriatului educațional
- Tabelul 2.4. Ponderea procentuală a conținuturilor și numărul de sarcini ale instrumentului 5CE
- Tabelul 2.5. Cheia de prelucrare a rezultatelor chestionarului de evaluare a parteneriatului educațional grădiniță-familie
- Tabelul 2.6. Repartizarea componentelor socializării pe cele trei nivele
- Tabelul 3.1. Structura eșantionului experimental
- Tabelul 3.2. Punctele de secționare pentru SCS-P, SCS-E 4-5 ani
- Tabelul 3.3. Semnificația sensului global al Chestionarul 5CE pentru părinți și cadre didactice (D. Antoci, V. Andrasciuc-Birtok, 2022)
- Tabelul 3.4. Punctele de secționare pentru SCS-P, SCS-E 5-7 ani
- Tabelul 3.5. Metodologia cercetării experimentale a socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie
- Tabelul 3.6. Repartiția subiecților la Fișa de observare a socializării preșcolarilor (părinți și cadre didactice) la etapa de constatare (nr., %)
- Tabelul 3.7. Media obținută la componentele socializării conform Fișei de observare a socializării preșcolarilor (părinți, cadre didactice) la etapa de constatare (p.c.)
- Tabelul 3.8. Răspunsurile SCS-P 4-5 ani, grupul de control și grupul experimental
- Tabelul 3.9. Mediile obținute la SCS-P 4-5 ani în grupul de control și experimental (p.c.)
- Tabelul 3.10. Răspunsurile SCS-E 4-5 ani, grupul de control și grupul experimental
- Tabelul 3.11. Mediile obținute la SCS-E 4-5 ani, la grupul experimental și la cel de control (p.c.)
- Tabelul 3.12. Repartiția subiecților conform codurilor SCS-P, SCS-E la etapa de constatare
- Tabelul 3.13. Nivelul parteneriatului educațional conform Chestionarului 5CE- părinți, cadre didactice etapa de constatare
- Tabelul 3.14. Indicii parteneriatului educațional la etapa de constatare evaluat de părinții G.E. și G.C. în baza la 5CE, (puncte convenționale, p.c.)
- Tabelul 3.15. Indicii parteneriatului educațional la etapa de constatare evaluat de cadre didactice G.E. și G.C. în baza la 5CE, (puncte convenționale, p.c.)
- Tabelul 3.16. Indicii parteneriatului educațional la etapa de constatare evaluat de părinți și cadre didactice G.E. și G.C. în baza la 5CE, manifestări (puncte convenționale, p.c.)
- Tabelul 3.17. Indicii socializării la etapa de constatare evaluat de părinți și cadre didactice G.E. și G.C. în baza la SCS-P, SCS-E, (puncte convenționale, p.c.)
- Tabelul 3.18. Repartiția subiecților la Fișa de observare a socializării preșcolarilor (părinți, cadre didactice) la etapa de control (nr., %)
- Tabelul 3.19. Media obținută la componentele socializării conform Fișei de observare în etapa de control (p.c.)
- Tabelul 3.20. Răspunsurile subiecților la SCS-P, în etapa de control (după programul formativ) G.E. și G.C. componenta complianța la reguli (nr., %)
- Tabelul 3.21. Răspunsurile subiecților la SCS-P, în etapa de control (după programul formativ) G.E. și G.C. componenta relaționare socială (nr., %)
- Tabelul 3.22 Răspunsurile subiecților la SCS-P, în etapa de control (după programul formativ) G.C. și G. E. componenta comportament prosocial (nr.,%)

Tabelul 3.23. Răspunsurile subiecților la SCS-E în etapa de control G.E. și G.C., componenta complianța la reguli (nr., %)

Tabelul 3.24. Răspunsurile subiecților la SCS-E în etapa de control G.E. și G.C., componenta relaționare socială (nr., %)

Tabelul 3.25. Răspunsurile subiecților la SCS-E în etapa de control G.C. și G.E., componenta comportament prosocial (nr., %)

Tabelul 3.26. Indicii socializării la etapa de control, evaluat de părinți și cadre didactice G.E. și G.C. în baza la SCS-P, SCS-E, (puncte convenționale, p.c.)

Tabelul 3.27. Nivelul parteneriatului educațional conform Chestionarului 5CE-părinți și cadre didactice, etapa de control (nr., %)

Tabelul 3.28. Indicii parteneriatului educațional la etapa de control evaluat de părinți și cadre didactice G.E. și G.C. în baza la 5CE,manifestări (puncte convenționale, p.c.)

Tabelul 3.29. Repartiția subiecților la Fișa de observare a socializării preșcolarilor (părinți, cadre didactice) la etapa de constatare și etapa de control (nr., %)

Tabelul 3.30. Repartiția subiecților conform codurilor SCS-P la etapa de control

Tabelul 3.31. Repartiția subiecților conform codurilor SCS-E la etapa de control

Tabelul 3.32. Indicii parteneriatului educațional în fazele de constatare și control (p.c.)

LISTA FIGURILOR

- Fig. 1.1. Componentele socializării (după C. Furtună)
- Fig.1.2. Agenții de socializare (după C. Furtună)
- Fig.1.3. Socializarea și controlul social (după C. Furtună)
- Fig.1.4. Procesul de socializare (după C. Furtună)
- Fig.1.5. Educația formală, nonformală, informală (după G. Văideanu, C. Cucuș, E. Joița, C. L. Oprea)
- Fig.1.6. Succesiunea proiectării didactice (după Curriculum de Educație Timpurie, 2019, Republica Moldova)
- Fig. 1.7. Principalele competențe sociale dezvoltate în preșcolaritate (după C. Ștefan *et al*)
- Fig. 2.1. Funcțiile parteneriatului educațional (după L. Cuznețov)
- Fig. 2.2. Parteneriatul ca atitudine (după R. Enache)
- Fig. 2.3. Modelul structural al parteneriatului educațional grădiniță-familie (după D. Antoci și V. Andrasciuc)
- Fig. 2.4. Mecanismul funcțional de interconexiuni interne a parteneriatului educațional (după D. Antoci și V. Andrasciuc)
- Fig. 2.5. Modelul pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie
- Fig. 2.6. Modelul teoretic al socializării (după D. Antoci și V. Andrasciuc)
- Fig. 2.7. Legitimitatea asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional.
- Fig. 3.1. Eșantionul de părinți, după sex
- Fig. 3.2. Grupul de părinți după vârstă
- Fig. 3.3. Studiile părinților implicați în experiment
- Fig. 3.4. Starea civilă a părinților implicați în experiment
- Fig. 3.5. Lotul de participanți după nr. de copii în familie
- Fig. 3.6. Răspunsurile la întrebarea: Ce rol are grădinița pentru copilul dvs. din punctul dvs. de vedere?
- Fig.3.7. Răspunsurile la întrebarea: Considerați că familia ar trebui să participe la activitățile din cadrul grădiniței?
- Fig. 3.8. Răspunsurile la întrebarea: Cât de frecvent considerați că este necesar să luați legătura cu cadrul didactic care se ocupă de copilul dvs.?
- Fig. 3.9. Răspunsurile la întrebarea: Care credeți că este cel mai important aport al dvs. ca părinte în buna desfășurare a activităților din grădiniță?
- Fig. 3.10. Răspunsurile la întrebarea: La ce fel de activități v-ar plăcea să participați în calitate de părinte al copilului?
- Fig. 3.11. Răspunsurile la întrebarea: Ce sugestii, recomandări, propuneri aveți pentru cadrul didactic care se va ocupa de copilul dvs.?
- Fig. 3.12. Răspunsurile la întrebarea: Cât de bine considerați că vă cunoașteți copilul?
- Fig. 3.13. Răspunsurile la întrebarea: Cât timp petreceți cu copilul dvs.?
- Fig. 3.14. Răspunsurile la întrebarea: Cine petrece cel mai mult timp cu copilul dvs.?
- Fig. 3.15. Răspunsurile la întrebarea: Cum se manifestă copilul dvs. față de alți copii?
- Fig. 3.16. Răspunsurile la întrebarea: Cum comunicați cu ceilalți?
- Fig. 3.17. Răspunsurile subiecților pentru componenta *comunicării* la Chestionarul 5CE din G.E. și G.C. la etapa de constatare
- Fig. 3.18. Răspunsurile subiecților pentru componenta *conformitate* la Chestionarul 5CE din G.E. și G.C. la etapa de constatare
- Fig. 3.19. Răspunsurile subiecților pentru componenta *creativitate* la Chestionarul 5CE din G.E. și G.C. la etapa de constatare

- Fig. 3.20. Răspunsurile subiecților pentru componenta *coerență* la Chestionarul 5CE din G.E. și G.C. la etapa de constatare
- Fig. 3.21. Răspunsurile subiecților pentru componenta *coeziune* la Chestionarul 5CE din G.E. și G.C. la etapa de constatare
- Fig. 3.22. Răspunsurile subiecților pentru componenta *eficiență* la Chestionarul 5CE din G.E. și G.C. în etapa de constatare
- Fig. 3.23. Programele pentru varii categorii de beneficiari implementate în cadrul Proiectului strategic de valorificarea parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”
- Fig. 3.24. Activitățile din cadrul Proiectului strategic de valorificarea parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”
- Fig. 3.25. Rezultatele la componenta *comunicării* la Chestionarul 5CE-părinți, G.C. și G.E. la etapa de control
- Fig. 3.26. Rezultatele la componenta *conformitate* la Chestionarul 5CE-părinți, G.C. și G.E. la etapa de control
- Fig. 3.27. Rezultatele la componenta *creativitate* la Chestionarul 5CE-părinți, G.C. și G.E. la etapa de control
- Fig.3.28. Rezultatele la componenta *coerență* la Chestionarul 5CE-părinți, G.C. și G.E. la etapa de control
- Fig.3.29. Rezultatele la componenta *coeziune* la Chestionarul 5CE-părinți, G.C. și G.E. la etapa de control
- Fig. 3.30. Rezultatele la componenta *eficiență* la Chestionarul 5CE-părinți, G.C. și G.E. la etapa de control

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța temei abordate. La etapa actuală cercetările realizate în vederea socializării copilului sunt sub influența mediului social contemporan și orientate spre direcția optimizării raporturilor dintre familie și societate, problematica caracterului prospectiv-anticipativ al educației și analiza aspectelor de ordin social al învățământului.

Pentru ca preșcolarii să se integreze eficient în societate, ei au nevoie să dispună de o anumită educație, de dezvoltare a competențelor și comportamentelor la un nivel ridicat.

Socializarea preșcolarilor rezultă din elementele specifice conținutului documentelor de politici ale educației, care sunt esențiale pentru dezvoltarea sistemului educațional pe plan național și internațional: Codul Educației al Republicii Moldova [202], Cadrul de referință al educației timpurii Republica Moldova [193], Curriculum pentru educație timpurie din Republica Moldova [205], Hotărîrea Guvernului Nr. HG 143/2018 privind asigurarea bunăstării copilului [204], Curriculum pentru educație timpurie din România [191; 192], Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani [92], dar și din tematica multiplelor evenimente științifice: Conferința mondială interguvernamentală „World Conference on Early Childhood Care and Education: Investing early for better learning and a brighter future” sub egida UNESCO, 14-16 noiembrie 2022 [198], Conferința „Twenty Years of the Socialization of Education” organizată de Universitatea Duy Tan în colaborare cu Asociația Vietnameză a Universităților și Colegiilor Private din Vietnam, 18 august 2022 [203], etc.

Integrarea eficientă în societate a preșcolarului necesită educație, dezvoltare a competențelor și comportamentelor. Întrucât, în familie se pun bazele dezvoltării educației și culturii, iar grădinița reprezintă o continuare a aprofundării și fundamentării științifice a cunoștințelor, valorificării resurselor educaționale la nivel formal, nonformal, informal, colaborarea eficientă între cele două instituții este utilă și necesară. Parteneriatul educațional grădiniță-familie reprezintă o sursă definitorie pentru o colaborare eficientă atât pentru personalul instituției de învățământ, cât și pentru familie, care contribuie la dezvoltarea preșcolarului.

Considerăm că, socializarea este o condiție esențială în dezvoltarea și formarea personalității copilului, ea fiind un proces prin care ființa umană își însușește și interiorizează anumite reguli, valori sociale, comportamente model, aptitudini și atitudini, devenind membru al unei comunități umane. Anume în cadrul socializării individul uman se transformă dintr-o ființă neputincioasă și dependentă în ființă cu personalitate impregnantă în cadrul normelor sociale, autentică și demnă de orientare în ambianță. Socializarea se prezintă, în așa mod, ca o învățare a contextului social în toată paleta sa de sensuri, simboluri, modele, reguli-norme în scopul adaptării

la ambianță, devenind astăzi o problemă de cercetare psihopedagogică foarte actuală și necesar a fi studiată în continuare.

Astfel, socializarea personalității copilului este un obiectiv strategic al societății contemporane și unul din obiectivele generale ale învățământului, care implică formarea unui sistem de cunoștințe complexe despre normele și valorile sociale, despre comportamentul și atitudinile umane. În acest sens apare necesitatea identificării unor strategii de eficientizare a socializării copilului contemporan, fapt care i-ar permite atât adaptarea la condițiile sociale contemporane cât și însușirea unor modele de comportament acceptate de societate.

Identificarea modalităților prospective în vederea socializării eficiente a copiilor vor influența semnificativ la soluționarea unor dificultăți practice existente: modul de evaluare a parteneriatului educațional obiectiv, pentru părțile partenere, realizarea unor activități model adresate părinților, cadrelor didactice, preșcolarilor cu scopul de a optimiza socializarea copiilor de vârstă preșcolară.

Problematica și specificul elaborării, proiectării și organizării activităților în cadrul parteneriatului educațional grădiniță-familie privind optimizarea socializării preșcolarului este mai puțin studiată de către specialiștii din domeniu, iar insuficiența unor lucrări teoretice de referință la subiectul investigat, evidențiază actualitatea și importanța temei cercetate.

Descrierea situației în domeniul cercetării și identificarea problemei de cercetare.

Abordarea conceptului de *socializare* în literatura științifică a fost mereu în atenția cercetătorilor, atât din străinătate, cât și din România și Republica Moldova.

Un aport substanțial la definirea noțiunii de *socializare* din *perspectiva pedagogică (didactică)* au avut-o: I. Albușescu [3; 4], A. Glava *et al* [82; 83], E. Joița *et al* [94; 95], U. Șchiopu [152], E. Păun [129; 130], E. Durkheim [74], D. Goleman [84], C. Ștefan *et al* [150; 151], M. Montessori [113], H. R. Schaffer [143], M. Ionescu [92], D. C. Berliner [180], H. Schaub *et al* [144], H. B. Беккер [168] ș.a.

Explicația conceptului *socializare* din perspectiva *psihologică* a fost în atenția următorilor teoreticieni: J. Piaget [132], E. Erikson [77], S. Freud [apud 88], R. Linton [98], A. Giddens [81], V. Oprescu [118], M. Dumitrana [71; 72], A. Munteanu [114], S. Cristea [60], A. Vernon [160], A. Cosmovici [57], M. Dushkina [75], ș.a.

Problematica conceptualizării termenului *socializare* din *perspectiva sociologică* i-a preocupat pe următorii savanți: M. Achim [1], I. Mihăilescu [109; 110], J. Szczepanski [149], C. Schifirneț [145], E. Păun [129; 130], P. Neveanu-Popescu *et al* [115], L. Vlăsceanu [162], ș.a.

Cercetările din domeniul pedagogiei (C. Cucoș [61; 62], V. Mih [107; 108], A. Glava *et al* [82; 83], D. Manea [100; 101], L. Măță [102], H. Catalano [45], E. Vărășmaș [163; 164], V. Panico

[121; 122; 123; 124; 125], V. Cojocaru [53; 54; 55; 142], N. Sacaliuc [141; 142], V. Mîslițchi [103; 104], V. Botnari [91], D. Antoci [20], S. Golubițchi [85] etc.), psihologiei (A. Vernon [160], D. Goleman [84], C. Ștefan și E. Kallay [150; 151], P. Neveanu-Popescu *et al* [115], F. Turcu *et al* [156] etc.), demonstrează că stimularea socializării la vârsta preșcolară este asociată cu dezvoltarea competențelor sociale, a complianței la reguli, a relaționării sociale, a manifestărilor prosoziale exteriorizate prin cogniții, emoții, comportamente; dezvoltate alături de familie și îndrumați de specialiști în cadrul educației formale, nonformale, informale.

Contribuții semnificative la definirea conceptului pedagogic de parteneriat educațional au avut-o cercetătorii: E. Vrășmaș [163; 164], C. Cucuș [61; 62], A. Vasilescu [157], V. Mîslițchi [103; 104], V. Botnari [91], V. Panico [122; 124], V. Andrieș *et al* [18; 19], A. Cara *et al* [44], S. Cristea [58; 59], V. Oprescu [118], F. Smit *et al* [188], D. C. Berliner [180], H. M. Таланчук [174], И. П. Подласый [172] ș.a.

Prezentarea *clasificărilor* și descrierea *caracteristicilor parteneriatului educațional* este reflectată în numeroase lucrări precum ale autorilor: E. Vrășmaș [163; 164], C. Cucuș [61; 62], S. Cristea [58; 59] V. Mîslițchi [103; 104], M. Bocoș *et al* [33; 34], A. Băran-Pescaru [24] ș.a.

Parteneriatul educațional constituie un demers educațional care prin componentele sale de comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență și eficiență, asigură o bază pentru dezvoltarea procesului educațional din instituția de învățământ, iar conținuturile manifestate de cogniții, emoții și comportamente creează o stare de siguranță și confort în rândul părților partenere și a celor implicați în demersul educațional.

În urma analizei și identificării a mai multor confruntări de opinii ale cercetătorilor expuse cu privire la conceptele studiate în literatura științifică și prin prisma experiențelor acumulate din activitatea profesională, constatăm prezența unor **contradicții**:

- insuficiența fundamentelor pedagogice și psihologice de conceptualizare, proiectare, organizare și realizare a socializării prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie și necesitatea de socializare a preșcolarilor consemnată în standardele educaționale la nivelul național și internațional în conformitate cu solicitările contemporaneității;
- nivelul scăzut al pregătirii profesionale a cadrelor didactice pentru socializarea preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional și prevederile documentelor de politici privind formarea inițială și continuă a cadrelor didactice pentru valorificarea parteneriatului pentru socializarea preșcolarilor.

Contradicțiile identificate au generat **problema cercetării**: *care sunt reperele teoretico-aplicative ale socializării preșcolarilor prin asigurarea funcționalității procesului de organizare și realizare a parteneriatului educațional grădiniță-familie?*

Obiectul cercetării este procesul socializării preșcolarilor prin proiectarea și realizarea eficientă a parteneriatului educațional grădiniță-familie.

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretico-aplicativă, elaborarea și validarea *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*.

Obiectivele cercetării:

1. Determinarea fundamentelor pedagogice și psihologice ale socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional.
2. Stabilirea reperelor conceptuale și metodologice ale parteneriatului educațional grădiniță-familie pentru socializarea preșcolarilor.
3. Evaluarea nivelului de socializare a preșcolarilor în cadrul parteneriatului educațional.
4. Elaborarea și validarea metodologiei de cercetare a socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional.
5. Validarea Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie.
6. Elaborarea concluziilor generale și a recomandărilor.

Ipoteza cercetării. Socializarea preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie se asigură în cazul în care se bazează pe: conceptualizarea pedagogică și psihologică a socializării preșcolarilor; stabilirea reperelor de conceptualizare, proiectare și organizare a parteneriatului educațional grădiniță-familie pentru o realizare optimă a socializării preșcolarilor; elaborarea și validarea Modelului pedagogic SPPE.

Metodologia cercetării științifice. Cercetarea s-a bazat pe paradigmele educației: constructivistă (J. Piaget [132], E. Joița [94; 95] etc.); abordările psihanalitice (S. Freud [apud 88], E. Erikson [77]), paradigma umanistă (A. Maslow [apud 88], C. Rogers [apud 95]), cognitivistă (A. Ellis [apud 108], A. Beck [apud 108] etc.); conceptualizarea procesului de socializare din perspectivă pedagogică, psihologică, sociologică, cu accent pe caracteristicile specifice vârstei preșcolare (A. Bandura [apud 108], E. Erikson [77], J. Piaget [132], S. Freud [apud 88], R. Linton [98], A. Giddens [81], M. Montessori [113], M. Achim [1], I. Albușescu [3; 4], I. Mihăilescu [110], J. Szczepanski [149], C. Schifirneț [145], E. Păun [130], P. Neveanu-Popescu *et al* [115], L. Vlăsceanu [162], V. Oprescu [118], M. Dumitrana [72], A. Munteanu [114], S. Cristea [58; 59; 60], A. Vernon [160], A. Glava *et al* [82; 83], E. Joița [94; 95], U. Șchiopu [152], E. Durkheim [74], D. Goleman [84], C. Ștefan și E. Kallay [150; 151], R. H. Schaffer [143], M. Ionescu [92]; C. Furtună [79], abordări pedagogice privind funcționalitatea parteneriatului educațional, componentele structurale și beneficiile cooperării dintre părțile partenere în cadrul parteneriatului

educațional: V. Mîslițchi [103; 104], L. Cuznețov [63; 64], V. Andrieș *et al* [18; 19], A. Cara *et al* [44], E. Vărășmaș [163; 164], C. Cucuș [61; 62], V. Vasilescu [157], S. Cristea [58; 59], V. Oprescu [118]; particularitățile specifice vârstei preșcolare în vederea eficientizării socializării, prin comportamente, emoții, gânduri: N. Sacaliuc [141; 142], A. Glava *et al* [82; 83], A. Vernon [160], H. Gardner [apud 93], C. Ștefan și E. Kallay [150; 151], M. Miclea *et al* [105; 106].

Metodele cercetării științifice:

- *metode teoretice*: analiza, sinteza, interpretarea, compararea, generalizarea și sistematizarea conceptelor pedagogice, modelarea;
- *metode praxiologice*: experimentul pedagogic, observarea, convorbirea, chestionarea;
- *metode statistice*: analiza cantitativă, calitativă și comparativă a datelor cercetării, prelucrarea statistică și matematică a rezultatelor experimentale, testul t-Student, coeficientul de corelație Bravais-Pearson.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării. Cercetarea se axează pe problematica mediului preșcolar, pe stabilirea cadrului teoretic al socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional; elaborarea *Modelului teoretic al socializării* și a definiției conceptului de socializare; elaborarea *Modelului structural al parteneriatului educațional*, *Mecanismului funcțional de interconexiuni interne a parteneriatului educațional* și definiției conceptului de parteneriat educațional; determinarea *legității asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional*; conceptualizarea *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie* prin evidențierea direcțiilor strategice de valorificare a parteneriatului educațional grădiniță-familie; elaborarea unor concluzii științifice privind socializarea preșcolarilor. Identificarea corelației dintre parteneriatul educațional și socializarea preșcolarilor prin prisma celor trei dimensiuni ale socializării: cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă, comunicativ-socială și a celor șase componente structurale ale parteneriatului educațional: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență prin manifestările cognitive, emoționale și comportamentale.

Rezultatele obținute care au contribuit la soluționarea problemei științifice constau în *conceptualizarea Modelului pedagogic SPPE, fapt care a contribuit la progresul socializării preșcolarilor în vederea răspunderii nevoii adaptării sociale.*

Semnificația teoretică a cercetării rezidă în:

- reconceptualizarea științifică a socializării și a parteneriatului educațional;
- interpretarea științifică a funcționalității legității asigurării socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional;

- fundamentarea teoretică a *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*;
- descrierea oportunităților strategice de stimulare a parteneriatului educațional pentru socializare;
- formularea indicatorilor, descriptorilor și valorilor parteneriatului educațional;
- fundamentarea teoretică a Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor.

Valoarea aplicativă a cercetării se profilează din:

- elucidarea condițiilor pedagogice pentru implementarea și validarea experimentală a *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*;
- elaborarea *Programelor formative pentru cadrele didactice* din învățământul preșcolar, *pentru părinți și pentru preșcolari* orientate spre proiectarea și implementarea activităților didactice comune cu preșcolarii pe domenii de dezvoltare, integrate, liber alese, pentru dezvoltarea personală;
- elaborarea recomandărilor practice pentru formarea continuă a cadrelor didactice implicate în procesul educațional;
- elaborarea și validarea instrumentelor de evaluare a socializării – *Fișa de observare a socializării preșcolarilor*; și a parteneriatului educațional – *Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional (5CE)*. Instrumentele diagnostice elaborate pot fi utile pentru specialiștii din domeniul științelor educației, psihologiei, inclusiv pentru cadrele didactice din instituțiile de învățământ general, și, nu în ultimul rând, pentru studenți.

Implementarea rezultatelor cercetării teoretico-experimentale s-a realizat prin valorificarea în cadrul parteneriatului educațional din grădinița Școlii Gimnazială nr. 5, Sighetu Marmăției, Maramureș, România, a conținuturilor Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor.

Limitele aplicative a produselor cercetării constituie restricția teritorială (Republica Moldova și România) în aplicabilitatea Chestionarului 5CE (pentru alte țări necesită modelare și validare conform particularităților socio-culturale ale țării).

Aprobarea rezultatelor cercetării s-a produs la ședințele comisiei metodice a cadrelor didactice din învățământul preșcolar (Școala Gimnazială nr. 5 Sighetu Marmăției, Maramureș).

Rezultatele cercetării au fost examinate, discutate și aprobate în cadrul ședințelor Comisiei de Îndrumare, Școlii Doctorale, prezentate la conferințe științifice naționale și internaționale:

Peculiarities of educational partnership in preschool educational institutions: în Conferința Științifică și Practică Internațională „Modern Education; strategies and technologies of teaching youth and adults”, ediția X, Universitatea Grigory Skovoroda din Pereyaslav, Ucraina, 2023; *Dezvoltarea abilităților sociale de viață la preșcolari prin activități instructiv educative la grădiniță* în: Conferința Științifică și Practică Internațională „Actual priorities of modern science, education and practice”, ediția XII, Paris, Franța, 2022; *Studiu privind colaborarea cu părinții în activitățile instructiv-educative on-line a preșcolarilor în vreme de pandemie* în: Conferința Științifică cu participare internațională „Educația în fața noilor provocări”, UST, Chișinău, Moldova, 2021; *Grădinița-mediul educațional favorabil socializării copilului preșcolar* în: Conferința științifico-practică cu participare internațională „Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă”, UST, Chișinău, Moldova, 2020; *Eficiențizarea colaborării dintre grădiniță și familie prin parteneriatul educațional* în: Conferința Științifică cu participare internațională „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”, UST, Chișinău, Moldova, 2020; *Eficiențizarea colaborării dintre grădiniță și familie prin parteneriatul educațional* în: Conferința Științifică cu participare internațională „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”, UST, Chișinău, Moldova, 2020; *Importanța parteneriatului grădiniță-familie în eficientizarea socializării la preșcolari* în: Conferința Republicană a Cadrelor Didactice, UST, Chișinău, Moldova, 2019; *Socializarea la vârsta preșcolară și valențele familiei în acest proces* în: Simpozionul „Tradiție și inovație în educație”, UST, Chișinău, Moldova, 2019; *Calitățile educatoarei în stabilirea unei relații eficiente dintre ea, copil și părinte în actul de socializare a preșcolarului* în: Conferința Republicană a cadrelor Didactice, UST, Chișinău, Moldova, 2020; *Socializarea la vârsta preșcolară și rolul parteneriatului grădiniță-familie în acest proces* în: Conferința Științifică Națională „Orientări actuale în cercetarea doctorală”, Universitatea de Stat „Alecu Russo”, Bălți, Moldova, 2018.

Publicațiile la tema tezei: 21 de lucrări științifice dintre care: 4 articole în reviste din baze de date acceptate de către ANACEC, 2 articole în reviste din Registrul Național al revistelor de profil incluse în Lista bazelor de date acceptate de către ANACEC, 15 articole în lucrările conferințelor științifice internaționale, naționale și altor manifestări științifice.

Volumul și structura tezei: teza include adnotările (română, engleză, rusă), lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 206 de surse, 13 anexe și este prezentată pe 148 pagini de text de bază, inclusiv 41 de tabele, 44 de figuri.

Cuvinte-cheie: eficientizarea socializării, educație timpurie, instituție de educație timpurie, proiect de parteneriat educațional grădiniță-familie, vârstă preșcolară.

Sumarul compartimentelor tezei: teza este structurată în introducere, trei capitole, concluzii, recomandări, bibliografie și anexe.

În **Introducere** se descriu argumentele științifice privind actualitatea temei și importanța problemei de cercetare, descrierea situației în domeniul de cercetare prin relevarea celor mai semnificative cercetări și autori de referință, elucidarea condițiilor care generează problema investigației, scopul, obiectivele și ipoteza cercetării, metodologia de cercetare, noutatea și originalitatea științifică a lucrării, semnificația teoretică și valoarea aplicativă a cercetării, implementarea și aprobarea rezultatelor cercetării, volumul și structura tezei.

În **Capitolul 1. „FUNDAMENTE PEDAGOGICE ȘI PSIHLOGICE ALE SOCIALIZĂRII PREȘCOLARILOR”** se analizează legătura dintre socializare și educație; delimitările conceptuale ale socializării din perspectiva educațională studiată (perspectiva pedagogică, psihologică, sociologică); mecanismele și condițiile socializării personalității; teoriile care stau la baza dezvoltării copilului (teoria dezvoltării cognitive a lui J. Piaget [132], teoria dezvoltării psihosociale a lui E. Erikson [77], teoria socio-culturală a lui L. Vîgotski [apud 95], teoria învățării sociale A. Bandura [apud 108]); particularitățile vârstei preșcolare; este elucidat specificul socializării copiilor de vârstă preșcolară în instituțiile de învățământ; este propusă o nouă definiție pentru socializare: *proces dinamic, integru, orientat spre adaptarea subiectului la schimbările și solicitările societății contemporane prin cooperarea actanților educaționali axat pe dezvoltarea afectivității, cunoștințelor, complianței la reguli, comunicării, relaționării sociale, comportamentului prosocial.*

Capitolul 2. „REPERE CONCEPTUALE ȘI METODOLOGICE ALE PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚĂ-FAMILIE” include dimensiunile teoretice ale parteneriatului educațional evidențiate în literatura de specialitate de savanții preocupați de această tematică printre care cu semnificație sunt: V. Mîslițchi [103], L. Cuznețov [63; 64], V. Andrieș *et al* [18; 19], A. Cara *et al* [44], E. Vrășmaș [163; 164], C. Cucuș [61; 62], V. Vasilescu [157], S. Cristea [58; 59], conținuturile din perspectiva structurii elementelor; blocajele care pot să apară între parteneri în cadrul parteneriatului educațional; elaborarea și validarea *Fișei de observare a socializării preșcolarilor* și a *Chestionarului de evaluare a parteneriatului SCE*, descrierea *Modelului pedagogic SPPE* care include principiile care stau la baza elaborării Modelului, mediul educațional formal, informal, nonformal de dezvoltare a copilului de vârstă preșcolară; activitățile din cadrul programelor formative ale cadrelor didactice, preșcolarilor, părinților incluse în *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* care conduc spre finalitate și anume asigurarea progresului socializării preșcolarilor prin intermediul parteneriatului

educațional grădiniță-familie. Totodată, în capitolul 2 se regăsește *Modelul structural al parteneriatului educațional și Mecanismul funcțional de interconexiuni interne a parteneriatului educațional; Modelul conceptual al socializării prin care s-a determinat legitatea asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional*. Este propusă o nouă definiție pentru parteneriatul educațional: *un demers educațional care prin comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență și eficiență, asigură socializarea și cooperarea partenerilor în soluționarea unei probleme de interes comun și creează o stare de siguranță și confort*.

Capitolul 3 „STUDIUL EXPERIMENTAL AL SOCIALIZĂRII PREȘCOLARILOR ÎN CONTEXTUL VALORIFICĂRII PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚĂ-FAMILIE” include, designul cercetării cu precizarea scopului și obiectivelor demersului experimental pentru etapele de constatare, formare și control, instrumente de cercetare utilizate. A fost realizată descrierea rezultatelor obținute la etapa de constatare și de control, rezultatele cercetării au fost analizate, descrise și interpretate prin grafice și tabele. Rezultatele obținute au fost prezentate prin comparație la etapa de constatare și control și a fost descris procesul de eficientizare a socializării preșcolarilor, s-a prezentat elaborarea și implementarea *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*, care cuprinde: program formativ pentru cadre didactice „Împreună pentru un viitor mai sociabil”, Program formativ pentru părinți „Împreună explorăm și socializăm” și Program formativ pentru preșcolari „Copilărie, prietenie, empatie”.

Aceste considerente fundamentează validarea *Modelului pedagogic SPPE* în vederea răspunderii nevoii de adaptare și integrare în mediul social a copiilor de vârstă preșcolară, de implicare a părinților în procesul educațional și de socializare a preșcolarilor, de stimulare a cadrelor didactice pentru realizarea parteneriatului educațional eficient.

În **Concluzii generale și recomandări** sunt sintetizate rezultatele cercetării teoretice și experimentale realizate, se evidențiază problematica eficientizării socializării preșcolarilor prin parteneriatul educațional grădiniță-familie, experimentul pedagogic realizat a demonstrat progresul socializării preșcolarilor prin *Modelul pedagogic de eficientizare a socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie*, valabilitatea funcțională fiind confirmată prin rezultatele obținute și prelucrate cantitativ și calitativ, care, prin urmare, au contribuit la identitatea științifică a cercetării. Sunt evidențiate noi perspective pentru investigații practice ulterioare. Prin rezultatele obținute și expuse în prezenta cercetare, de asemenea, sunt evidențiate recomandări pentru practicieni, cadre didactice care profesază în sistemul de educație.

1.FUNDAMENTE PEDAGOGICE ȘI PSIHOLOGICE ALE SOCIALIZĂRII PREȘCOLARILOR

Socializarea la vârsta preșcolară reprezintă o dimensiune care este studiată atât în pedagogie, cât și în psihologie. Pentru copiii de vârsta preșcolară socializarea constituie o condiție esențială pentru adaptarea eficientă la cerințele, normele societății prin intermediul familiei și instituțiilor de învățământ precum este grădinița. În colectivitatea din grupă, în mediul familial preșcolarii interacționează cu colegii de aceeași vârstă, comunică și relaționează cu adulții (părinții, bunicii, neamurile). Atât mediul instituționalizat, cât și cel familial oferă oportunitatea copiilor de vârstă preșcolară de a optima nivelul de socializare. Acest fapt a condus spre proiectarea studiului teoretic în prezentul capitol în care am examinat delimitările conceptuale ale socializării din perspectiva mai multor cercetători din străinătate, România și Republica Moldova. Totodată, au fost supuse unei analize teoriile care scot în evidență caracteristicile, structura, mecanismele și condițiile socializării ființei umane. Un aspect important pentru cercetarea noastră a constituit analiza particularităților socializării copilului de vârstă preșcolară în diverse contexte ale mediului social.

1.1. Delimitări conceptuale ale socializării din perspectiva științelor educației

Studiul dimensiunii de socializare cu referire la ființa umană constituie un interes deosebit atât pentru teoreticieni, cât și pentru practicieni, care își desfășoară activitatea în domeniul științelor educației. Mai mult decât atât, având în vedere contextul actual creat de virusul Sars Cov 2 și pandemia la nivel mondial, care a venit la pachet cu restricții privind distanțarea fizică și nu numai, se resimt beneficiile sociale ale omenirii, în general.

Abordarea conceptului de *socializare* a constituit un domeniu de înțâietate pentru cercetare din partea mai multor cercetători din SUA, Europa, Rusia, România și Republica Moldova. Oamenii de știință au constatat definițiile prezentate în literatura științifică europeană și au elaborat propriile clasificări și caracteristici ale socializării.

În prezentarea unor noi teorii asupra procesului de socializare, care să fie în beneficiul educabililor din sistemul educațional, sunt remarcăți cercetătorii din SUA: D. C. Berliner [180], J. Willinsky [190], M. Fullan [182] și alții.

O contribuție semnificativă în **Europa**, privind cercetarea și identificarea unor componente structurale ale socializării, au avut cercetătorii: A. Giddens [81], R. Boudon *et al* [40], H. Schaub și K. G. Zenke [144], J. Szczepanski [149] și alții.

Printre cercetătorii din **Rusia** care s-au preocupat de studiul conceptului de socializare și competențelor sociale la copii se numără H. B. Беккер [168], Л. Г. Закурдаева [175], Т. А. Померанцева [173], А. К. Савина [170], И. Г. Бозина [169] etc.

În **România** cercetătorii care au studiat problematica conceptualizării termenului de *socializare*, de aspectele teoretice și metodologice cu privire la proiectarea și organizarea activităților cu scopul dezvoltării socializării, pot fi enumerați: L. Vlăsceanu [162], I. Mihăilescu [109], M. Achim [1], C. Cucuș [61; 62], C. Furtună [79], P. Neveanu-Popescu *et al* [115], F. Turcu *et al* [156], C. Schifirneț [145], E. Păun *et al* [130], I. Albulescu [3; 4], V. Mih [107; 108], H. Catalano [45], H. Pieron [133], S. Rusnac [140], M. Dumitrana [71; 72], E. Verza și F. Verza [161] ș. a.

Printre savanții din **Republica Moldova**, care au abordat conceptul de socializare și au argumentat necesitatea formării prerechizitelor pentru competențele sociale de la vârste timpurii, se numără L. Cuznețov [65; 66; 67], S. Cemortan [46; 47; 48], V. Cojocaru [53; 54; 55; 56; 142], G. Chirică [49; 50], N. Sacaliuc [141; 142], V. Botnari [91], V. Panico [121; 122; 124], D. Antoci [20], L. Papuc *et al* [126], L. Pavlenko [128] ș. a.

Potrivit cercetătorului V. Panico, educația, ca fenomen socio-uman, reprezintă viața societății umane. Conform opiniei acestuia, pentru a determina structura și a redefini procesul educațional, este necesar de observat structura procesului de socializare, specificul socializării și a educației ca fenomen socio-uman. După V. Panico [122, pp. 10-11], socializarea personalității este formată din două procese care relaționează și anume: influența mediului socio-uman asupra personalității, cu toată diversitatea de factori și aspecte; și încadrarea nemijlocită a personalității în sistemul de activități și atitudini socio-umane, unde omul influențează în mod activ și selectiv asupra mediului social.

Legătura de bază a socializării și a educației, o constituie interacțiunea dintre personalitate și mediul socio-uman. Un proces mai larg în raport cu educația îl reprezintă socializarea, ce include factori spontani, care se întrevăd în procesul de formare și dezvoltare a personalității [122, p. 11]. Nucleul educației reprezintă încadrarea nemijlocită a personalității în sistemul de activități și atitudini sociale, potrivit V. Panico [122, p. 12].

Educația și socializarea, diferențiate din perspectiva psihologică de O. Paladi, se deosebesc prin faptul că educația nu se limitează doar la finalități ale socializării, ci urmărește, totodată, îmbunătățirea optimă a individului raportat la propriul potențial nativ sau dobândit; educația dirijează spre multiple laturi ale personalității individului, câteodată mai puțin importante în planul dezvoltării sociale a indivizilor, pe când socializarea se referă la acele conținuturi, capacități cu semnificație explicită în societate și în interacțiunile sociale. Totodată, cercetătoarea [119, p. 37]

consideră că socializarea conține mai multe subdiviziuni prin intermediul accepțiunii educaționale, unde procesul socializării nu se transpune deplin și complet cu procesul educațional, cu acele desfășurări clare și distinctive întreprinse de familie, având ca obiectiv creșterea propriilor copii într-un fel aparte sau ale cadrelor didactice, în vederea îmbunătățirii personalității elevilor atât în plan social cât și individual [ibidem].

E. Durkheim [74] susține că educația este sinonimizată cu socializarea metodică și reprezintă acțiunea exercitată a tinerei generații către cei care încă nu sunt formați pentru viața socială. Educația, susține E. Durkheim, are ca obiect omul pe care îl dorește societatea, iar societatea îl acceptă cum îi este structura sa interioară. Scopul educației este acela de a socializa ființa umană biologică prin construirea ființei umane sociale, care să se plaseze alături de cea individuală. Așadar, desfășurarea de formare a ființei sociale în conformitate cu nevoile societății constituie obiectivul fundamental al educației ca proces de socializare [74, p. 6].

Educația, potrivit E. Zolotariov și M. Mihailov [166], reprezintă „procesul reglementat și orientat spre un anumit scop de socializare, constituind un mecanism specific de accelerare a procesului de socializare”. Prin intermediul educației se depășesc sau se diminuează consecințele negative ale socializării. Cercetătoarele consideră că educația contribuie la socializarea copilului în lumea reală, fiind una din căile de realizare a acesteia. Educația reprezintă elementul-cheie, factorul fundamental al socializării, întrucât ea permite copilului să însușească mai rapid complexul celor mai importante valori și norme sociale [166, p. 7].

Printre funcțiile sistemului de învățământ, care indică raportul existent între educație – realizată în instituții specializate – și societate o reprezintă funcția fundamentală și anume socializarea. Aceasta se realizează prin culturalizarea personalității educatului (elevului, studentului) în cadrul procesului de învățământ. Ideea este susținută de savanții L. Papuc *et al* [126, p. 109].

Socializarea și individualizarea se completează și interacționează imanent în procesul educației și constituie un proces complex, susține cercetătoarea L. Cuznețov [67, p. 246]. Totodată, autoarea afirmă că educația, prin esența sa, „este un fenomen social și unul individual, care apare și evoluează odată cu societatea, se dezvoltă de la o etapă istorică la alta, în funcție de transformările structurale ce se produc în cadrul acesteia și, în același timp, includ un șir de metamorfoze cantitative și calitative la nivel de individ” [ibidem].

V. Cojocaru evidențiază socializarea printre premisele și sursele procesului inovațional în învățământ ca fiind regăsită prin evoluția dezvoltării sociale și a politicilor educaționale, prin umanizarea relațiilor între membrii implicați în procesul educațional, accentuând creativitatea subiecților, activitatea experimentală de căutare, de inovare a instituțiilor de învățământ [53, p.

157]. Cercetătoarea subliniază că educația poate avea o contribuție semnificativă pentru societatea bazată pe cunoaștere, care poate fi atinsă prin coeziunea socială, fiind consecința relaționării sociale ca o componentă a socializării [54, p. 164]. Astfel, se constată necesitatea îmbunătățirii și creșterii calității educației atât la nivel național, cât și internațional, a reformelor sistemului educațional, adaptării continue a cadrului legislativ și a cerințelor pedagogice specifice în funcție de evoluția mediului social [55, pp. 51-52].

Cercetătoarele N. Sacaliuc și V. Cojocaru [142] afirmă că educația ca fenomen social, are funcția de a pregăti tânăra generație pentru viață. Pentru atingerea acestui scop una din direcțiile eficiente ale societății constituie implicarea familiei, grădiniței, școlii, bisericii, dar și accesarea influențelor externe (precum cultura, etnia, mediul în care trăiește subiectul). Astfel, educația în sensul larg social este identică cu socializarea [142, p. 5].

Pentru integrarea socială și profesională a personalității celui educat de-a lungul întregii vieți, pentru a forma educatul ca să fie capabil de adaptare rapidă la standardele sociale mereu în schimbare, cercetătoarea M. Borozan susține că [38, p. 75] educabilul, pe lângă o pregătire de specialitate corespunzătoare, însuflă valori educatului, asigură corelarea optimă a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor, aptitudinilor și atitudinilor necesare.

Socializarea, conform viziunii cercetătorului M. Achim [1, p. 200] pregătește, formează și perfecționează individul prin educație, instruire, experiență în vederea adaptării și readaptării la cerințele socialului, în vederea înscrierii lui în rețeaua de structuri sociale; ea are ca rezultat complementar procesul istoric de individualizare, de singularizare, de construcție, afirmare și consacrare a identității personale și a conștiinței acestei identități.

Pentru asigurarea dezvoltării normale a structurii psihice a personalității, este absolut necesară și decisivă includerea individului într-un sistem adecvat de relații sociale. În absența influenței formative a factorului social, cercetătorul V. Mih precizează că „materia primă senzorială” rămâne neprelucrată, structura psihică specific umană nu se dezvoltă, rămâne la un nivel elementar [108, p. 22].

Potrivit S. Golubițchi și E. Danu [86, p. 18] educația permanentă încadrează sursele de dezvoltare pedagogică ale fiecărei personalități umane în parte, care sunt valorizate de oportunitate și/sau de motivație individuală, socială; educația nelimitându-se la doar un subsistem de educație, dar însumează, în perspectivă, acele activități sociale care sunt conducătoare către educație.

Sintetizând cele expuse, constatăm că educația și socializarea sunt considerate ca procese progresive și cumulative, ceea ce ne determină să constatăm că ele sunt interdependente. Socializarea este o dezvoltare, care asimilează comportamente prosociale prin valorile, normele ambianței socio-culturale. Astfel, constatăm că socializarea se realizează prin intermediul

educației. Educația este cea prin care se promovează comportamentele prosociale asimilate prin valori care se axează pe coeziune socială ca rezultat a relaționării sociale, creativitate, relaționare socială în vederea adaptării la structurile sociale. Respectarea regulilor, a normelor deontologice conduce la o creștere a calității educației și, implicit, a socializării.

După cum observă I. Albulescu [3], factorii generatori de conduită a comportamentului individului în societate sunt reglementați de valori și norme, tradiții și obiceiuri stabilite de generațiile anterioare. Asimilarea acestor repere duce la participarea activă la viața comunității căreia îi aparține, alături de nivelul de dezvoltare a dimensiunii socio-culturale a personalității sale și asigurat prin influența de natură educativă, provenită din întreg mediul social în care trăiește. Prin ansamblul acestor influențe se configurează dimensiunile procesului de integrare socială, precizează I. Albulescu [3, p. 218].

Pentru a clarifica interpretările, definițiile termenului de *socializare*, am considerat oportun a evidenția acest concept din punct de vedere etimologic, utilizat în mai multe limbi. Fiind fundamentat în germană – *vergesellschaftung* – a fost tradus și în alte limbi precum, în limba franceză – *socialisation*, în limba engleză – *socialization*.

Relațiile interpersonale, negocierile, confruntările, dezbaterile, rezolvările în grup mediază construcția cunoașterii individuale și determină care este „zona proximei dezvoltări”, care pot fi remediile și soluțiile de atingere a ei, rolurile potrivite pentru afirmarea competențelor [95].

Așa cum precizează I. Jinga, ființa umană poate acționa asupra propriei ființe, aceasta având capacitatea de a evolua; își poate dezvolta acele capacități adaptative considerate necesare, valoroase [apud 177, p. 61].

Semnificația termenului de *socializare* semnifică *intrarea în relația socială* sau *asociere* și ocupă un loc însemnat în opera sociologului G. Simmel. Până pe la mijlocul secolului al XX-lea, G. Simmel a vrut să exprime procesul de asimilare a indivizilor în grupurile sociale [apud 1, p. 200].

Potrivit *Dicționarului Oxford*, socializarea este procesul care ne învață să devenim membrii unei societăți prin interiorizarea regulilor, valorilor societății dar și deprinderii rolurilor noastre sociale [206].

În literatura științifică, se regăsesc multiple definiții ale socializării, cercetătorii fiind preocupați de acest concept din mai multe perspective: pentru clarificarea acestui termen; pentru identificarea conținuturilor structurale ale socializării; pentru descrierea modalităților de realizare a acestuia în diferite medii socio-culturale și la diferite vârste ale subiecților implicați în acest proces. În tabelul 1.1. sunt evidențiate definițiile atribuite socializării, elaborate de mai mulți oameni de știință.

Tabelul 1.1. Abordări științifice în conceptualizarea socializării

Autori	Definiții atribuite conceptului
Perspectivă pedagogică	
R. Linton, 1968	„Procesul prin care individul uman învață ceea ce să facă pentru cei din jur și ceea ce poate în mod justificat să aștepte de la aceștia” [98, p. 60].
M. Montessori, 1977	O proprietate a naturii umane, a personalității... putem fi siguri că în tot mersul evoluției sociale nu a existat un moment în care „indivizii să fi deliberat pentru a ști dacă să intre sau nu în viața colectivă și dacă să intre mai curând într-o anume asociere decât în alta” [113, p. 68].
I. Albulescu, 2007	Modul în care asupra individului acționează mediul îl instruieste „cum să se comporte conform regulilor existente”, îl instruieste „să înțeleagă cultura”, îl face „să își asigure și să își îndeplinească niște roluri sociale” [3, p. 67].
L. Cuznețov, 2008	Constă în adaptarea la mediu, într-o modelare socială a personalității umane în corespundere cu cerințele acestuia. Iar individualizarea stimulează potențialul biopsihic individual, face o diferențiere a ființei umane, socializarea asigurând asimilarea culturii prin mijloacele și valorile sociumului [67, p. 245].
M. Boza, 2010	Activitatea de formare-dezvoltare a personalității umane în corespundere cu normele și idealul social [41, p. 23].
D. Antoci, 2018	Un proces de continuă interacțiune și adaptare socială prin care se asimilează aptitudinile și deprinderile necesare activității specifice fiecărui individ posesor de statusuri și roluri sociale definite. Formarea atitudinilor de valoare și a sistemelor de valori reprezintă o parte organică a procesului de socializare [20].
Perspectivă psihologică	
P. Popescu Neveanu, 1970	Reprezintă „integrarea socială și identitatea persoanei”. Procesul are o „evoluție ontogenetică” fiind „supusă celei social-istorice” activând „tradițiile, mentalitățile, nivelul de cultură și civilizație transmise din generație în generație” [115].
F. Turcu, A. Turcu, 2000	Un proces vast în care omul ca ființă socială se instruieste și se formează, se adaptează și se integrează în societate prin învățarea valorilor precum cel de ordine morală și socială [156, p. 463].
F. Parot, R. Doron, 2006	„Un proces progresiv și cumulativ prin care copilul, în timpul dezvoltării sale, învață comportamente, coduri, valori, roluri, norme, obiceiuri, convenții și moduri de gândire proprii mediului înconjurător socio-cultural” [127, p.730].
M. Dumitrana, 2008	Prin esența sa, omul, ca ființă socială, este produsul împrejurărilor sociale și, totodată, are capacitatea de a influența și determina împrejurimile. Ființa socială nu reușește să trăiască izolată, singură, ruptă de celelalte ființe”. Dimpotrivă, ființa socială se raportează permanent la cei din jur, acționează alături de ceilalți, instituie relații cu cei din jurul său” [72, p. 72].
Perspectivă sociologică	
J. Szczepanski, 1972	Socializarea este interpretată prin prisma „influenței complete a mediului”, acesta, prin urmare, impune subiectul „la participarea în viața socială, îl învață cum să se comporte conform normelor în vigoare, să înțeleagă cultura”, în afara de aceasta individul devine „capabil să se întrețină și să îndeplinească anumite roluri sociale” [149, p. 77].
C. Zamfir, L. Vlăsceanu, 1993	„Proces psiho-social de transmitere/asimilare a atitudinilor, valorilor, concepțiilor sau modelelor de comportare, specifice unui grup sau unei comunități în vederea formării, adaptării și integrării sociale a unei persoane” [165, p. 546].
C. Furtună, 2007	„Permite individului să-și dobândească <i>identitatea socială</i> , adică să se definească drept asemănător celorlalți, împărtășind aceleași moduri de gândire, simțire, acțiune” [79, p. 142].
M. Achim, 2008	Procesul prin care „specia <i>homo sapiens</i> se modelează din ființe simple biologice în ființe sociale complexe. Socializarea urmărește construcția unor personalități sociale după chipul, asemănarea și așteptările realității sociale și a realității culturale date” [1].
A. Giddens, 2010	Este un „proces psihosocial” datorită căruia un subiect „neajutorat” evoluează succesiv spre un etalon, fiind conștient de sine, inteligent, „integrat în tipul de cultură în care s-a născut” [81, p. 33].

Teoriile constructiviste au avut un mare aport în ceea ce privește stimularea socializării copilului. Psihologul elvețian J. Piaget [132], adept foarte devotat constructivismului, s-a afirmat prin teoria *stadială a dezvoltării cognitive* a copilului, care susține că dezvoltarea intelectuală a copilului se realizează prin diferite stadii sau etape progresive. Acesta remarcă faptul că, copiii trec de la etapă la etapă cu pași diferiți, fiecare copil având ritmul său de dezvoltare, astfel vârsta nu se suprapune cu etapa. Cu fiecare etapă, copilul învață anumite operații ca structuri mintale organizate. Stadiul nou nu-l elimină pe cel precedent, noile condiții suprapunându-se celor precedente. Dacă într-o etapă nu au fost asimilate anumite operații, în stadiul următor dificultățile de învățare vor fi esențiale.

Ideile lui J. Piaget privind impactul învățării prin descoperire și explorare asupra dezvoltării copiilor mici, constituie baza educației în copilăria timpurie. Aici se impune *principiul individualizării*, care are un impact major în dezvoltarea copilului. Prin organizarea activităților care determină ritmul propriu de dezvoltare a copilului, a nevoilor sale, se asigură libertatea copiilor de a alege activități și sarcini în funcție de nevoile lor [apud 61].

Teoria dezvoltării cognitive a lui J. Piaget [132] este completată prin *teoria dezvoltării psihosociale* a lui E. Erikson [77], care propune abordarea stadială a formării personalității având ca suport latura *socializării*. Dacă prin psihologia copilului J. Piaget are în vedere dezvoltarea cognitivă a copilului, teoria lui E. Erikson propune o stadialitate a dezvoltării cunoașterii sinelui în interacțiunea cu ceilalți, respectiv, influențează asupra mediului social al dezvoltării copilului [apud 88, p. 49].

De asemenea, constructivismul social, reprezentat de L. Vîgotski, completează celelalte forme, prin dezvoltarea *naturii sociale* a cunoașterii pe baza *interacțiunilor sociale*, a limbajului, ca mijloc de comunicare și îmbogățire a experienței individuale cognitive, la care se adaugă rolul culturii, al contextului cultural, al grupului [apud 95].

Astfel, pentru a acționa în societatea în care dorește să evolueze, individul poate să-și desăvârșească bagajul de cunoștințe și deprinderi de care are nevoie prin socializare. Pentru aceasta, e necesar să învețe reguli elementare de politețe, să trăiască în ritmul anotimpurilor proprii climatului zonei în care se află [79, p. 142].

Analiza cercetărilor științifice axate pe abordarea conceptului de socializare ne-a permis să evidențiem faptul că socializarea este un concept abordat în prezent sub formă diversă, chiar dacă încă nu se atestă un concept care să fie acceptat unanim și care ar putea să prezinte o definiție integrală, absolută, completă.

1.2. Structura, mecanismele și condițiile socializării personalității

Socializarea reprezintă un concept care poate transforma ființa umană pentru a fi un participant activ în societate prin toate procesele și interacțiunile complexe. Termenul se referă atât la modurile în care devenim, cât și la cele în care suntem „plămădiți” social [69, p. 98].

În condițiile în care socializarea pregătește, formează și perfecționează individul prin educație, instruire, experiență în vederea adaptării și readaptării la cerințele socialului, în vederea înscrierii lui în rețeaua de structuri sociale, ea are, ca rezultat complementar, procesul istoric de individualizare, de singularizare, de construcție, afirmare și consacrare a identității personale și a conștiinței acestei identități [49]. Componentele esențiale pe care le afirmă C. Furtună se regăsesc în figura 1.1.

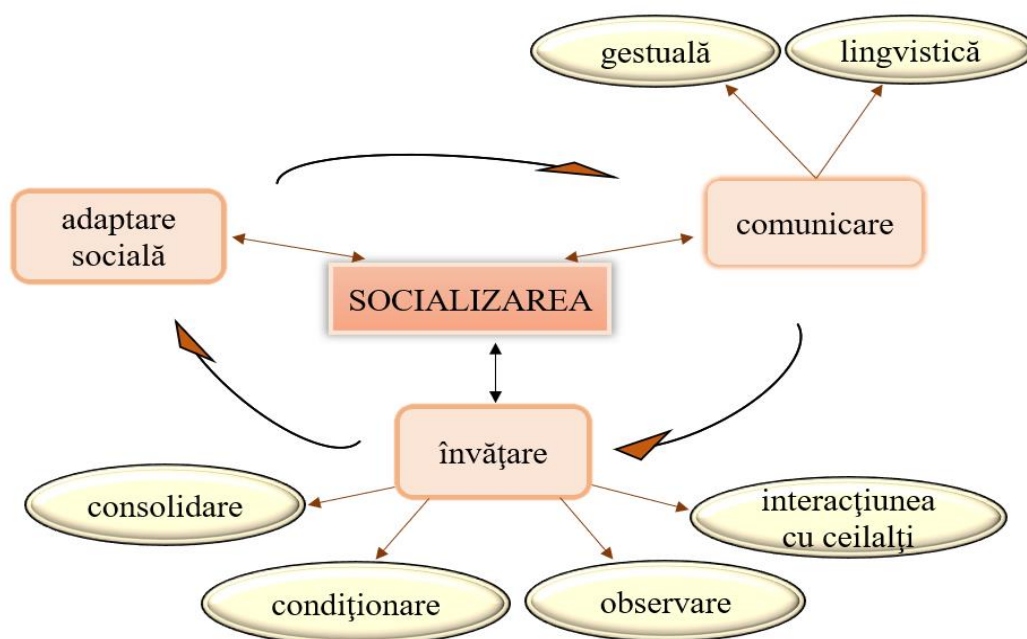

Fig. 1.1. Componentele socializării [79]

Potrivit psihologului U. Bronfenbener, mediul nostru este structurat pe patru nivele care se raportează, ierarhic, unele la altele [apud 79, p. 151]:

1. *microsistemul* – care este constituit din familie, școală, grădiniță, grup de prieteni. Individul joacă un rol direct, ca persoană participantă.
2. *mezosistemul* – corespunde relațiilor care există între sisteme, legăturile care unesc familia de școală sau grădiniță.
3. *exosistemul* – corespunde instituțiilor, care fără să aibă legătură direct cu individul, îl influențează în modul de a trăi, cum ar fi locul de muncă al părinților, consiliul de administrație al școlii, al grădiniței.

4. *macrosistemul* – reprezintă contextul cultural, regulile sociale, valorile, ideologiile. De exemplu, importanța acordată educației de către o societate va determina susținerea școlilor, bibliotecilor [79, pp 151-152].

Astfel, C. Furtună [79] detaliează agenții de socializare pentru socializare care se regăsesc în figura 1.2.

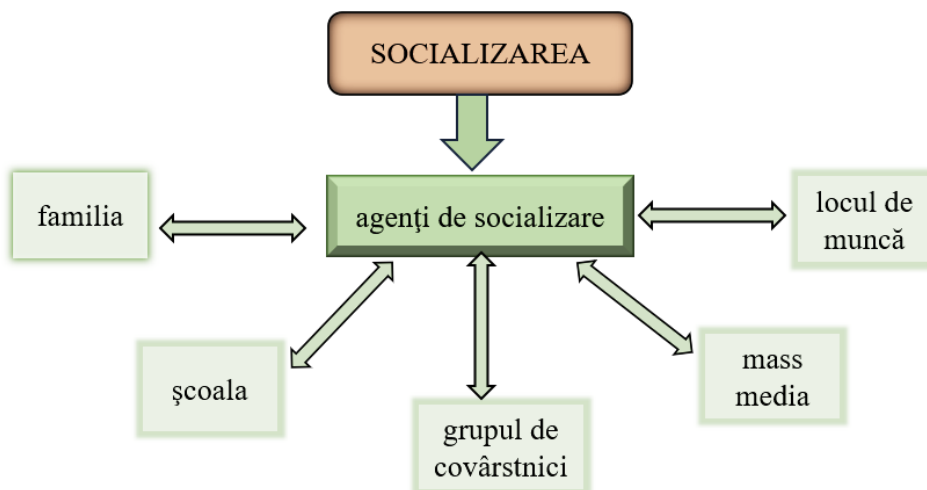

Fig.1.2. Agenții de socializare [79]

Socializarea are ca și consecință determinarea oamenilor pentru interiorizare și adoptare a aceluiași modele, a valorilor asemănătoare, a normelor sociale, a liniilor de conduită. Stabilitatea socială este asigurată de informațiile care au fost interiorizate și transmise de la o familie la alta și de la o generație la alta. Prin urmare, socializarea ridică problema controlului social [79, p. 159].

În limitele socializării, susțin specialiștii, omul își dezvoltă autoreglarea și capătă poziția activă de viață. Importanță deosebită se atribuie dezvoltării și multiplicării contactelor omului cu cei din jur în condițiile activității în comun, cu ajutorul cărora el începe să se perceapă și să se aprecieze pe sine și pe alții, devenind personalitate [50, p. 15]. Figura 1.3. reprezintă socializarea și controlul social potrivit C. Furtună.

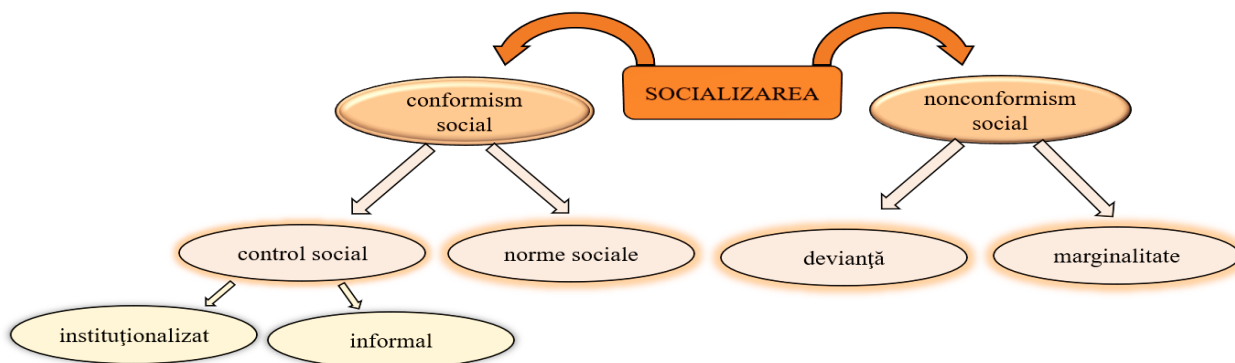

Fig.1.3. Socializarea și controlul social [79]

Socializarea, potrivit C. Furtună [79, pp.161-162], este procesul lung prin care un individ învață, interiorizează și se adaptează la diferitele elemente ale mediului său de viață conform figurii 1.4. Socializarea primară se referă la lecțiile primite în timpul copilăriei, care îi permit unui individ să se integreze în societate. Socializarea secundară descrie integrarea oamenilor socializați în noi sfere ale societății. Socializarea se realizează prin învățare: prin întărire, condiționare, observare și interacțiune cu ceilalți.

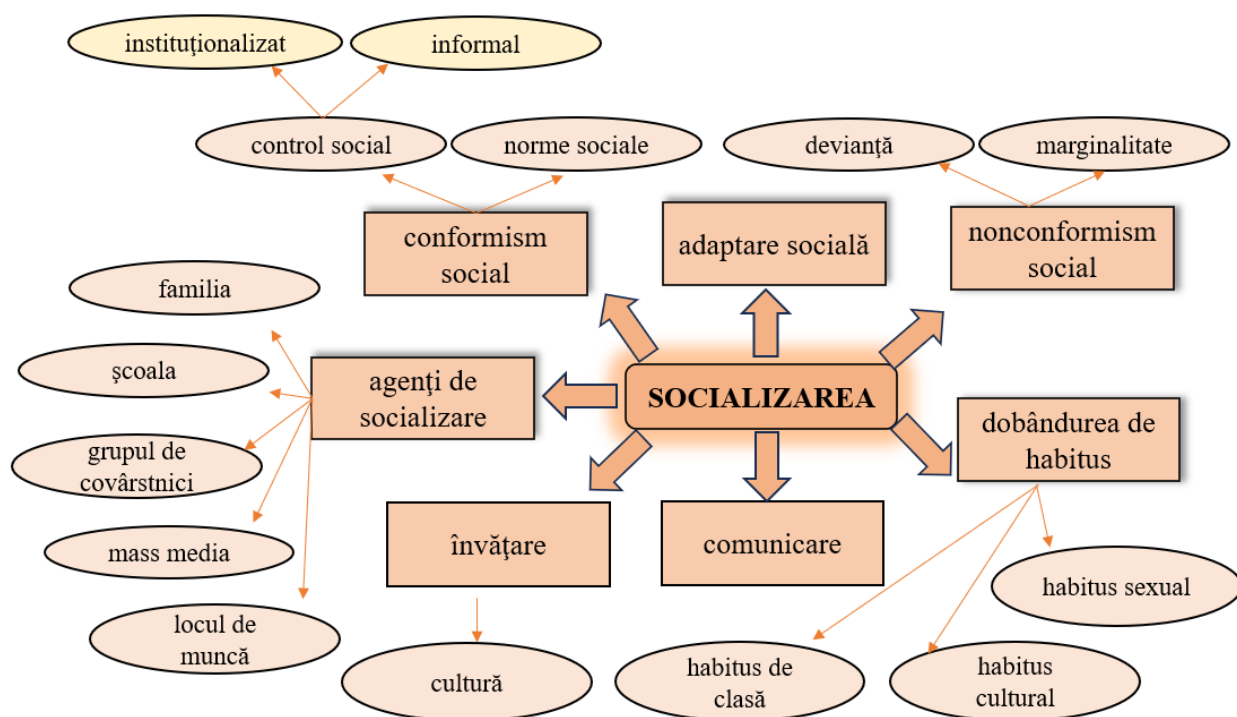

Fig.1.4. Procesul de socializare [79]

Semnificativă pentru prezenta cercetare este *teoria dezvoltării psihosociale* a lui E. Erikson, care propune abordarea stadială a formării personalității pe calea socializării. Dacă psihologia copilului descrie, după J. Piaget, dezvoltarea cognitivă a copilului, teoria lui E. Erikson propune o stadialitate a dezvoltării cunoașterii sinelui în interacțiunea cu ceilalți; respectiv, influențează asupra mediului social al dezvoltării copilului [apud 137, p. 213].

Tabelul 1.2. Stadiile dezvoltării psihosociale după E. Erikson [apud 82, p. 21]

Stadiul	Vârsta	Factorul social determinant
Încredere vs neîncredere	0-1 an	Mama
Autonomie vs dependență	1-3 ani	Părinții
Inițiativă vs retragere	3-6 ani	Familia
Sârguință vs sentimentul de inferioritate	6-12 ani	Școala și grupul de joacă
Identitate vs confuzie	12-18/20 ani	Co-vârșnicii/modelele
Intimitate vs izolare	20-30/35 de ani	Prietenii, relația de cuplu
Realizare vs rutină	Vârsta adultă	Familia, mediul socio-profesional
Împlinire vs disperare	Vârsta senectuții	Pensionarea, retragerea socială

Prin *teoria dezvoltării psihosociale* descrisă de E. Erikson se afirmă că soluționarea conflictelor care pot să apară între posibilitatea de a relaționa a unei persoane și nevoile mediului social stabilește noi achiziții psiho-sociale. Astfel, preșcolarul se situează în cel de-al treilea stadiu de dezvoltare din cele opt menționate: copilul trăiește „*conflictul dintre inițiativă și vinovăție*”.

Teoria interacționist-simbolică a socializării, conform C. H. Cooley, G. H. Mead [apud 4], constată că fiecare copil se naște fără capacități de înțelegere imediată a realității. Dezvoltarea și formarea treptată a acestor capacități este importantă pentru socializare în perioada copilăriei. Așadar, aceste capacități se bazează pe modalitățile prin care mesajele primite de la alții către copil îl ajută la:

- a înțelege realitatea înconjurătoare;
- a învăța normele care trebuie să-i governeze comportamentul;
- a învăța rolurile pe care urmează să le îndeplinească;
- a forma propria imagine despre cât de bine își îndeplinește rolurile [4, p. 64].

Familia este recunoscută drept cel mai puternic agent socializator în dezvoltarea copiilor, mai ales, la vârstele mici. În primii ani ai dezvoltării și socializării copilului, familia este esențială, ea este o sursă primară de afecțiune și dragoste. Familia reprezintă un factor primordial în creșterea, educarea și dezvoltarea socializării copilului [129, p. 169]. Pedagogul J. Locke, mizează pe puterea exemplului în familie, de climatul acesteia și susține că un exemplu oferit de membrii familiei are o putere asupra copilului, confirmă că ambianța din mediul familial și climatul creat în cadrul familiei sau a grupului, colectiv influențează dezvoltarea copilului [99, p. 85].

Optimul familial pentru copil nu poate să fie creat în afara jocului, jocul fiind pentru copilul de vârstă timpurie ca o poveste. Acesta se autoexprimă mai bine în joc decât în limbaj. Cei mai buni parteneri de joacă sunt părinții sau o persoană care cunoaște mai bine copilul, inclusiv frații sau copiii vecini [65, p. 63]. Potrivit lui M. Achim, familia este, fără îndoială, cel mai important agent de socializare în toate societățile [1, p. 223]. Familia, după cum precizează cercetătorul, are principala responsabilitate pentru eficientizarea socializării copiilor, mai ales în anii cei mai sensibili în calitate de subiecți ai acestui proces [1, p. 224].

Familia, având o funcție de socializare potrivit N. Sacaliuc și V. Cojocaru [142], constituie un nucleu al societății unde „relațiile interumane sociale și civice la nivelul unui microgrup social”, ia parte în socializarea membrilor săi, în mod special a copiilor, prin care se dezvoltă și se stabilesc relațiile de înțelegere și cooperare, respect reciproc, se soluționează situații problematice de comun acord [142, p. 170].

Familia – parte a procesului de educare a copilului – poate fi implicată în îmbunătățirea educării acasă, dacă își dorește ca acesta să devină o persoană instruită. Își poate încuraja copilul

să participe la activitățile organizate la grădiniță, susținând, în acest fel, interesul pentru activitățile instructiv-educative, iar părinții să-și dezvolte propriile lor abilități parentale [89, p. 14]. Copilul este integrat, din punct de vedere social, prin intermediul familiei. Ea este cea care îi dă un nume, îl înserează într-un neam, rudenie, care se întinde pe mai multe generații. Astfel, identitatea socială primară a individului o stabilește familia. Poziția socială a părinților o determină pe cea a copilului în primele două decenii de viață. Profesia părinților situează copilul într-o clasă socială, iar locul lor de rezidență fixează concret contextul social și cultural în care acesta va evolua [79, p. 153].

Rolul bunicilor este unul deosebit de activ în eficientizarea socializării preșcolarilor. Ei promovează, de obicei, valori stabile, confirmate de timp. Bunicii de multe ori sunt mai toleranți, îngăduitori, mai răbdători cu nepoții, iar atunci când relația bunici-părinți este armonioasă, copilul înțelege mai ușor faptul că există o ierarhie a vârstelor, precum și atitudinea pe care trebuie să o aibă față de cei mai maturi. Prin comportamentul părinților lor față de propriii părinți, îi oferă ocazia copilului să-i prețuiască și să-i respecte – conduită pe care copilul o va avea chiar în relația cu ei înșiși și, în general, cu adulții [66, p. 15].

Mediul extrafamilial stimulează dezvoltarea nenumăratelor stări afective, inclusiv de natură intelectuală și evaluativ-morală, care se află într-un proces de socializare precizează U. Șchiopu [152]. O structurare a identității continuă sub influența relațiilor sociale. Se percepe diferențierea sinelui autoperceput, ideal și a imaginii de sine reflectate din percepția de către alții (cadrul didactic, co-vârstniciei, familia). În conduitele de apartenență, identificarea de familie este construită și implicată alături de identificarea culturală și socială. Prin comparație, copilul poate să conștientizeze calitățile propriului comportament și valoarea produselor muncii sale și a altora. Este perioada în care emoțiile sunt meditate de examinarea situațiilor în lumina valorilor morale, ceea ce determină un nivel ridicat de socializare emoțională [82, p. 22].

Este perioada în care copilul intră în contact cu rudele, co-vârstniciei, alți adulți, care îl determină să se cunoască pe sine, să-și cunoască propriile limite, propriile capacități, să-și dezvolte comportamentul social în funcție de cerințele expuse de mediul din exterior, dar și nevoile, și necesitățile individuale. Pentru prima dată sunt învățate rolurile sociale și pattern-urile interacționale. Este perioada în care apar competențele care țin de implicare în explorare, explicare, procesare a realității, precum și acțiunea asupra ei [83, p. 9].

Implicarea în mediul de apartenență a altor medii, grădinița și mediul stradal presupune din partea copilului preșcolar eforturi sporite de adaptare la cerințele acestui nou spațiu social. Diversele situații în care este implicat copilul sunt înțelese adesea ca surse de nervozitate și de neliniște din cauza noului și a ineditului pe care ele îl presupun. Astfel, acestea determină comportamente de retragere din sfera lor și o anumită instabilitate emoțională, prin prezența

emoțiilor negative. Acestea se manifestă în primele etape ale vârstei și din ce în ce mai controlat pe parcursul înaintării în vârstă, odată cu creșterea stăpânirii de sine, dezvoltată prin educație și socializare [82, p. 20].

Odată cu trecerea anilor, pe măsură ce copiii cresc, ei aleg să își petreacă timpul în compania egalilor lor – egali în vârstă (cu mici variații). În momentul în care influența grupurilor respective crește, cea a familiei se diminuează corespunzător. Apartenența la un grup similar plasează copilul pentru prima oară într-un context unde cea mai mare parte a socializării se desfășoară fără nici un plan deliberat. Spre deosebire de familie, grupul similar este în întregime focusat pe preocupările și interesele copilului [1, p. 226].

În grupul de co-vârșnici, copilul ar fi indicat să se facă auzit și înțeles. Această relație îi permite copilului să se compare cu ceilalți, ajungând să se cunoască mai bine, să aibă o reprezentare mai bună a capacităților sale odată cu înaintarea în vârstă [79, p. 155].

Conform viziunii lui C. Ciofu, familia reprezintă mediul psiho-pedagogic și moral cel mai adecvat dezvoltării copilului, iar grădinița preia și continuă această acțiune de educare și socializare a copiilor [51, p. 171].

Astfel, analiza literaturii științifice ne permite să constatăm, că în plan general familia caută să stabilească relații de cooperare cu cadrul didactic tocmai din dorința integrării cu succes în grup social și dezvoltării multilaterale a copilului. În plus, exercitând o influență formativă, IET monitorizează procesul de dezvoltare a copilului și identifică cauzele ce creează dificultățile cadrului didactic în procesul instructiv-educativ și, prin urmare, contribuie la căutarea unor noi oportunități în abordarea copilului pentru depășirea obstacolelor. De asemenea, părinții doresc să cunoască particularitățile procesului de adaptare a copilului la programul de lucru a grădiniței, de integrare în colectivitate, de comportament în relaționare cu alți copii și de respectare a disciplinei adaptate de instituție.

1.3. Specificul socializării copiilor de vârstă preșcolară

După cum menționează E. Păun [129], rolul educației în dezvoltarea socializării este procesul prin care tot ceea ce nu este transmis ereditar se asimilează prin învățare [apud 3, p. 68].

Nașterea individului uman încă nu semnifică afirmarea lui. Copilul mic nu ar putea exista fără de grija celor maturi. În mediul lor, el învață să gândească și să comunice, își dezvoltă autonomia și gândirea, care mai târziu se transformă în personalitatea individului. Devenind matur, el va cunoaște nu numai procesele evidente din viața socială, ci și va învăța să anticipeze evenimentele sociale și să își organizeze comportamentul în conformitate cu așteptările. Această învățare socială a fost numită *socializare* [113, p. 68].

Etapa definitivă în socializarea personalității este cea primară, iar drept instituții educaționale în perioada copilăriei timpurii se constată familia, grădinița, școala. Familia este nu doar locul în care copilul se naște și trăiește prima perioadă din viață, dar reprezintă cel mai esențial agent al socializării. Familia este legătura dintre societatea globală și copil, locul în care se modelează comportamente esențiale ale personalității. Pe măsură ce copiii cresc, ei petrec din ce în ce mai mult timp în compania semenilor săi (cu mici variații), în mediul social. În unele țări, copiii de vârstă școlară petrec, în medie, de două ori mai mult timp cu egalii lor, decât cu părinții și cei mai mulți preferă să petreacă timpul în acest fel [6, p. 23]. Datorită multiplilor agenți (familia, școala, mass-media), societatea arată tinerei generații o serie de bagaje culturale și pretinde anumite comportamente, considerate normale în respectiva cultură [4, p. 67].

Perioada preșcolară poate fi considerată o perioadă a descoperirii. Pentru prima dată copilul depășește spațiul restrâns familiar, al casei, sesizează că există o lume dincolo de acesta, observă că se poate implica în cunoașterea și transformarea ei, se poate descoperi pe sine, și faptul că are abilitatea de a face ca să se întâmple anumite lucruri, dezvoltă autonomie și inițiativă în cunoaștere [ibidem]. La vârsta preșcolară specific pentru socializarea copiilor este educația morală, în care se desfășoară procesul de familiarizare a preșcolarilor cu normele morale care devin elemente esențiale ale comportamentului social al acestora [142, p.13]. Pentru copiii de vârstă preșcolară, lumea este un loc fascinant. Copiii sunt curioși, plini de energie și, pentru ei, datorită imaginației, totul este posibil. De cele mai multe ori le este dificil să distingă între real și imaginar [160, p. 6].

Studiind felul în care copiii prelucrează și asimilează informația, amintim de psihologul H. Gardner [apud 93], care a identificat câteva moduri de învățare, numite și *inteligențe multiple*. Teoria lui H. Gardner [apud 93], evidențiază rolul esențial pe care îl are oricare copil în ceea ce privește măiestria proprie. Valoarea acestei abordări este că sprijină părinții în identificarea însușirilor forte ale copilului și abilităților care pot fi stimulate mai târziu decât altele, bazându-se pe ideea că dezvoltarea în cadrul diferitor activități se realizează în ritm propriu.

După cum susține H. Gardner [apud 93], procesul educațional, care este proiectat, organizat și desfășurat conform modelului inteligenței multiple, facilitează centrarea pe subiect, stimulând interacțiunea cu cei din jur, asigurând și susținând succesul în autoexprimare, întărind stima de sine și sentimentul de competență. Prin urmare, cercetătorul nu recomandă o predare uniformă [ibidem].

Printre punctele forte ale constructivismului în învățământul românesc putem enumera: învățarea și dezvoltarea sunt *sociale*, colaborative în activități; fiecare elev își construiește individual înțelegerea, la nivel mental; învățarea prevede situații relevante și autentice pentru elevi; Curriculumul și instruirea sunt centrate pe elev [95].

Prin urmare, educația este structurată pe trei mari categorii: educația formală (oficială); educația nonformală (extrașcolară); educația informală (involuntară, spontană). Considerăm utilă aici schematizarea, pe scurt, a caracteristicilor definitorii ale celor trei forme ale educației, descrise în literatura de specialitate de către G. Văideanu [158], C. Cucuș [61], E. Joița [94], L. C. Oprea [117] și prezentate în figura 1.5.

Conchidem că, pentru întreg procesul de învățare, de educare a preșcolarilor, precum și de îmbunătățire a socializării acestora, este necesar ca activitățile organizate să fie, pe lângă cele de tip formal, și de tip informal, și cele de tip nonformal.

Printre funcțiile educației se numără și cea de *socializare*, care, în viziunea cercetătorului J. H. Ballantine [apud 93], este susținută de faptul că prin învățarea rolurilor sociale, copilul deprinde modul în care să interacționeze cu ceilalți apropiați, pentru a se integra în societate. Adică „sistemul educațional socializează elevii să devină membrii ai societății, să îndeplinească roluri semnificative în rețeaua complexă a interacțiunilor sociale” [apud 93].

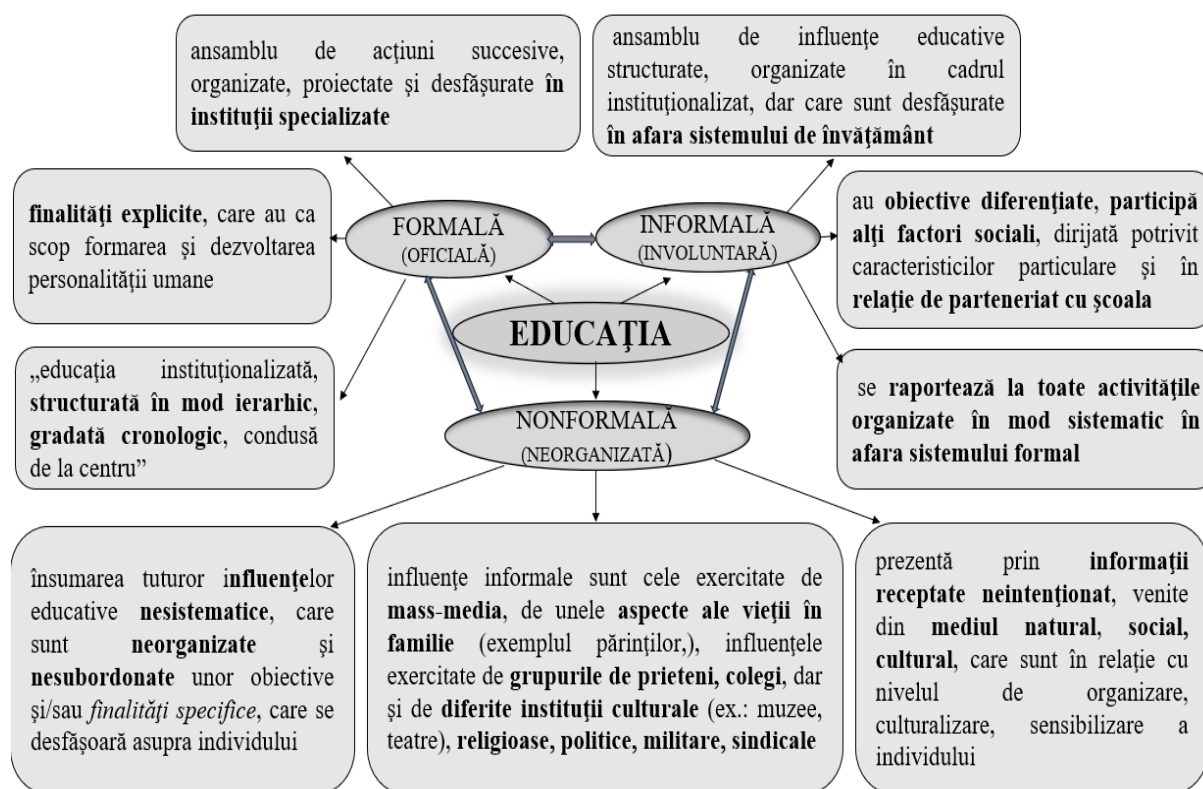

Fig. 1.5. Educația formală, nonformală, informală după G. Văideanu [158], C. Cucuș [61], E. Joița [94], L. C. Oprea [117]

Cadrul european al competențelor-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții [199] face referire la seturi de abilități noncognitive pentru trei din cele opt competențe-cheie: „competențele personale, sociale și de a învăța să înveți, competențele cetățenești și competențele

antreprenoriale”. Competențele *personale, sociale și de a învăța să înveți* sunt definite drept „capacitatea de a reflecta asupra propriei persoane, gestionarea eficace a timpului și a informației, munca în echipă în mod constructiv, păstrarea rezilienței și gestionarea propriului proces de învățare și a carierei” [204]. Includerea nevoii de a face față nesiguranței, situațiilor complexe, de a învăța cum să învețe, de a menține bunăstarea fizică și emoțională, de a susține o bună stare de sănătate fizică și mintală, de a gestiona conflictele apărute în viața de zi cu zi, de a empatiza și împărtăși gânduri și emoții sunt doar câteva elemente care contribuie la dezvoltarea socializării umane.

Cadrul European de Referință definește competențele-cheie în educația continuă a personalității drept ansamblu multifuncțional, transferabil de cunoștințe, deprinderi, atitudini de care toți indivizii au nevoie pentru împlinire și dezvoltare personală, pentru incluziune socială și muncă eficientă [apud 38, p. 65].

Competențele sociale și emoționale sunt definite de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) drept „capacități individuale care pot fi: a) manifestate în modele consistente de gânduri, sentimente și comportamente; b) dezvoltate prin experiențe formale și informale de învățare și c) factori importanți ai rezultatelor socio-economice obținute de un individ de-a lungul vieții” [200].

Modelul CASEL al *competențelor sociale și emoționale*, actualizat în anul 2020, propune un cadru structurat, care include următoarele cinci seturi interdependente de competențe cognitive, afective și comportamentale: autoconștientizarea, managementul personal, conștientizarea socială, abilitățile de relaționare și comunicare, luarea deciziilor [201].

Cercetătorul H. B. Беккер [168, p. 60] afirmă că „competența socială este definită ca o educație personală integrală, care cuprinde o serie de componente interdependente și complementare ale sferei cognitive, emoționale și comportamentale, permițând individului să se adapteze și să se împlinească în condițiile societății moderne, adică să treacă cu succes la socializare”.

Л. Г. Закурдаева [175, p. 72] susține că „socializarea este o categorie interdisciplinară care include procese sociale special organizate și spontane, în urma căreia o persoană asimilează un anumit sistem de norme și valori care îi permit să se formeze ca persoană, să interacționeze eficient cu mediul social, să funcționeze ca membru cu drepturi depline al societății”; că rezultatul socializării este socializaritate iar „luarea în considerare a socializării prin prisma competenței abordate, este vorba despre categoria „competență socială” ca urmare a socializării. Competența socială se formează ca urmare a stăpânirii unei persoane cu competențe sociale și este definită ca

o calitate integrativă generalizată a unei personalități, un fel de fenomen social, personal și comportamental integral” [175, p.72].

Astfel, pentru cercetarea noastră este importantă poziția Л. Г. Закурдаева [175], prin urmare luând în considerare socializarea prin prisma abordării bazate pe competențe, este indicat să vorbim despre categoria „competență socială” ca urmare a socializării. Baza competențelor sociale este socializarea.

Cercetătorii F. M. Greshman și S. N. Elliot [184, pp. 292-301] susțin că, „competențele sociale se manifestă prin comportamente învățate și acceptate social, care îngăduie unei persoane să interacționeze rezultativ cu ceilalți”.

Cercetătorii J. J. Larson *et al* [186] definesc competența socială ca și capacitatea de a te implica cu succes în interacțiuni sociale și relații interpersonale, capacitatea de a interpreta mesajele interrelaționării verbale și nonverbale [ibidem].

Modul în care sunt ghidate și stabilite relațiile sociale în anumite contexte sunt definite competențe sociale de către cercetătorii K. Murakami *et al* [187, pp.13-24].

Conform cercetătorului N. Garmezy [183, pp. 416-430], competența socială este un factor de protecție important pentru copii, protejându-i de stresuri și prevenind dezvoltarea unor tulburări emoționale și de comportament [ibidem].

Dacă e să vorbim despre competențele sociale, pe care le poate dezvolta copilul în cadrul sistemului de învățământ, nu putem să nu remarcăm opinia lui D. Goleman, care susține faptul că, *competențele sociale* „se referă la abilitatea copiilor de a forma relații sociale funcționale cu ceilalți copii și adulți din viața lor” [84, pp. 132-134].

C. Ștefan și E. Kallay [151] menționează că, competența socială facilitează „interacțiunile pozitive corespunzătoare normelor culturale astfel încât să permită atingerea propriilor scopuri și respectarea nevoilor celorlalți” [151].

Analizând diferite opinii științifice cu referire la socializare, este important să facem trimitere și la documentele de politici educaționale, unde sunt evidențiate competențele. Examinarea acestora scoate în evidență axarea procesului educațional pe competențe-cheie, unde se regăsesc și competențele sociale. La vârsta timpurie nu se constată prezența competențelor sociale. M. Miclea și colab. [106, p. 2] menționează că, competențele sociale sunt acele abilități care „permit modularea comportamentelor unui individ, pentru a realiza interacțiuni sociale funcționale cu ceilalți” [ibidem]. A împărtăși cu ceilalți lucruri sau activități, a ajuta, a iniția relații, a cere ajutor, a face complimente – sunt modalități prin care se exprimă abilitatea socială. Socializarea contribuie la formarea competențelor sociale, care se manifestă prin următoarele prerechizite: complianța la reguli, relaționarea socială, comportament prosocial. Astfel, M. Miclea

și colab. propun măsurarea competențelor sociale prin trei dimensiuni: complianța la reguli, relaționarea socială, comportament prosocial. Ei le identifică, ca finalitate, pentru competența școlară la finalul vârstei preșcolare. Cercetările realizate de J. I. Goodland și R. H. Anderson [apud 106], sugerează că la copiii mici, calitatea competenței sociale, în perioada preșcolară, prezice cu acuratețe competența socială și academică în clasele mai mari de școală. De aceea, este necesară identificarea timpurie a deficitelor competențelor sociale și intervenția precoce la nivelul acestora [apud 106, p. 3].

Învățarea socială și emoțională este o parte a succesului elevilor în școală, societate și viață. *Competențele sociale* și emoționale au un rol esențial în viața elevilor, părinților, profesorilor și a școlii, în general și în special, în perioada actuală, marcată de incertitudini și schimbări majore. Bunăstarea elevilor, interesul lor pentru școală, percepția despre climatul școlar și rolul pe care îl joacă în acesta reprezintă o parte a dezvoltării socio-emoționale a elevilor [204].

În *Curriculumul pentru educație timpurie din România* [191, p. 4], educația și îngrijirea timpurie a copiilor sunt considerate „drept baza sistemelor de educație și de formare, fapt care reprezintă asigurarea condițiilor optime de dezvoltare în perspectivă a competențelor-cheie” [ibidem]. Activitățile de învățare organizate și realizate de cadrul didactic, prevăzute în *Curriculumul pentru educație timpurie* [191, p. 9], „corelează cu așteptările pe care adulții le au de la copii în această perioadă, ca premise ale competențelor de mai târziu ale tinerilor. Jocurile și ALA sunt acele activități pe care copiii le aleg și care îi ajută să socializeze în mod progresiv și să se inițieze în cunoașterea lumii fizice, a mediului social și cultural căruia îi aparțin, etc.” [ibidem, p. 10]. „Pentru grupele de vârstă cuprinse în intervalul de la naștere la 6 ani, tipurile de activități desfășurate cu copiii vor viza socializarea copilului (comunicare, familiarizare, integrare, colaborare, cooperare, negociere, luarea deciziilor în comun etc.), obținerea treptată a unei autonomii personale, precum și pregătirea pentru viața socială (parte a acesteia fiind și pregătirea pentru școală)” [ibidem, p. 12].

Bazele învățării pe tot parcursul vieții se formează în prima parte a copilăriei.

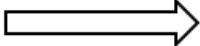
„Învățarea este un proces gradual, iar construirea unor premise puternice în copilăria timpurie reprezintă o condiție prealabilă pentru dezvoltarea competențelor și pentru succesul educațional de la nivelurile superioare, fiind, în egală măsură, esențială pentru sănătatea și pentru starea de bine a copiilor. În acest context, finalitățile educației timpurii vizează o serie de aspecte, care se constituie în premise ale competențelor-cheie formate, dezvoltate și diversificate pe traseul școlarizării ulterioare” [ibidem, p. 13].

Programul școlar pentru ET din România valorifică „*paradigma curriculară centrată pe competențe și fundamentează demersurile educaționale pe copil și pe activitatea de învățare a*

acestui ca proces, respectiv, pe dobândirea unor comportamente care să asigure premisele dezvoltării competențelor-cheie mai târziu”. Particularitățile dezvoltării copilului până la 6 ani, este perioada pentru care nu este proprie utilizarea conceptului de competență, înțeleasă ca ansamblu integrat de cunoștințe, abilități și atitudini. Competența implică existența unor scheme cognitive și pattern-uri de comportament, deci un nivel de dezvoltare superior celui atins de copiii tipici în etapa 0-3 ani și chiar 3-6 ani. În Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului European al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții (Jurnalul Oficial C 111 din 06.05.2008), „competența este descrisă din perspectiva responsabilității și a autonomiei drept capacitate de a utiliza cunoștințe, abilități și capacități personale, sociale și/sau metodologice în situații de muncă sau de studiu și pentru dezvoltarea profesională și personală” [199].

Programul pentru ET prevede domenii de dezvoltare – dimensiuni ale dezvoltării – comportamente, ca premise ale competențelor ulterioare.

Tabelul 1.3. Axa Programei pentru educația timpurie [191]

P R E M I S E L E C O M P E T E N Ț E L O R	Educație timpurie		C O M P E T E N Ț E C H I E	1. comunicare în limba maternă; 2. comunicare în limbi străine ; 3. competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii; 4. competență digitală; 5. a învăța să înveți; 6. competențe sociale și civice; 7. spirit de inițiativă și antreprenoriat; 8. sensibilizare și exprimare culturală.	Învățământ preuniversitar obligatoriu	Învățământ preuniversitar postobligatoriu
	Nivel antepreșcolar	Nivel preșcolar			Învățământ primar, gimnazial	Învățământ liceal (teoretic, vocațional, tehnologic)
	Cunoștințe, deprinderi, atitudini manifestate pe cele 5 domenii de dezvoltare: 1. Dezvoltare cognitivă 2. Dezvoltare socio-emoțională 3. Dezvoltare fizică, a sănătății și igienei personale 4. Dezvoltarea limbajului și a comunicării 5. Dezvoltarea capacităților și atitudinilor în învățare					
	<u>Nivel pre-elementar</u> <u>stimulare comportamentală</u>					<u>Nivel dezvoltat</u>

Documentul *Curriculumul pentru Educație Timpurie din Republica Moldova* [205, p. 8] operează cu noțiuni-cheie precum: ET, abordare holistică a copilului, activități integrate, stare de bine a copilului, curriculum centrat pe competențe, corelarea domeniilor de dezvoltare cu domeniile de activitate, bucuria și plăcerea de a învăța prin joc, mediu educațional securizat, parteneriat socio-educational. Totodată, *Curriculumul pentru Educația Timpurie din Republica*

Moldova se distinge printr-o nouă perspectivă conceptuală și anume *Curriculum pentru Educație Timpurie axat pe competențe*. Astfel, componenta-cheie a *Curriculumului pentru Educație Timpurie* o „constituie sistemul de finalități exprimate în termeni de competențe” [205, p. 9].

„Educația are ca finalitate principală formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem de competențe care include cunoștințe, abilități, atitudini și valori, ce permit participarea activă a individului la viața socială și economică” conform *Codului educației al Republicii Moldova*, art. 11 (1) [202]. Iar în *Cadrul de referință al educației timpurii* [193] regăsim ideea: „competențele se formează gradual și formarea lor continuă pe tot parcursul vieții în conformitate cu particularitățile dezvoltării graduale ale copilului”. Competențele-cheie/transversale, conform *Curriculumului de Educație Timpurie din Republica Moldova*, [205] au cel mai înalt grad de generalitate, se definesc pe întreaga durată a ET și școlarității și se formează prin intermediul tuturor activităților și disciplinelor de învățământ. În procesul educațional, educatorii vor crea modalități de valorificare a competențelor transversale în cadrul ET. Competențele specifice formate pe domenii de activitate, de regulă, sunt comune pentru etapele ET (antepreșcolară și preșcolară), în cadrul cărora se abordează integrat activitățile. Ele derivă din competențele generale. Proiectarea didactică, conform *Curriculumului de Educație Timpurie din Republica Moldova*, vizează următoarea succesiune:

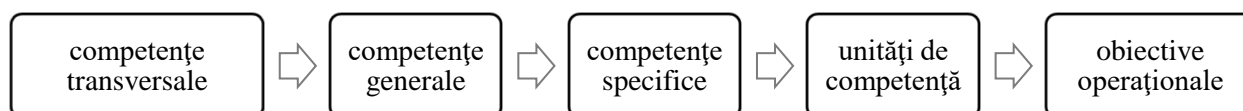

Fig.1.6. Succesiunea proiectării didactice conform *Curriculumului de Educație Timpurie Republica Moldova* [205]

Potrivit Hotărârii de Guvern nr. HG.143/2018, în Republica Moldova se pune accent pe bunăstarea copiilor, adică satisfacerea necesităților copilului în toate domeniile importante pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a acestuia, care îi asigură un început bun în primii ani de viață și pregătire pentru realizări pe tot parcursul vieții. Printre domeniile bunăstării copilului se numără:

➤ „realizare: susținere și îndrumare în procesul de învățare și de dezvoltare a abilităților, încrederii și respectului de sine acasă, în instituția de învățământ și în comunitate, în corespundere cu vârsta și potențialul copilului;

➤ responsabilitate: încurajare și sprijin în asumarea sarcinilor și rolurilor active acasă, în instituția de învățământ și comunitate, capacitatea de autocontrol, înțelegerea și respectarea normelor morale și sociale, în corespundere cu vârsta și potențialul copilului” [204].

Efectuând o sinteză a celor prezentate anterior, concluzionăm: competența socială este promovată în *Curriculumul Educației Timpurii* atât din Republica Moldova, cât și din România. Socializarea poate fi privită ca proces și ca finalitate.

Copiii de vârstă preșcolară nu posedă competențe sociale și nici un alt tip de competențe. La vârsta preșcolară, copiii își formează preacizizițiile sau premisele pentru competențe. Socializarea presupune interacțiunea cu ceilalți, respectarea regulilor, comportamentul prosocial, care sunt parte componentă a socializării și, implicit, a competențelor sociale. Astfel, considerăm că unele elemente ale competențelor sociale sunt reflectate și în însuși conceptul de socializare.

Pentru prezenta cercetare sunt esențiale caracteristicile și clasificarea competențelor sociale evidențiate de C. Ștefan și E. Kallay [151]. Cercetătoarea susține că, competențele sociale sunt divizate în *Abilități interpersonale*: inițierea și menținerea unei relații și *abilități intrapersonale*: integrarea într-un grup.

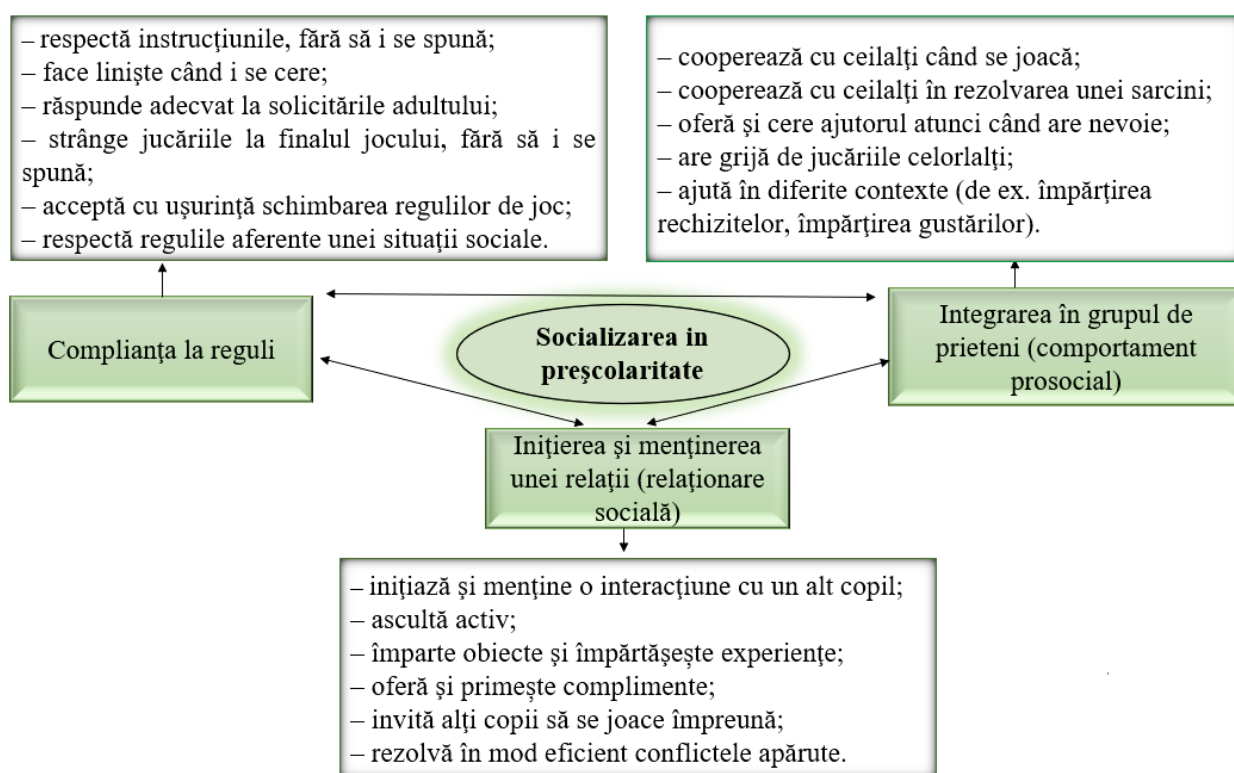

Fig.1.7. Principalele competențe sociale dezvoltate în preșcolaritate [151]

A. *Abilitățile interpersonale* cuprind competențe sociale de tipul relaționării sociale și a rezolvării de probleme sociale.

Abilitățile de *relaționare socială* pot fi cel mai adecvat observate în situațiile de joc din grupă sau de acasă împreună cu frați, surori sau alți copii. Jocul oferă copiilor diverse situații de învățare și exersare a comportamentelor sociale. Tot prin joc se pot manifesta și observa deficiențele în dezvoltarea abilităților sociale. Competențele de *relaționare socială* includ o categorie de

comportamente prosociale: interacționează cu ceilalți copii prin jocuri adecvate vârstei, inițiază interacțiuni cu ceilalți copii, împarte jucării sau obiecte, oferă și cere ajutor, își așteaptă rândul, utilizează formule de adresare politicoase [151, p. 233].

Abilitățile interpersonale de rezolvare de probleme sunt într-o relație de interdependență cu abilitățile de relaționare socială. Au șanse mari de a rezolva situațiile problematice copiii ale căror abilități de relaționare sunt suficient dezvoltate. Aceștia recurg la reacții de evitare sau agresive și sunt determinați să găsească soluții la problemele confruntate. Încetul cu încetul, copiii reușesc să identifice situațiile problematice, le analizează și caută modalități adecvate pentru rezolvarea lor. Recurgerea la ajutorul adultului sau evitarea conflictului în situații conflictuale posibile este specifică copiilor de 3-4 ani.

B. *Abilitățile intrapersonale* sunt modelate și se dezvoltă în context social. Dezvoltarea optimă a relațiilor cu ceilalți o reprezintă competențele intrapersonale. Dobândirea abilităților de reglare emoțională este cheia autocontrolului comportamental. Modul în care copiii își pot controla propriul comportament este reprezentat de capacitatea de adaptare a acestora [151].

Jucându-se împreună, copiii își dezvoltă abilitățile sociale. Prin joc, ei înțeleg lumea în care trăiesc. Abilitățile de socializare se dobândesc, ele trebuie cultivate și formate, la fel cum se întâmplă și cu celelalte materii școlare. Acestea nu apar de la sine atunci când adunăm un grup de copii laolaltă. Procesul de socializare din anii copilăriei timpurii nu se desfășoară așa cum vor unii adulți, nu este la fel de rapid cum speră foarte mulți părinți [153, p. 95].

Cercetătoarea C. Ștefan și E. Kallay, detaliază conceptul de competențe sociale din perspectiva celor trei dimensiuni: complianța la reguli, relaționare socială și comportament prosocial. Acestea vor fi primordiale în cercetarea noastră ulterioară cu privire la eficientizarea socializării la preșcolari.

Astfel, complianța la reguli, inițierea și menținerea unei relații, precum și comportamentul prosocial sunt principalele prechiziții pentru competențele sociale, care pot să fie dezvoltate la vârsta preșcolară.

Pentru dezvoltarea și modelarea competențelor sociale, R. Schramm recomandă: de la reducerea comportamentelor inadecvate la învățarea copiilor să se folosească – pe lângă limbajul verbal, care implică cereri, denumiri – și contactul vizual sau limbajul paraverbal [apud 8, p. 7].

După cum observă C. Ștefan și E. Kallay, *perioada preșcolară* este perioada cea mai indicată pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor sociale esențiale pentru funcționarea și adaptarea în viața adultă. Efectele negative ale dezvoltării inadecvate ale acestor competențe afectează sănătatea mentală nu doar pe termen scurt, dar și pe termen lung. Anihilarea acestora și

asigurarea unei dezvoltări optime sociale se realizează cel mai eficient în perioada în care aceste competențe se află în formare [150, p. 44].

Prin urmare, considerăm că vârsta preșcolară mult timp a fost considerată o etapă ne semnificativă din punctul de vedere al achizițiilor, o perioadă în care copiii nu fac nimic în afară de joc. Dar acest joc are o importanță deosebită, este echivalentul „muncii adultului”.

În viziunea noastră, preșcolarul face parte din societatea contemporană. El își dezvoltă prerechizitele pentru formarea competențelor sociale, fiind parte activă din tot ceea ce înseamnă nou, actual. Progresul tehnic a evoluat semnificativ, conducând treptat spre o dependență tehnologică și inovatoare. Datorită tehnologiilor comunicaționale avansate, preșcolarul are acces facil la comunicare, alături de familie, folosind mijloace precum apelurile video de pe whatsapp, viber, skype. Petrecerea timpului liber prin joc digitalizat, folosind diverse aplicații și jocuri atractive și interesante, îl determină pe preșcolar să fie preocupat de tehnologie. Relațiile cu ceilalți copii, în jocurile online, pe telefon, tabletă, laptop preiau întâietate în fața jocurilor clasice, tradiționale, față în față. Diversitatea culturală cu care intră în contact preșcolarul promovează egalitatea de șanse, reciprocitate, respect reciproc – valori care sunt esențiale a fi dezvoltate de la vârsta preșcolară atât în familie, cât și în societate.

Pentru îmbunătățirea socializării preșcolarilor, în prezent este recomandat ca factorii blocați, de risc să fie minimalizați. Printre factorii de risc în eficientizarea socializării preșcolarilor, potrivit cercetătoarei N. Sacaliuc, se numără factorii intrapersonali: factorul biologic, factorul cognitiv și factorii interpersonal: familia, IET [141, pp. 30-34]. Factorul biologic se referă la partea genetică moștenită. Temperamentul, chiar dacă nu poate fi modificat la nivel de predispoziții, de reacții emoțional-comportamentale, poate ca prin influențele de mediu, să fie diminuat, în acest fel fiind dezvoltată capacitatea de adaptare a copilului. În ceea ce privește factorul cognitiv, cercetătoarea susține că acei copii care au probleme de decodare a intențiilor sau comportamentelor celorlalți, manifestă dificultatea de adaptare intra- și interpersonală, dominant fiind factorul cognitiv. Acei preșcolari sunt în impas de inițiere și de menținere a relațiilor cu ceilalți, nu manifestă cooperare în joc, nu împart jucării, nu oferă ajutor. În lipsa acestor înțelegeri la nivel cognitiv, experiențele sociale sunt caracterizate prin eșec. Limbajul insuficient dezvoltat sporește șansele de a avea interacțiuni sociale deficitare. Orice conversație pe care o are preșcolarul, fie în familie sau în IET, facilitează demersul către solicitări, explicații și lămuriri din partea adulților, reușind astfel să stabilească cu mai mare ușurință relația cauză-efect dintre evenimente și să relaționeze cu ceilalți în diferite contexte. Or, preșcolarii cu un nivel scăzut al limbajului au șanse mari de a nu interacționa cu ceilalți, izolându-se sau fiind izolați de ceilalți membri ai grupului.

Un factor de risc interpersonal este familia, cauza fiind modul în care își manifestă convingerile despre ce ar trebui să știe copiii lor la vârsta preșcolară. Eficientizarea socializării nu se realizează doar prin activități de intervenție pentru copii, dar reiese și din rezultatul influențelor provenite din relația cu adulții, atât părinți, cât și educatori. Astfel, adulții sunt cei care favorizează sau blochează eficientizarea socializării. Atitudinea familiei în fața cunoașterii insuficiente a reperelor care stau la baza dezvoltării copiilor pot fi resurse de erori în educația copilului. Așteptările realiste ale părinților și felul în care percep evidențierea disciplinării sunt foarte importante pentru eficientizarea socializării. Familia îndeplinește, prin funcția sa de socializare cu copilul, un rol nebanuit de important în formarea ierarhiei valorilor individuale. Copilul, crescut într-un anumit climat afectiv și intelectual, va asimila mai ușor valori socio-culturale cu care vine în contact repetat și nemijlocit cu modelele de conduită ale părinților [141, p. 73].

IET, prin intermediul nemijlocit al cadrelor didactice, este foarte importantă pentru eficientizarea socializării preșcolarilor. Aceasta se explică prin faptul că preșcolarii petrec de cele mai multe ori mai mult timp la grădiniță decât cu părinții. IET este locul în care preșcolarii interacționează cu ceilalți copii de vârstă apropiată decât în familie. Atitudinea cadrului didactic față de respectarea regulilor și disciplinarea este esențială. Cadrele didactice care nu obișnuiesc să explice preșcolarilor regulile și care nu aplică consecvent consecințele stabilite în legătură cu nerespectarea regulilor, favorizează sentimentul lipsei de control și implicit împiedică dezvoltarea autonomiei copilului [141, p. 34].

L. Măță [102] enumeră standardele profesionale care pot fi aplicate de profesorii din învățământul preșcolar, printre care menționăm: dezvoltarea elevului într-un mod integrat, asigurând în egală măsură dezvoltarea lui cognitivă, socio-emoțională și fizică; planifică activități care implică copiii și familiile lor, pentru a le oferi cele mai bune oportunități de învățare și dezvoltare; creează un climat social în care promovează învățarea [102, p. 29].

Deci, putem concluziona că, prin joc, copiii învață „noi modalități de interacțiune socială. Așa se face că etapa preșcolară este una a schimbărilor semnificative, nu doar fizice, ci și mentale și emoționale” [82, p. 163].

Tocmai pentru că majoritatea copiilor merg la școală, este semnificativ focalizarea eforturilor pentru promovarea competenței sociale și pentru prevenirea comportamentelor problematice încă de la grădiniță [151, p. 55]. IET constituie, de asemenea, un loc ideal pentru prevenție, cercetările indicând faptul că un randament școlar scăzut reprezintă un factor de risc notabil pentru un număr mare de conduite problematice, precum abuzul de droguri și delinvența. În acest fel, eforturile de prevenție în IET pot stopa dezvoltarea unor comportamente problematice, fiind asigurată, în schimb, sănătatea mentală.

Preșcolarii au nevoie să învețe cum să facă față evenimentelor imprevizibile de la grădiniță sau din viața de familie[15]. Pe lângă educația și afecțiunea oferită de cadrul didactic, specialiștii în domeniu au datoria de a echipa copiii cu abilități elementare de viață într-o lume din ce în ce mai complexă [16].

Alături de familie, grădinița ocrotește și educă preșcolarii, asigură condițiile unei dezvoltări normale pe toate planurile a copiilor preșcolari, contribuind astfel la valorificarea potențialului fizic și psihic al fiecăruia și fundamentând evoluția viitoare școlară și socială a acestora [17].

Grădinița constituie prima experiență de viață a copilului în societate. Astfel, IET contribuie la oferirea unui cadru nou prin dimensiunile și conținutul său [30]. În IET preșcolarul ia cunoștință cu activități și obiecte care-i stimulează gustul pentru investigație și acțiune, îl provoacă să se exprime și îi propune, incipient, angajarea în relațiile sociale de grup [31].

Interacționând social în cadrul grupei, și acasă cu familia, preșcolarii își dezvoltă exprimarea adecvată a emoțiilor care este primordială în optimizarea socializării [17]. Exprimarea neadecvată de către preșcolari a emoțiilor negative (ex. furie, frică, tristețe), prin agresivitate fizică sau verbală, determină apariția unui comportament de izolare a acestora, și implicit scad șansele de integrare în grup [31].

Socializarea preșcolarilor se dezvoltă în mare măsură prin practicile utilizate de către părinți și cadre didactice (discuții despre emoții, atitudinea față de conflicte, exprimare/inhibarea manifestărilor emoționale etc.). Mai mult, competențele emoționale influențează dezvoltarea competențelor sociale, deoarece în lipsa acestora nu s-ar putea vorbi de inițierea și menținerea relațiilor cu ceilalți [17].

Preșcolarul parcurge etapa cunoașterii prin deschidere către nou, prin implicarea activă și interrelaționare cu mediul social, cultural care produce schimbări în conținuturi existente, formează elemente esențiale noi și are loc modelarea proprie, care determină integrarea subiectului în societate. Astfel, vârsta preșcolară este o perioadă a noului (cunoștințe, experiențe, emoții etc.), o revelație a socializării, a conturării relațiilor sociale, comportamentelor prosociale, conștiinței de sine.

Analizând abordările teoretice, constatăm, că în prezent nu există studii ample asupra problemei cercetate cu precădere pe socializare în perioada de preșcolaritate, care poate fi optimizată prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie.

1.4. Concluzii la capitolul 1

În abordarea problemei de socializare au fost luate în considerație mai multe abordări științifice ale savanților din perspectivă pedagogică, psihologică și sociologică, au fost descrise

cercetările valorice pentru cercetarea noastră. Acestea au constituit baza pentru proiectarea cercetării în cauză și realizarea concluziilor.

Analizând și generalizând reperele teoretice ale socializării copiilor de vârstă preșcolară, am rezumat următoarele:

1. Problema conceptualizării reperelor teoretice ale socializării a constituit o preocupare pentru teoreticieni, dezvoltarea acesteia fiind necesară încă din perioada preșcolară, iar actualitatea ei se manifestă prin asigurarea unui proces de socializare eficient și calitativ. Astfel, în pedagogie, conceptul de *socializare*, datorită complexității sale, este prezentat de oamenii de știință din mai multe perspective: *pedagogică (didactică), psihologică și sociologică*.
2. Analizând studiile științifice și reieșind din elementele structurale identificate în componența socializării, am propus următoarea definiție a conceptului de socializare. Astfel, *socializarea reprezintă un proces dinamic, integru, orientat spre adaptarea subiectului la schimbările și solicitările societății contemporane prin cooperarea actanților educaționali axată pe dezvoltarea afectivității, cunoștințelor, complianței la reguli, comunicării, relaționării sociale, comportamentului prosocial*.
3. În lucrarea noastră, au fost utilizate conceptele de eficientizare, stimulare ca fiind cele care aduc schimbări progresive în socializare, iar la vârsta preșcolară, socializarea se poate stimula prin dezvoltarea prerechizitelor pentru competențele sociale, care includ: complianța la reguli, relaționare socială, comportament prosocial.
4. Specificul socializării preșcolarilor reprezintă un proces deschis, în permanentă schimbare, care necesită atenție atât din partea *cadrelor didactice* unde elementul esențial este dragostea față de copil, respectul, receptivitatea față de nou [7, p. 10] din partea *familiei* cu respectarea unor principii, valori, condiții în acțiunea de dezvoltare, organizare, a acțiunilor cât și din partea *instituției de învățământ* prin adaptarea demersului educațional la situații pedagogice concrete, armonizarea educației formale, informale și nonformale [50, p. 27] pentru a asigura reușita și eficiența stimulării socializării copiilor de vârstă preșcolară [49, pp. 19-20].
5. Studiul literaturii a permis să constatăm, că stimularea socializării preșcolarilor se poate realiza prin activitățile extracurriculare [6, p. 76], prin joc, care este social prin natura sa [12, p. 59], prin disputarea emoțiilor negative disfuncționale [14, p. 104], prin implicarea părinților în actul educațional [11, p. 126] și prin colaborarea IET cu familia preșcolarului [13, p. 11].

2. REPERE CONCEPTUALE ȘI METODOLOGICE ALE PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚA-FAMILIA

Parteneriatul educațional grădiniță-familie realizat în România și Republica Moldova este o punte principală construită dintre IET și familie pentru a facilita cooperare, colaborare, implicare, socializare, dezvoltare etc. a actorilor educaționali. În cadrul parteneriatului educațional grădiniță-familie, părțile partenere contribuie la eficientizarea procesului instructiv-educativ, la stabilirea climatului psihologic favorabil și asigurarea stării de bine la cei implicați. În capitolul dat, se prezintă aspectele teoretice și metodologice eficiente cu privire la organizarea și desfășurarea parteneriatului educațional grădiniță-familie, se analizează diferite poziții științifice ale cercetătorilor preocupați de conceptualizarea parteneriatului educațional, de examinarea funcțiilor acestuia, de identificarea componentelor structurale și, prin urmare, a modalităților de evaluare a parteneriatului educațional grădiniță-familie. Evaluarea minuțioasă a acestor abordări științifice a constituit baza pentru elaborarea Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie.

2.1. Dimensiuni teoretico-aplicative în interpretarea parteneriatului educațional grădiniță-familie

Actualmente, parteneriatul educațional rămâne a fi una dintre preocupările specialiștilor din domeniul pedagogiei, atât la nivel național, cât și internațional. Conceptul de *parteneriat educațional* este cercetat în întreaga lume, din varii perspective, sub influența multiplelor schimbări.

Printre cercetătorii străini (din **America**), care au abordat conceptul de *parteneriat educațional* prin prisma valorii, dinamicii și a rezultatelor unui parteneriat care vizează relația dintre educatori, comunitate și oamenii de știință se numără: C. Coburn *et al* [181] F. Smit *et al* [188].

În **Rusia**, un interes sporit privind parteneriatul educațional, ca rezultat în dezvoltarea unui sistem sinergic de educație centrat pe copil, au demonstrat, în studiile lor, autorii H. M. Таланчук [174], М. А. Мазалова și Т. В. Уракова [171], И. П. Подласый [172].

În **România**, cercetătorii C. Cucos [61; 62], E. Vărășmaș [163; 164], S. Cristea [58; 60], A. Băran-Pescaru [24], M. Bocoș [34], A. Glava *et al* [82; 83], D. Manea [100; 101], S. Țibu *et al* [155], L. Velea *et al* [159] și alții, au evidențiat conceptul de parteneriat educațional prin

fundamentarea clasificărilor multiple, conținuturilor variate, a strategiilor și metodelor de implementare.

În **Republica Moldova**, conceptul de parteneriat educațional și formele acestuia au fost cercetate de: L. Cuznețov [63], V. Mîslițchi [103], V. Mîslițchi și O. V. Maslacova [104], M. Braghiș [42; 43], V. Andrieș *et al* [18; 19], A. Cara *et al* [44].

Conform DEX [206], *parteneriatul educațional* reprezintă un „proces de colaborare dintre două sau mai multe părți, care acționează împreună pentru realizarea unor interese sau scopuri comune”. Astfel, parteneriatul educațional presupune colaborarea, cooperarea și conlucrarea dintre părțile partenere pentru a atinge scopul comun.

L. Velea *et al* susțin că pentru dezvoltarea parteneriatului unele principii sunt esențiale precum: soluționarea unei probleme mai ușor prin unirea eforturilor, identificarea unor idei deosebite prin dialog și colaborare, prevenirea și anticiparea anumitor probleme, oferirea de alternative, susținerea și stimularea creativității și inovației, stimularea participării active și responsabile a cetățenilor la viața comunității [159].

Astfel, soluționarea problemelor prin idei și sugestii propuse de părțile partenere, care implică dezvoltarea creativității, reprezintă un beneficiu major, iar implicarea activă a partenerilor în dialog și colaborare oferă eficiență parteneriatului.

Examinarea definițiilor conceptului de parteneriat educațional ne-a condus spre identificarea construcției interne a acestei forme de colaborare. Așadar, structura parteneriatului este procesuală; presupune cunoștințe, strategii, competențe, aptitudini convergente; presupune un management care este bazat pe disponibilitate la schimbare, acceptarea diferențelor, comunicare, colaborare, complementaritatea contribuțiilor.

S. Cristea stabilește trei criterii ce stau la baza clasificării parteneriatelor afirmate la nivelul sistemelor de educație: criteriul domeniului atins: parteneriat cultural, parteneriat economic, parteneriat de asistență socială; criteriul sferei de acțiune: parteneriat intern, parteneriat extern; criteriul modului de funcționare: parteneriat de promovare, parteneriat de realizare, parteneriat bazat pe diferite rețele de deschidere și de colaborare [58, p. 28].

L. Velea *et al* [159] evidențiază mai multe tipuri de parteneriat: după forma parteneriatului stabilit: parteneriat informal și formal; după obiectivul parteneriatului stabilit: parteneriat operațional și de reprezentare; după modul de finanțare a parteneriatului: parteneriat care necesită finanțare și care nu necesită finanțare; în funcție de durata parteneriatului: parteneriat pe termen scurt și pe termen lung.

Analizând literatura de specialitate, am selectat mai multe definiții științifice, pe care le-am prezentat în tabelul 2.1.

Tabelul 2.1. Abordări științifice în conceptualizarea parteneriatului educațional

Autori	Definiții atribuite conceptului
B. Tiberiu, 1971	„Asocierea a doi sau mai mulți parteneri... reprezintă modalitatea, formală sau informală, prin care două sau mai multe părți decid să acționeze împreună pentru atingerea unui scop comun” [154, p. 241].
A. Vasilescu, 1976	„Forma de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul copilului la nivelul procesului educativ...presupune o unitate de cerințe, opțiuni, decizii și acțiuni educative între factorii educaționali...se desfășoară împreună cu actul educațional; se referă la proiectarea, decizia, acțiunea și colaborarea dintre instituții, influențe și agenți educaționali” [157, p. 174].
S. Cristea, 2000	„Un sistem care asociază parteneri sociali, economici”, „un concept complex ce reflectă o atitudine și o relație” [60, p. 51].
C. Cucuș, 2002	Rolul parteneriatului educațional este de a „cunoaște reciproc nevoile celor implicați în parteneriat, dar și implicarea acestora pentru a îndeplini nevoile lor prin colaborare, desfășurate de acțiuni comune” [61].
A. Bîrsan-Pescaru, 2004	„Parteneriatul factorilor sociali implicați trebuie să corespundă unui set de valori fundamentale pe care partenerii le privesc drept valori comune...pentru a realiza un parteneriat în domeniul educației, este necesară schimbarea treptată a unor valori, principii, atitudini, comportamente la nivelul factorilor sociali cu putere de decizie, al resurselor umane implicate în educație, al reprezentanților diferitelor instituții comunitare, al părinților și al copiilor care sunt cuprinși în sistemul de învățământ” [24].
E. Vrășmaș, 2008	„Unul din cuvintele-cheie ale pedagogiei... o direcție a politicilor sociale și educaționale într-o epocă care respectă și valorizează copilul și copilăria...ca atitudine, parteneriatul presupune: <i>acceptarea diferențelor și opțiunilor diferite; egalizarea șanselor</i> de participare la o acțiune educativă comună; <i>interacțiuni acceptate</i> de toți partenerii; <i>comunicare eficientă</i> între participanți; <i>colaborare</i> (acțiune comună în care fiecare are rolul său diferit); <i>cooperare</i> (acțiune comună cu interrelații și roluri comune)” [164, p.18].
S. Cristea, 2013	„Poate fi realizat din perspectivă istorică și complementară. Perspectiva istorică evidențiază faptul că «acest termen a fost introdus recent în sfera educației»; perspectiva epistemologică marchează tipul de construcție interdisciplinară aflată la baza conceptului pedagogic de parteneriat în educație. Cele două perspective de analiză sunt complementare” [58].
L. Cuznețov, 2018	„Tinde să devină unul central în pedagogia contemporană și denotă abordarea de tip sistemic/ holistic și de tip curricular, flexibilă și deschisă pentru soluționarea problemelor educative, reliefând interrelațiile agenților educaționali în ansamblul complexității lor, destinate realizării optime a posibilităților de învățare și a managementului acestora (în cadrul instituției de învățământ)” [63].
V. Andrieș, A. Cara, N. Globu, 2019	„Vizează o relație formală dintre două sau mai multe părți, persoane, instituții (deveniți în continuare parteneri), care se angajează moral, juridic, economic pentru realizarea unor interese comune spre reale beneficii pentru toți” [18, p. 67].
D. Manea, 2019	„Poate fi considerat drept un instrument de succes în câmpul educației, un element facilitator al școlii incluzive datorită abordării flexibile și transparente a curriculumului, a problemelor educative, a potențialităților derivate” [101].
V. Mîșlițchi, O. Maslacova, 2019	„Parteneriatul reprezintă o formă avansată a relației dintre două sau mai multe părți, cooperarea și coordonarea sunt formele intermediare, cele care facilitează stabilirea unui parteneriat, iar comunicarea reprezintă punctul de plecare în vederea realizării parteneriatului între două sau mai multe părți” [104, p. 136].
M. Bocoș, A. Todea, C. Marin, M. Pinteă 2021	„Formă de asociere (interumană, intergrupală, interinstituțională) bazată pe un sistem de relații între persoane, grupuri de persoane, structuri instituționale, instituții sau organizații caracterizate de: încredere reciprocă; implicare, motivare și susținere reciprocă; colaborare și sprijin reciproc; asumare de responsabilități reciproce cu scopul de a atinge anumite obiective comune în acțiuni comune” [34].

Parteneriatul educațional examinat în lucrarea noastră ține de unitatea de învățământ.

Principalele trăsături caracteristice ale unui parteneriat educațional conform E. Vrașmaș [163] sunt detaliate în Tabelul 2.2.

Tabelul 2.2. Principalele trăsături caracteristice ale unui parteneriat educațional [163]

Trăsături caracteristice unui parteneriat educațional			
realizarea unei interacțiuni psihosociale, bazată pe sprijin reciproc, pe toleranță, pe efort susținut din partea celor implicați, îndreptată către același scop;	atenția este îndreptată asupra procesului de elaborare, prin colaborare, a demersurilor de realizare a sarcinilor;	motivația este rezultatul acțiunilor conjugate a tuturor membrilor ce urmăresc un destin comun;	se reduce stresul în cazul evaluării, nu se urmărește sancționarea greșelilor, ci acordarea ajutorului pentru a obține un rezultat individual, dar și colectiv.

După cum menționează L. Cuznețov, parteneriatul educațional îndeplinește două funcții generale complementare care se regăsesc în figura 2.1.:

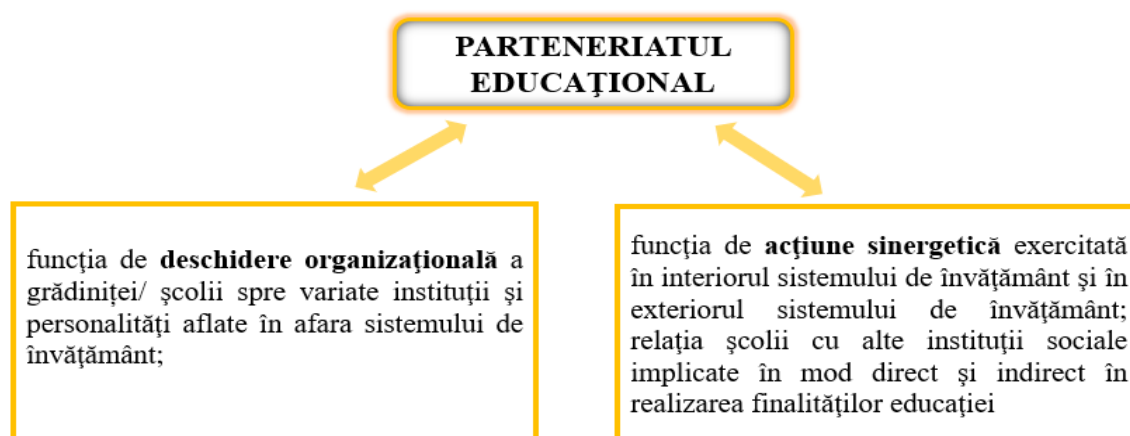

Fig.2.1. Funcțiile parteneriatului educațional [63].

Parteneriatul educațional reprezintă un concept complex, ce reflectă atitudinea și relația agenților sociali, antrenați în demersul educațional. Potrivit A. Șarm, ca atitudine, parteneriatul vizează acceptarea diferențelor și opțiunilor contradictorii, egalizarea șanselor în vederea obținerii participării la o acțiune educativă comună, iar – ca relație – parteneriatul educațional presupune comunicare optimă între parteneri, colaborarea agenților educației sub diverse forme și modalități, orientată spre formarea personalității copilului [apud 103, p. 8].

Parteneriatul educațional este unul dintre cuvintele-cheie ale pedagogiei contemporane. R. Enache [76, p. 302] îl numește un concept și o atitudine în câmpul educației, fiind redat în Figura. 2.2.

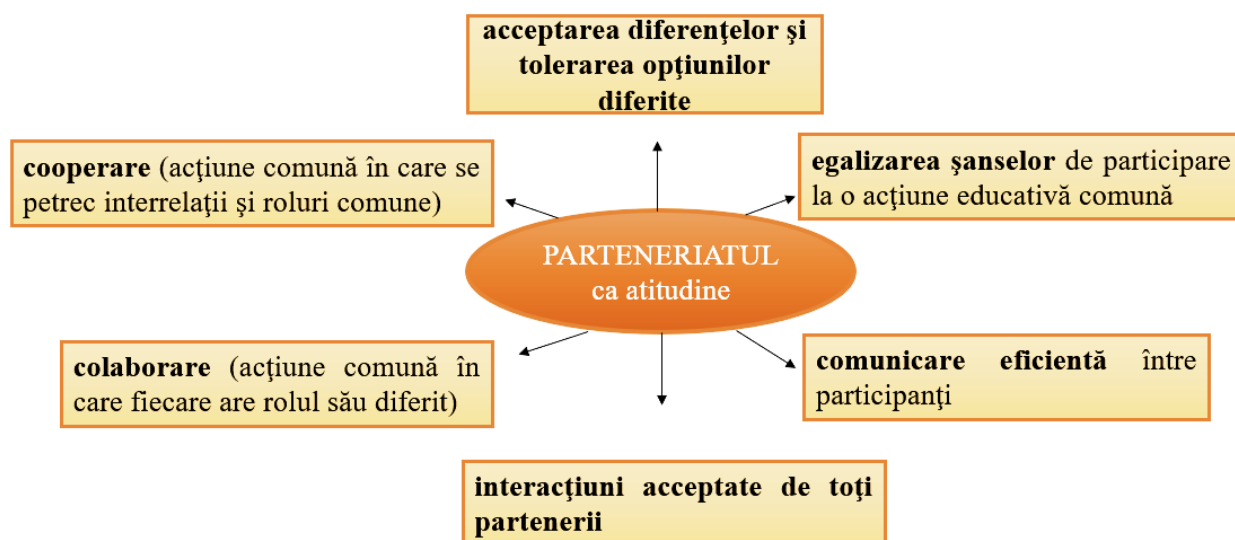

Fig. 2.2. Parteneriatul ca atitudine, conform R. Enache [76]

Potrivit R. Enache parteneriatul educațional se realizează între: instituțiile educației, agenții educaționali, membrii ai comunității cu influență asupra creșterii, educării și dezvoltării copilului [76, p. 176].

Parteneriatul educațional presupune abordarea curriculară a educației care vizează respectarea diversității, unicității fiecărei ființe umane și multiculturalitatea [163, p. 18].

Rolul parteneriatelor educaționale este de a cunoaște atât necesitățile copiilor, cât și ale unității de învățământ; de a susține implicarea ambelor părți în îndeplinirea acestor trebuințe [2, pp. 21-22].

D. Manea susține că în școala contemporană, parteneriatul educațional devine o cheie a succesului pedagogic [101]. Cercetătoarea susține că activitatea desfășurată în cadrul parteneriatului asigură numeroase beneficii datorită faptului că se inițiază relații de colaborare, se rezolvă diferite situații problematice educative și se instituie noi oportunități de dezvoltare a copilului [ibidem].

Cercetătorii din domeniul științelor educației au inclus în circuitul științific conceptul de parteneriat educațional pornind de la ideea: comunitatea socială constă dintr-un ansamblu de instituții ce exercită influențe asupra generației în creștere, care se cer coordonate, corelate, sistematizate și fortificate [64, p. 8].

În societatea contemporană, familiile se confruntă cu solicitări sporite, obținerea atenției din partea copiilor lor este o competiție perpetuă, poverile economice forțază părinții să lucreze din ce în ce mai mult, ceea ce duce la limitarea timpului petrecut cu propriii copii. Iar lipsa comunicării între instituțiile de învățământ și familii face ca practicile stabilite să eșueze în prevenirea și soluționarea nevoilor copiilor. Deși sunt aspecte care arată că există semne conform

căroră relațiile dintre instituțiile de învățământ și familie pot deveni puternice, iar colaborarea dintre ele este în favoarea copiilor [73, p. 54].

Conform V. Mîslîchi, parteneriatul dintre cadrele didactice și familie are ca scop bunăstarea copilului, respectarea drepturilor copilului. Pentru ca intervențiile educaționale să aibă succes, acestea ar trebui să se bazeze pe coerență, consecvență, continuitate. Dacă influențele și deciziile educaționale sunt caracterizate de aceleași repere în educația copilului, atunci dezvoltarea și învățarea lui va cunoaște un progres semnificativ. Astfel, colaborarea cadrului didactic cu familia este esențială [103, p. 43].

În momentul în care părinții, cadrele didactice, membrii comunității se consideră și devin parteneri în educație, în jurul copiilor se formează o comuniune de suport, care poate funcționa bine, parteneriatele constituind o componentă esențială în organizarea și desfășurarea activităților în unitatea de învățământ [ibidem].

Parteneriatul educațional se desfășoară împreună cu actul educațional propriu-zis [64, p. 9]. Parcurgerea unor etape în realizarea unui parteneriat educațional este importantă. G. Chirică și E. Stamati [148, p. 133] precizează că „parcurgerea unor etape de explorare-evaluare-planificare-formare-inițiere-realizare-verificare-reglementare-consolidare-acționare-implementare-evaluare sunt esențiale. Prin urmare, este necesar să fie întrunite patru condiții de realizare a acestui proces: comunicare, coordonare, cooperare și parteneriat [148, p. 133].

Analizând opiniile științifice ale M. Bocoș [34], C. Cucuș [61] privind clasificarea de parteneriate am detectat:

1. Parteneriat interinstituțional – există o asociere între instituții partenere din punct de vedere educațional, social, artistic, politic, economic.
2. Parteneriat educațional/școlar – există un angajament reciproc, scris sau verbal, între unități educaționale/de învățământ sau între unitățile educaționale/de învățământ și alte persoane sau instituții.

Din cele enunțate, prezintă interes abordarea cercetătoarei M. Bocoș referitoare la clasificarea parteneriatului educațional. În acest sens, vom face referire la *parteneriatul educațional*, care poate să fie de mai multe tipuri [34]:

- ✓ Parteneriat educațional/ școlar – există o asociere între mai multe instituții educaționale sau între instituții educaționale/ de învățământ sau între instituții educaționale și alte tipuri de instituții, care pot să fie locale, județene, interjudețene, naționale sau internaționale.
- ✓ Un parteneriat interșcoli – este o asociere între mai multe instituții școlare. Parteneriatele interșcoli pot să fie locale, județene, interjudețene, naționale sau internaționale.

- ✓ Parteneriat grădiniță/ școală-comunitate – asocierea este între instituțiile școlare și instituțiile comunității: biserici, autorități locale, agenți economici, instituții mass-media, instituții culturale, organizații neguvernamentale ș.a.m.d.
- ✓ Parteneriat grădiniță/ școală-familie – asocierea e între reprezentanții școlii și membrii familiilor preșcolare/ elevilor.
- ✓ Parteneriat grădiniță/ școală-familie-comunitate – asocierea este între instituțiile școlare, membrii familiilor preșcolare/ elevilor și instituțiile și membrii comunității.

Cercetătoarea L. Cuznețov evidențiază diverse tipuri de blocaje care pot să apară între partenerii educaționali, ceea ce poate provoca tensionări și conflicte. Printre acestea se numără:

- ✓ blocaje ce țin de incompetența partenerilor (exagerarea, minimalizarea, filtrul mental, descalificarea pozitivului, cunoașterea insuficientă a partenerului sau a procesului educativ);
- ✓ blocaje ce țin de sfera economică (gândirea distorsionată de tipul „totul se face numai cu plată”, comportare arogantă – „noi plătim bine...”, comportare umilită – „nu suntem în stare a plăti...”);
- ✓ blocaje ce țin de sfera socio-afectivă (saltul pripit spre concluzii, supergeneralizarea, etichetarea partenerului, desconsiderarea partenerului, afirmații categorice);
- ✓ blocaje ce țin de sfera socio-culturală (raționament afectiv, antipatia, agresivitatea, impulsivitatea, neîncrederea în forțele proprii) [apud 148, p. 131].

În conformitate cu *Legea Educației Naționale nr. 1/2011 din România* [196], actualizată în 2022, consolidată cu modificările și completările ulterioare, constatăm că: în art. 79, alineatul (1), (2) și (3) sunt precizați beneficiarii primari, beneficiarii secundari și beneficiarii terțieri ai învățământului preuniversitar: „(1) Beneficiarii primari ai învățământului preuniversitar sunt antepreșcolarii, preșcolarii și elevii; (2) Beneficiarii secundari ai învățământului preuniversitar sunt familiile antepreșcolarelor, ale preșcolarelor și ale elevilor; (3) Comunitatea locală și societatea, în general, sunt beneficiari terțieri ai învățământului preuniversitar” [196].

De asemenea, în art. 80 se descrie faptul că deciziile majore sunt luate prin consultarea reprezentanților beneficiarilor primari, secundari, terțieri. Astfel, se formează un parteneriat pentru competențe, formare și dezvoltare.

Prevederile legale ale *parteneriatului educațional grădiniță/ școală-familie* se regăsesc în *Legea Educației Naționale nr. 1/2021*, cu modificările și completările ulterioare în *Regulamentul cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar*, în *Anexă la Ordinul Ministerului Educației Naționale, OMEN nr. 5.447/31.08.2020* [194], dar și în *Statutul elevului*, aprobat prin *Ordinul Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice OMENCS nr.*

4742/10.08.2016 [195], unde sunt specificate principiile care guvernează învățământul preuniversitar și superior, precum și învățarea pe tot parcursul vieții din România: „Art. 3, punctul q) din LEN *„principiul participării și responsabilității părinților”*; Art. 3, litera t) *„principiul fundamentării deciziilor pe dialog și consultare”*”.

În art. 108 alin. (1) se regăsesc mențiuni cu privire la faptul că părinții sunt parteneri educaționali principali ai unităților de învățământ: *„Părinții, tutorii sau susținătorii legali ai antepreșcolarului/ preșcolarului/ elevului sunt parteneri educaționali principali ai unităților de învățământ”*.

Cu referire la planificarea și desfășurarea activităților extrașcolare, în nota Ministerului Educației Cercetării Tineretului și Sportului, MECTS 46267/ 28.09.2010 [197], în cap. II se precizează că „lunar se vor planifica și desfășura cu copiii activități extrașcolare, cu *participarea părinților* și a partenerilor educaționali din comunitate (autorități locale, biserică, poliție, agenți economici)” [ibidem]; în cap. III se menționează: „săptămânal, pentru a se asigura o comunicare constantă, promptă și eficientă cu părinții, educatoarea va planifica și desfășura o activitate de consiliere/ consultații cu părinții copiilor din grupă, într-un interval orar stabilit de ea și comunicat părinților. Aici se încadrează și ședințele semestriale/ ocazionale cu părinții” [ibidem]. Activitățile desfășurate la grupă sunt consemnate în documentul juridic de către cadrul didactic. Astfel, se obține o direcție generală cu privire la evoluția preșcolarilor pe parcursul anului școlar și a modului în care cadrul didactic realizează legătura cu comunitatea, în vederea unei *reușite* integrări școlare și *sociale a preșcolarilor* [197].

Art. 8 al *Codului Educației al Republicii Moldova* [202] stipulează: „1) În sistemul educațional este încurajat dialogul social și parteneriatul instituțiilor de învățământ cu instituțiile din sfera de cercetare, cu sindicatele, cu mediul de afaceri, cu societatea civilă și cu mass-media, realizate în condițiile legislației în vigoare; 2) Ministerul Educației, Culturii și Cercetării proiectează și aplică strategiile naționale de dezvoltare a sistemului educațional cu consultarea autorităților administrației publice centrale și locale, precum și a partenerilor sociali” [19, p. 8].

Elementele de noutate, introduse în prezentul *Curriculum pentru Educație Timpurie din Republica Moldova* [205], printre principalele aspecte vizează și asigurarea parteneriatului IET-familie-comunitate [205, p. 6].

Conform *Cadrului de referință al educației timpurii din Republica Moldova* [193], „educația ... copiilor preșcolari este o interacțiune educațională, care se desfășoară în diferite medii de viață ale copiilor mici (familie, instituție educațională, comunitate), cu scopul de a promova creșterea, învățarea și dezvoltarea acestora... este necesară o strânsă cooperare, adică un parteneriat viabil între părinți și cadrele didactice din domeniul educației și îngrijirii timpurii a copilului”

[193, p. 20]. „Familia acționează în parteneriat cu educatorii și comunitatea, astfel încât să se asigure continuitatea și coerența procesului de educație a copilului” [193, p. 21].

„Parteneriatul este bazat pe încredere, cere responsabilitate și implicare reciprocă de la parteneri. Acesta pledează pentru o modalitate mai eficientă de obținere a rezultatelor bune, a unei schimbări benefice” [193 p. 34]. Astfel, este indicat ca întreg procesul educațional, cu precădere la nivelul învățământului preșcolar, să se desfășoare prin implicarea părinților.

Raportul către UNESCO al *Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul XXI* arată că în 1996 „educația de vârstă preșcolară este încă extrem de puțin dezvoltată” [apud 82, p. 50].

Potrivit A. Glava *et al* „educația preșcolară este *multidimensională*, ea vizând atât obiective ale *instruirii* (cu accent pe transmiterea unui *ansamblu de cunoștințe* fundamentale despre mediul apropiat copilului și a unui set de deprinderi instrumentale, de autoservire etc.), cât și finalități ale *formării*, modelării personalității în toate compartimentele sale definitorii” [82, p. 53].

J. Epstein a realizat numeroase cercetări în legătură cu relația dintre familie și educatori, dezvoltând modelul teoretic a ceea ce acesta numește „parteneriat grădiniță/ școală-familie” [apud 24, p. 30].

V. Andrieș *et al* [19] numesc un „*parteneriat reușit care implică identificarea scopurilor, intereselor comune, utile partenerilor și comunității...găsirea modului optim pentru realizarea scopului propus; organizarea și conducerea resurselor disponibile pentru a-l atinge*” [19, p. 13]. Cercetătorii consideră că „identificarea competențelor persoanelor implicate în aceste proiecte, pentru a le putea folosi la maximum și combinarea eficientă a atitudinilor, abordărilor și tehnicilor diferite, care se pot aplica diverselor sarcini, precum și utilizarea cu succes a schimbării în folosul instituției, vor contribui la un parteneriat eficient” [ibidem].

Pentru un parteneriat viabil responsabili pentru găsirea strategiilor eficiente sunt oamenii școlii. J. Epstein oferă un model empiric care cuprinde șase tipuri de implicare, pe care cadrele didactice pot să le folosească pentru a-și atinge scopurile [apud 24].

A. Laureau [apud 82, p. 153] cercetează relațiile dintre clasa socială și legăturile grădiniță/ școală-familie. Aceasta ajunge la concluzia că relațiile familie-școală sunt conturate de clasa socială, chiar cu forme de interacțiune diferite. A. Laureau [ibidem] consideră că părinții dispun de resurse variate pentru a sprijini educația copiilor lor. Factorii precum competența educațională, poziția de clasă, venitul, resursele materiale și rețelele sociale, permit familiilor din clasa superioară și cea de mijloc să influențeze avansarea în cariera școlară a copiilor în alt mod decât cele din clasa muncitoare.

C. Furtună [79] consideră că, în raport cu copilul, familia îndeplinește mai multe funcții:

- ❖ *funcția de protecție și de susținere*: familia răspunde de nevoile vitale ale copilului și se îngrijește de sănătatea lui; familia este cea care înscrie copilul într-un context cultural;
- ❖ *funcția de inițiere*: începând cu regulile de bună-cuviință și continuând cu modul de comunicare cu ceilalți, copilul este martor la comportamentul între adulți. El observă conduita acestora și însușește o serie de valori, precum respectul, toleranța; învață ce se așteaptă de la el ca băiat sau fată, deprinde rolurile corespunzătoare unuia sau altuia dintre sexe.

Parteneriatele între membrii familiei și educatori sunt eficiente în îmbunătățirea relațiilor educative din următoarele motive:

a) Rolul familiilor în sprijinirea educatorilor:

- familiile pot oferi cadrelor didactice informații care au posibilitatea de a explica anumite comportamente ale copiilor în activitățile de la clasă;
- familiile oferă informații despre mediul de dezvoltare și despre istoria medicală a copilului, ceea ce sprijină profesorii și grădinița să înțeleagă de ce un elev învață sau acționează într-un anumit mod;
- familiile pot întări indicațiile pe care le dau profesorii prin sprijinirea îndeplinirii temelor pentru acasă;
- familiile pot sprijini profesorii, oferindu-se ca voluntari sau cadre de sprijin în clasă;
- familiile pot ajuta profesorii să determine care sunt interesele elevilor pentru a fi stabilite scopurile educației pe termen lung, precum și pregătirea pentru profesie;
- familiile pot oferi profesorilor informații referitoare la tipul de disciplină și strategiile de învățare cele mai potrivite pentru fiecare elev;
- familiile pot ajuta profesorii să găsească care sunt punctele forte și nevoile educative ale fiecărui copil, pentru a crea strategii instructive potrivite.

b) Rolul educatorilor în sprijinirea familiei:

- educatorii oferă familiilor dovezi documentate referitoare la progresul și succesele elevilor;
- educatorii pot ajuta familiile să devină mai implicate în educația propriilor copii;
- educatorii pot ajuta familiile să determine care sunt interesele elevilor pentru a stabili scopurile cât mai adecvate pe termen lung;
- educatorii pot învăța elevii și întări deprinderile sociale în așa fel, încât aceștia să aibă succes și să devină persoanele care contribuie la dezvoltarea comunității în care trăiesc familiile lor;
- educatorii informează familiile despre comportamentul educabililor;

- educatorii pot disemina familiilor importante date educaționale și comunitare, care vor fi utile pentru ocaziile oferite copiilor lor;
- educatorii pot oferi o mână de ajutor, o „ureche” pentru a asculta și o figură prietenoasă pentru a sprijini orice familie.

Comunicarea cu familia necesită:

- să se acorde timp suficient, să se creeze ocazii și să se încurajeze familiile să discute cu educatorul despre ideile, bucuriile, scopurile și grijile copiilor;
- să se stabilească locuri organizate pentru a purta discuții între patru ochi, iar informația primită să fie întotdeauna tratată ca fiind una confidențială [82, p. 163].

Pentru a desfășura eficient procesul de educare și învățare a copilului, precum și activitățile instructiv-educative din IET, este oportun ca educatorii să cunoască condițiile de viață ale familiei copilului:

- condițiile de igienă asigurate, programul de somn, hrană, distracție, plimbare în aer liber;
- gradul de implicare în activitățile gospodărești;
- implicarea părinților în activitățile cu valențe formative ca de exemplu lectura poveștilor;
- modul în care se implică părinții în joaca copiilor;
- relația părinți-copii și relația cu frații, starea de bine în familie, modul în care comunică membrii familiei;
- gradul de conștientizare din partea părinților a vastelor dimensiuni de influență educațională, ca de exemplu educația morală;
- concepția părinților despre grădiniță și sarcinile acesteia [82, p. 230].

Conexiunile sociale „determinate pentru educație sunt relațiile pe care le promovează azi toate domeniile internaționale ale politicilor educaționale din lume, relațiile tipice societăților democratice pluraliste și deschise” [147, p. 41]. Aici sunt incluse cooperarea, colaborarea, comunicarea efektivă și eficientă, parteneriatul, care presupun acceptarea divergențelor și tolerarea diferitelor opțiuni, precum și repercursiuni susținute de toți partenerii [131, p. 124].

Prin sintetizare analitică a coordonatelor parteneriatului educațional, a fost elaborat *Modelul structural al parteneriatului educațional* (după D. Antoci și V. Andrasciuc). Conform *Modelului structural al parteneriatului educațional* propus, precizăm, că parteneriatul educațional grădiniță-familie este alcătuit din: 1. repere științifice, 2. mediul educațional, 3. mediul socio-cultural, 4. preșcolarul, 5. grădinița, 6. familia. Componentele structurale ale parteneriatului educațional constituie: comunicarea, conformitatea, creativitatea, coerența, coeziunea, eficiența și sunt prezentate și descrise mai jos în figura 2.3.

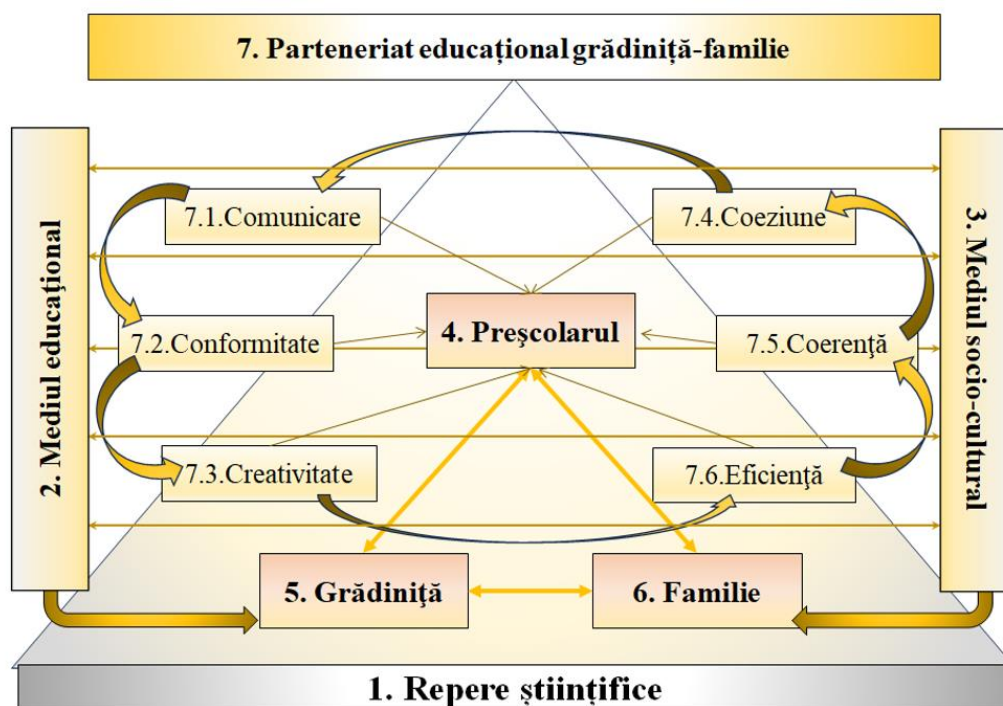

Fig. 2.3. Modelul structural al parteneriatului educațional (după D. Antoci și V. Andrasciuc)

1. Repere științifice. Parteneriatul educațional este evidențiat în literatura de specialitate unde mai mulți cercetători au avut contribuții semnificative în definirea conceptului pedagogic de parteneriat educațional. Pentru cercetarea noastră evidențiem autorii: E. Vărășmaș [163; 164], C. Cucuș [61; 62], A. Vasilescu [157], V. Mîslițchi [103], V. Mîslițchi și O. Maslacova [104], V. Botnari [91], V. Panico [124; 122], V. Andrieș *et al* [18; 19], A. Cara *et al* [44], S. Cristea [59], V. Oprescu [118] ș.a. Desigur că parteneriatul educațional este prezentat în literatura de specialitate cu diverse clasificări și caracteristici de către autorii: E. Vărășmaș [163; 164], C. Cucuș [61; 62], S. Cristea [58; 59] V. Mîslițchi [103], M. Bocoș *et al* [34] ș.a.

Este cert faptul, că un parteneriat realizat cu succes implică: evidențierea scopului pentru care se dorește a fi realizat; identificarea intereselor comune care să fie utile pentru părțile partenere, modalități eficiente de lucru pentru a atinge scopul propus; găsirea resurselor necesare; evidențierea capacităților tuturor celor implicați în parteneriat, punerea în practică a schimbării în folosul partenerilor și pentru societate [9, p. 144].

2. Mediul educațional reprezintă mediul care poate să fie formal, informal și nonformal, unde preșcolarii desfășoară activități cu semenii, adulții, ghidate de cadrul didactic ținând cont de particularitățile de vârstă ale copiilor, cu scopul dezvoltării acestora.

3. Mediul socio-cultural constituie mediul în care societatea este model pentru generații în generații, cultura, normele dogmele religioase, sunt elemente care constituie baza pentru dezvoltarea societății. Mediul cultural întregeste mediul educațional.

4. Preșcolarul. Inițiativa copilului de vârstă preșcolară de a explora mediul lărgit fizic și social stă sub semnul dezvoltării sociale, cognitive și afective. Această dezvoltare se află în strânsă corelație cu dezvoltarea intelectuală și morală. Perioada preșcolarității este perioada în care preșcolarul trăiește o dezvoltare și o diversificare a afectivității, o dezvoltare a evaluării interioare, fapt care determină o educare a afectivității, o rafinare și intelectualizare a conduitelor afective [82, p. 20].

5. Grădinița. Conform E. Bătrînu [26], grădinița, constituie una din primele experiențe de viață ale copilului în cadrul societății. IET îl așează într-un cadru nou prin dimensiunile și conținuturile oferite. În acest mediu socio-educational preșcolarii se implică în unele activități și intră în contact cu obiecte care îi permit să investigheze, să acționeze, să se exprime și să relaționeze cu ceilalți în colectiv [apud 9, p. 94].

6. Familia. Primii pedagogi cu care intră în contact copilul sunt părinții. Este importantă și necesară existența preocupării permanente a statului de pregătirea părinților pentru munca educativă, socializarea cu membrii familiei, în deosebi, cu preșcolarii [6].

7. Parteneriatul educațional grădiniță-familie este definit de programele de ET din toată lumea drept un principiu fundamental al organizării și funcționării instituției preșcolare [82, p. 229]. Constatăm relevanța includerii în structura parteneriatului a următoarelor componente: *comunicarea, conformitatea, creativitatea, coerența, coeziunea, eficiența.*

7.1. Componenta comunicării este importantă pentru a organiza, elabora, desfășura și evalua un parteneriat educațional. Pentru că într-un parteneriat educațional există mai mult de două persoane, ele transmit informații. Informațiile pot fi verbale: opinii, gânduri, soluții, etc., dar și nonverbale: stări, emoții, dispoziții etc. Prin dialog, participanții pot verbaliza ceea ce simt, ceea ce gândesc și pot formula propuneri, soluții la ceea ce urmează să se întâmple. Prin gânduri, emoții, comportament se prezintă realitatea obiectuală. Este esențial ca, comunicarea între participanți să fie cât se poate de clară, corectă și eficientă pentru o bună înțelegere. Făcând referire la dezvoltarea socializării, comunicarea este primordială într-o lume în care progresul tehnologic ia amploare. Deoarece sunt implicați și copiii în acest proces, este necesar ca adulții să fie foarte atenți la ceea ce comunică, să fie buni ascultători, să ofere înțelegere, atenție și să fie empatici. Astfel, o asemenea comunicare are rolul de a educa [21, p. 82].

7.2. În cadrul parteneriatului educațional componenta conformității face referire la felul în care partenerii implicați în desfășurarea parteneriatului educațional respectă normele deontologice, regulile, obligațiile, strategiile, mențin procedura de lucru. Dacă în cadrul grupului sunt prezentate dovezi și argumente contrare clare, atunci, sub influența grupului, partenerii își pot schimba comportamentul, părerea, opinia. Dacă există conformitate într-un parteneriat educațional,

acțiunile sunt foarte bine întocmite, planificate, organizate, se respectă scopul comun al partenerilor. Atâta timp cât partenerii înțeleg elementele care sunt evidențiate și promovate în parteneriat, beneficiile în rândul celor implicați se pot dezvolta armonios. Printre avantajele care se regăsesc se numără nevoile și ofertele care determină acțiuni hotărâte. Sporește gestionarea eficientă a situațiilor conflictuale, se extinde orizontul social, moral, cultural, se dezvoltă spiritul civic, se sprijină dialogul, transparența. Se îndeamnă la inițiativă, participare, disciplină, responsabilitate și, nu în ultimul rând, se echilibrează condițiile specifice ale instituției școlare cu exigențele sociale generale [ibidem].

7.3. Dacă într-un parteneriat educațional este prezentă *componenta creativității*, atunci se pot soluționa mult mai ușor și rapid problemele. Soluțiile creative identificate sunt favorabile pentru atingerea scopului comun, se evită eșecul, crește toleranța, se dezvoltă capacitatea de a produce idei și opinii, care ajută la desfășurarea activităților. Creativitatea este esențială în societatea contemporană și reprezintă o modalitate sigură de a controla o situație problematică, care poate să apară în cadrul unui parteneriat educațional. O echipă de lucru în care membrii sunt creativi, înaintează opinii noi, autentice, oferă și soluții creative, iar spațiul de căutare a noului se dezvoltă armonios într-un asemenea grup. Noutatea și creativitatea activităților organizate și desfășurate în cadrul parteneriatului educațional mențin parteneriatul.

J. P. Guilford consideră că a fi creativ înseamnă a te exprima prin idei personale, originale. Or, aceasta este posibil dacă e prezentă o capacitate psihică a individului, care este strâns legată de posibilitatea acestuia de a genera noul, de a releva aspecte inedite ale realității, de a elabora căi și soluții originale de rezolvare a problemelor. De asemenea, se caracterizează prin flexibilitatea proceselor cognitive, fluiditatea ideilor, a operațiilor mentale, care asigură o selecție și o combinare a acestora. Originalitatea în organizarea inedită a datelor și exprimarea lor reprezintă, la fel, parte a creativității umane [21].

7.4. *Componenta coeziunii* reprezintă acel constituent care leagă membrii unui grup social unul față de celălalt și față de un grup ca întreg, prin cooperare. În cadrul parteneriatului educațional este coeziune atunci când există cooperare, se creează relațiile sociale, se dezvoltă relațiile pe parcursul efectuării activităților și sarcinilor aferente, se acceptă unitatea și emoțiile împărtășite de cei implicați. Or, pentru a spori coeziunea grupului și cooperarea dintre membrii participanți, este necesar să se țină cont de nevoia sentimentului de apartenență, muncă în echipă, încredere, decizie la nivel de grup, iar scopul este să satisfacă nevoile emoționale ale celor implicați în parteneriat educațional.

Parteneriatul educațional poate să devină mai coeziv prin implicarea cu entuziasm, recunoașterea asemănarilor dintre membrii grupului, susținerea eforturilor depuse de membrii

grupului, existența sentimentelor reciproce pozitive între membrii grupului. Apartenența de grup creează un sentiment de siguranță, comunitate, care eficientizează legăturile. Partenerii devin responsabili pentru rezultatele grupului, își întăresc adaptabilitatea, valoarea de sine, motivația, devin încrezători pentru progresul echipei și, astfel, se pot obține rezultate vizibile, performanțe frumoase și coeziune la nivel înalt.

7.5. *Componenta coerenței* în cadrul parteneriatului educațional reprezintă o legătură strânsă între partenerii care conlucrează pentru atingerea scopului comun. Activitățile planificate și desfășurate sunt clare, logice, au continuitate, decurg una din cealaltă. Se aplică o strategie de lucru, un plan organizat, acțiuni clare. Deschiderea și susținerea reciprocă, armonia, interacțiunea – sunt aspecte care conferă coerență într-un parteneriat educațional.

7.6. *Componenta eficienței* este susținută într-un parteneriat educațional dacă partenerii interacționează, muncesc împreună pentru atingerea scopului comun, au norme comportamentale comune, creează o stare de bine, o siguranță psihologică, simt că pot să își exprime gândurile fără frica de a fi criticați, respinși, fără teama de a se face de rușine. Vor îmbunătăți eficiența parteneriatului educațional partenerii care au dezvoltate competențele de socializare, de comunicare; abilitatea de a asculta, de a aprecia, de a formula cerințe clare, de a primi și oferi feedback [21].

Implementarea acestor componente în cadrul unui parteneriat educațional asigură eliminarea unor blocaje care pot să apară, precum: lipsă de comunicare, dificultăți în definirea problemei, dificultăți în a distinge între faptă și problemă, neîncredere, teama de a nu greși, de a nu se face de rușine, frica de a fi minoritar, descurajarea, graba de a accepta prima idee și altele.

Indiferent de nivelul lor de dezvoltare, considerăm că toate cele șase componente se exprimă și se manifestă prin diverse conținuturi în cadrul unui parteneriat educațional și anume *comportament, emoții, cogniții*.

Manifestările prin care omul acționează și reacționează în unele situații, într-o colectivitate, reprezintă *comportamentul* uman. *Exteriorizarea comportamentelor* poate fi observabilă și măsurabilă. Este clar că cea mai ușoară modalitate de a-l observa pe celălalt este prin *comportament*, format din ceea ce se vede: postura, gesturile; din ceea ce se aude: vorba, timbrul vocii, ritmul, tăcerea; din ceea ce se spune: cuvântul, știrea; din ceea ce se face: munca, acțiunea. În cadrul parteneriatului educațional prezența activă a partenerilor, implicarea în lectorate, comisii, ședințe și nu numai, conduc la *comportamente* eficiente cu rol educativ și exemplu de bună practică pentru ceilalți.

Emoțiile sunt nelipsite în rândul oamenilor care comunică. Ele sunt recunoscute conștient sau inconștient, sunt sensibile, pentru că exprimă sentimente, trăiri. Orice persoană percepe și

transmite voluntar sau involuntar ceea ce simte, fie emoții pozitive: bucurie, liniște, încredere, fie negative: furie, rușine, dezamăgire și altele.

Într-un parteneriat educațional, părțile-partenere se întâlnesc pentru a soluționa, gestiona situații, iar emoțiile sunt firești. Chiar dacă majoritatea oamenilor evită să vorbească despre emoții, odată înțelese, ele pot fi folosite în avantajul celorlalți. Pentru a înțelege emoția celui alt, reacțiile faciale sunt fundamentale. Apar modificări la nivelul feței cum ar fi: sprâncenele, buzele își schimbă forma. Fiecare persoană își exteriorizează o emoție sau un amalgam de emoții în mod diferit. Pentru a înțelege mai ușor emoția transmisă de interlocutor, se poate adresa, de exemplu, o întrebare clarificatoare: „Cum te simți acum?” Prin înțelegerea comunicării emoției, omul poate tolera mai ușor situații noi, chiar și situații conflictuale, cu atât mai mult în cadrul grupului, a echipei, cum este cea a unui parteneriat educațional.

Manifestările cognitive arată modalitatea prin care se procesează informația care apare între stimulul și răspunsul unei persoane. Oamenii au capacitatea de a interveni și de a împiedica apariția unor gânduri neplăcute, de a opri o acțiune, de a o controla, prin felul în care procesează informația. În comunicare apar *cognițiile*, care arată felul în care persoana interpretează ceea ce i se întâmplă și felul în care se raportează la lumea înconjurătoare.

Conținuturile existente în cadrul dimensiunilor afective, cognitive și comportamentale ale parteneriatului educațional interrelaționează. Conexiunile evidențiate au o legătură bilaterală, astfel, comportamentele noastre influențează asupra manifestărilor emoționale, emoțiile la rândul lor intervin în modul nostru de a gândi, comportamentele sunt aprobate sau dezaprobată de gândurile noastre; și, viceversa, starea noastră afectivă are un impact asupra conduitelor noastre, care în dependența de contextele mediului modelează gândirea, care, prin urmare, treptat devine decisivă pentru emoțiile noastre (legăturile descrise sunt reflectate în fig. 2.4.).

Într-un parteneriat educațional, unde partenerii se întâlnesc și lucrează împreună pentru atingerea scopului comun, manifestările cognitive sunt o parte esențială, pentru că de ele depind deciziile luate și soluțiile găsite [21]. Parteneriatul educațional devine flexibil și deschis la noile probleme educative apărute, identifică nevoia cunoașterii, a respectării și valorizării diversității, accentuând importanța emoțiilor și exprimarea acestora, a comunicării empatică [21, p. 87].

În investigația noastră, am evidențiat aceste conținuturi prioritare, care vor constitui baza pentru elaborarea unui instrument de evaluare a parteneriatului educațional, realizat în instituțiile de învățământ. Toate cele șase componente enunțate, privite ca un ansamblu, precum și activarea lor în cadrul activităților, este necesară pentru funcționarea unui parteneriat educațional benefic. În figura 2.4. sunt reprezentate componentele și manifestările conținuturilor specifice parteneriatului educațional.

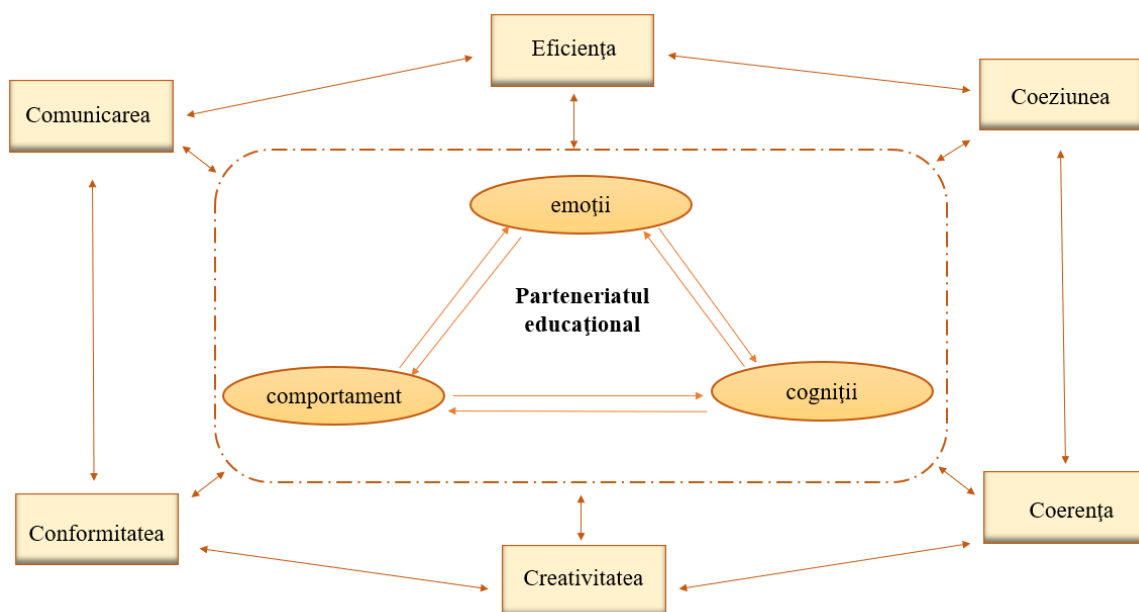

Fig. 2.4. Mecanismul funcțional de interconexiuni interne a parteneriatului educațional după D. Antoci, V. Andrasciuc [21]

Desființarea pragului dintre familie și grădiniță și a barierei dintre educatori și părinți, se reflectă în relația de colaborare și ajutor reciproc dintre acești factori educativi, care sunt chemați să conlucreze în vederea obținerii celor mai bune rezultate în ceea ce privește educația copiilor. Climatul afectiv de dragoste față de copilul din grădiniță se va răsfrânge și asupra climatului afectiv din familie și invers. Respectul și stima reciprocă dintre membrii familiei se va răsfrânge și asupra relațiilor dintre copii în cadrul grupei. Spiritul optimist și tonifiant al educatorilor în munca cu preșcolarii va asigura atât stima și respectul părinților, cât și dragostea copiilor [70, p. 172]. Copilul de astăzi nu trebuie privit izolat, ci ca o parte componentă a unei generații, motiv pentru care nimic nu este prea mult atunci când este util educării și formării sale ca viitor cetățean.

Analiza literaturii de specialitate ne-a determinat să evidențiem faptul, că nu există o definiție unanim acceptată a conceptului de parteneriat educațional, iar conținuturile structurale evidențiate de unii cercetători sunt contradictorii și ambigue. Implicarea familiei în procesul instructiv-educativ din IET facilitează optimizarea socializării preșcolarilor și, totodată, participarea prin activitățile realizate în cadrul parteneriatului educațional se dezvoltă cooperarea, colaborarea, socializarea dintre părțile partenere.

2.2. Metodologia evaluării socializării și a parteneriatului educațional

Instrumentul creat pentru evaluarea parteneriatului grădiniță-familie în educație/ în instituție de învățământ reprezintă un chestionar după forma de organizare, după instrucțiuni și sarcini propuse. Conform opiniei M. Акимова [167], „un chestionar constituie un instrument

compus din sarcini în formă de întrebări sau afirmații, menite să obțină informații specifice din cuvintele rostite ale subiectului examinat”. Chestionarele sunt un grup de metode formalizate care fac posibilă colectarea rapidă a datelor de diagnosticare într-un mod în care face eficientă compararea calitativă și cantitativă a subiecților implicați în studiu/ cercetare. Acestea se disting prin respectarea strictă a instrucțiunilor, definirea unor orientări stricte de prezentare pentru materialele de testare, absența cercetătorului în activitățile subiectului de testare etc. Ele sunt, de asemenea, caracterizate prin fidelitate, valabilitate și standardizare (de exemplu, stabilirea coerenței în prezentarea rezultatelor testelor).

Pentru identificarea componentelor structurale de bază, ne-am axat pe principiile structuralismului în elaborarea unui atare chestionar, principii care stau la baza paradigmei structuraliste. Procesul de creare și dezvoltare a unui instrument aplicat în cadrul unor cercetări experimentale începe cu definirea scopului, care este o condiție inițială și necesară. În cazul nostru, am elaborat un chestionar, scopul căruia este evaluarea parteneriatului grădiniță-familie în educație. Pentru examinarea parteneriatului educațional, am luat ca bază diferite opinii științifice, cu referire la definirea acestuia, precum și evidențierea conținuturilor de structură. Rezultatele analizei ne-au permis să scoatem în evidență cele mai importante componente care, în viziunea noastră, sunt necesare în evaluarea parteneriatului educațional. Componentele parteneriatului educațional grădiniță-familie care vor fi evaluate cu ajutorul chestionarului dat sunt: comunicarea, conformitatea, creativitatea, coerența, coeziunea și eficiența. Ele pot fi studiate folosind următoarele conținuturi: standardele care guvernează comportamentul, emoțiile și cognițiile. Aceste elemente au fost stabilite pe baza datelor științifice ale savanților și cercetătorilor interesați de problema studiului parteneriatului educațional grădiniță-familie, prezentate în capitolul 2, subcapitolul 2.1.

În baza elementelor evidențiate, am determinat aspecte comune care se referă la conținuturi și manifestări ale parteneriatului educațional. În Tabelul 2.3. sunt prezentate specificațiile viitorului instrument.

Astfel, în elaborarea instrumentului dat, comportamentele, emoțiile, cognițiile sunt examinate ca manifestări ale componentelor parteneriatului educațional grădiniță-familie, care urmează a fi măsurate.

Pentru manifestările nominalizate, au fost incluse 2 afirmații care asigură studiul manifestărilor accentuați în cadrul componentelor de evaluare a parteneriatului educațional grădiniță-familie.

În componentele de evaluare a parteneriatului educațional grădiniță-familie au fost evidențiate comportamente, emoții, cogniții.

Tabelul 2.3. Specificația chestionarului de evaluare a parteneriatului educațional

Componențe	Manifestări:		
	Cognitive	Emoționale	Comportamentale
Comunicare	Transparență și claritate în transmiterea mesajului. Analiza situațiilor confruntate.	Mulțumire, libertate, încurajare, acceptare, bucurie, confort, siguranță, recunoștință empatie, ascultare, respect, toleranță, libertate de exprimare.	Discuții libere. Menținerea relației de colaborare și cooperare. Stabilirea regulilor, a limitelor.
Conformitate	Identificarea succesivă a procedurilor de lucru, îndeplinirea succesivă a obiectivelor propuse. Prioritizarea activităților formale, in/nonformale.	Încredere, pace interioară, satisfacție, bunăstare, curaj, recunoștință, reușită.	Respectarea procedurilor de lucru. Depășirea obstacolelor care apar în rezolvarea problemelor. Acceptarea opiniei celuilalt.
Creativitatea	Oferirea de soluții originale, decizii de îmbunătățire a viitorului.	Echilibru, mulțumire, libertate, armonie, curaj, productivitate, multitudine de idei, inspirație.	Conturarea ideilor, părerilor, sugestiilor pentru îmbunătățirea muncii în echipă.
Coerența	Analizarea avantajelor/dezavantajelor unor acțiuni. Formarea unor convingeri clare asupra parteneriatului, fortificarea grupului.	Bucurie, implicare, bună dispoziție, succes, responsabilitate, dăruire.	Consecutivitatea acțiunilor în atingerea obiectivelor planificate. Organizarea și realizarea activităților planificate. Existența unei legături între obiectivele propuse și activitățile organizate.
Coeziunea	Prioritizarea interrelaționării eficiente. Analiza acțiunilor.	Bucurie, acceptare, împărtășire, motivație, entuziasm, încredere în forțele proprii.	Respectarea și îndeplinirea calitativă a obligațiilor.
Eficiența	Autocorectare, analiza faptelor, compararea informațiilor anterioare cu cele recente.	Stare de bine, confort, învățarea sentimentului de reușită, optimism, atenție către ceilalți, speranță, apreciere, succes, prietenie.	Alternative de negociere, acțiuni pentru a evidenția progresul, activități care să îmbunătățească comportamentul.

De exemplu, la componenta *creativitate* au fost incluse pentru instrument comportamente ce țin de evaluarea creativității: flexibilitate, noutate, originalitate, fluență, ingeniozitate, senzitivitate. Toate aceste elemente au fost accentuate în baza analizei teoretice a conceptelor de bază, părerilor științifice.

Tabelul 2.4. Ponderea procentuală a conținuturilor și numărul de sarcini ale instrumentului

Componențe evaluate	Numărul de conținuturi ale manifestărilor			Total
	Cognitive (33,5%)	Emoționale (33,5%)	Comportamentale (33,5%)	
1 (16,5%)	2	2	2	6
2 (16,5%)	2	2	2	6
3 (16,5%)	2	2	2	6
4 (16,5%)	2	2	2	6
5 (16,5%)	2	2	2	6
6 (16,5%)	2	2	2	6
Total	12	12	12	36

Numărul de manifestări este dat de componentele structurale ale criteriilor de evaluare a parteneriatului educațional grădiniță-familie, iar unele sunt esențiale și este necesar a fi stimate. Analizând instrumentele psihologice existente în literatura științifică din pedagogie și psihologie, pentru a constata prezența sau absența unor elemente, componente ale evaluării parteneriatului educațional grădiniță-familie, am identificat 6 (șase) dintre cele întâlnite frecvent. Prin aplicarea instrumentului în cauză, dorim să stabilim în ce condiții componentele evaluate de subiect corespund realității, analizând, totodată, comportamentul, emoțiile, cognițiile subiectului, precum și determinarea generală a componentelor de evaluare a parteneriatelor educaționale prin investigarea complexă a conținutului structural, care nu a fost cercetat în literatura științifică până în prezent.

Scopul nostru a fost de a stabili valoarea minimă posibilă, în cazul de față, structura constă din 18 celule ($6 \times 3 = 18$), așa cum se arată în Tabelul 2.4. Bazându-ne pe cerințele științifice înaintate pentru proiectarea testelor psihologice, constatăm necesitatea calculării numărului de sarcini sau afirmații, care ar trebui incluse în instrumentul în cauză. Pentru a rezolva această problemă, am analizat cât de esențial este fiecare element remarcat prin comparație. Astfel, procentul de greutate a fost de 33,5 pentru fiecare manifestare, iar 16,5% – pentru fiecare componentă. Este esențial de menționat că ponderea manifestărilor și a componentelor este de 100%. Astfel, o asemenea distribuție ne determină să constatăm numărul de sarcini din fiecare celulă a instrumentului.

Următorul pas este setarea/ determinarea numărului de sarcini, care trebuie incluse în viitorul instrument. În astfel de situații, e necesar să luăm în considerare factori precum: dimensiunea structurală a tabelului, timpul estimat pentru emiterea sarcinilor propuse. Este clară dilema întâlnită de fiecare om de știință în rezolvarea problemei: pe de o parte asigurarea validității instrumentului care să conțină mai multe sarcini, iar pe de altă parte, subestimarea numărului de sarcini, asigurat pentru eficacitatea de lucru a subiectului experimental. Prin urmare, sunt imperios necesare cel puțin 20 de afirmații pentru a obține validitatea instrumentului, a căror durată nu trebuie să depășească 10 minute. În același timp, particularitățile contingentului/ subiectului studiat joacă o atribuție importantă în ceea ce privește stabilirea cantitativă a sarcinii. Așadar, subiecții studiului nostru sunt părinții copiilor preșcolari, cu dezvoltare normală, precum și cadrele didactice. În cercetarea-pilot efectuată de noi, numărul de sarcini din versiunea anterioară a instrumentului a fost cu aproape 50% mai mare decât numărul final de sarcini/ afirmații din versiunea finală.

După determinarea procentului de greutate pentru fiecare celulă și a numărului total de sarcini/ afirmații pentru versiunea-pilot a instrumentului, nu a fost dificil de calculat numărul de afirmații pentru fiecare secțiune/celulă. Tabelul 2.4. conține numerele sarcinilor/afirmațiilor

pentru fiecare secțiune/celulă, necesare pentru pilotare potrivit instrumentului dat, constituit din 36 afirmații. Pentru a calcula numărul de sarcini, am multiplicat numărul total de afirmații cu procentul de greutate. De exemplu, numărul de afirmații din celula din stânga tabelului este egal cu raportul de 16,5 la 12 sarcini și conține 2 sarcini ($16,5 / 100 \times 12 = 2$).

La elaborarea sarcinilor, ne-am ghidat de cerința ca fiecare dintre acestea să conțină o singură întrebare sau o singură afirmație. Afirmațiile întocmite pentru chestionarul aferent se referă la o singură persoană și sunt formulate foarte clar și simplu. O analiză a afirmațiilor făcute a exclus formulările ambigue și a oferit ocazia de a obține un răspuns clar dintr-un număr mare de formulări propuse. În același timp, conținutul enunțurilor/ afirmațiilor nu permite subiectului să determine ce elemente ale sistemului general de personalitate sunt măsurate, evitând răspunsurile care pot reflecta perspectiva subiectului asupra calității problemei, a comportamentului etc.

Sarcinile întocmite reflectă aspectele specifice ale comportamentelor, emoțiilor, cognițiilor precum și ale componentelor de evaluare a parteneriatului educațional grădiniță-familie. Am evitat folosirea de cuvinte precum „des” și „rar” atunci când am întocmit afirmațiile/enunțurile. Răspunsurile la astfel de afirmații/ enunțuri sunt subiective și nu reflectă situația reală.

După ce am întocmit afirmațiile/enunțurile, după o perioadă, am revenit la afirmațiile/enunțurile formulate și le-am reevaluat, pentru a ne asigura că sunt de înțeles și lipsite de ambiguitate. În acest scop afirmațiile/enunțurile elaborate au fost înaintate experților pentru investigare și analiză. În total, afirmațiile/enunțurile au fost reverificate și reformulate de trei ori. Ca urmare, viitorul instrument va măsura mai multe componente ale evaluării parteneriatelor educaționale grădiniță-familie.

Acest fapt ne-a determinat să folosim enunțurile/ afirmațiile care oferă răspunsuri conforme cu grila de evaluare. S-a propus ca fiecare afirmație să fie evaluată pe o scală de la 1 până la 3 conform gradului de semnificație: *1 punct – nu; 2 puncte – parțial; 3 puncte – da.*

Chestionarul întocmit poate să fie aplicat individual și/ sau în grup. În timpul aplicării instrumentului, se va respecta procedura de colectare a informațiilor necesare precum: numele chestionarului, ce calitate are persoana care participă în chestionare (părinte / cadru didactic). Se va menționa și data completării chestionarului.

În continuare, se redă instructajul necesar aplicării instrumentului. Din punctul nostru de vedere, instrumentul poate să fie aplicat atât în format online, cât și fizic, prin furnizarea unei versiuni tipărite a instrumentului. În ambele cazuri, instructajul trebuie să indice răspunsuri pe o scală de la 1 până la 3, în funcție de semnificația preferată/ realitatea subiectului. Fiecare afirmație este numerotată pentru a reflecta și a reprezenta clar ideea evaluată. Modul de organizare a instrumentului îndeplinește cerințele designului frumos.

Pentru analiza rezultatelor instrumentului, se recomandă cheia de organizare a răspunsurilor pentru fiecare componentă de evaluare a parteneriatului educațional grădiniță-familie după manifestările studiate (Tabelul 2.5.).

Tabelul 2.5. Cheia de prelucrarea a rezultatelor chestionarului de evaluare a parteneriatului educațional grădiniță-familie

Componentele evaluate	Cognitive	Emoționale	Comportamentale	Total
1. Comunicare	1, 19	2, 20	3, 21	Σ
2. Conformitate	4, 22	5, 23	6, 24	Σ
3. Creativitate	7, 25	8, 26	9, 27	Σ
4. Coerență	10, 28	11, 29	12, 30	Σ
5. Coeziune	13, 31	14, 32	15, 33	Σ
6. Eficiență	16, 34	17, 35	18, 36	Σ

Cheia recomandată pentru organizarea și analizarea datelor oferă acces la interpretarea rezultatelor pentru manifestările comportamentale, emoționale, cognitive ale componentelor de evaluare a parteneriatului educațional grădiniță-familie, precum și compararea rezultatelor medii ale manifestărilor de către subiecți. Adunarea rezultatelor reflectă nivelul parteneriatului educațional grădiniță-familie la subiecți. Tabelul 2.5. prezintă distribuția afirmațiilor conform manifestărilor. Suma rezultatelor pentru fiecare întrebare constituie gradul parteneriatului educațional grădiniță-familie. Punctajul obținut la fiecare din manifestări ne oferă posibilitatea să analizăm angajamentul față de respectarea componentelor și corelarea manifestărilor cu rezultatele componentelor în cadrul parteneriatului educațional grădiniță-familie.

Punctajul acumulat pentru fiecare criteriu poate fi analizat conform cu 3 nivele de dezvoltare și manifestare a parteneriatului educațional grădiniță-familie: *scăzut, mediu, înalt*. În continuare, oferim caracteristicile generale a fiecărui nivel în parte, care se determină în baza calculului sumei rezultatelor a șase componente care îl reprezintă. Scorul minim care poate să fie obținut este 36 p.c, iar scorul maxim – 108 p.c.

Nivelului scăzut corespunde punctajul acumulat de la 36 p.c. până la 71 p.c. și se caracterizează prin manifestarea dezinteresului față de o relație de colaborare cu instituția de învățământ, lipsa participării la acțiunile specifice proiectului, neimplicarea în luarea deciziilor cu privire la dezvoltarea socializării preșcolarului, absența de la participarea diferitelor activități planificate.

Nivelului mediu corespunde punctajul de la 72 p.c. până la 90 p.c. și este caracterizat prin prezența unor comportamente, emoții, cogniții privind nevoia de colaborare cu instituția parteneră, dar se manifestă unele tendințe de neexercitare a acestora precum: participarea activă parțială în diverse activități; cunoașterea și respectarea doar a unor proceduri, decizii; cunoașterea

responsabilităților, dar nu și respectarea acestora; acceptarea parțială a colaborării cu instituția parteneră, evitarea unor obligații; înclinarea spre a renunța la idei, planuri gândite și verbalizate anterior etc., de a le rectifica frecvent.

Nivelul înalt se plasează între 91 p.c. și 108 p.c. puncte și corespunde comportamentelor, emoțiilor, cognițiilor prezente în colaborarea cu instituția parteneră: participarea activă la diferite activități formale, nonformale, informale; implicarea în luarea deciziilor cu privire la optimizarea socializării preșcolarilor; participarea la ședințe, lectorate, ateliere; exprimarea de idei, opinii, păreri; împărtășirea propriilor experiențe cu scopul de a ajuta; ascultarea părerilor celorlalți, propunerea de sugestii creative în activitățile desfășurate, transmiterea stării de bine.

Nivelurile definite sunt generale și pot fi utilizate pentru categoriile incluse în cercetare. Specificul nivelurilor se deduce din detaliile componentelor de evaluare a parteneriatului educațional grădiniță-familie și manifestărilor acestora. Procesul de evaluare a datelor se va face în puncte convenționale.

Validarea chestionarului. A fost inițiată cercetarea-pilot printr-o procedură de validare a instrumentului pentru evaluarea parteneriatului educațional grădiniță-familie. Acesta prevede îndeplinirea sarcinilor prin implicarea subiecților cu caracteristici similare părinților copiilor de vârstă preșcolară și educatori. Instrumentul este indicat pentru persoanele normale, lotul experimental aplicat în cercetare este aproape identic celui reprezentativ. Au fost implicați subiecți care au copii de vârstă preșcolară, cu statut de părinte sau tutore legal, cadre didactice din câmpul muncii, de sex feminin, precum și de cel masculin.

Afirmațiile instrumentului au fost modificate și reexamineate după fiecare chestionare. În total, au fost aplicate de 4 ori. Inițial, instrumentul a fost alcătuit din afirmații mai puțin clare, ceea ce a dus la concretizarea, modificarea și scurtarea afirmațiilor. După a doua aplicare și calculare a indexului eficacității, au fost micșorate numărul de afirmații. La început, instrumentul a fost alcătuit din 72 de afirmații, pentru varianta finală fiind reduse la 36. Deoarece după a doua aplicare nu s-a obținut corelația dintre componentele structurale, a treia și a patra aplicare ne-a determinat să aducem modificări în ceea ce privește fiecare variabilă din perspectiva manifestărilor cognitive, emoționale, comportamentale. Chestionarul a fost aplicat unui număr mai mare de subiecți. Dacă inițial în pilotarea instrumentului au fost implicați 20 de subiecți, la final acesta a fost aplicat unui număr de 212 subiecți.

Analiza datelor obținute a permis selectarea celor mai potrivite afirmații pentru versiunea finală a chestionarului și aprobarea acestuia. Astfel, varianta inițială a afirmației „*Inițiez comunicare pentru a solicita informații utile despre copil*”, s-a modificat în „*Inițiez comunicare pentru a solicita informații despre comportamentul, activismul, interrelaționarea, implicarea,*

starea de bine a copilului.” Afirmația „*Propun cel puțin patru soluții pentru rezolvarea situațiilor dificile*” a fost transformată în „*Identific cel puțin patru soluții aplicabile pentru rezolvarea situațiilor dificile.*”

Analiza afirmațiilor în baza datelor obținute în cadrul cercetării-pilot a avut drept scop trierea și alegerea celor mai reușite afirmații pentru varianta finală a chestionarului. Acestea se confirmă prin calculele matematico-statistice a datelor ce determină *indicele eficacității sarcinilor* și *discriminarea sarcinilor*. Obținerea corelațiilor dintre componentele structurale devine o cerință obligatorie în ceea ce privește validarea instrumentului.

Dacă coeficientul de corelație este mai ridicat, atunci discriminarea sarcinilor este la un nivel înalt, ceea ce denotă că afirmațiile formulate sunt adecvate scopului. Analizând datele tabelului 1.1. (Anexa 1), se poate observa că nu s-au obținut corelații negative sau de gradul zero după testul lui Pearson prin aplicarea programului SPSS-16.0. Conform datelor din tabelul 2.1. (Anexa 2), constatăm că s-au obținut indici cu nivel foarte înalt, care corelează cu manifestările cognitive, emoționale și comportamentale incluse în chestionar. A fost obținut indice foarte înalt care corelează între componentele structurale, coeficientul de corelație dintre afirmațiile chestionarului este pozitiv, iar chestionarul este eficient. Aceasta ne permite să constatăm că instrumentul elaborat acoperă cerințele fidelității și a fost validat.

În cercetarea noastră socializarea este prezentată prin conținut și procesualitate prin dimensiunea cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă și comunicativ-socială.

Dimensiunea cognitiv-comportamentală: implică comportamente, cunoștințe despre cunoașterea lumii din jur, a mediului natural și social și asimilarea acestor cunoștințe; capacitatea de a aplica cunoștințele în practică, în diverse activități cognitive; capacitatea de a participa la activități creative, de a cerceta, de a da sens lumii în care trăiesc [171]; capacitatea de înțelegere a diferitelor situații contextuale; capacitatea de a rezolva creativ situații problematice; capacitatea de a generaliza fenomenele realității înconjurătoare; capacitatea de a depăși dificultățile; capacitatea de a se desprinde de situație, de vechiul stereotip al efectuării unei acțiuni și să țină cont de noile condiții de rezolvare a activităților de cercetare; capacitatea de a identifica trăsăturile/caracteristicile obiectelor, ființelor, locurilor și dobândirea capacității de a le compara, de a stabili asemănări și diferențe, de legături între ele, de a efectua o analiză multilaterală la nivelul general și particular/individual; capacitatea de a reflecta la proprietățile, interconexiunile, interdependența lucrurilor, ființelor, locurilor prin restructurare, regândire, conștientizare/reproducere, reglare, reflectare.

Dimensiunea afectiv-volitivă: include emoția, complianța la reguli, cunoașterea și acționarea conform normelor prosoziale și a regulilor (culturale, religioase); acceptarea și

asimilarea acestora; atitudine solidară cu mediul înconjurător și societatea; responsabilitatea pentru faptele și acțiunile proprii; voința pentru atingerea scopului; intenția de a acționa conform normelor și regulilor; concentrarea asupra propriilor acțiuni externe sau interne, autocontrolul, controlarea propriului comportament, depășirea impulsivității; aducerea sensului acțiunilor, înțelegerea efectuării acțiunilor ținând cont de experiențele trecute; atitudine pozitivă față de lumea din jur, de alți oameni, de sine însuși, decența relațiilor cu adulții și semenii; nevoia și disponibilitatea de a manifesta compasiune, empatie; cunoașterea formelor modului tradițional de viață familial, înțelegerea locului cuiva în familie și participarea fezabilă la treburile casnice; atitudine activă față de muncă.

Dimensiunea comunicativ-socială: reprezintă relaționarea socială, comportamentul prosocial, cunoașterea și exprimarea verbală și nonverbală în diferite contexte sociale pozitive și/sau negative; interes pentru participare în relaționare, în activități sociale, participare prin poziție creativă, activă; gestionarea, rezolvarea conflictelor prin comunicarea cu ceilalți orientată spre cooperare și colaborare; vorbire analitică și sintetică în raport cu obiectele percepute direct și pe baza ideilor creative; actualizarea contextului cultural și semantic prin determinarea verbalizării întrebărilor, problemelor; discutarea ideilor, presupunerilor; atitudine față de cererile și sarcinile unui adult; acceptarea și îndeplinirea regulilor propuse; păstrarea contextului comunicării, înțelegerea dualității poziției unui adult ca participant la o activitate comună și sursă de reguli; transmiterea semenilor și/sau adulților ideile, sugestiile, opiniile, părerile; utilizarea întrebărilor pentru clarificare; transmiterea mesajelor pe cale verbală în concordanță cu gestică și mimica.

Evaluarea dimensiunilor evidențiate a presupus determinarea nivelurilor (înalt, mediu, scăzut) sau descriptorilor de performanță (stabilite în baza Curriculumului de educație timpurie (atât în Republica Moldova, cât și în România) – fiind identice la acest aspect) care au fost descrise în particular pentru fiecare din cele trei dimensiuni cercetate (Tabelul 2.6.).

Validarea Fișei de observare a socializării preșcolărilor. A fost inițiată cercetarea-pilot pentru realizarea procedurii de validare a *Fișei de observare a socializării preșcolărilor* care permite evaluarea nivelului de socializare a copiilor de vârstă preșcolară. Aceasta prevede îndeplinirea sarcinilor prin notarea subiecților cu caracteristici similare de către părinții copiilor de vârstă preșcolară și de cadre didactice. Au fost implicați a câte 50 de părinți și cadre didactice care activează în IET.

În urma analizei rezultatelor și efectuării convorbirilor cu referire la rezultatele obținute și la explicitarea afirmațiilor propuse în *Fișa de observare a socializării preșcolărilor* au fost realizate unele modificări și reexamineate unele conținuturi luând în considerare fiecare opinie a cadrului didactic și a părinților.

Tabelul 2.6. Repartizarea dimensiunilor socializării pe cele trei nivele

Dimensiunile evaluate	Necesită sprijin (nivel scăzut)	În dezvoltare (nivel mediu)	Atins (nivel înalt)
cognitiv-comportamentală	Propune ipoteze adesea cu ajutor, oferă o singură soluție cu ajutorul unui adult. Necesită să fie stimulat pentru a identifica aspecte, caracteristici ale obiectelor/ ființelor/ locurilor. Curios, dar indiscret.	Oferă o singură soluție, propune o ipoteză. Are curiozitate în informații noi, dar rar este prezent în activitate. Constată problema dar rar intervine pentru a o rezolva. Identifică caracteristicile obiectelor / ființelor / locurilor.	Face în mod activ presupuneri, ipoteze (multe, originale). Oferă diverse soluții, mai multe opțiuni, sugerează variante de joc. Prezintă interes intens, dorință pronunțată pentru cunoașterea mediului din jur. Rezolvă cu semenii neînțelegeri apărute. Înțelege diferite situații contextuale. Rezolvă creativ situații problematice. Identifică trăsăturile/caracteristicile obiectelor, ființelor, locurilor și le compară.
afectiv-volitivă	Caută cu ajutorul semnificativ al adultului rezolvarea unei probleme. Valoare neformată, orientări slabe, asimilarea normelor sociale. Are nevoie de ajutor pentru a diferenția și evalua acțiunile pozitive și/sau negative.	Caută independent o metodă pentru a rezolva o problemă. Evaluează acțiunile ca pozitive și/sau negative (corecte sau incorecte, bune sau rele), dar nu motivează evaluarea și nu formulează norma morală.	Pune în mod independent o problemă, găsește o metodă de rezolvare și o implementează. Numește standardul moral, evaluează corect acțiunile pozitive și/sau negative, acționează și motivează evaluarea.
comunicativ-socială	Prezintă dificultăți în formularea vorbirii, nu vede greșeli, are nevoie de ajutorul adultului pentru a discuta rezultatul. Incapacitatea de a intra în relații interpersonale de a se include în relații cu semenii și adulții, izolare, reticență de a intra în contact cu alții, vorbire săracă.	Depinzând de situație, intră în interacțiune cu adulții și cu colegii, vorbirea în general responsabilă, conform vârstei. Descrie parțial o situație.	Adresează întrebări. Descrie complet, logic o situație. Formulează în vorbire dacă rezultatul este atins sau nu, observă corespondența sau inconsecvența rezultatului obținut cu ipoteză, trage concluzii. Activ în comunicare, poate stabili contactul cu adulții și colegii; deschidere; bogat în exprimarea verbală și nonverbală.

În total, *Fișa* a fost aplicată de 3 ori, fiecare aplicare a presupus unele intervenții. Analiza datelor obținute a permis identificarea celor mai potrivite afirmații pentru versiunea finală a *Fișei de observare a socializării preșcolarilor* și aprobarea acesteia. Astfel, varianta inițială a afirmației „*Împărtășește celorlalți (copiilor de vârstă apropiată, adulților din anturaj) trăirile/ emoțiile sale*” s-a modificat în „*Împărtășește celorlalți (copiilor de vârstă apropiată, adulților din anturaj) trăirile/ emoțiile sale prin verbalizare, joc și activități artistice (cântec, dans, desen, modelaj etc.)*” Afirmația „*Își exprimă nevoia de securitate în situații de disconfort (neplăcute) sau periculoase*” a fost detaliată, având formă finală: „*Își exprimă nevoia de securitate în situații de disconfort (neplăcute) sau periculoase, căutând adulți în care are încredere.*”

Pentru procesul de validare în conformitate cu cerințele psihodiagnostice, a fost aplicat testul statistic și calculate coeficienții de corelație Bravais-Pearson (Anexa 3) pentru fiecare dintre componentele structurale ale socializării stabilite anterior și descrise în subcapitolul dat. Analiza coeficienților de corelație (r) ne permite să constatăm existența corelațiilor semnificative pozitive de intensitate înaltă dintre fiecare din dimensiunile / componentele prezente în *Fișa de observare a socializării preșcolarilor*. Această constatare ne permite să concluzionăm, că instrumentul elaborat acoperă cerințele fidelității, fiind validat conform rigorilor stabilite, iar chestionarul elaborat este eficient în evaluarea socializării preșcolarilor. Rezultatele obținute în urma validării *Fișei de observare a socializării preșcolarilor* și a *Chestionarului de evaluare a parteneriatului educațional 5CE* ne determină să constatăm că instrumentele elaborate sunt eficiente în evaluarea conținuturilor variabilelor măsurate și pot fi utilizate în practica educațională și de cercetare de către cadre didactice și specialiștii din domeniile Științelor educației, socio-umaniste.

2.3. Modelul pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie

Studiile științifice analizate în partea teoretică a lucrării, problema, scopul și obiectivele cercetării noastre ne-au determinat să elaborăm *Modelul pedagogic SPPE*, fiind selectată cea mai eficientă metodologie care ar permite realizarea scopului trasat. În acest context, ne-am propus să fundamentăm și să elaborăm *Modelul pedagogic SPPE*. *Modelul pedagogic SPPE* cuprinde: fundamentarea epistemologică; principii: principiul individualizării, principiul învățării situaționale, principiul învățării prin colaborare, principiul învățării prin descoperire; mediul familial, socio-cultural; mediul educațional: formal, informal, nonformal; copii implicați în socializare; parteneriatul educațional grădiniță-familie prin care s-a elaborat *legitatea asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional*; *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor* care conține Programul formativ pentru cadrele didactice, pentru preșcolari, pentru părinți. Forme de cooperare cadre didactice-copii-părinți pentru eficientizarea socializării preșcolarilor: pentru cadre didactice: masă rotundă, seminar, consultații de grup, webinar, lectorat, atelier de lucru, dezbateri; pentru părinți: consultații individuale și de grup, masă rotundă, lectorat, atelier de lucru, training; pentru preșcolari: activități pe domenii experiențiale, activități didactice integrate, activități de dezvoltare personală, ALA, excursii, expoziții, concursuri, distracții sportive, spectacole, serbări. Aceste activități din cadrul programelor au contribuit la progresul socializării preșcolarilor și implicit la optimizarea nivelului de socializare; complianța la reguli, relaționare socială, comportament prosocial. Modelul pedagogic SPPE este ilustrat în Figura 2.5.

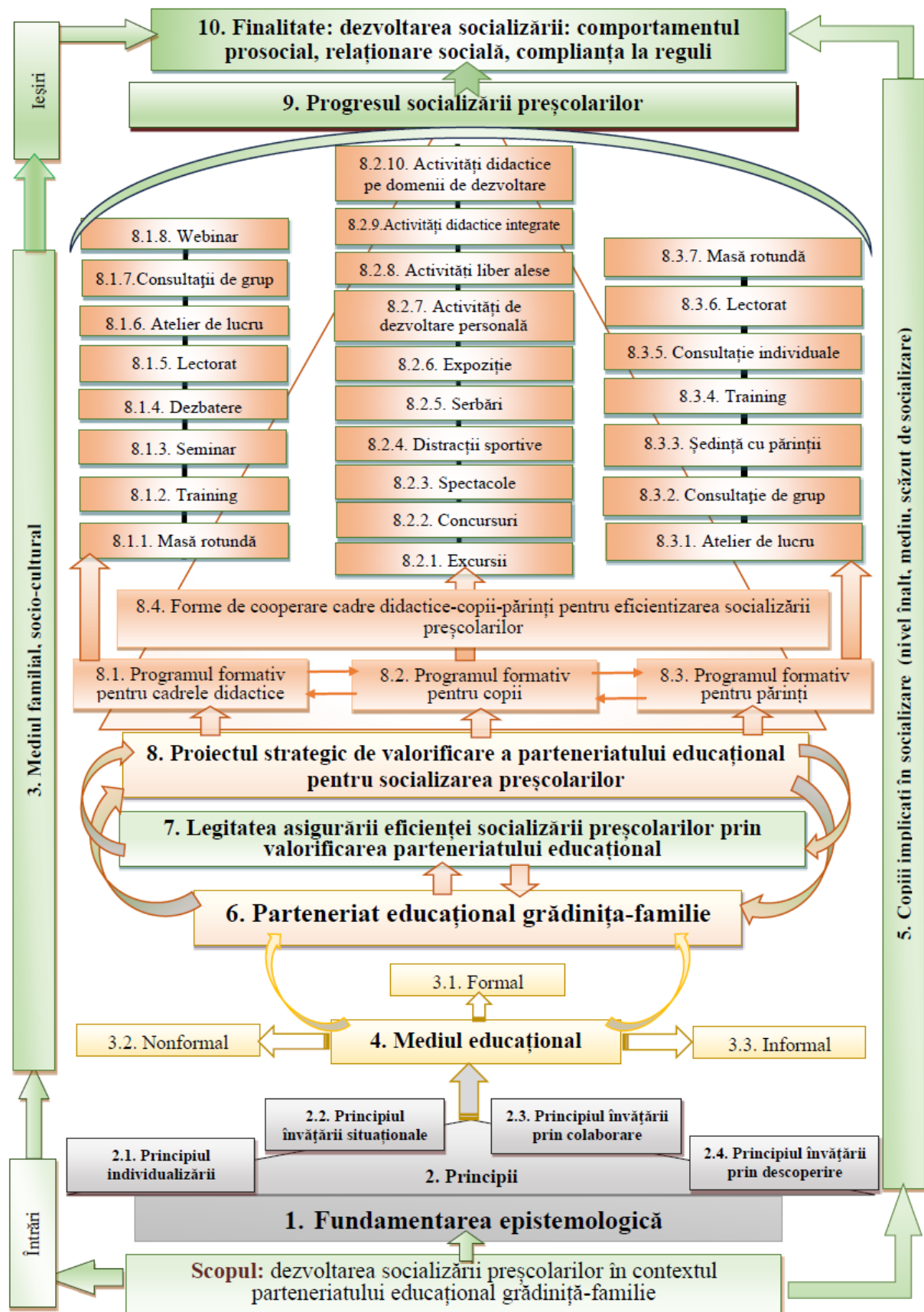

Fig. 2.5. Modelul pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie

1. Fundamentarea epistemologică

Modelul pedagogic este alcătuit dintr-o mulțime de elemente în care predomină relații sau raporturi ce interacționează pentru a realiza, a atinge un scop comun. Or, în domeniul pedagogiei, cu precădere în Științele Educației, modelul este abordat ca fiind o „construcție simplificată a unei realități, ce are ca finalitate delimitarea celor mai importante variabile, care permit dezvoltarea unei viziuni aproximative, cu rol de orientare a strategiilor de investigație științifică în scopul verificării relațiilor dintre variabilele care contribuie semnificativ la elaborarea progresivă a teoriei” [129, p. 164].

Elaborarea Modelului pedagogic SPPE s-a axat pe concepțiile teoretice privind abordarea socializării și a competențelor sociale. Considerăm că socializarea preșcolarilor are ca și consecințe relațiile interpersonale din familie, grădiniță și din alte medii care presupun astfel de interacțiuni cu cei din jur.

Cercetările din domeniul psihologiei și pedagogiei, realizate de J. Goodland și C. Anderson [apud 106], arată că la copiii mici, calitatea competenței sociale în perioada preșcolară prezice cu acuratețe competența socială și academică în clasele mai mari de la școală. Astfel, este necesară identificarea timpurie a deficitelor competențelor sociale și intervenția precoce la nivelul acestora [ibidem].

2. Principii

Analizând conținutul și componentele socializării, care încorporează premisele competențelor sociale, specifice preșcolarului, am identificat un set de principii relevante pentru eficientizarea socializării preșcolarilor.

În acest context, am evidențiat următoarele principii:

- 2.1. Principiul individualizării;
- 2.2. Principiul învățării situaționale;
- 2.3. Principiul învățării prin colaborare;
- 2.4. Principiul învățării prin descoperire.

Dimensiunea experimentală în ceea ce privește valorificarea Modelului pedagogic SPPE s-a înfăptuit în baza unor repere metodologice, îndreptate spre eficientizarea socializării preșcolarilor, asigurând, în același timp, evoluția naturală a însușirii fiecărui element specificat anterior și relația dintre ele, pe de o parte, și procesul de eficientizare a acestuia, pe de altă parte.

Astfel, considerăm important să elucidăm argumentarea *Modelului pedagogic SPPE* prin prisma principiilor.

2.1. *Principiul individualizării* presupune organizarea activităților ținând cont de ritmul propriu de dezvoltare a copilului, de a alege activitățile și sarcinile în funcție de nevoile sale [191,

p. 5]. Individualizarea preșcolarilor potrivit caracteristicilor specifice fizice și psihice, prin deosebirea sarcinilor didactice și a direcțiilor de îndeplinire a lor, presupune identificarea și organizarea condițiilor ca fiecare copil să se dezvolte în propriul său ritm, prin stimularea potențialului real și fructificarea acestuia [116].

2.2. Prin *principiul învățării situaționale* se înțelege că „învățarea situațională” reprezintă un proces care este rezultatul unei activități, unei conjuncturi sau a unei culturi în care aceasta este plasată. De altfel, „învățarea situațională” poate fi explicată ca și o modalitate a învățării ce este influențată de constructivismul social (bazele căruia au fost puse de către L. Vîgotski) sau de învățarea socială. „A interacționa cu ceilalți” în cadrul societății reprezintă o componentă esențială care stă la baza învățării situaționale datorită faptului că, contextul unei astfel de învățări este situat într-un mediu sau cultură, la care participanții care au în comun cunoștințe și comportamente ce urmează a fi însușite, se reunesc într-un grup numit „comunitate de practică” [2, p. 51].

2.3. *Principiul învățării prin colaborare* descrie faptul că învățarea se poate realiza prin lucru împreună, în grupe, în perechi pentru a rezolva o problemă. A învăța prin colaborare înseamnă a lucra împreună – fie în grup, în perechi, în echipă, pentru a atinge obiectivele comune: rezolvarea de probleme, studierea diferitelor teme, crearea noilor idei sau identificarea soluțiilor inovative pentru anumite situații, cazuri dificile și altele [72].

2.4. *Principiul învățării prin descoperire* se bazează pe investigarea proprie a preșcolarului/ elevului cu scopul de a dobândi, prin activitate independentă dirijată, cunoștințe noi din diverse surse de informare. Învățarea prin descoperire se referă la un conținut, în care elementele caracteristice definiției de învățat nu sunt prezentate în formă finală celui ce învață, ci el urmează să fie descoperit, ca urmare a unei activități mintale și apoi inclus în structura cognitivă a preșcolarului/elevului [59].

Pentru eficientizarea socializării preșcolarului, respectarea acestor principii este necesară, fiind repere fundamentale ale acestui proces complex.

3. Mediul familial, socio-cultural

Colaborarea cu părinții garantează atingerea scopului educațional. Prin colaborarea părinților cu IET, aceștia pot aduce un mare aport în ceea ce privește dezvoltarea copilului. O educație eficientă stă la baza familiei și urmează în grădiniță, respectiv în școală. Este indicat ca familia să continue acasă ceea ce copilul însușește în IET și să valorifice acestea prin joc, povești. Educația primită în mediul instituționalizat să fie asigurată prin continuitate în procesul de educare a copilului în familie [115, p. 41].

Primii pedagogi cu care intră copilul în contact sunt părinții. Atât în România, cât și în Republica Moldova există o permanentă preocupare privind dezvoltarea pregătirii părinților pentru

munca educativă. Presa, televiziunea, conferințele constituie surse permanente și continue de învățăminte educative. Toate acestea conjugate cu fireasca afecțiune părintească, cu preceptele educative vechi și străvechi ale familiei spirituale, constituie o bază sigură, pentru primii ani de viață ai copilului, pentru stabilirea concepțiilor sale de viitor-viață în societate. Activitatea părinților, profesională sau extraprofesională, determină într-un mod obiectiv necesitatea ca, aproape de familie, preluând treptat activitățile familiei, să se înscrie aportul grădiniței, apoi al școlii. Dar până la preluarea treptată și parțială a activităților educative de către grădiniță și școală, familia nu este cu nimic scutită de rolul său fundamental. Dacă, în general, familiile își înțeleg acest rol, atunci îl îndeplinesc, manifestă atenție și interes pentru copil [118, p. 174].

Comportamentul părinților în viața de familie lasă amprente structurale, de neșters. Acolo unde părinții trăiesc într-un climat de înțelegere, de stimă și prietenie, de afecțiune și colaborare continuă, grija pentru copil este un fapt real. Însă în familiile în care au loc certuri permanente, unde fiecare dintre soți are viața lui, unde legătura de familie are un caracter formal, iar concepția vieții familiale este golită de conținut și grija de copil este mult diminuată, uneori chiar inexistentă, influența negativă este deosebit de puternică [ibidem].

4. Mediul educațional

În vederea asigurării eficientizării socializării preșcolarilor, se va urmări implementarea acestora în mediul educațional formal, informal, nonformal printr-un parteneriat educațional grădiniță-familie.

Una din direcțiile de modernizare a sistemului de învățământ constă în stabilirea unor noi relații de colaborare între educator și educat. Această viziune este necesară pentru instituirea unor relații între factorii educativi, și anume IET și familie. Întrucât familia și IET reprezintă factori educativi de mare valoare, iar ceea ce realizează unul depinde de celălalt, este firesc ca între aceștia să se efectueze o unitate de nevoi [157, p. 170].

Una dintre importante probleme pedagogice pe care le ridică conlucrarea dintre familie și grădiniță se referă la instituirea unui regim rațional de viață. În familia în care copilul continuă regimul pedagogic stabilit de comun acord cu grădinița, dialogul cadrului didactic cu părinții constă în confruntarea de opinii în legătură cu imaginea despre dezvoltarea copilului. Relația fructuoasă dintre cei doi factori urmărește ca mediul de viață al copilului în grădiniță și cel în familie să fie unitar. Copilul care este supus acasă unui regim de viață prea încărcat și chiar suprasolicitat și care vine în contradicție cu cel din grădiniță presupune un dialog viu al cadrului didactic cu părinții. Ar fi indicat pentru cadrul didactic să convingă părinții, cu tact și discernământ pedagogic, despre necesitatea unui regim rațional de viață care să țină seama de capacitățile copilului [51, p. 171].

5. Copiii implicați în socializare (nivel înalt, mediu, scăzut de socializare)

Instruirea copiilor nu reprezintă numai preocupare a familiei ci și a întregii societăți, datorită faptului că prin această acțiune educativă comună și permanentă se pregătește schimbul de mâine, mersul ascendent al societății, viitorul țării. În familie copilul începe să socializeze, iar IET completează și continuă optimizarea socializării copiilor de vârstă preșcolară [157, p. 170].

Copilul nu este numai al părinților, el este parte componentă a societății. Beneficiar al tuturor strădaniilor și realizărilor poporului nostru, el trebuie să devină un factor activ, să-și aducă propriul aport la ridicarea bunei-stări materiale și morale a poporului, la creșterea avuției naționale. Creșterea și dezvoltarea copilului, formarea lui pentru viață constituie piatra unghiulară pe care se îmbină sau ar trebui să se îmbine în mod plăcut interesele personale cu cele ale societății [161, p. 174].

Copiii de vârstă preșcolară sunt într-un proces continuu de dezvoltare, fiecare copil este unic, se dezvoltă în ritmul propriu. Particularitățile vârstei preșcolare conduc spre diferite nivele pe care un copil preșcolar le poate atinge în ceea ce privește socializarea. Copilul cu un nivel înalt de socializare relaționează cu ușurință cu adulții și semenii, prezintă comportamente atinse în ceea ce privește gestionarea unei situații conflictuale, în schimb copilul cu nivel mediu de socializare prezintă manifestări care sunt în curs de dezvoltare. La nivelul scăzut preșcolarul are nevoie de sprijin din partea adultului pentru a-și manifesta comportamentul, emoțiile, cunoștințele.

N. Sacaliuc și V. Cojocaru [142] afirmă faptul că prin educarea caracterului se exprimă nivelul de socializare a copiilor, modul și mijlocul care stabilește legătura cu mediul social. Copiii de vârstă preșcolară pot obține un progres în ceea ce privește socializarea prin nivelul de dezvoltare a limbajului și a contactului cu anturajul variat [142, p. 26].

Formarea unei optici lucide a viitorului fiecărui copil trebuie să constituie o preocupare îmbinată armonios și temeinic a tuturor factorilor educativi. Copiii trebuie să fie educați de la vârsta preșcolară în spiritul cinstei, al respectului față de părinți, de profesori, să discearnă binele de rău, să-și estimeze realist puterile și perspectivele, „să viseze, dar cu ochii deschiși” [ibidem].

6. Parteneriat educațional grădiniță-familie

Dacă primii ani ai copilului sunt numai influențele familiei, după trei ani sarcina educării lui se împarte între familie și grădiniță. În acțiunea de colaborare dintre cadrele didactice și părinți, rolul de conducător îi este atribuit, evident, cadrului didactic. Pentru aceasta însă cadrul didactic trebuie să fie competent, să manifeste afectivitate, dragoste, respect față de copii, dar și înțelegere și receptivitate față de situațiile părinților [157, p. 171]

În acest context, suntem de acord cu cercetătorii A. Glava și C. Glava [82] care susțin că mediul familial și cel educațional se poate efectua doar prin conceptualizarea relației grădiniță-

familie în dublu sens. Și anume, preocuparea cadrului didactic de a „cunoaște mediul familial de proveniență al copilului și influențele educaționale exercitate de părinți, de a ține cont de experiența de viață și învățare acumulată de copil în cadrul familiei, pe de o parte și, pe de altă parte, de demersurile de implicare a părinților în activitatea educațională a grădiniței nu doar ca parteneri în procesele de instruire și formare, dar și ca participanți în programele de educație a părinților” [82, p. 230].

Analiza surselor de specialitate a permis constatarea faptului că, în prezent, nu există un model unic de proiectare a unui parteneriat educațional grădiniță-familie. În acest context, *Modelul pedagogic SPPE* include un ansamblu de elemente interconectate, care se focusează sinergic pe progresul socializării preșcolărilor prin parteneriatul educațional grădiniță-familie.

7. Legitatea asigurării eficienței socializării preșcolărilor prin valorificarea parteneriatului educațional

Pentru ca preșcolarii să obțină un progres în ceea ce privește nivelul de socializare am elaborat *Modelul teoretic al socializării* care reflectă dimensiunile și componentele socializării și care colaborate conduc spre dezvoltarea socializării preșcolărilor. Mediul familial, împreună cu mediul educațional și cel socio-cultural aduc un mare aport în ceea ce privește socializarea preșcolărilor, prin intermediul celor trei dimensiuni ale socializării și anume: dimensiunea cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă și comunicativ-socială cu cele șase componente: comunicarea, relaționarea socială, comportamentul prosocial, cunoștințele, emoțiile și complianța la reguli. Manifestările dezvoltate din sfera emoțională și complianța la reguli implicit asigură progres în ceea ce privește componenta afectiv-volitivă. Prin aplicarea cunoștințelor și a comportamentului prosocial, în mediul familial, socio-cultural și educațional, preșcolarii își optimizează socializarea. Relaționând social și comunicând verbal, nonverbal cu semenii și cu adulții preșcolarii ating aceste manifestări și nu necesită sprijin din partea adulților pentru a se manifesta în societate conform normelor, regulilor.

A avea succes din punct de vedere social poate avea o semnificație diferită în raport cu dezvoltarea fiecărui copil. Un copil preșcolar și-ar putea exprima dorința de a se juca cu un grup de copii, iar noi, adulții, putem să înlesnim această interacțiune. Iar când un alt copil s-a despărțit dimineața, la grădiniță, cu mai multă ușurință de mama lui decât în ziua precedentă, îi putem lăuda curajul. Așa cum fiecare copil își dezvoltă individual abilitățile și deprinderile citit/ scris, tot așa își dezvoltă și abilitățile sociale, în ritmul propriu, și atunci când sunt pregătiți [153, p. 103].

În baza elaborării *Modelului teoretic al socializării* prezentat în figura 2.6. și definirea conceptului de socializare și elaborării *Modelului structural al parteneriatului educațional* și

definirea conceptului de parteneriat educațional s-a determinat *legitatea asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional.*

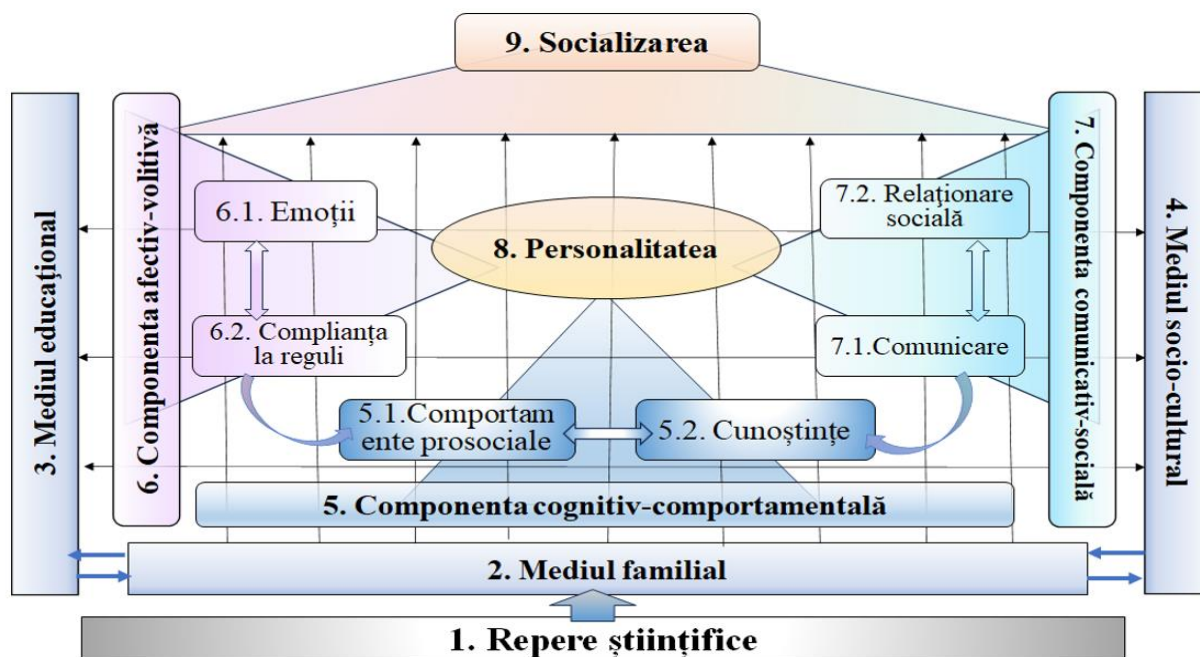

Fig. 2.6. Modelul teoretic al socializării (după D. Antoci și V. Andrasciuc)

Legitatea asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional este reflectată în figura 2.7. Legitatea a fost identificată în urma determinării analizei datelor științifice în componentele structurale ale socializării și parteneriatului educațional.

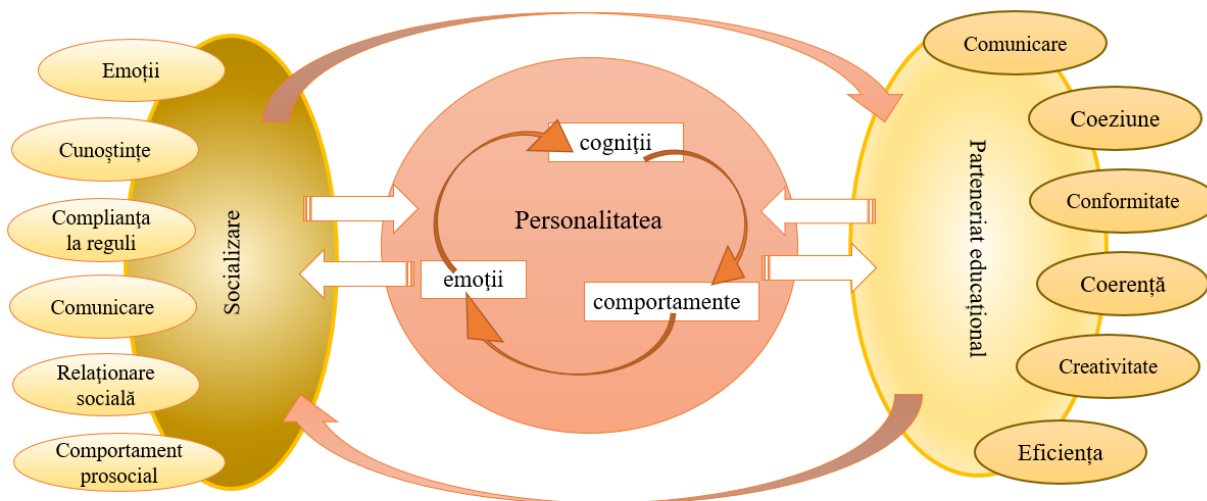

Fig. 2.7. Legitatea asigurării eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional (după V. Andrasciuc, D. Antoci)

Interrelaționarea componentelor socializării și a parteneriatului educațional conlucrează sinergic în favoarea optimizării socializării preșcolarilor.

8. Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor

Derularea etapei formative a experimentului pedagogic se va axa pe elaborarea Modelului pedagogic SPPE, prezentat în figura 2.5.

Argumentarea experimentală a eficienței Modelului pedagogic SPPE prezintă o construcție schematizată a unei realități, ce are ca finalitate conștientizarea celor mai importante variabile care permit dezvoltarea unei viziuni aproximative, în scopul verificării relațiilor dintre variabilele care contribuie semnificativ la elaborarea progresivă a teoriei.

În vederea eficientizării socializării preșcolarilor prin intermediul *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional grădiniță-familie pentru socializarea preșcolarilor*, am urmărit implementarea anumitor activități specifice parteneriatului educațional, cu implicarea familiei în activitățile de educație formală, nonformală, informală.

Formele prin care se realizează relația de colaborare între cadrul didactic și părinți sunt variate și multiple. Enumerăm câteva dintre ele: *convorbirile individuale, ședințele pe grupe, vizite la domiciliu și la locul de muncă al părinților*. Aceste activități se realizează în afara programului de activitate la grădiniță, dar intră în sarcina educativă. Comitetele de părinți vin în sprijinul unei strânse colaborări între grădiniță și familie și contribuie efectiv la buna desfășurare a muncii instructiv-educative din IET. Nu se poate concepe influența educativă asupra cuiva fără a-l cunoaște. Astfel, prin discuții individuale, în special dimineața când este adus copilul la grădiniță sau după masă, când îl iau părinții acasă, cadrul didactic ar putea solicita informații de la părinți despre atitudinea și manifestările copilului acasă – în familie, la joacă – cu prietenii, ceea ce duce la angajarea și antrenarea părinților în actul educațional. Prin aceste discuții, cadrul didactic scoate în evidență elementele pozitive ale copilului. Manifestând un robust optimism pedagogic privind posibilitățile de dezvoltare ale copilului, sporește interesul și dorința părinților de a-și sincroniza efortul educativ cu cel al cadrului didactic. În plus, aceste convorbiri reprezintă pentru cadru didactic posibilitatea de a se informa atât asupra mediului educativ al familiei, cât mai ales asupra cunoașterii evoluției proceselor psihice ale copilului [157, pp.171-172].

Informarea teoretică a părinților privind problemele de psihopedagogie preșcolară constituie un alt plan de colaborare între grădiniță și familie. Cadrul didactic poate realiza acest demers printr-un program de *consultații* individuale și/ sau colective cu părinții și cu alți specialiști, ceea ce ar permite îndeplinirea unor planuri individuale de educare a copilului, prin care ar fi depășite dificultățile acestuia privind diverse arii de dezvoltare. La întâlnirile într-un cadru mai larg, *ședințe cu părinții, lectorate* proiectate și desfășurate pe diferite teme de cadrul

didactic, pot fi invitați alți specialiști ca de exemplu medici, psihologi, logopezi, nutriționiști [82, p. 231].

Aceste consultații și ședințe trebuie anunțate din timp și riguros organizate, ceea ce ar permite crearea unei relații mai apropiate cu familia și fortificarea parteneriatului cu grădinița. În practica educațională curentă, într-un studiu recent realizat despre relația părinților cu grădinița, cadrele didactice au specificat ca „modalități de implicare a părinților în activitatea grădiniței activitățile de asigurare a întreținerii și reparării mobilierului, alcătuirea de material didactic, asigurarea de sponsorizări, organizarea și desfășurarea împreună cu copiii și/ sau personalul grădiniței a unor acțiuni în comunitate: vizite la case de bătrâni, activități desfășurate în centre de plasament, case de copii, etc.” [82, p. 232].

M. Braghiș [43] detaliază activități clasice care pot contribui la încheierea parteneriatului. Printre acestea ne numără:

- ❖ *Ziua ușilor deschise* – o activitate unde membrii familiei pot să viziteze copiii în timpul activităților de la grupă, să observe conduita și atitudinea față de activitatea de învățare, față de cadrul didactic, față de ceilalți colegi;
- ❖ *Vizita* – reprezintă o scurtă ieșire, la care pot participa părinții și copiii. Părintele are posibilitatea de a observa copilul într-un alt mediu, cum relaționează cu colegii, cu adulții din grup, cum se comportă în diferite locuri publice;
- ❖ *Serbările școlare* – sunt evenimente deosebite în activitatea preșcolarilor și în viața familiilor acestora din punct de vedere emoțional dar și cognitiv, copiii de vârsta preșcolară având posibilitatea de a se manifesta original. Părinții pot să găsească aptitudini speciale ale propriilor copii, nivelul dezvoltării, să evalueze performanțele, să se implice în organizarea unor astfel de activități;
- ❖ *Ședințele cu părinții* – sunt întâlniri cu teme specifice, organizate de către cadrele didactice, unde se desfășoară exerciții de intercunoaștere, de cunoaștere a copilului; se dezbate studii de caz, se generează situații în care părinții trebuie să propună soluții;
- ❖ *Consultațiile individuale* (convorbirile) – reprezintă un mod de abordare individualizată a problemelor pe care le întâmpină copilul sau părintele. Se pot oferi sugestii, părinții pot furniza informații pe care nu doresc să le împărtășească în grup, care sunt relevante pentru educația propriului copil;
- ❖ *Excursii, drumeții* – familia poate contribui la organizarea, desfășurarea și sponsorizarea acestor acțiuni, poate asigura supravegherea copiilor, poate să trăiască emoții pozitive alături de copiii lor;

- ❖ *Expoziții de lucrări* ale copiilor – modalitate prin care părinții pot fi familiarizați cu progresul copiilor prin expunerea unor date artistice dar și în ceea ce privește bagajul de cunoștințe acumulat;
- ❖ *Sărbătorirea zilei de naștere a copiilor* în grupă – copiii observă comportamentul civilizată, unele convenții sociale; se creează legături afective cu membrii familiilor pentru că se pot invita membrii familiei sărbătoritului;
- ❖ *Lecții deschise* – activitate unde părinții pot asista, pot intra în contact direct cu modul în care sunt abordate conținuturile prin abordarea didactică practică de cadrul didactic;
- ❖ *Acordul de colaborare* grădiniță-familie-comunitate, în care sunt evidențiate responsabilitățile școlii, a familiei și ale actorilor educativi comunitari în procesul educațional [42, p. 44].

Un obiectiv fundamental al relației dintre cadrul didactic și părinți îl constituie grija de a asigura sănătatea fizică și mintală a copiilor, de a le înlesni procesul socializării și integrării în școală. Cunoașterea autentică a copiilor și tratarea lor individuală și diferențiată stimulează cristalizarea noilor relații dintre cadrul didactic și părinți. Imaginea părinților despre copil se confruntă cu imaginea cadrului didactic despre copil. Din această confruntare se clarifică dimensiunile personalității copilului în formare. În plus, se depistează interese și aptitudini și se caută modalitățile eficiente de cultivare și afirmare a lor [157, p. 172].

Pentru o implicare sporită a părinților în activitățile din grădiniță, cadrul didactic are menirea de a aduce în prim-plan cele mai importante domenii de dezvoltare a copilului, pe care să le amplifice prin conlucrare.

9. Progresul socializării preșcolarilor

Este necesar ca preșcolarii să se descurce în diverse situații în preajma altor copii sau adulți, inclusiv părinți și cadre didactice. De exemplu, în relațiile cu alți copii, trebuie să fie capabili să poarte o conversație, să întrebe dacă pot participa la jocuri, să invite alți copii sau să meargă în vizită la ei, să aștepte rândul la un joc, să ofere jucării sau să împrumute alte lucruri celorlalți copii și să-și ceară drepturile dacă nu sunt tratați corect. Toate acestea sunt importante pentru a-și face prieteni, a fi acceptați printre copiii de aceeași vârstă.

Totodată, este bine să se poată descurca și cu adulții apropiați, și în relația cu aceștia. De exemplu, ei trebuie să știe cum să ceară ajutor atunci când au nevoie de el, să își ofere ajutorul, să își expună punctul de vedere, să aleagă momentul potrivit pentru a întrerupe, a răspunde la întrebări, a iniția și a susține conversații cu adulții. Toate aceste activități sociale sunt denumite ca abilități sociale de care au nevoie preșcolarii pentru eficientizarea socializării și, implicit, pentru o adaptare eficientă la viața socială.

Astfel, în cadrul RFIDT [92], un rol definitoriu îl are dezvoltarea socio-emoțională. Pentru cadrele didactice din România, RFIDT reprezintă un punct de referință în organizarea și proiectarea activităților din IET. Subdomeniul dezvoltării sociale, alături de subdomeniul dezvoltării emoționale, apare chiar al doilea în ordinea prioritizării, dezvoltării optime a copilului după dezvoltarea fizică, a sănătății și igienei personale, urmat de celelalte domenii: capacități și atitudini în învățare, dezvoltarea limbajului, a comunicării și a premiselor citirii și scrierii, dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii.

În cadrul subdomeniului de dezvoltare socială, cadrul didactic, poate să planifice activități instructiv-educative în concordanță cu *Curriculumul pentru învățământ preșcolar* [191], punând accent pe aceste domenii. În cadrul subdomeniului de dezvoltare socială, se urmăresc anumite aspecte specifice, care, la rândul lor, cuprind repere. Astfel, primul aspect specific este abilitatea de interacțiune cu adulții, iar – ca reper – copilul ar trebui: să fie capabil să manifeste încredere în adulții cunoscuți; să interacționeze cu aceștia; să fie capabil să ceară și să primească ajutor când are nevoie.

Următorul aspect specific este abilitatea de interacțiune cu copilul de vârstă apropiată, iar – ca reper – copilul va fi capabil: să interacționeze pozitiv cu copiii de vârstă apropiată.

Urmează aspectul specific: acceptarea și respectarea diversității, iar copilul ar trebui să fie capabil: să recunoască, să aprecieze și să respecte asemănările și deosebirile dintre oameni.

Ultimul aspect specific este dezvoltarea comportamentului prosocial și – ca repere – copilul ar trebui să fie capabil: să perceapă regulile și efectele acestora; să își asume responsabilități; să negocieze și să participe la luarea deciziilor; să manifeste empatie față de celelalte persoane.

Luând în calcul aceste aspecte specifice și repere, care vin în sprijinul cadrelor didactice pentru a-și planifica activitățile instructive la grupă, am considerat oportun a ține cont de ele în planificarea și organizarea *Modelului pedagogic SPPE*.

În elaborarea *Modelului pedagogic SPPE*, în activitățile planificate cu copiii de vârstă preșcolară am ținut cont de abilitățile specifice vârstei preșcolare conform C. Ștefan și E. Kallay [150]: *interacțiunea cu ceilalți copii prin jocuri adecvate vârstei; împărțirea obiectelor/jucăriilor; oferirea și cererea ajutorului; așteptarea rândului; utilizarea formulelor de adresare politicoase; rezolvarea de conflicte prin strategii adecvate vârstei; respectarea regulilor; tolerarea situațiilor care provoacă frustrare* [150, pp. 28-34].

Eficiența actului pedagogic cu preșcolarii se reflectă și în relațiile noi dintre cadrele didactice și părinți. Familia trebuie să fie cea dintâi școală în care copiii învață să învețe, odată cu regulile de comportare în viață și societate, prețuirea muncii, devotamentul față de țară și popor. Conjugarea acțiunii educative a grădiniței duce la consolidarea în familie a acestor valențe

educative. Evident că exemplul părinților și al cadrului didactic stimulează comportamentul imitativ al copilului, care face mai repede ceea ce vede, decât ceea ce i se spune [32, p. 173].

Pentru a evalua eficiența *Metodologiei de eficientizare a socializării preșcolărilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie* și funcționalitatea reperelor psihopedagogice, se vor organiza investigații experimentale privind validarea *Modelului pedagogic SPPE*.

10. Finalitate: dezvoltarea socializării: comportamentul prosocial, relaționare socială, complianța la reguli.

În toată lumea, programele de ET definesc parteneriatul cu părinții drept un principiu de bază, esențial al organizării și funcționării IET. Scopul și obiectivele principale ale colaborării cu familia constă în șlefuirea și planificarea unor acțiuni ale celor doi factori educaționali, „finalitate a cărei îndeplinire este condiționată de unitatea de concepții și exigențe, de un mod convergent de acțiune, de o bună cunoaștere reciprocă și de o atitudine reciprocă deschisă” [82].

O componentă prioritară a Modelului pedagogic SPPE conform *Curriculumului pentru educație timpurie* [191], RFIDT [92], sunt finalitățile, ce reprezintă „...rezultatele învățării.” Finalitatea se înscrie ca o dimensiune a educației prin care se delimitează categoric de ansamblul influențelor pe care le generează diferite medii educaționale, în care subiectul se află în ipostaza de membru al societății [191, p. 61]. Finalitățile formulate în *Modelul pedagogic SPPE* țin de exprimarea progresului obținut la eficientizarea socializării preșcolărilor.

În procesul de elaborare a *Modelului structural al parteneriatului educațional* și a *Modelului conceptual al socializării* am identificat *Legitatea asigurării eficienței socializării preșcolărilor prin valorificarea parteneriatului educațional*. Acestea susțin elaborarea *Modelului pedagogic SPPE* care este bazat pe reperi științifice complexe din domeniul științelor educației, socio-umaniste.

2.4. Concluzii la capitolul 2

Analizând și generalizând reperele teoretice ale parteneriatului educațional, am constatat următoarele:

1. *Modelul structural al parteneriatului educațional* elaborat în baza *Mecanismului funcțional de interconexiuni interne a parteneriatului educațional* oferă o viziune integratoare asupra activităților educaționale în instituția de învățământ; relevanță în raport cu sistemul de valori și principii conform actelor prevăzute în documentele de politică educațională; caracter prospectiv în raport cu direcțiile de dezvoltare strategică a învățământului; flexibilitate și adaptare la particularitățile preșcolărilor.

2. În baza analizei și a *Modelului structural al parteneriatului educațional* elaborat, a fost conceptualizată o nouă viziune a parteneriatului educațional: *un demers educațional care prin comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență și eficiență, asigură socializarea și cooperarea partenerilor în soluționarea unei probleme de interes comun și creează o stare de siguranță și confort.*
3. Parteneriatul educațional grădiniță-familie se referă la construcția relațiilor pozitive între familie și grădiniță, la unificarea sistemului de valori în beneficiul copilului [9, p. 145], iar colaborarea părinților cu grădinița asigură atingerea scopului educațional, sprijinirea și dezvoltarea globală a copilului și implicit socializarea acestuia [8, p. 96].
4. Pentru funcționalitatea parteneriatului educațional desfășurat în instituțiile de învățământ este important să fie luate în considerare componentele: comunicarea, conformitatea, creativitatea, coerența, coeziunea, eficiența prin manifestări ale conținuturilor cognitive, emoționale, comportamentale. Cu cât părțile partenere implicate în parteneriatul educațional țin cont de cele șase componente cu atât parteneriatul educațional format va avea succes în procesul de desfășurare, iar blocajele, care pot să apară, vor fi scăzute [21, p. 86]. Prin elaborarea *Modelului teoretic al socializării* și a *Modelului structural al parteneriatului educațional* s-a determinat *legitatea asigurării eficienței socializării preșcolară prin valorificarea parteneriatului educațional.*
5. Elaborarea și validarea *Fișei de observare a socializării preșcolară* și a *Chestionarului de evaluare a parteneriatului educațional* reprezintă o resursă metodologică eficientă pentru utilizarea în practica profesională, utilă pentru instituțiile de învățământ care doresc să planifice un parteneriat educațional cu familia și să constate nivelul de socializare a preșcolărilor.
6. *Modelul pedagogic SPPE* demonstrează: viziune integratoare asupra activităților educaționale în grădiniță; relevanță în raport cu sistemul de valori și principii conform documentelor de politică educațională; caracter prospectiv în raport cu direcțiile de dezvoltare strategică a învățământului; flexibilitate și raliere la particularitățile individuale ale preșcolărilor. Modelul definește viziunea complexă, sistemică a dezvoltării preșcolărilor în grădiniță, oferind *Mecanismul interconexiunii funcționale interne a parteneriatului educațional*, asigurând eficacitatea procesului de dezvoltare individuală și de grup a preșcolărilor.
7. *Modelul Pedagogic SPPE* prin conținuturile și elementele specifice ale socializării alături de *Modelul teoretic al socializării* elaborat, ale parteneriatului educațional și a educației formale, nonformale și informale contribuie la obținerea unui progres semnificativ în rândul socializării preșcolărilor.

3. STUDIUL EXPERIMENTAL AL SOCIALIZĂRII PREȘCOLARILOR ÎN CONTEXTUL VALORIFICĂRII PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚĂ-FAMILIE

În baza analizei datelor științifice realizate în capitolele anterioare, am proiectat cercetarea experimentală. Rezultatele cercetării experimentale prezentate în acest compartiment, reflectă date obținute în urma aplicării metodelor științifice din domeniul pedagogiei și psihologiei.

Cercetarea expusă în acest capitol a fost realizată pentru a identifica specificul parteneriatului educațional grădiniță-familie și a releva particularitățile socializării preșcolarilor cu ulterioară proiectare a unor acțiuni de perspectivă suplimentare pentru modelarea datelor investigației.

Rezultatele obținute de noi, ar putea să fie un punct de pornire esențial pentru dezvoltarea parteneriatului educațional grădiniță-familie, precum și realizarea activităților formative destinate actanților educaționali pentru eficientizarea socializării copiilor de vârstă preșcolară.

3.1. Designul experimentului pedagogic

Analizând literatura de specialitate, am proiectat experimentul pedagogic, care a fost planificat pentru 3 etape: de constatare, de formare, de control.

În tabelul 3.1. se regăsește structura eșantionului experimental. Cercetarea experimentală s-a realizat în perioada februarie 2021-mai 2022. Designul cercetării a fost conceput prin elaborarea instrumentarului necesar în scopul determinării nivelului de socializare a preșcolarilor prin parteneriatul educațional grădiniță-familie.

Tabelul 3.1. Structura eșantionului experimental

Eșantionul cercetării	Nr. și categorii de subiecți	Etapile cercetării aplicate			Eșantion total
Grup experimental (G.E.)	1. Preșcolarii (62) de grupă mijlocie/ mare, Școala Gimnazială nr. 5 Sighetu Marmației	constatare	formare	validare	254 de subiecți
	2. Părinții preșcolarilor (62)	luna februarie 2021	martie 2021-aprilie 2022	luna mai 2022	
	3. Cadre didactice (3) Școala Gimnazială nr. 5 Sighetu Marmației				
Grup de control (G.C.)	1. Preșcolari (62) de grupă mijlocie/ mare, Școala Gimnazială nr. 10 Sighetu Marmației	constatare	-	validare	
	2. Părinții preșcolarilor (62)	luna februarie 2021		luna mai 2022	
	3. Cadre didactice (3) Școala Gimnazială nr. 10 Sighetu Marmației				

Etapa de constatare s-a desfășurat în luna februarie 2021 (semestrul al II-lea an școlar 2020-2021). În experimentul de constatare am urmărit *scopul* de a determina nivelul inițial al socializării preșcolărilor, pe de o parte, și a evalua parteneriatul educațional grădiniță-familie, realizat cu părinții preșcolărilor, pe de altă parte.

Obiectivele etapei de constatare:

1. Stabilirea eșantionului reprezentativ din perspectiva statistică.
2. Identificarea metodologiei de cercetare a socializării copiilor de vârstă preșcolară și a parteneriatului educațional în cadrul instituțiilor de educație timpurie.
3. Evaluarea socializării copiilor de vârstă preșcolară și a parteneriatului educațional grădiniță-familie.
4. Prelucrarea și analiza rezultatelor experimentale la etapa de constatare.

La etapa de constatare am utilizat metodele de observare, chestionare a cadrelor didactice și a părinților preșcolărilor și am aplicat următoarele instrumente de cercetare: *Fișa de observare a socializării preșcolărilor* (adaptată după *Fișa pentru aprecierea progresului individual al copilului, înainte de înscrierea în clasa pregătitoare Curriculum pentru învățământul preșcolar, 2008, România și Instrumentul de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de la 1,5 la 3 ani (19-36 luni) în baza Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului, 2018, Republica Moldova), Screeningul competențelor sociale, forma pentru părinți și educatori (SCS-P 4/5, SCS-E 4/5) din Bateria de teste PEDa (M. Miclea, 2010); Chestionarul de identificare a implicării părinților în educația copilului (V. Andrasciuc, 2020). Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional 5CE (D. Antoci, V. Andrasciuc-Birtok, 2022).*

Metoda de cercetare, privind identificarea nivelului de socializare a preșcolărilor, este *observația* și vizează precizarea scopurilor și obiectivelor observației, asigurarea condițiilor de desfășurare a fenomenului educațional studiat, înregistrarea și descrierea datelor obținute, consemnarea promptă, imediată atât a faptelor pedagogice cât și a datelor observației, urmărirea aceluiași fenomen în ipostaze, condiții diferite, finalizarea observării cu explicarea fenomenelor educaționale, formularea concluziilor etc. [35, pp.75-76]. Principalul instrument utilizat în aplicarea acestei metode privind constatarea nivelului socializării preșcolărilor este *Fișa de observare a socializării preșcolărilor*.

Fișa de observare a socializării preșcolărilor, a avut drept scop observarea intenționată și înregistrarea exactă în baza descriptorilor de performanță a nivelului de socializare la preșcolari și conține 48 de indicatori/ descriptori de performanță elaborați în conformitate cu conținutul structural al socializării preșcolărilor ce înglobează sinergic dimensiunile cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă și comunicativ-socială. În acest context, direcțiile orientative

ale instrumentului practic de diagnosticare a nivelului inițial al socializării la preșcolari (*Fișa de observare a socializării preșcolarilor*) vizează: *manifestările cognitiv-comportamentale* – implică dimensiunile comportamente și cunoștințe (despre cunoașterea lumii, a mediului natural și social, creativitate în soluționarea problemelor, descrierea acțiunilor); *manifestările afectiv-volitiv* – surprind dimensiunile emoțiilor și complianța la reguli (cunoașterea și acțiunea conform normelor prosociale și regulilor (culturale, religioase), acceptarea și asimilarea acestora); *manifestările comunicativ-sociale* – includ dimensiunile relaționarea socială, comportament prosocial (exprimarea corectă verbală și nonverbală în diferite contexte sociale, interes pentru participare în relaționarea cu semenii și cu adulții, empatie). Manifestările cognitiv-comportamentale, afectiv-volitiv și comunicativ-sociale reflectate în *Fișa de observare a socializării preșcolarilor* sunt un proces evaluativ-reflexiv, orientate către scopul de a evalua nivelul socializării preșcolarilor atât din perspectiva cadrului didactic cât și din perspectiva părintelui. *Fișa de observare a socializării preșcolarilor* (Anexa 4) este alcătuită din 48 de manifestări clasificate în trei dimensiuni: *dimensiunea cognitiv-comportamentală* itemii 1-16; *dimensiunea afectiv-volitivă* itemii 17-32; *dimensiunea comunicativ-socială* itemii 33-48. Manifestările au fost în așa fel formulate încât să permită trei variante de răspuns: 1 – necesită sprijin, 2 – în dezvoltare, 3 – atins. Interpretarea se realizează prin însumarea scorurilor, astfel, între 48 și 72 de puncte – se situează nivelul scăzut de socializare; între 73 și 96 de puncte – nivel mediu de socializare; și 97-144 constituie un nivel înalt de socializare. Răspunsurile oferite de cadrul didactic sau părinte sunt analizate pe o scală de apreciere cu 3 trepte, de la 3 la 1, unde „3” va fi „atins”, „2” – în dezvoltare, „1” – necesită sprijin.

Screening-ul competențelor sociale forma pentru părinți, SCS-P 4/5 (Anexa 5), este alcătuit din 12 itemi, care reprezintă criteriile pe care ar trebui să le atingă un copil cu abilități sociale adecvate pentru vârsta de 4-5 ani. Itemii sunt distribuiți după trei dimensiuni, după cum urmează: itemii: 1, 2, 3, 4, 5 – sunt aplicabile pentru dimensiunea complianța la reguli; itemii: 6, 7, 8, 9 – sunt aplicabile dimensiunii relaționare socială; itemii 10, 11, 12 – măsoară dimensiunea comportament prosocial.

Screening-ul competențelor sociale – forma pentru educatori, SCS-E 4/5 (Anexa 6), cuprinde 15 itemi relevanți pentru vârsta 4-5 ani. Itemii sunt distribuiți după cele trei dimensiuni astfel: itemii: 1, 2, 3, 4, 5 – măsoară complianța la reguli; itemii: 6, 7, 8, 9, 10, 11 – sunt aplicabile dimensiunii relaționare socială; itemii 12, 13, 14, 15 – măsoară comportamentul prosocial. Itemii au fost formulați astfel încât să permită 5 variante de răspuns (aproape niciodată 1 punct, foarte rar 2 puncte, uneori 3 puncte, foarte des 4 puncte, aproape întotdeauna 5 puncte). Interpretarea rezultatelor se poate realiza după această scală prin convertirea scorurilor brute totale în coduri de culori. Se utilizează așadar, trei coduri de culori: roșu, galben și verde. În Tabelul 3.2. sunt notate

punctele de secționare care pot fi obținute la *SCS-P* și *SCS-E*, conform vârstei de 4-5 ani a preșcolarului.

Tabelul 3.2. Punctele de secționare pentru SCS-P, SCS-E 4/5 ani

Forma Screening-ului	Codul roșu indică faptul că acele competențe sociale evaluate slab dezvoltate	Codul galben indică faptul că acele competențe sociale evaluate sunt insuficient consolidate	Codul verde indică faptul că acele competențe sociale evaluate sunt bine dezvoltate și consolidate
SCS-P 4/5	12-37	38-43	44-60
SCS-E 4/5	15-46	47-56	57-75

Chestionarul de identificare a implicării părinților în educația copilului (Andrasciuc V. 2020) (Anexa 7) este constituit din 15 întrebări. Părinții atât din grupul experimental cât și de control sunt rugați să opteze pentru răspunsul care li se potrivește cel mai bine, încercuind varianta sau variantele alese. În chestionar sunt prezentate particularitățile referitoare la gen, vârstă, studii, stare civilă, diferite activități desfășurate cu propriul copil acasă, în grădiniță, dar și modul în care percepe părintele că este necesar să se implice în activitatea educațională a propriului copil. Datele obținute constituie baza pentru elaborarea Chestionarului de evaluare a parteneriatului educațional.

Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional 5CE elaborat de D. Antoci, V. Andrasciuc-Birtok, 2022 (Anexa 8) este alcătuit din 36 de afirmații. Subiecții din grupul experimental (părinții și cadrele didactice) își vor autoevalua personalitatea, prin bifarea unui singur răspuns din cele trei variante posibile. În chestionar sunt afirmații care se axează pe relația de colaborare grădiniță-familie ținând cont de comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență pe plan cognitiv, emoțional și comportamental [21]. Cercetarea experimentală este axată pe identificarea nivelului parteneriatului educațional grădiniță-familie, sumând răspunsurile și interpretându-le potrivit semnificației sensului global al chestionarului care prezintă una din variantele propuse.

Tabelul 3.3. Semnificația sensului global al Chestionarul 5CE pentru părinți și cadre didactice (D. Antoci, V. Andrasciuc-Birtok, 2022)

Punctaj	Nivel
36-71	<i>Scăzut</i>
72-90	<i>Mediu</i>
91-108	<i>Înalt</i>

Semnificația sensului global al Chestionarului 5CE pentru părinți și cadre didactice (D. Antoci, V. Andrasciuc-Birtok, 2022) din Tabelul 3.3. rezidă în identificarea punctelor standardizate în urma realizării testului în una din limitele propuse de autori. Astfel, în urma

implementării acestei acțiuni am determinat nivelul socializării preșcolarilor din perspectiva părinților și a cadrelor didactice, nivelul de implicare a părinților în activitățile grădiniței și nivelul parteneriatului educațional grădiniță-familie.

În cadrul experimentului de constatare au participat 254 de subiecți dintre care: 124 de preșcolari de grupă mijlocie, cu vârsta cuprinsă între 4/5 ani, și 124 de părinți ai acestor preșcolari, cu vârsta cuprinsă între 19-42 ani și 6 cadre didactice, cu vârsta cuprinsă între 30 și 60 ani din Școala Gimnazială nr. 5, Școala Gimnazială nr. 10, Sighetu Marmăției, Maramureș, România. Grupul experimental (G.E.) a fost constituit din 62 de preșcolari și 62 de părinți a acestor copii (grupa 1-24 preșcolari; grupa 2-18 preșcolari; grupa 3-20 preșcolari) din Școala Gimnazială Nr. 5, Sighetu Marmăției, cu 3 cadre didactice. Grupul de control (G.C.) a fost format din 62 de preșcolari și 62 de părinți a acestor copii (grupa 1-23 preșcolari, grupa 2-21 preșcolari, grupa 3-18 preșcolari) din Școala Gimnazială nr. 10 și din Școala Gimnazială nr.5, Sighetu Marmăției și cu 3 cadre didactice. La etapa de constatare atât cadrele didactice cât și părinții au manifestat responsabilitate pentru implicarea în cadrul experimentului de cercetare.

După realizarea etapei de constatare, am identificat necesitatea realizării **etapei de formare**, care s-a desfășurat în perioada martie 2021 - aprilie 2022 (semestrul al II-lea an școlar 2020-2021, semestrul I, al II-lea an școlar 2021-2022), ce vizează elaborarea unui *Proiect strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* prin Programul formativ pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar, Programul formativ pentru părinți și Programul formativ pentru preșcolari și implementarea acestuia în cadrul activităților educative formale, informale, nonformale din cadrul experimentului de cercetare, grupul experimental (G.E.) care este constituit din 62 de preșcolari și 62 de părinți a acestor copii și 3 cadre didactice din Școala Gimnazială nr. 5 Sighetu Marmăției.

Obiectivele propuse pentru etapa de formare au fost:

1. Elaborarea *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* prin Programele formative pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar, pentru părinți și pentru preșcolari.
2. Eficientizarea socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie.

Pentru elaborarea și aplicarea *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*, ne-am axat pe diverse argumente științifice extrase din literatura de specialitate printre care o valoare semnificativă o au lucrările lui V. Mîslițchi [103], N. Sacaliuc [141; 142], C. Ștefan *et al* [150;

151], M. Borozan *et al* [39], A. Vernon [160], C. Alixi și C. Frossard [5], C. David [68], M. Konkoly [96], H. Barbu *et al* [23], O. Benga *et al* [28], S. Afanas [2], M. Bocoș [36], M. Bocoș *et al* [37], A. Băran-Pescaru [25], A. Beard [27], B. Thierry [29], A. B. Claire *et al* [52], S. Farca [78], L. G. Gheorghiu *et al* [80], A. Panaghiu *et al* [120], S. Baciuc [22], M. Priceputu [134], V. Preda *et al* [135; 136], R. Rappe *et al* [137], H. R. Scaffier [143], R. Schramm [146], M. Minulescu [112], H. Lerner [97], M. Ilie [90], L. S. Greenberg *et al* [87], etc.

În urma aplicării *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*, pentru validarea rezultatelor programului de formare am realizat **etapa de control**, care s-a desfășurat în luna mai 2022 (semestrul al II-lea al anului școlar 2021-2022).

Obiectivele propuse pentru etapa de control:

1. Determinarea progreselor înregistrate în eficientizarea socializării preșcolărilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie;
2. Prelucrarea și interpretarea valorilor experimentale obținute la grupul experimental și de control.

În cadrul etapei de control a participat același lot experimental constituit din 124 preșcolari și 124 de părinți a acestor copii și 6 cadre didactice, dintre care a câte 3 cadre didactice din grupul experimental și de control, 62 de preșcolari și 62 de părinți a acestor copii au constituit grupul experimental și ceilalți 62 de preșcolari și 62 de părinți au format grupul de control. Prin urmare, datele obținute au servit ca repere și bază în elaborarea concluziilor și recomandărilor.

La etapa de control am aplicat repetat instrumentele de cercetare: *Fișa de observare a socializării preșcolărilor*, *Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional 5CE* (D. Antoci, V. Andrasciuc-Birtok, 2022) și *Screeningul competențelor sociale, forma pentru părinți și educatori (SCS-P 5/7, SCS-E 5/7)*, din Bateria de teste PEDa (Miclea, 2010) prevăzute deja pentru copiii de vârsta 5-6 ani (grupa mare).

Screening-ul competențelor sociale-forma pentru părinți, SCS-P 5/7 (Anexa 9): cuprinde 22 de itemi, corespunzători criteriilor grupei de vârstă 5-7 ani. Numărul de itemi este mai mare, conform vârstei. La fel se diversifică și criteriile necesare. Astfel, pentru a putea prezice dacă copilul prezintă un nivel adecvat de abilități sociale care să îi permită o adaptare propice din punct de vedere social în mediul școlar ulterior, el trebuie să atingă un număr mai mare de criterii. Itemii sunt distribuiți, după cum urmează: itemii: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 – măsoară complianța la reguli; itemii: 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 – sunt aplicabile relaționării sociale; itemii: 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 – măsoară comportamentul prosocial.

Screening-ul competențelor sociale-forma pentru educatori, SCS-E 5/7 (Anexa 10): cuprinde 25 de itemi. Criteriile sunt mai diversificate și mai numeroase, în concordanță cu abilitățile sociale manifestate de către copii, care devin din ce în ce mai complexe. Itemii sunt distribuiți astfel: itemii: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 – măsoară complianța la reguli; itemii: 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 – măsoară relaționarea socială; itemii: 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 –sunt aplicabile comportamentului prosocial. Itemii au fost formulați astfel încât să permită 5 variante de răspuns (aproape niciodată 1 punct, foarte rar 2 puncte, uneori 3 puncte, foarte des 4 puncte, aproape întotdeauna 5 puncte). Interpretarea rezultatelor se poate realiza la această scală prin convertirea scorurilor brute totale în coduri de culori. Se utilizează în consecință trei coduri de culori: roșu, galben și verde. În Tabelul 3.4. sunt notate punctele de secționare care pot fi obținute la SCS-P și SCS-E, conform vârstei de 5-6/7 ani a preșcolarului.

Tabelul 3.4. Punctele de secționare pentru SCS-P, SCS-E 5/7 ani

Forma screening-ului	Codul roșu indică faptul că acele competențe sociale evaluate sunt slab dezvoltate	Codul galben indică faptul că acele competențe sociale evaluate sunt insuficient consolidate	Codul verde indică faptul că acele competențe sociale evaluate sunt bine dezvoltate și consolidate
SCS-P 5/7	22-69	70-80	81-110
SCS-E 5/7	24-78	79-91	92-120

În tabelul 3.5. se regăsește metodologia cercetării experimentale a socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie atât pentru grupul experimental, cât și pentru grupul de control.

Tabelul 3.5. Metodologia cercetării experimentale a socializării preșcolarilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie

Tip eșantion	Nr. și categorii de subiecți	Metodele cercetării
Grupuri experimentale (G.E.)	1.Preșcolarii și părinții preșcolarilor: Total: 124 subiecți	Fișa de observare a socializării preșcolarilor SCS-P 4/5 ani și SCS-P 5-6/7 ani Chestionarul de identificare a implicării părinților în educația copilului Chestionarul de evaluare a parteneriatului 5CE
	2.Cadrele didactice Total: 3 subiecți	Fișa de observare a socializării preșcolarilor SCS-E 4/5 ani și SCS-E 5-6/7 ani Chestionarul de evaluare a parteneriatului 5CE
Grupuri de control (G.C.)	1.Preșcolarii și părinții preșcolarilor Total: 124 subiecți	Fișa de observare a socializării preșcolarilor SCS-P 4/5 ani și SCS-P 5-6/7 ani Chestionarul de identificare a implicării părinților în educația copilului Chestionarul de evaluare a parteneriatului 5CE
	2.Cadrele didactice Total: 3 subiecți	Fișa de observare a socializării preșcolarilor SCS-E 4/5 ani și SCS-E 5-6/7 ani Chestionarul de evaluare a parteneriatului 5CE

Astfel, scopul cercetării și analiza metodelor științifice din perspectiva subiectului cercetării ne-au condus la stabilirea instrumentelor de cercetare care ne vor permite determinarea nivelului de socializare a preșcolărilor prin prisma Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”.

3.2. Nivelul inițial al socializării preșcolărilor în contextul parteneriatului educațional grădiniță-familie

Diagnosticarea nivelului de socializare a preșcolărilor atât în grădiniță, cât și în familie s-a realizat prin analiza răspunsurilor la Fișa de observare a socializării preșcolărilor, SCS-P, SCS-E 4/5 ani. Analiza răspunsurilor s-a efectuat pentru fiecare dimensiune separat. În continuare prezentăm rezultatele obținute la *Fișa de observare a socializării preșcolărilor*.

Tabelul 3.6. Repartiția subiecților la *Fișa de observare a socializării preșcolărilor* (părinți și cadre didactice) la etapa de constatare (nr., %)

Grup părinți	Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel înalt		Grup cadre didactice	Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel înalt	
	nr	%	nr	%	nr	%		nr	%	nr	%	nr	%
G.C.	57	91,9	4	6,4	1	1,6	G.C.	54	88	6	9,6	2	3,2
G.E.	57	91,9	3	4,8	2	3,2	G.E.	53	85	7	11,2	2	3,2

Conform tabelului 3.6. se pot observa rezultatele finale obținute de părinți la *Fișa de observare a socializării preșcolărilor* din etapa de constatare. Rezultatele finale demonstrează că majoritatea preșcolărilor (91,93%) atât din grupul de control, cât și din grupul experimental au un nivel scăzut de socializare. Aceasta confirmă că preșcolarii au nevoie de sprijinul adulților, al părinților pentru a iniția variante noi de joc; pentru a înțelege situația oamenilor aflați în diferite situații precum boală, sărăcie; pentru a respecta deciziile simple, pentru a rezolva conflicte cu semenii; pentru a asculta discuțiile cu cei maturi sau cu copiii și a nu le întrerupe; pentru a aplica independent reguli în situații noi sau în activitatea de joc; pentru a împărtăși celorlalți propriile emoții; pentru a răspunde la întrebările puse de adulți. O foarte mică parte dintre preșcolarii grupului de control (6,45%) și din grupul experimental (4,83%) au un nivel mediu de socializare.

Constatăm că răspunsurile cadrelor didactice se rezumă la ideea că majoritatea preșcolărilor au un nivel scăzut de socializare. Rezultatele finale demonstrează că 87,09% dintre preșcolarii din grupul de control și 85,48% dintre preșcolarii grupului experimental au un nivel scăzut de socializare. Aceștia au nevoie de sprijinul cadrului didactic pentru a iniția interacțiuni sociale cu copiii de aceeași vârstă în diferite contexte și pentru a interacționa din proprie inițiativă cu semenii în diverse situații; pentru a cere informații sau ajutor adultului când au nevoie, pentru a rezolva

unele conflicte; pentru a coopera cu ceilalți; pentru a se juca în prezența altor copii diferiți ca vârstă, gen, limbă sau cerințe educaționale speciale; pentru a stabili relații pozitive și de respect din proprie inițiativă cu copiii apropiați ca vârstă; pentru a vorbi despre propriile emoții pozitive și/ sau negative. Atât în grupul de control, cât și în grupul experimental sunt 2 (3,22%) preșcolari care au obținut un nivel înalt de socializare.

Tabelul 3.7. Media obținută la dimensiunile socializării conform Fișei de observare a socializării preșcolarilor (părinți, cadre didactice) la etapa de constatare (p.c.)

Completat de	grup	Dimensiunea cognitiv-comportamentală	Dimensiunea afectiv-volitivă	Dimensiunea comunicativ-socială
părinți	control	1,43	1,36	1,42
	experimental	1,48	1,41	1,44
cadre didactice	control	1,48	1,40	1,45
	experimental	1,51	1,43	1,46

În tabelul 3.7. regăsim mediile obținute la dimensiunile socializării conform *Fișei de observare a socializării preșcolarilor*, atât la părinți cât și la cadrele didactice, din grupul de control și grupul experimental în etapa de constatare. Mediile obținute ne determină să concluzionăm că nu există diferență semnificativă între dimensiunile socializării. Astfel, cea mai mică medie (1,36 p.c.) s-a obținut la grupul de control din partea părinților pentru dimensiunea afectiv-volitivă iar cea mai mare medie (1,51 p.c.) la grupul experimental, cadre didactice pentru dimensiunea cognitiv-comportamentală.

Rezultatele ne determină să concluzionăm că preșcolarii întâmpină dificultăți în a-și exprima emoțiile în relație cu semenii și cu adulții; în a vorbi despre emoțiile sale pozitive și/sau negative (bucurie, tristețe, furie); în a-și exprima emoțiile negative, cum ar fi (tristețea dezamăgirea, furia, nemulțumirea, gelozia, rușinea, teama, etc.); în a avea o imagine pozitivă despre sine; în a interacționa cu cei din jur, în a respecta regulile de joc, în a iniția o conversație cu copiii de aceeași vârstă, în a propune noi variante de joc; în coopera pentru a-și exprima ideile și a le susține; în a ascultă discuția adulților și/sau a copiilor fără să intervină sau/și să întrerupă; în a împărții jucăriile; în a evita situațiile de conflict, căutând soluții pentru aplanarea/rezolvarea acestora în interacțiunea cu copiii, fără a-l implica pe adult.

În continuare, prezentăm rezultatele obținute la *Screening-ul competențelor sociale a preșcolarilor de 4/5 ani, forma pentru părinți*.

SCS-P 4/5 ani a inclus 12 itemi ce permit descrierea complianței la reguli, relaționare socială și comportamentul prosocial al copilului manifestat în familie.

În tabelul 3.8. se regăesc răspunsurile oferite de părinții din grupul experimental și grupul de control la SCS-P.

Tabelul 3.8. Răspunsurile SCS-P 4/5 ani, grupul de control și grupul experimental (nr,%)

Componentele		Răspunsurile părinților despre copiii lor											
		Aproape niciodată		Foarte rar		Uneori		Foarte des		Aproape întotdeauna			
Item		G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.		
		Complianța la reguli	1	nr	4	13	48	37	7	8	3	2	0
%	6,45			20,96	77,41	59,67	11,29	12,9	4,83	3,22	0	1,61	
2	nr		0	8	38	36	20	16	4	3	0	1	
	%		0	12,9	61,29	58,06	32,25	25,8	6,45	4,83	0	1,61	
3	nr		1	7	34	30	21	21	6	3	0	4	
	%		1,61	11,29	54,83	48,38	33,8	33,8	9,67	4,83	0	6,45	
4	nr		1	3	33	29	23	23	4	4	0	1	
	%		1,61	4,83	53,22	46,77	37,09	37,1	6,45	6,45	0	1,61	
5	nr		6	6	32	33	23	21	1	2	0	0	
	%		9,67	9,67	51,61	53,22	37,09	33,9	1,61	3,22	0	0	
Relaționare socială	6		nr	1	4	43	43	14	12	4	2	0	0
			%	1,61	6,45	69,35	69,35	22,58	19,3	6,45	3,22	0	0
	7	nr	2	2	32	38	27	19	1	2	0	1	
		%	3,22	3,22	51,61	61,29	43,54	30,6	1,61	3,22	0	1,61	
	8	nr	4	1	38	41	19	18	1	1	0	1	
		%	6,45	1,61	61,29	66,12	30,64	29,1	1,61	1,61	0	1,61	
	9	nr	9	7	41	39	7	12	4	2	0	1	
		%	6,45	11,29	61,29	62,9	11,29	19,3	6,45	3,22	0	1,61	
	Comportament prosocial	10	nr	5	3	37	42	19	16	1	1	0	0
			%	8,06	4,83	59,67	67,74	30,64	25,8	1,61	1,61	0	0
11		nr	0	1	31	41	28	17	1	2	1	0	
		%	0	1,61	50	66,12	45,16	27,4	1,61	3,22	1,6	0	
12		nr	2	4	46	38	14	18	0	2	0	0	
		%	3,22	6,45	74,19	61,3	22,58	29	0	3,22	0	0	

Conform datelor din tabelului 3.8. ce reprezintă răspunsurile oferite de părinții preșcolarilor, putem constata că rezultatele obținute demonstrează varietatea și frecvența manifestărilor componentelor structurale ale socializării. Ele constituie ansamblul preacizățiilor competențelor sociale.

Preșcolarii din grupul de control în ceea ce privește *compliance la reguli*, cei mai mulți (77,41%) se conformează foarte rar regulilor de joc și doar un preșcolar aproape întotdeauna se conformează regulilor de joc. Preșcolarii din grupul de control răspund uneori adecvat la solicitările părinților (32,25%), iar foarte des – 4 preșcolari (6,45%).

Majoritatea copiilor (54,83%) *foarte rar* acceptă cu ușurință schimbarea regulilor de joc, 53,22% dintre preșcolari *foarte rar* întrerup o activitate pe care o desfășoară atunci când li se spune să facă acest lucru. Iar 37,09% *uneori* strâng jucăriile la finalul jocului, dacă li se spune.

În ceea ce privește preșcolarii din grupul experimental, cei mai mulți (59,67%) *foarte rar* se conformează regulilor de joc. Ca și în grupul de control, doar un preșcolar din grupul experimental *aproape întotdeauna* se conformează regulilor de joc. Nici un preșcolar din grupul experimental *aproape întotdeauna* nu strânge jucăriile la finalul jocului, dacă i se spune. Cei mai mulți (46,77%) *foarte rar* întrerup o activitate pe care o desfășoară atunci când li se spune să facă acest lucru.

Pentru *relaționare socială* cei mai mulți dintre preșcolarii atât din grupul de control cât și din grupul experimental (69,35%) *foarte rar* cooperează cu ceilalți copii atunci când se joacă. Uneori, 43,54% dintre preșcolarii din grupul de control și 30,6% dintre preșcolarii din grupul experimental povestesc acasă despre colegii de la grădiniță. Cei mai mulți dintre preșcolarii din grupul de control (61,29%) și din grupul experimental (66,12%) *foarte rar* invită alți copii să se joace împreună. Foarte puțini preșcolari, doar 6,45% din grupul de control și doar 3,22% din grupul experimental *foarte des* se poartă prietenos cu copiii pe care nu îi cunosc.

Potrivit *comportamentului prosocial*, cei mai mulți dintre preșcolarii din grupul de control (59,67%) cât și preșcolarii din grupul experimental (67,74%) *foarte rar* oferă ajutorul celorlalți dacă li se cere. Jumătate din preșcolarii din grupul de control (50%) *foarte rar* își împart jucăriile cu ceilalți copii, fără să li se spună; iar din grupul experimental (66,12%). Majoritatea preșcolarii (74,19%) din grupul de control și (61,3%) din grupul experimental *foarte rar* ajută la diferite sarcini acasă dacă li se spune.

Rezultatele sunt prezentate în Tabelul 3.9. care evidențiază mediile obținute prin aplicarea *SCS-P 4/5 ani*, atât pentru grupul de control cât și pentru grupul experimental.

Tabelul 3.9. Mediile obținute la SCS-P 4/5 ani în grupul de control și experimental (p.c.)

Grupul	Complianța la reguli	Relaționare socială	Comportament prosocial
<i>de control</i>	2,4	2,3	2,3
<i>experimental</i>	2,3	2,3	2,3

Putem să concluzionăm că, potrivit mediilor obținute la *SCS-P 4/5 ani*, predomină frecvența *foarte rară* a comportamentelor prosoziale, a relațiilor sociale și ale complianței la reguli atât la grupul de control, cât și la grupul experimental, urmată de frecvența *uneori* a acestor comportamente.

Continuăm cu prezentarea rezultatelor obținute la Screeningul competențelor sociale-forma pentru educatori *SCS-E 4/5 ani*, în etapa de constatare.

În tabelul 3.10. se regăsesc răspunsurile oferite de cadrele didactice din grupul experimental și grupul de control la *SCS-E*.

Tabelul 3.10. Răspunsurile SCS-E 4/5 ani, grupul de control și grupul experimental (nr.,%)

Componentele		Răspunsurile cadrelor didactice despre preșcolarii din grupă											
		Aproape niciodată		Foarte rar		Uneori		Foarte des		Aproape întotdeauna			
Item		G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.		
	Complianța la reguli	1	nr	21	9	28	24	9	22	4	4	0	3
%			33,8	14,51	45,16	38,7	14,51	35,5	6,45	6,45	0	4,83	
2		nr	18	6	21	41	15	13	7	2	1	0	
		%	29,1	9,67	33,87	66,12	24,19	21	11,3	3,22	1,61	0	
3		nr	7	8	25	24	18	20	9	6	3	2	
		%	11,3	12,9	40,32	38,7	29	32,2	14,5	9,67	4,83	3,22	
4		nr	17	8	14	25	17	23	6	5	4	1	
		%	27,4	12,9	22,6	40,32	27,4	37,1	9,67	8,06	6,45	1,61	
5		nr	14	0	27	28	15	21	1	8	1	5	
		%	22,6	0	43,54	45,16	24,19	33,9	1,61	12,9	1,61	8,06	
Relaționare socială		6	nr	8	10	25	23	13	16	13	8	2	5
			%	12,9	16,12	40,32	37,1	20,1	25,8	20,1	12,9	3,22	8,06
	7	nr	10	9	29	29	13	12	6	8	3	3	
		%	16,1	14,51	46,77	46,77	21	19,3	9,67	12,9	4,83	4,83	
	8	nr	9	6	36	27	11	20	5	6	1	3	
		%	14,5	9,67	58,06	43,5	17,74	32,2	8,06	9,67	1,61	4,83	
9	nr	10	1	32	30	9	16	7	10	4	4		
	%	16,1	1,61	51,6	48,38	14,5	25,8	11,3	16,12	6,45	6,45		
Comportament prosocial	10	nr	14	10	25	25	12	9	6	5	5	2	
		%	22,6	16,1	40,32	40,32	19,35	14,5	9,67	8,06	8,06	3,22	
	11	nr	13	14	20	21	26	24	2	2	1	1	
		%	21	22,58	32,25	33,87	42	38,7	3,22	3,22	1,61	1,61	
	12	nr	19	5	9	21	25	27	8	7	1	2	
		%	30,6	8,06	14,5	33,8	40,32	43,5	13	11,3	1,61	3,22	
	13	nr	5	1	21	20	26	27	8	11	1	3	
		%	8,06	1,61	33,8	32,25	41,93	43,5	13	17,74	1,61	4,83	
	14	nr	3	7	33	15	18	30	8	10	0	0	
		%	4,83	11,3	53,22	24,19	29,03	48,3	13	16,12	0	0	
	15	nr	11	1	21	21	21	28	4	10	3	2	
		%	17,7	1,61	33,87	33,87	33,87	45,1	6,45	16,12	4,83	3,22	

Datele oferite de cadrele didactice, care reprezintă răspunsurile acestora, incluse în Tabelul 3.12., demonstrează varietatea și frecvența manifestărilor componentelor structurale ale socializării. Ele constituie ansamblul preachizițiilor competențelor sociale.

Răspunsurile pentru *complianța la reguli* reflectă frecvența *foarte rară* a comportamentelor atât la grupul de control, cât și la grupul experimental. Prin urmare, majoritatea preșcolarii din grupul de control (45,16%) și din grupul experimental (38,7%) *foarte rar* respectă instrucțiunile cadrelor didactice în efectuarea sarcinilor de la grupă, fără să li se spună. *Foarte rar* fac liniște când li se cere cei mai mulți dintre preșcolarii din grupul de control (33,87%) și preșcolarii din grupul experimental (66,12%). *Foarte rar* răspund adecvat la solicitările cadrelor didactice o parte

din preșcolarii din grupul de control (40,32%) și o parte din grupul experimental (38,7%). Strâng jucăriile la finalul jocului, fără să li se spună, *foarte rar* o mare parte din preșcolarii grupului experimental (40,32%) și același număr de preșcolari din grupul de control (27,45%) – *uneori* și *aproape niciodată*. Totodată, marea majoritate a preșcolarilor din grupul de control (43,54%) și grupul experimental (45,16%) *foarte rar* acceptă cu ușurință schimbarea regulilor de joc. Totuși, sunt și preșcolari în grupul de control (6,45%) care *aproape întotdeauna* strâng jucăriile la finalul jocului, fără să li se spună și *aproape întotdeauna* 4,83% răspund adecvat la solicitările cadrelor didactice. Și la grupul experimental o mică parte (4,83%) *aproape întotdeauna* respectă instrucțiunile cadrelor didactice în sarcinile de la grupă, fără să li se spună și 8,06% *aproape întotdeauna* acceptă cu ușurință schimbarea regulilor de joc.

Relaționarea socială se reflectă prin frecvența comportamentelor *foarte rare*. Astfel, o mare parte dintre preșcolarii grupului de control (40,32%) și (37,1%) din grupul experimental *foarte rar* se joacă în grupuri mari cu mai mult de trei copii. La fel, în ambele grupuri, 46,77% *foarte rar* cooperează cu ceilalți când se joacă. Peste jumătate de preșcolarii din grupul de control (58,06%) și o mare parte dintre preșcolarii grupului experimental (43,5%) *foarte rar* în joc își imaginează că este altcineva. *Foarte rar* imită prin joc acțiunile cadrului didactic 51,6% dintre preșcolarii grupului de control și 48,38% dintre preșcolarii grupului experimental. O mică parte (4,83%) dintre preșcolarii din grupul de control și grupul experimental *aproape întotdeauna* imită prin joc acțiunile cadrului didactic. *Foarte des* preșcolarii grupului de control (20,1%) se joacă în grupuri cu mai mult de trei copii, iar preșcolarii grupului experimental (16,12%) *foarte des* imită prin joc acțiunile cadrului didactic.

În ceea ce privește *comportamentul prosocial*, predomină frecvența *uneori*. Atât la grupul de control cât și la grupul experimental 40,32% preșcolarii *foarte rar* invită alți copii să se joace împreună. *Uneori* salută și răspund la salut dacă li se spune 42% dintre preșcolarii grupului de control și 38,7% dintre preșcolarii grupului experimental.

Marea majoritate a preșcolarilor din grupul de control (40,32%) și din grupul experimental (43,5%) *uneori* au grijă de jucăriile celorlalți. Peste 41% dintre preșcolarii grupului de control și grupului experimental *uneori* oferă ajutorul unui coleg dacă li se spune. În schimb 53,22% dintre preșcolarii grupului de control *foarte rar* ajută cu diferite sarcini cadrul didactic și 48,3% dintre preșcolarii grupului experimental *uneori* ajută cadrul didactic cu diferite sarcini ca de exemplu să împartă rechizite, gustări etc. 33,87% dintre preșcolarii ambelor grupuri *foarte rar* își împart jucăriile cu ceilalți copii, dacă li se spune.

Astfel, în tabelul 3.11. se regăesc mediile obținute la Screeningul competențelor sociale-forma pentru educatori: SCS-E 4/5 ani.

Tabelul 3.11. Mediile obținute la SCS-E 4/5 ani, grupul experimental și cel de control (p.c.)

<i>Grupul</i>	compliance la reguli	relaționare socială	comportament prosocial
<i>de control</i>	2,3	2,4	2,5
<i>experimental</i>	2,5	2,5	2,8

Conform datelor din tabelul 3.12. răspunsurile demonstrează că potrivit SCS-P 4/5 114 copii au competențe sociale evaluate slab dezvoltate, 7 copii au competențe sociale evaluate insuficient consolidate și doar 3 copii au competențe sociale evaluate bine dezvoltate și consolidate. Iar la SCS-E 4/5 ani, 107 preșcolari au competențele sociale evaluate slab dezvoltate, 13 preșcolari au competențele sociale evaluate insuficient consolidate și doar 4 preșcolari au competențele sociale evaluate bine dezvoltate și consolidate.

Tabelul 3.12 . Repartiția subiecților conform codurilor SCS-P și SCS-E etapa de constatare (nr., %)

SCS-P	codul						SCS-E	codul					
	roșu*		galben**		verde***			roșu*		galben**		verde***	
	nr	%	nr	%	nr	%		nr	%	nr	%	nr	%
G.C.	57	91	4	6,5	1	1,6	G.C.	54	87	6	9	2	3,2
G.E.	57	91	3	4,8	2	3,2	G.E.	53	85	7	11	2	3,2
Total	114	91	7	5,6	3	2,4	Total	107	86	13	10	4	3,2

*indică competențele sociale evaluate slab dezvoltate

** indică competențele sociale evaluate insuficient consolidate

*** indică competențele sociale evaluate bine dezvoltate și consolidate

Preșcolarii care au obținut din partea cadrelor didactice între 92 și 120 de puncte se situează la *codul verde*, ceea ce înseamnă că premisele pentru competențele sociale evaluate sunt bine dezvoltate și consolidate, iar socializarea este crescută. Scorurile obținute între 79 și 91 se situează la *codul galben* și reprezintă competențele sociale evaluate insuficient consolidate și un nivel de socializare mediu. Iar scorurile obținute între 24 și 78 îi clasează la *codul roșu*, ceea ce înseamnă că competențele sociale evaluate sunt slab dezvoltate și un nivel scăzut al socializării și au nevoie de sprijin.

Preșcolarii ai căror părinți au răspuns și au totalizat puncte între 81-110 se situează la *codul verde*, manifestă competențe sociale evaluate bine dezvoltate și consolidate și un nivel de socializare crescut. Cei care au obținut puncte între 70 și 80 sunt la *codul galben*, demonstrează competențe sociale evaluate insuficient consolidate și un nivel mediu de socializare. Iar preșcolarii

care au puncte între 22 și 69 se regăsesc la *codul roșu*. De aici fac parte cei care au competențele sociale evaluate slab dezvoltate, manifestă un nivel scăzut de socializare și au nevoie de sprijin.

Astfel, se poate constata că peste 90% dintre preșcolarii au un nivel de competențe sociale evaluate slab dezvoltate, un procent destul de mic au obținut rezultate care să demonstreze că competențe sociale evaluate sunt bine dezvoltate și consolidate.

Rezultatele obținute prin aplicarea *Fișei de observare a socializării preșcolarii* și a *SCS-P 4/5 ani*, *SCS-E 4/5 ani* în etapa de constatare, ne-au permis să stabilim nivelul de socializare prin prerechizitele pentru competențele sociale obținute de preșcolarii grupei mijlocii, cu vârsta cuprinsă între 4 și 5 ani. Constatăm că predomină un nivel scăzut de socializare, fapt ce ne îndreptățește să argumentăm că preșcolarii au nevoie de sprijin pentru eficientizarea socializării, iar părinții – de ajutor din partea cadrelor didactice pentru a veni în sprijinul lor. Aceasta se poate realiza printr-un parteneriat educațional în care părinții să fie părți partenere în proiect, iar cadrele didactice necesită un schimb de experiență pentru a-și modela activitățile, cu scopul de a eficientiza socializarea preșcolarii printr-un parteneriat educațional cu familia.

Chestionarul pentru identificarea implicării părinților în educația copilului permite determinarea modului în care părinții se implică în activitatea propriului copil, la ce activități preferă să participe alături de el în cadrul grădiniței, cât timp se află împreună cu propriul copil acasă. *Chestionarul 5CE* a inclus afirmații ce permit identificarea componentelor prezente în rândul părților partenere implicate în parteneriatul educațional. Analiza răspunsurilor oferite la *Chestionarul pentru identificarea implicării părinților în educația copilului* s-a realizat pentru fiecare întrebare separat, iar analiza răspunsurilor la *Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional* pentru fiecare componentă separat.

În continuare, vom trece la analiza răspunsurilor de la *Chestionarul de identificare a implicării părinților în educația copilului*.

La *Chestionarul de identificare a implicării părinților în educația copilului*, au răspuns conform Fig. 3.2. în total 98 de mămici și 26 de tătici ale preșcolarii.

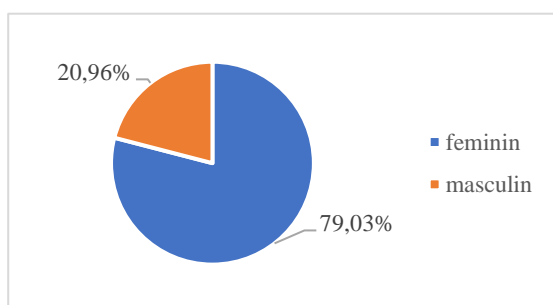

Fig. 3.1. Eșantionul de părinți, după sex

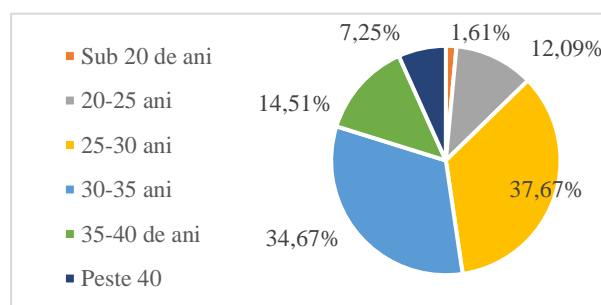

Fig. 3.2. Grupul de părinți după vârstă

În Fig. 3.2. sunt prezentate particularitățile grupului de părinți conform vârstei. Din 124 de părinți doar 1,61% sunt părinți cu vârsta sub 20 de ani, 12,09%, cu vârsta cuprinsă între 20-25 ani, 29,83% părinți cu vârsta cuprinsă între 25-30 de ani, 34,67% cu vârsta cuprinsă între 30-35 de ani; 14,51% dintre părinți au vârsta cuprinsă între 35-40 de ani și numai 7,25 % părinți au peste 40 de ani. Predomină părinții tineri, cu vârsta cuprinsă între 25-30 de ani, urmași de cei cu vârsta între 30-35 de ani.

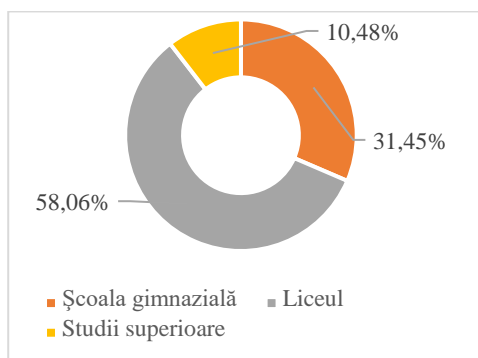

Fig. 3.3. Studiile părinților implicați în experiment

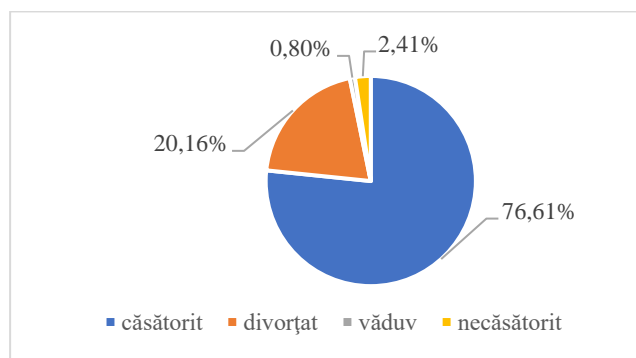

Fig. 3.4. Starea civilă a părinților implicați în experiment

În ceea ce privește studiile părinților, în Fig. 3.3. se poate constata că 31,45% de părinți au studii gimnaziale, 58,06% părinți au studii liceale și 10,48% dintre părinți au studii superioare. Conchidem că predomină părinții care au studiile liceale.

În Fig. 3.4. observăm că majoritatea părinților sunt căsătoriți (76,61%), iar copiii trăiesc în familii normale. 20,16% dintre părinți sunt divorțați, asta înseamnă că 25 de copii trăiesc în familii separate, doar 1 copil este orfan, cu un părinte, și 3 copii au părinți care nu sunt căsătoriți din punct de vedere legal.

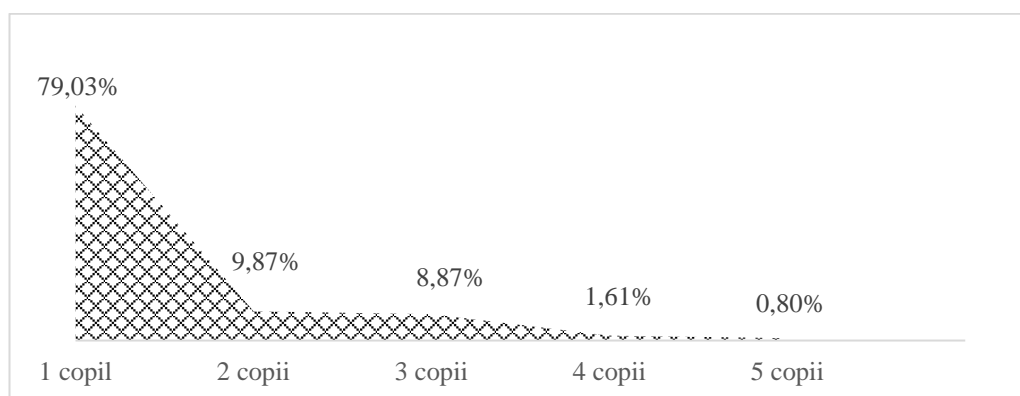

Fig. 3.5. Lotul de participanți după nr. de copii în familie

Conform Fig. 3.5., copiii implicați în experiment sunt singuri la părinți, adică peste 79% nu au frate sau soră. Doar un copil mai are 4 frați/surori; 2 copii mai au 3 frați/surori iar 12 copilași au 1 frate/soră.

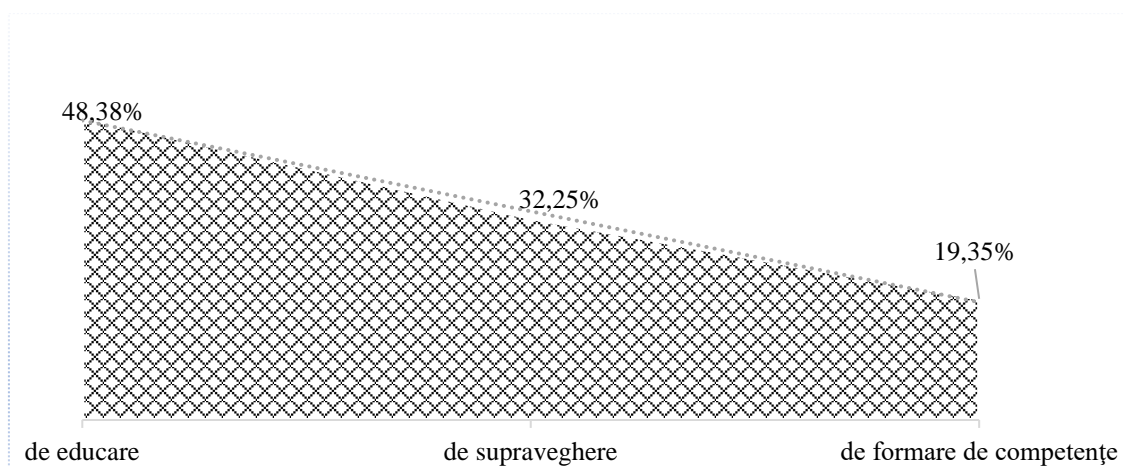

Fig. 3.6. Răspunsurile la întrebarea: Ce rol are grădinița pentru copilul dvs. din punctul dvs. de vedere?

Rezultatele obținute la întrebarea „Ce rol are grădinița pentru copilul dvs. din punctul dvs. de vedere?” care se regăsesc în Fig. 3.6. ne permit să constatăm că cei mai mulți dintre părinți, peste 48% consideră că grădinița are un rol de a educa copiii, doar puțin peste 19% de părinți consideră că rolul grădiniței este de a forma competență. Iar 32,25% de părinți consideră că grădinița are rolul de a supraveghea copiii.

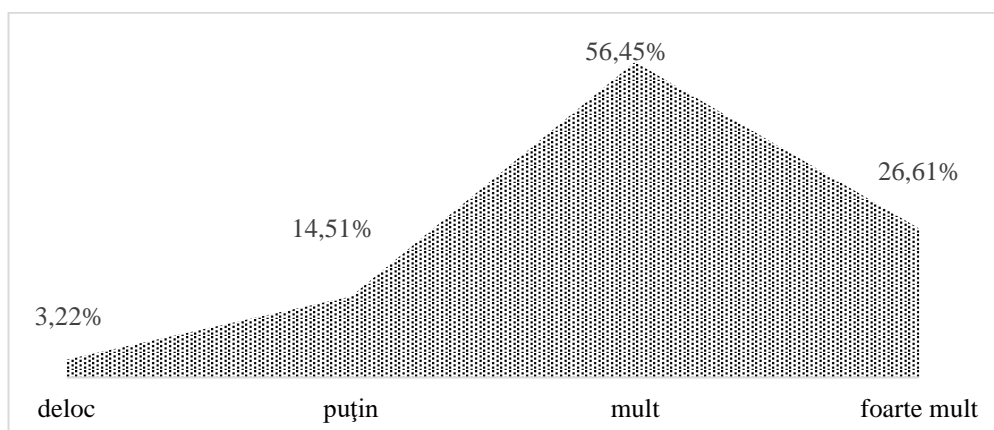

Fig. 3.7. Răspunsurile la întrebarea: Considerați că familia ar trebui să participe la activitățile din cadrul grădiniței?

La întrebarea – *Considerați că familia ar trebui să participe la activitățile din cadrul grădiniței?* – rezultatele demonstrează că doar 4 părinți consideră că nu este necesar să se implice în activitățile grădiniței, ceea ce ar împovăra implicarea acestor părinți într-un parteneriat educațional cu grădinița, 18 părinți consideră că trebuie să se implice puțin în activitatea de la grădiniță, 70 părinți consideră că trebuie să se implice mult și 33 de părinți consideră că trebuie să se implice foarte mult în activitățile de la grădiniță. Participarea acestor părinți în cadrul activităților din grădiniță sporește considerabil implicarea lor în parteneriatul educațional grădiniță-familie.

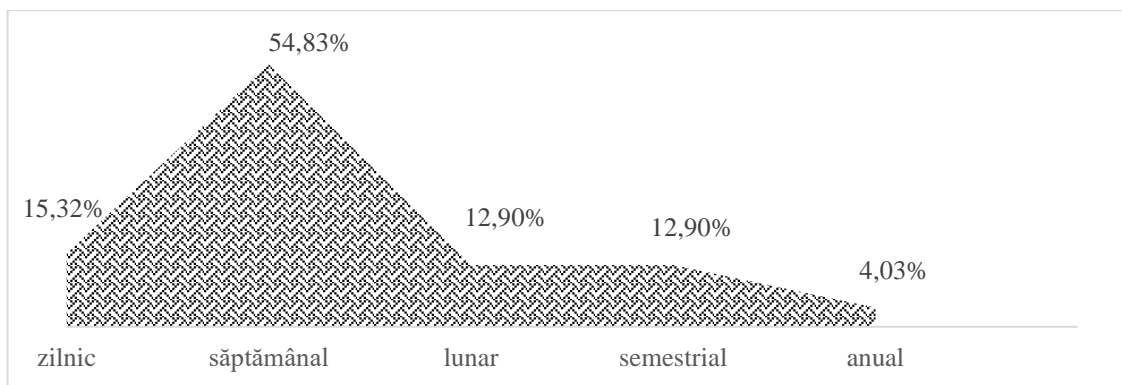

Fig. 3.8. Răspunsurile la întrebarea: Cât de frecvent considerați că este necesar să luați legătura cu cadrul didactic care se ocupă de copilul dvs.?

În Fig. 3.8., rezultatele la întrebarea *Cât de frecvent considerați că este necesar să luați legătura cu cadrul didactic care se ocupă de copilul dumneavoastră?* arată că peste 15% dintre părinți consideră că zilnic este necesar să ia legătura cu cadrul didactic. Aceasta denotă faptul că implicarea lor într-un parteneriat educațional cu grădinița ar fi binevenită. Peste 54% dintre părinți consideră că săptămânal este necesar să ia legătura cu cadrul didactic, 12,90% dintre părinți – consideră că lunar, tot 12,90% dintre părinți consideră că semestrial este necesar să ia legătura cu cadrul didactic și doar 4,03% dintre părinți consideră că anual. Aceștia din urmă confirmă că implicarea lor în activitățile unui parteneriat educațional cu grădinița este una infirmă.

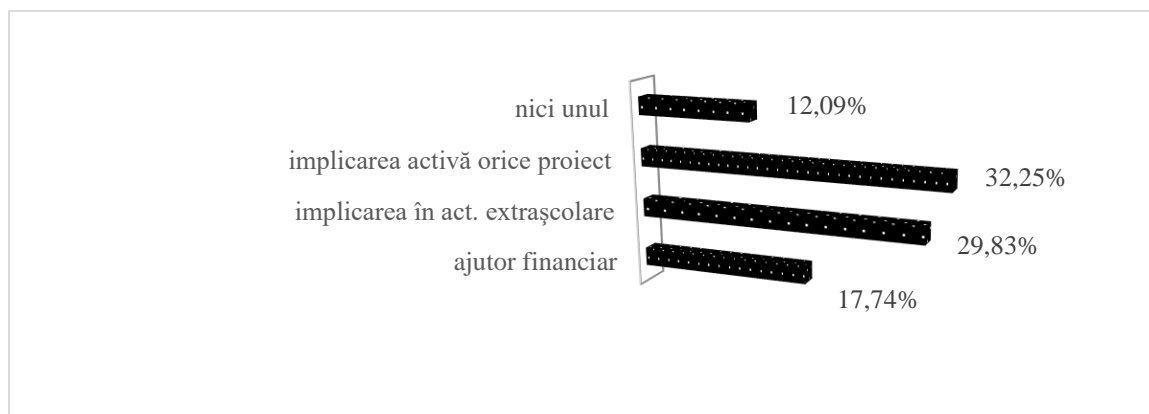

Fig. 3.9. Răspunsurile la întrebarea: Care credeți că este cel mai important aport al dvs. ca părinte în buna desfășurare a activităților din grădiniță?

Datele din Fig. 3.9. arată că la întrebarea *Care credeți că este cel mai important aport al dumneavoastră ca părinte în buna desfășurare a activității din grădiniță?* majoritatea, peste 32% dintre părinți, consideră că implicarea activă în orice proiect desfășurat este cel mai important aport. Acest fapt denotă că implicarea lor într-un parteneriat educațional cu părinții ar fi productiv. La o scurtă diferență, adică peste 29% dintre părinți, consideră că implicarea în activitățile extrașcolare este cel mai important aport. Desigur că și acești părinți s-ar implica în activitățile unui parteneriat educațional cu grădinița. Peste 27% dintre părinți consideră că ajutorul financiar

este cel mai important aport pentru buna desfășurare a activității în grădiniță, iar puțin peste 12% dintre părinți consideră că nici un aport nu este eficient în calitate de părinte în buna desfășurare a activității din grădiniță, fapt ce denotă că acest număr de părinți nu s-ar implica în activitățile unui parteneriat educațional cu grădinița.

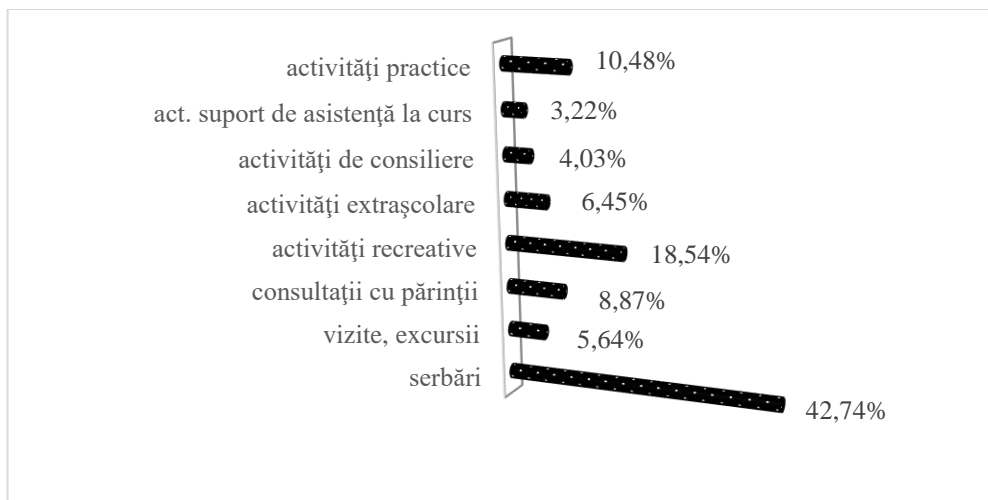

Fig. 3.10. Răspunsurile la întrebarea: La ce fel de activități v-ar plăcea să participați în calitate de părinte al copilului?

Rezultatele din Fig. 3.10. demonstrează că cei mai mulți părinți, adică 42,74% le-ar plăcea să participe la serbări, doar 5,64% precizează că le-ar plăcea să participe la vizite sau excursii, peste 10% consideră că le-ar plăcea să participe la activități practice, 8,87% ar participa la consultații cu părinții, 18,54% ar participa la activități recreative, 6,45% ar participa la activități extrașcolare, doar 4,03% ar participa la activități de consiliere și doar 3,22% ar participa la activități suport de asistență la curs.

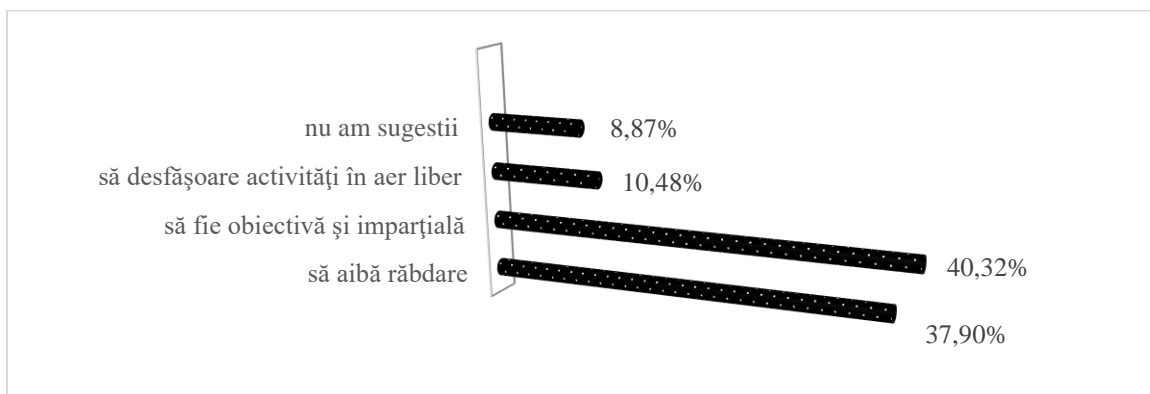

Fig. 3.11. Răspunsurile la întrebarea: Ce sugestii, recomandări, propuneri aveți pentru cadrul didactic care se va ocupa de copilul dvs.?

La întrebarea „Ce sugestii, recomandări, propuneri aveți pentru cadrul didactic care se va ocupa de copilul dvs.?” rezultatele demonstrează, conform Fig.3.11. că majoritatea părinților,

40,32% recomandă cadrului didactic să fie obiectiv și imparțial și doar 8,87% nu au sugestii pentru cadrul didactic care se va ocupa de copil.

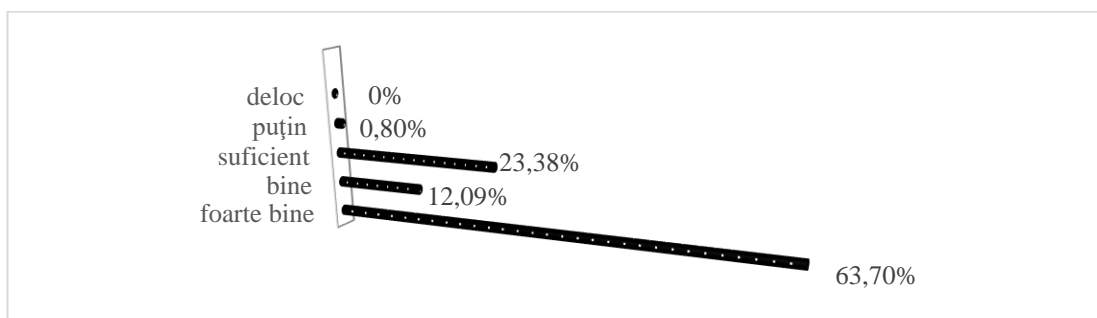

Fig. 3.12. Răspunsurile la întrebarea: Cât de bine considerați că vă cunoașteți copilul?

Rezultatele arată că la întrebarea „Cât de bine considerați că vă cunoașteți copilul?” cei mai mulți dintre părinți, adică 63,70% consideră că își cunosc foarte bine copilul, nici un părinte nu susține că nu își cunoaște copilul.

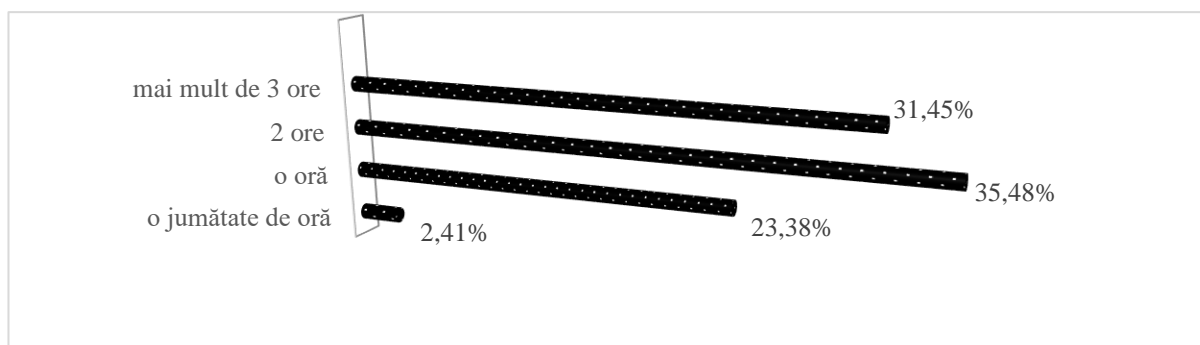

Fig. 3.13. Răspunsurile la întrebarea: Cât timp petreceți cu copilul dvs.?

În Fig. 3.13. putem observa rezultatele la întrebarea „Cât timp petreceți cu copilul dvs.?” care demonstrează că foarte aproape se situează părinții care petrec mai mult de 3 ore cu propriul copil și cei care petrec 2 ore cu copilul, peste 30%.

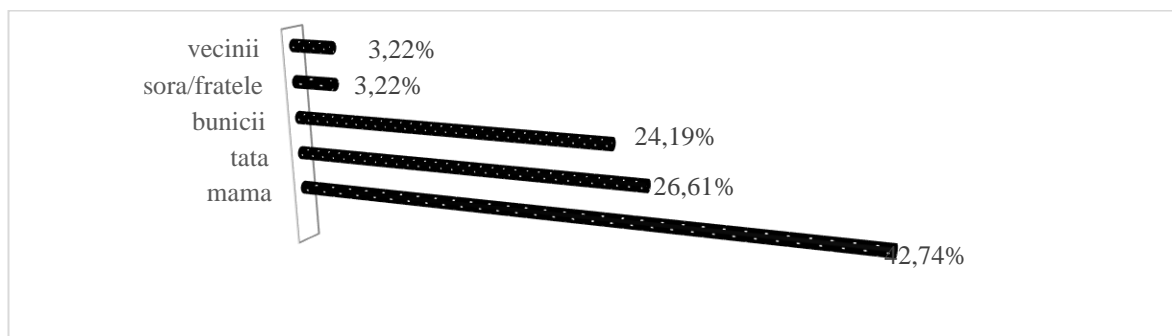

Fig. 3.14. Răspunsurile la întrebarea: Cine petrece cel mai mult timp cu copilul dvs.?

La întrebarea „Cine petrece cel mai mult timp cu copilul dvs.?” datele obținute arată că majoritatea (42,74%) mamelor petrec timp cu propriul copil, 33 de tătici petrec timp cu propriul

copil (26,61%), 30 copii petrec timp cu bunicii (24,19%), 4 copii petrec timpul cu sora sau fratele (3,22%) și tot 4 copii petrec timp cu vecinii (3,22%).

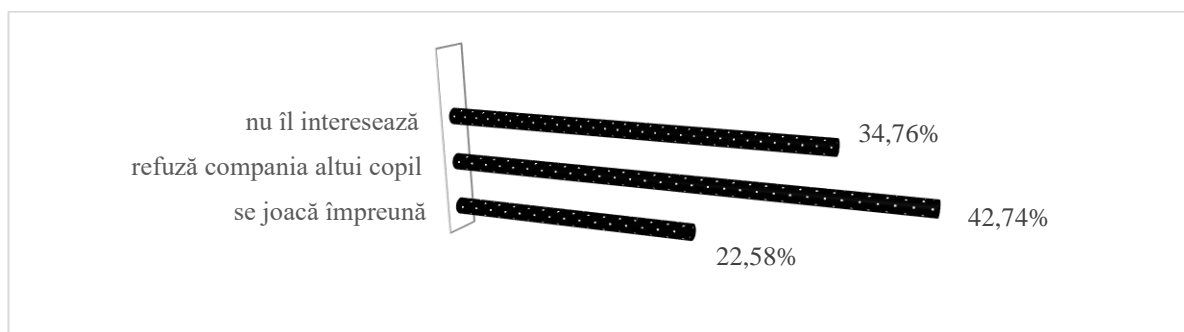

Fig. 3.15. Răspunsurile la întrebarea: Cum se manifestă copilul dvs. față de alți copii?

Rezultatele la întrebarea *Cum se manifestă copilul dvs. față de alți copii?* demonstrează că părinții susțin că majoritatea copiilor (42,74%) refuză compania altui copil, adică preferă să se joace singuri, 34,76% dintre copii nu îi interesează să se joace cu alți copii și doar 22,58% se joacă împreună. Aceasta confirmă că preșcolarii au nevoie de un sprijin din partea părinților pentru a eficientiza socializarea lor.

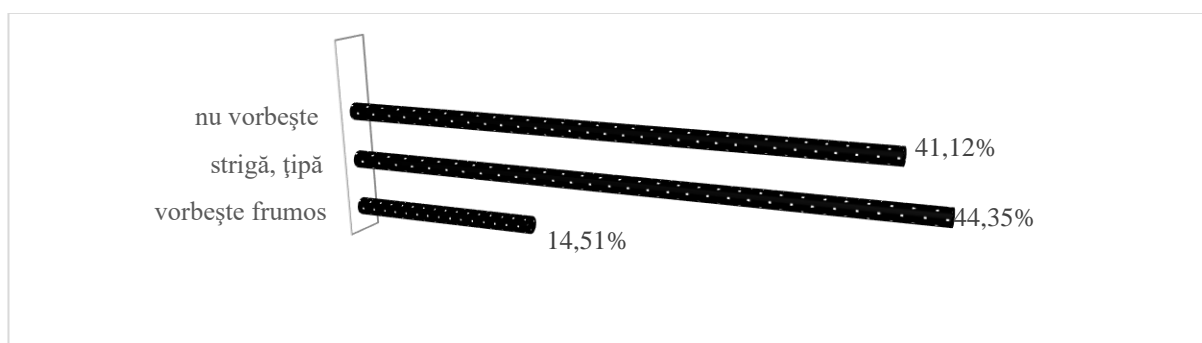

Fig. 3.16. Răspunsurile la întrebarea: Cum comunică cu ceilalți?

La întrebarea *Cum comunică cu ceilalți?* datele obținute arată că 18 preșcolari vorbesc manierat, 55 de preșcolari strigă sau țipă când comunică cu ceilalți, 51 nu vorbesc cu ceilalți, asta înseamnă că la majoritatea copiilor, prerechizitele pentru competențele sociale și implicit socializarea sunt insuficient dezvoltate și un program bazat pe dezvoltarea lor socială ar fi benefic.

Chestionarul 5CE a inclus 36 de afirmații, prin care am descris componentele unui parteneriat educațional: comunicarea, conformitatea, creativitatea, coerența, coeziunea, eficiența, precum și manifestările acestora: cognitive, emoționale și comportamentale. Subiecții au evidențiat, prin autoevaluare, răspunsuri prin care este prezentată relația de colaborare între familie și instituția de învățământ.

În continuare, vom prezenta răspunsurile obținute la Chestionarul 5CE.

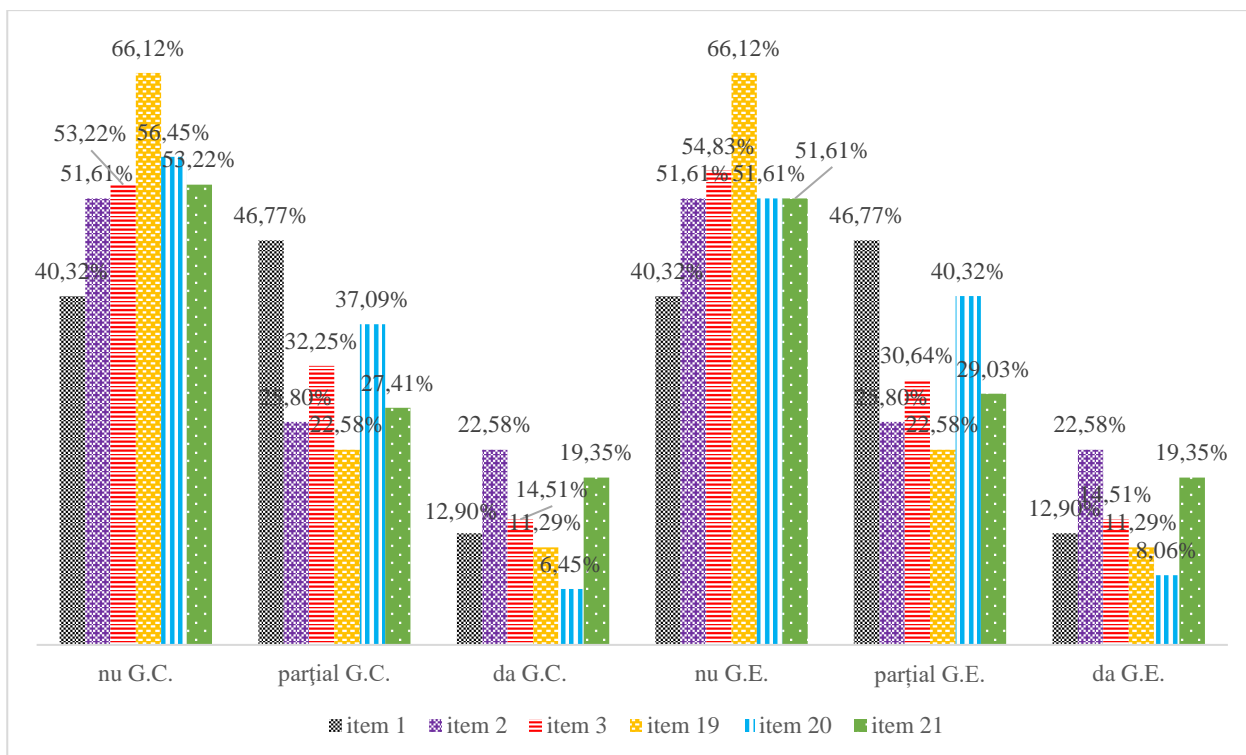

Fig. 3.17. Răspunsurile subiecților pentru componenta comunicării la Chestionarul 5CE din G.E. și G.C. la etapa de constatare

Conform Fig. 3.17. constatăm că răspunsurile obținute demonstrează nivelul de comunicare pe care îl au părinții cu IET în cadrul parteneriatului educațional.

Cel mai mare număr de părinți, atât din grupul experimental, cât și din grupul de control (66,12%), susțin că nu se simt mulțumiți/ liberi în urma comunicării și dezbaterii problemelor cu care se confruntă. Părinții din grupul experimental (40,32%), precum și cei din grupul de control (40,32%), susțin că nu este asigurată transparența și claritatea mesajelor despre organizarea, realizarea și posibila implicare a lor în activitățile instituției.

De asemenea, se poate constata că cei mai mulți părinți din ambele grupuri (22,58%) menționează că se analizează și se discută diverse situații care apar zilnic la grădiniță.

Majoritatea dintre părinții din grupul experimental și grupul de control nu comunică liber și nu se implică în activitățile de dezvoltare personală, opționale, excursii, concursuri, ședințe cu părinții și parțial inițiază comunicare pentru a solicita informații despre comportamentul, activismul, interrelaționarea, implicarea, starea de bine a propriului copil. O mică parte dintre părinții grupului experimental și de control se simt mulțumiți în urma comunicării și dezbaterii problemelor cu care se confruntă. Totodată, răspunsurile subiecților ne permit să constatăm că pentru componenta comunicării predomină varianta de răspuns negativă, ceea ce ar însemna că această componentă nu este suficient îndeplinită în cadrul parteneriatului educațional.

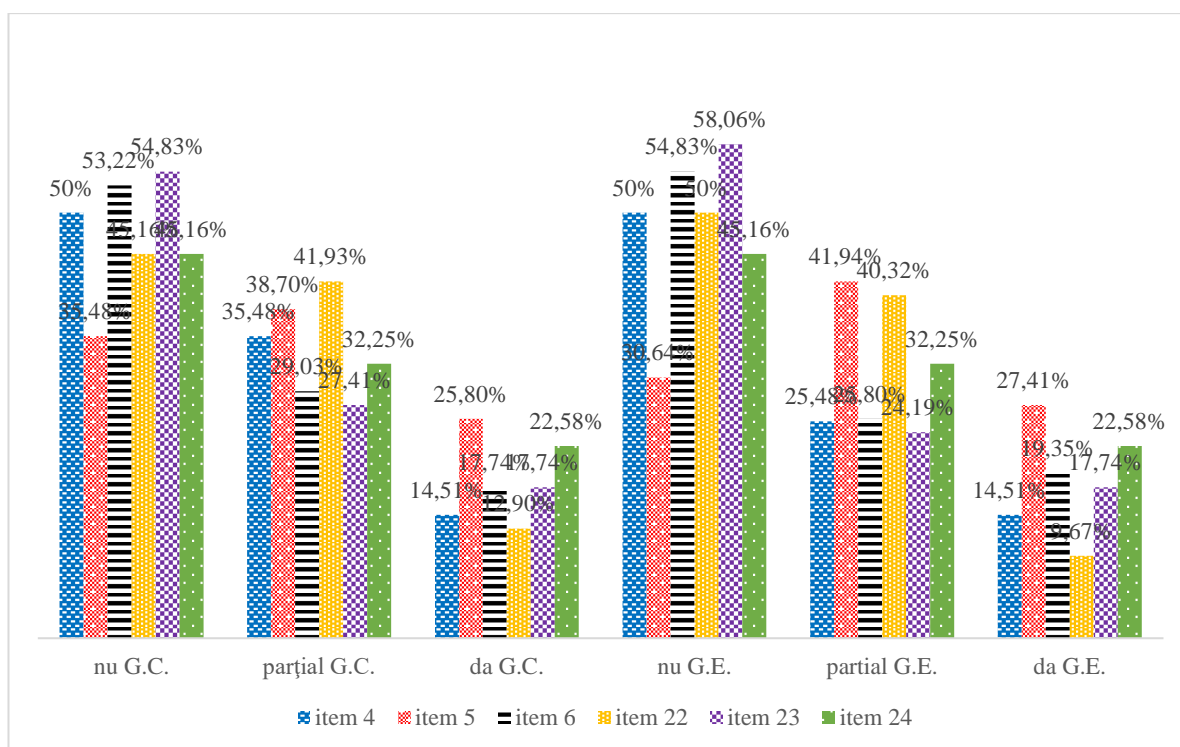

Fig. 3.18. Răspunsurile subiecților pentru componenta *conformitate* la Chestionarul 5CE din G.E. și G.C. la etapa de constatare

Potrivit Fig. 3.18., răspunsurile demonstrează că la componenta *conformității*, atât părinții din grupul de control (G.C.), cât și părinții din grupul experimental (G.E.) – 50% dintre respondenți – nu respectă acțiunile proiectate pentru a valorifica interesele copilului.

Cei mai mulți dintre părinții din grupul de control (54,83%), precum și cei din grupul experimental (58,06%) *nu depășesc* obstacolele (încadrarea în timp, asigurarea calității materialelor didactice) care apar în rezolvarea problemelor în timpul colaborării.

O parte dintre părinții din grupul de control (29,03%) și din grupul experimental (25,80%) *parțial* acceptă fără frică implicarea în diverse activități/ acțiuni (spectacol, activitate demonstrativă, festival etc.), la care participă și copiii. 22,58% dintre părinții din grupul experimental și cel de control nu contrazic opinia părții-partenerare în cazul în care sunt aduse argumente sau dovezi forte.

Totuși, unii dintre părinții grupului experimental (27,41%) și ai grupului de control (25,80%) sunt convingeți că activitățile formale, nonformale, informale planificate contribuie la dezvoltarea copilului.

Astfel, conform componentei *conformitate*, parteneriatul educațional necesită optimizare. Este importantă respectarea normelor deontologice pentru atingerea scopului comun a părților partenere din cadrul parteneriatului educațional.

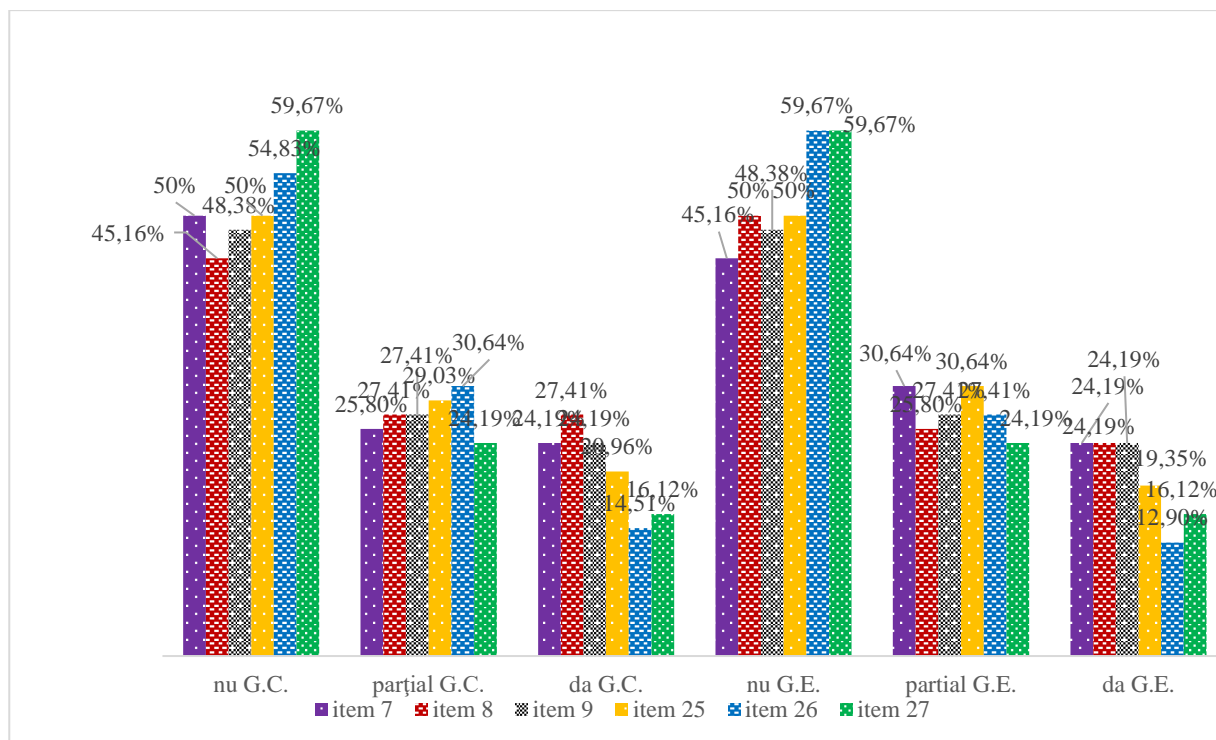

Fig. 3.19. Răspunsurile subiecților pentru componenta *creativitate* la Chestionarul 5CE la G.E. și G.C. la etapa de constatare

În Fig. 3.19. regăsim răspunsurile care demonstrează că la componenta *comunicare*, atât la grupul de control (G.C.) cât și la grupul experimental (G.E.) predomină răspunsurile negative.

Așadar, se poate constata că cea mai mare parte dintre părinți (59,67%) – atât din grupul experimental, cât și din grupul de control – nu utilizează diverse materiale, forme, pentru realizarea obiectivelor (elaborarea unei reviste, organizarea serbărilor, desfășurarea competițiilor) propuse în cadrul parteneriatului educațional. O parte dintre părinții din grupul experimental (24,19%) și grupul de control (27,41%) caută soluții originale pentru a rezolva unele probleme apărute în programul activităților. Totodată, pentru o parte dintre părinții grupului de control și cel experimental îi inspiră diverse practici/experiențe de lucru și le folosesc pentru a-și îmbunătăți relația părinte/copil, părinte/cadru didactic, copil/cadru didactic. De asemenea, o mică parte dintre părinți reflectă asupra unor situații care au avut loc și iau decizii pentru a îmbunătăți viitorul. Asta denotă faptul că sunt interesați de dezvoltare și de implicare în a schimba în bine propriul comportament, propriile gânduri și emoții cu privire la relația pe care o au cu propriii copii.

Peste 50% dintre părinții grupului experimental (59,67%) și grupului de control (54,83%) nu reușesc să identifice cel puțin patru soluții aplicabile pentru rezolvarea situațiilor dificile apărute.

Creativitatea este componenta definitorie care trebuie dezvoltată și susținută în cadrul parteneriatului educațional.

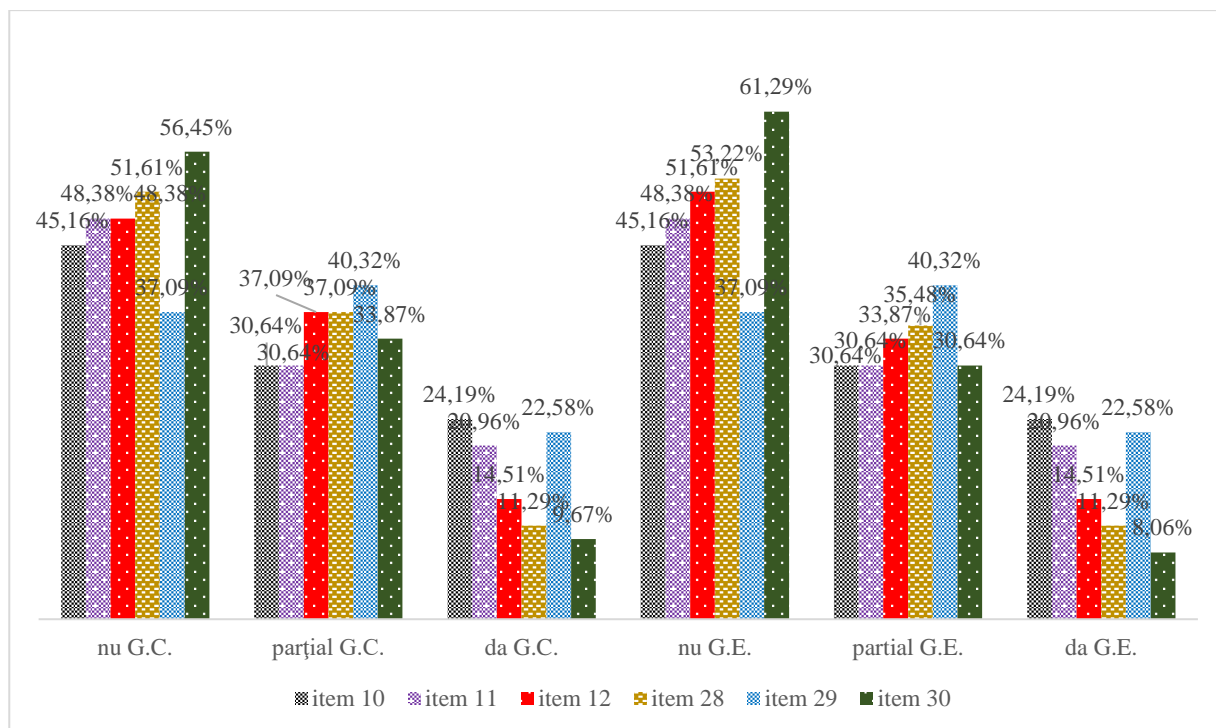

Fig. 3.20. Răspunsurile subiecților pentru componenta *coerență* la Chestionarul 5CE la G.E. și G.C. la etapa de constatare

Potrivit Fig. 3.20., răspunsurile demonstrează că la componenta *coerență*, atât părinții din grupul de control (56,45%), cât și părinții din grupul experimental (61,29%) nu organizează și nu realizează activitățile planificate în parteneriat, cum ar fi: distribuirea materialelor necesare, asigurarea cu ustensile, implicarea cu responsabilitate și dăruire.

O parte dintre părinții ambelor grupuri (22,58%) respectă în totalitate consecutivitatea acțiunilor în atingerea obiectivelor planificate în cadrul parteneriatului, precum organizarea și desfășurarea unei dramatizări, iar 40,32% dintre părinții ambelor grupuri doar *parțial*. Părinții grupului experimental (53,22%) și din grupul de control (51,61%) nu manifestă dispoziție bună în urma realizării cu succes a activităților în cadrul parteneriatului, precum jocul de rol cu copii, ieșire în aer liber, activități practice gospodărești.

Astfel, remarcăm faptul că în cadrul parteneriatului educațional există o legătură mai slabă între parteneri în atingerea scopului comun. Este necesar de aplicat strategii de lucru clare, plan bine organizat, logic, activitățile desfășurate să fie coerente.

Totodată, este binevenită dezvoltarea interrelaționării, deschiderii și susținerii reciproce pentru a îmbunătăți componenta *coerență* din cadrul parteneriatului educațional. Îmbinarea acestor elemente ar conduce spre rezultate frumoase, componenta *coerență* s-ar îmbunătăți, implicit parteneriatul educațional, iar scopul comun planificat s-ar realiza cu succes.

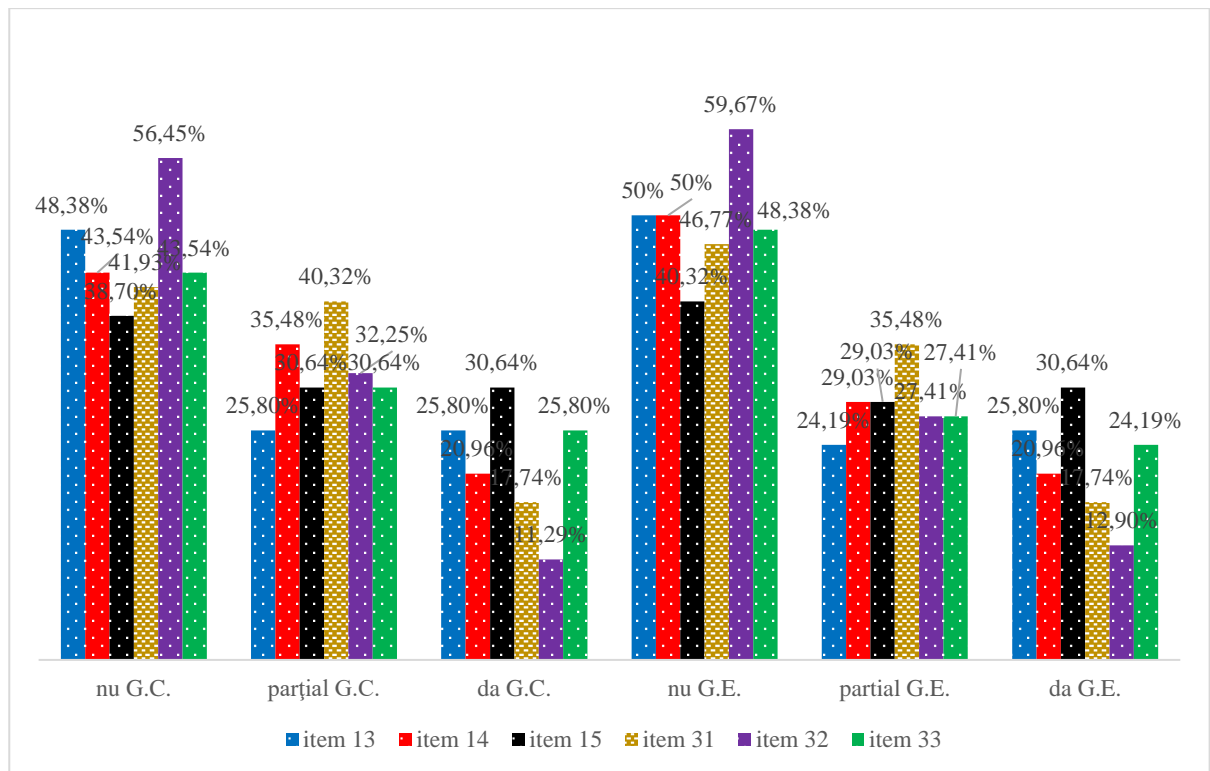

Fig. 3.21. Răspunsurile subiecților pentru componenta *coeziune* la Chestionarul 5CE la G.E. și G.C. la etapa de constatare

Conform Fig. 3.21., putem constata că răspunsurile obținute demonstrează nivelul de *coeziune* pe care îl au părinții cu grădinița în cadrul parteneriatului educațional. Cei mai mulți dintre părinții grupului experimental (59,67%) și din grupul de control (56,45%) susțin că nu *sunt puternic motivați* să lucreze cu entuziasm pentru realizarea sarcinilor, precum pregătirea și distribuirea pliantelor, elaborarea materialelor video, utilizarea platformelor educaționale și să rămână în parteneriat. 30,64% dintre părinții ambelor grupuri *simt bucurie* că sunt parte componentă activă a parteneriatului creat. O parte dintre părinții grupului experimental (35,48%) și grupul de control (40,32%) *parțial* agreează compania participanților în cadrul parteneriatului pentru că simt că pot împărtăși propriile experiențe fără să fie judecați. De asemenea, o parte dintre părinții grupului de control și cel experimental analizează acțiunile anterioare din cadrul parteneriatului precum susținerea colegului într-o perioadă dificilă, grija pentru co-vârșnici și îi ajută să își îmbunătățească relația cu copilul, cu familia și cu cadrul didactic.

Astfel, cooperarea în cadrul parteneriatului educațional necesită dezvoltată, prezintă carențe în ceea ce privește crearea relațiilor sociale și modul în care se dezvoltă relațiile în efectuarea sarcinilor, dar și modul în care sunt percepute emoțiile trăite de participanți.

Așadar, este necesar a crea o unitate între părțile partenere și între membrii participanți pentru a spori sentimentul de apartenență la grup, de încredere, de realizare a stărilor emoționale.

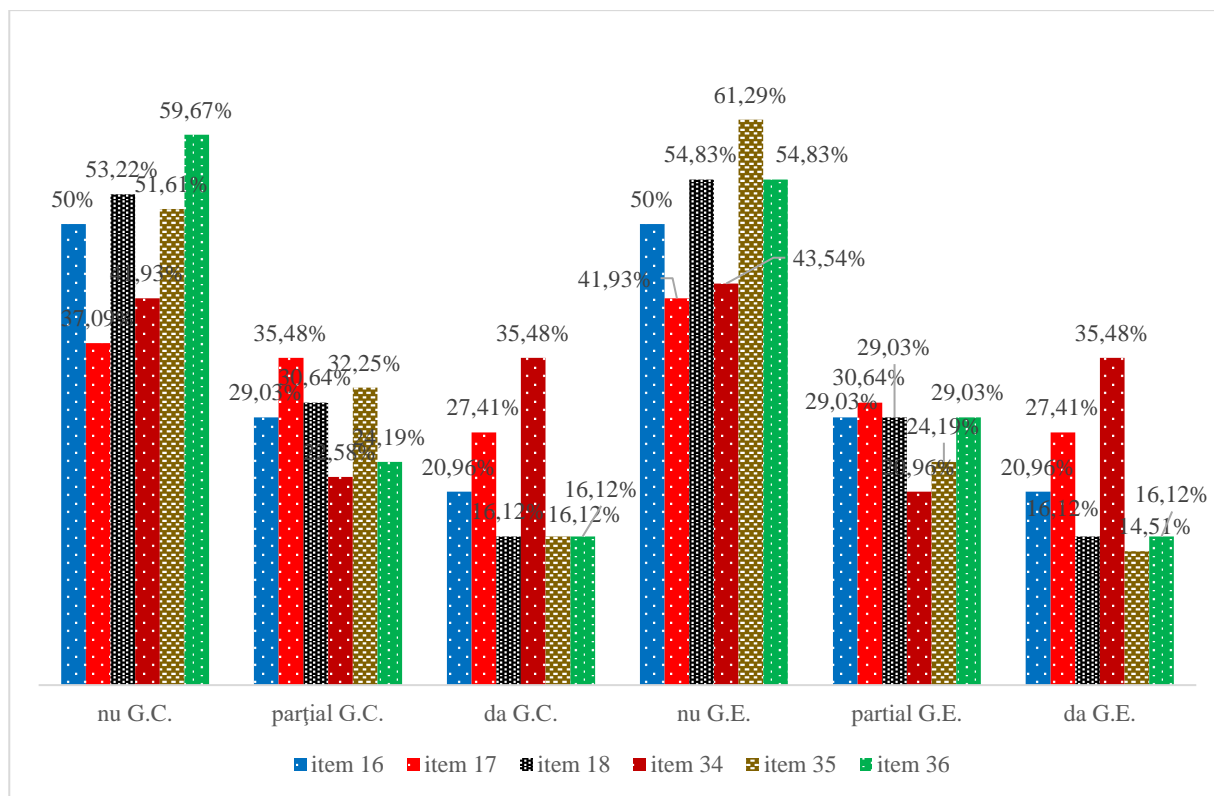

Fig. 3.22. Răspunsurile subiecților pentru componenta *eficiență* la Chestionarul 5CE la G.E. și G.C. în etapa de constatare

Răspunsurile obținute la componenta *eficiență* din cadrul parteneriatului educațional sunt prezentate în Fig. 3.22. și demonstrează că cei mai mulți dintre părinții grupului experimental (61,29%) nu propun și nu discută alternative care permit copiilor, părinților, cadrelor didactice să negocieze și să rezolve diferite conflicte, precum împărțirea sarcinilor, calitatea executării sarcinilor. 59,67% dintre părinții din grupul de control nu organizează activități comune pentru familiarizarea copiilor cu modelele de conduită prin intermediul poveștilor, poeziilor, filmelor. Acestea sunt binevenite în modelarea comportamentelor lor. Iar 35,48% dintre părinții ambelor grupuri susțin că bucuria și satisfacția exprimate de copil îi determină să se implice dublu în activitățile parteneriatului și îi face să simtă recunoștință față de întreg colectivul asociat în parteneriat.

Totodată, rezultatele au permis să constatăm că cei mai mulți dintre părinții implicați răspund negativ la afirmațiile chestionarului. Astfel, concluzionăm că este necesar a se lucra asupra acestor componente ale parteneriatului educațional grădiniță-familie, pentru a îmbunătăți relația de colaborare familie-grădiniță.

Conform datelor din Tabelul 3.13., răspunsurile oferite de părinți și de cadrele didactice demonstrează că predomină nivelul scăzut al parteneriatului educațional; urmat de un nivel mediu.

Tabelul 3.13. Nivelul parteneriatului educațional conform Chestionarului 5CE- părinți, cadre didactice etapa de constatare (nr., %)

părinți		Nivel scăzut	Nivel mediu	Nivel înalt	cadre didactice	Nivel scăzut	Nivel mediu	Nivel înalt
G.C.	nr	38	23	1	G.C.	1	1	1
	%	61,29	37,09	1,61		16,6	16,6	16,6
G.E.	nr	37	25	0	G.E.	1	2	0
	%	59,67	40,32	0		16,6	33,3	0
Total	nr	75	48	1	Total	2	3	1
	%	60,48	38,70	0,80		33,3	50	16,6

În acest context, este necesară implicarea activă a familiei în activitățile copilului, precum și a cadrului didactic în parteneriatul educațional grădiniță-familie, pentru a eficientiza socializarea preșcolarilor. Procesul dezvoltării unei relații de colaborare familie-grădiniță este unul complex. În consecință, se impune o planificare riguroasă a activităților în sine, pentru a înregistra rezultate benefice în acest caz.

Planificarea activităților date trebuie să se realizeze treptat, axându-se pe dimensiunile eficientizării socializării preșcolarilor: dimensiunea cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă și comunicativ-socială cu componentele: complianța la reguli, emoții, relaționare socială, comunicare, cunoștințe și comportament prosocial, dar și a celor șase componente ale parteneriatului educațional: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență cu manifestările cognitive, emoționale și comportamentale.

Pentru atingerea scopului și a obiectivelor cercetării, considerăm oportun a detalia relația dintre socializarea preșcolarilor obținută în etapa de constatare și parteneriatul educațional grădiniță-familie.

În urma aplicării Chestionarului 5CE de evaluare a parteneriatului educațional și a Fișei de observare a socializării preșcolarilor și a SCS-P și SCS-E privind evaluarea nivelului prerechizitelor pentru competențele sociale și a socializării preșcolarilor din cadrul experimentului pedagogic, am obținut rezultate ce sunt transpuse în Tabelele 3.14., 3.15., 3.16., 3.17. Datele experimentale obținute s-au analizat potrivit indicilor raportați la criteriile care au permis identificarea nivelului final de socializare a preșcolarilor și nivelul parteneriatului educațional.

Aplicarea Chestionarului 5CE ne-a determinat să evidențiem părinții/ cadrele didactice care au obținut scoruri cuprinse între 91 și 108 puncte. Aceștia au obținut un nivel înalt, realizând acțiuni de colaborare superioară cu instituția parteneră. Părinții/ cadrele didactice cu nivel înalt participă activ la diferitele activități formale, nonformale și informale; se implică în luarea unor decizii cu privire la îmbunătățirea, eficientizarea socializării copiilor; participă la ședințe cu

părinții, la lectorate; își exprimă idei, opinii, păreri cu scopul de a ajuta, asculta părerile celorlalți; vin cu sugestii creative în activitățile desfășurate; transmit o stare de bine.

Părinții/ cadrele didactice care au obținut scoruri între 72 și 90 de puncte se situează la un *nivel mediu*. Aceștia manifestă doar câteodată nevoia de a colabora cu instituția parteneră/ familia, participă activ parțial în diverse activități planificate, cunosc și respectă parțial unele proceduri și decizii. Evită să aibă obligațiuni, au tendința de a renunța la exprimarea unor idei, sugestii cu scopul de a eficientiza socializarea preșcolarilor.

Iar părinții și cadrele didactice care au acumulat între 36 și 71 puncte se situează la un *nivel scăzut*, manifestând dezinteres față de o relație de colaborare cu instituția parteneră/ familia. Lipsesc din acțiunile specifice proiectelor derulate, nu se implică în luarea deciziilor cu privire la îmbunătățirea socializării preșcolarilor.

Punctajele totale obținute privind nivelul de parteneriat educațional al părinților, în urma aplicării Chestionarului 5CE, sunt prezentate în Tabelul 3.14.

Tabelul 3.14. Indicii parteneriatului educațional la etapa de constatare evaluat de părinții G.E. și G.C. în baza Chestionarului 5CE, (puncte convenționale, p.c.)

Grup	comunicare	conformitate	creativitate	coerență	coeziune	eficiență
de control	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	1,7
experimental	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Așadar, constatăm că există o strânsă legătură între răspunsurile părinților din G.C. și părinții din G.E., predominant fiind nivelul scăzut, urmat de cel mediu.

Punctajele totale obținute privind nivelul de parteneriat educațional al cadrelor didactice, în urma aplicării Chestionarului 5CE sunt prezentate în Tabelul 3.15.

Tabelul 3.15. Indicii parteneriatului educațional la etapa de constatare evaluat de cadre didactice G.E. și G.C. în baza Chestionarului 5CE, (puncte convenționale, p.c.)

Grup	comunicare	conformitate	creativitate	coerență	coeziune	eficiență
de control	1,9	1,8	1,9	1,9	2,1	2,1
experimental	1,6	1,6	2,3	1,5	1,6	1,5

Și pentru cadrele didactice în calitate de respondenți predomină *nivelul mediu* de evaluare a parteneriatului educațional. Aceștia manifestă nevoia de colaborare cu părinții uneori, tind spre a nu-și exprima liber părerile, ideile, sugestiile proprii în cadrul întâlnirilor cu părinții cu scopul de a eficientiza optimizarea socializării preșcolarilor din grupă.

Datele din Tabelul 3.16. arată că atât la grupul de control, cât și la grupul experimental, manifestările cognitive, emoționale și comportamentale din perspectiva părinților și a cadrelor didactice sunt fără diferențe semnificative.

Tabelul 3.16. Indicii parteneriatului educațional la etapa de constatare evaluat de părinți și cadre didactice G.E. și G.C. în baza Chestionarului 5CE, manifestări (puncte convenționale, p.c.)

grup	Părinți			Cadre didactice		
	cognitive	emoționale	comportamentale	cognitive	emoționale	comportamentale
de control	1,7	1,7	1,7	2,1	1,9	2,1
experimental	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7

Punctajele totale obținute privind nivelul socializării preșcolarilor, în urma aplicării SCS-P, SCS-E, sunt prezentate în Tabelul 3.17.

Tabelul 3.17. Indicii socializării la etapa de constatare evaluat de părinți și cadre didactice G.E. și G.C. în baza SCS-P, SCS-E, (puncte convenționale, p.c.)

SCS-P	Complianța la reguli	Relaționare socială	Comportament prosocial	SCS-E	Complianța la reguli	Relaționare socială	Comportament prosocial
G.C.	1,6	1,6	1,6	G.C.	3,7	2,0	2,0
G.E.	1,8	1,8	1,7	G.E.	4,0	4,1	4,3

Conform rezultatelor obținute (Anexa 11), constatăm că preșcolarii au obținut rezultate medii la *relaționare socială* din cadrul SCS-P, iar părinții acestora au obținut rezultate la nivel mediu pentru *componenta comunicării* la Chestionarul 5CE. De exemplu, acești preșcolari cooperează *uneori* cu ceilalți copii în joc, *uneori* propun celorlalți copii jocuri noi. Părinții acestora *parțial* transmit mesaje referitoare la organizarea și realizarea unor activități cu instituția parteneră, analizează, discută *parțial* diverse situații întâmplate cu propriii copii.

Preșcolarii care *foarte des* au grijă de jucăriile celorlalți, care găsesc *foarte des* ajutor minim din partea părintelui, soluții potrivite pentru a rezolva conflictele cu alți copii, au părinți ai căror creativitate în cadrul parteneriatului educațional este prezentă și se manifestă la un nivel înalt. Ei caută și propun soluții originale pentru rezolvarea unor situații-problemă apărute în programul activităților. Preșcolarii care răspund adecvat la solicitările părinților, strâng jucăriile la finalul jocului fără să li se spună, respectă regulile și instrucțiunile care li se dau foarte des au scoruri ridicate la *complianța la reguli*. Ei au părinți care au nivel înalt la *componenta conformității*, respectă procedurile, acțiunile, activitățile formale, nonformale, informale planificate pentru a valorifica interesele copilului; sunt convinși că acordarea priorității activităților formale, informale, nonformale planificate contribuie la dezvoltarea personalității copilului.

Părinții cu un scor scăzut la componenta *eficiență* nu analizează faptele împreună cu copiii, nu discută rezultatele, nu evită etichetările, blamările pentru a se autocorecta, nu compară informațiile anterioare cu cele recente care să le permită să ia decizii relevante și să manifeste atitudini corespunzătoare față de propriul copil. Preșcolarii care au obținut nivel scăzut de dezvoltare a premiselor pentru competențele sociale, pentru *comportament prosocial*, foarte rar împart jucăriile cu ceilalți copii fără să li se spună, foarte rar își cer iertare pentru comportamentele greșite, rar spun complimente altor copii, nu îi ascultă pe ceilalți copii, și nu ajută la diferite activități din casă.

Comparația rezultatelor la variabilele *comunicare* și *compliance la reguli* ne permite să constatăm dinamica pozitivă. Astfel, preșcolarii au obținut rezultate scăzute la *comportament prosocial* din cadrul SCS-P, iar părinții acestora au obținut rezultate la nivel scăzut pentru componenta *coeziune* și *coerență* conform Chestionarului 5CE. Acești părinți nu analizează avantajele și/ sau dezavantajele acțiunilor realizate în cadrul parteneriatului cum ar fi lectoratele, ședințele cu părinții, mesele rotunde, nu își formează convingeri clare despre eficacitatea parteneriatului în urma realizării activităților pentru fortificarea grupului, nu sunt mulțumiți de implicarea unui număr mare de participanți în procesul desfășurării atelierelor de lucru, seminarelor, work-shopuri. Părinții cu un nivel scăzut la componenta *coeziune* și *coerență* nu manifestă dispoziție bună în urma realizării cu succes a activităților în cadrul parteneriatului, nu respectă consecutivitatea acțiunilor în atingerea obiectivelor planificate în cadrul parteneriatului, nu sunt responsabili de activitățile planificate în parteneriat.

Analiza rezultatelor experimentale obținute la etapa inițială de constatare, elucidează necesitatea elaborării și implementării unui proiect de colaborare grădiniță-familie, care să optimizeze socializarea preșcolarilor, pe de o parte, și cooperarea dintre familia preșcolarilor și grădinița, pe de altă parte.

3.3. Eficientizarea socializării preșcolarilor prin dezvoltarea parteneriatului educațional grădiniță-familie

În urma implementării experimentului constatativ, am realizat un experiment formativ pentru a atinge scopul propus în cercetarea noastră. Experimentul formativ a fost alcătuit din activități educative care s-au regăsit în *Modelul pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*.

Scopul experimentului formativ a constat în implementarea *Modelului pedagogic SPPE* prin *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*.

Obiectivele experimentului formativ:

1. Implementarea *Modelului pedagogic SPPE* și a *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* orientat spre eficientizarea socializării preșcolarilor din eșantionul experimental.

2. Monitorizarea implementării *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* elaborat.

Derularea experimentului formativ s-a axat pe valorificarea eficacității *Modelului pedagogic SPPE* a activităților la preșcolari, cadre didactice și părinți din cadrul *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* (Anexa 12). Intervențiile formative s-au efectuat pe un eșantion de 62 preșcolari, 62 de părinți și 3 cadre didactice de la Școala Gimnazială Nr. 5 Sighetu Marmăției.

În cadrul *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare spre socializare”* elaborat și implementat cu scopul de a spijini și promova cooperarea eficientă și constructivă a cadrelor didactice din grădiniță și familie în vederea asigurării continuității în eficientizarea socializării preșcolarilor am desfășurat trei programe formative: Program formativ pentru cadre didactice „Împreună pentru un viitor mai sociabil” (Anexa 12.1), Program formativ pentru părinți „Împreună explorăm și socializăm” (Anexa 12.2.) și Program formativ pentru preșcolari „Copilărie, prietenie, empatie” (Anexa 12.3).

Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare spre socializare” a cuprins activități realizate preponderent pentru anumiți beneficiari direcți, atât părinți, cât și cadre didactice, axate pe formarea competențelor parentale și profesionale ale acestora, dar a inclus și activități comune dintre partenerii educaționali, orientate spre fortificarea cooperării pe problema optimizării socializării preșcolarilor.

Activitățile realizate cu preșcolarii au fost desfășurate prin implicarea în comun a părinților și a cadrelor didactice, fapt ce a asigurat o cooperare benefică pentru toți beneficiarii implicați în proiect și atingerea scopului propus.

Pentru a spori motivația părinților și a cadrelor didactice de a se implica în *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* am venit cu următorul *argument*: Eficientizarea socializării preșcolarilor va permite valorificarea de către preșcolar a unui bagaj de cunoștințe, comportamente, ce vizează respectarea regulilor în grupă și acasă, relaționarea socială cu alți copii de aceeași vârstă și cu adulții, dezvoltarea comportamentelor prosociale.

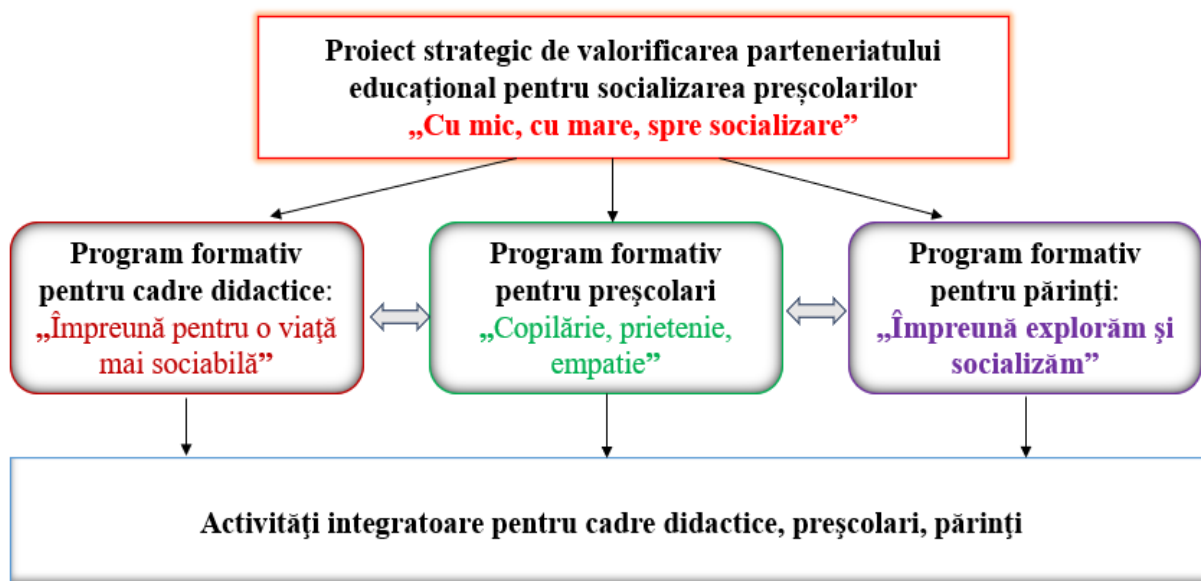

Fig. 3.23. Programele pentru varii categorii de beneficiari din cadrul Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”

Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare” este un proiect prin care se urmărește optimizarea și valorizarea tuturor aspectelor menționate, prin desfășurarea unor activități educaționale ale cadrelor didactice prin cooperare cu părinții; asigurând eficientizarea socializării preșcolărilor și facilitând o adaptare optimă a acestora în societate.

Scopul Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”: sprijinirea și promovarea cooperării eficiente și constructive a cadrelor didactice din grădiniță și familie în vederea asigurării continuității în eficientizarea socializării preșcolărilor.

Obiectivele Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”: participarea cadrelor didactice și părinților la diverse forme comune de activitate axate pe specificul eficientizării socializării preșcolărilor; stimularea interesului părinților de a participa la activitățile de eficientizare a socializării copiilor desfășurate în grădiniță; îmbunătățirea comunicării dintre cadre didactice și părinți în vederea valorificării parteneriatului grădiniță-familie axat pe eficientizarea socializării preșcolărilor; organizarea și desfășurarea diverselor activități (mese rotunde, atelier de lucru, consultație psihopedagogice de grup, drumeție, serbare, spectacol, lectorat, seminar, concurs, vizită) ce vizează problema eficientizării socializării preșcolărilor cu implicarea activă a părinților, cadrelor didactice și preșcolărilor.

Rezultatele preconizate ale Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”: asigurarea continuității dintre activitatea desfășurată la grupă de cadrele didactice și cea de acasă cu familia în procesul de eficientizare a socializării preșcolarilor; creșterea nivelului premiselor pentru competențele sociale și implicit eficientizarea socializării; sporirea interesului cadrelor didactice și a părinților față de problema asigurării continuității intervențiilor educative în eficientizarea socializării preșcolarilor. Printre *formele* relevante de parteneriat dintre agenții educaționali preocupați de eficientizarea socializării la preșcolari, implementate în cadrul *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* nominalizăm:

- Masă rotundă: „Oportunitățile parteneriatului grădiniță-familie în eficientizarea socializării preșcolarilor”;
- Drumeție: „La pas prin poieniță!”;
- Lectorat pentru cadre didactice și părinți: „Continuitatea în formarea la preșcolari a complianței la reguli în grupă și acasă și implicit a eficientizării socializării”;
- Consultație psihopedagogică de grup: „Pregătirea părinților și a cadrelor didactice pentru gestionarea eficientă a situațiilor de nerespectare a regulilor”;
- Spectacol: „Cu mic, cu mare, poftiți la serbare!”;
- Seminar: „Îmbunătățirea relaționării sociale prin joc”;
- Atelier de lucru: „Valențele noilor tehnologii digitalizate în optimizarea relaționării sociale și implicit a eficientizării socializării preșcolarilor”;
- Concurs: „Sandvich-uri haioase și tare gustoase”;
- Vizită la muzeu (locul de muncă a unui părinte): „Preșcolarul de azi-adultul de mâine”;
- Seminar: „Optimizarea comportamentului prosocial prin povești”;
- Spectacol: „Adulți în miniatură!”;
- Masă rotundă: „Impactul cooperării grădiniță-familie asupra eficientizării socializării preșcolarilor”.

În desfășurarea *Mesei rotunde* „Oportunitățile parteneriatului grădiniță-familie în eficientizarea socializării preșcolarilor” am urmărit motivarea părinților și a cadrelor didactice în vederea implicării eficiente în *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*, cadrele didactice și părinții au fost rugați să exprime ideile, noțiunile, expresiile (prin metoda brainstorming, furtună în creier) care le vin în minte atunci când se gândesc la conceptul de parteneriat. De asemenea, părinții și cadrele didactice sunt rugați să argumenteze care este importanța în viziunea lor a parteneriatului

grădiniță-familie în eficientizarea socializării copiilor de vârstă preșcolară. Au fost identificate formele de parteneriat educațional relevante în acest sens, periodicitatea întâlnirilor, necesitățile și subiectele ce prezintă interes, modalitățile de comunicare dintre parteneri etc.

Lectoratul pentru cadre didactice și părinți: „Continuitatea în formarea la preșcolari a complianței la reguli în grupă și acasă și, implicit, a eficientizării socializării” a debutat cu vizualizarea unui set de reguli. Părinții și cadrele didactice sunt rugați să argumenteze dacă folosesc astfel de reguli acasă și în grupă. Apoi este abordată problema continuității respectării regulilor atât acasă, cât și la grădiniță, identificând modalități de a formula corect aceste reguli. Este evidențiată importanța omiterii cuvântului „nu” în formulare și identificarea beneficiilor (pe termen scurt și pe termen lung) ce țin de respectarea regulilor de la vârsta preșcolară. Ulterior, s-a propus părinților și cadrelor didactice activitate în grup, în vederea formulării unor reguli concrete care vor fi folosite acasă și la grupă.

Pe parcursul derulării *Programului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* am urmărit realizarea în colaborare cu părinții, cadrele didactice și preșcolarii a activităților atât în mediul formal, informal și nonformal: concursuri: „Sandvich-uri haioase și tare gustoase”, serbare: „Cu mic, cu mare, poftiți la serbare!”, scenete: „Adulți în miniatură!”, drumeție: „La pas prin poieniță”, vizită: „Preșcolarul de azi-adultul de mâine”. În cadrul acestor activități am implementat diverse metode precum: conversația, explicația, descrierea, povestirea, exercițiul, dramatizarea etc.; am aplicat diverse forme de organizare a activităților: grup, perechi, echipe, individual; am folosit varii mijloace de învățământ, printre care s-au remarcat cele imagistice, audio-vizuale; am aplicat tehnici didactice: brainstorming, explozia stelară, etc. toate aceste metode, forme, mijloace, tehnici au fost orientate spre optimizarea complianței la reguli, îmbunătățirea relațiilor sociale, a comunicării, a sferei emoționale, a cunoștințelor, dezvoltarea comportamentelor prosoziale.

De asemenea, în cadrul *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* am pus accent pe implementarea de către părinți și cadre didactice a demersului orientat spre eficientizarea socializării. Este necesar de a porni de la nivelul real de dezvoltare a premiselor competenței sociale a fiecărui preșcolar și personalizarea intervențiilor educaționale pentru fiecare preșcolar în parte. Acțiunile realizate în comun cu părinții a favorizat o creștere semnificativă a unor comportamente la copii, ce țin de frecvența *respectării regulilor*, și anume: acceptă *mai des* cu ușurință schimbarea regulilor în grupă, se conformează *mai des* la regulile de joc în grupă, strâng *uneori* jucăriile la finalul jocului fără să li se spună, iar acasă răspund adecvat *des* la solicitările părinților, respectă *uneori* regulile și instrucțiunile primite de părinți, înțeleg *uneori* consecințele

nerespectării regulilor. Și în ceea ce privește *relaționarea socială* s-a observat o creștere în frecvența comportamentelor: acasă *uneori* povestesc despre colegii de grădiniță, invită *des* alți copii să se joace împreună, propun *uneori* celorlalți copii jocuri noi; iar la grupă se joacă *uneori* în grupuri mari cu mai mult de trei copii, cooperează cu alți colegi când se joacă și *uneori* participă în activități de grup timp de minim 15 minute. Frecvența *comportamentelor prosociale* a arătat, de asemenea, o creștere: în grupă *des* își cer iertare pentru comportamentele greșite; dacă li se cere, ajută cadrul didactic cu diferite sarcini de la grupă precum împărțirea de rechizite; oferă *uneori* spontan ajutorul unui coleg; și acasă: *uneori* împart jucăriile cu alți copii fără să li se spună, spun complimente altor copii, îi ascultă pe ceilalți.

În desfășurarea consultațiilor de grup – „Pregătirea părinților și a cadrelor didactice pentru gestionarea eficientă a situațiilor de nerespectare a regulilor” – s-au exemplificat situații practice de acasă și din grupă, cu focusarea pe gestionarea eficientă a situației și a rutinei în respectarea regulilor. În cadrul seminarelor, cadrele didactice și părinții au făcut cunoștință cu un set de jocuri axate pe îmbunătățirea relaționării sociale și a eficientizării socializării preșcolarilor; s-au identificat modalitățile de valorificare a jocurilor în vederea îmbunătățirii relaționării sociale și a eficientizării socializării preșcolarilor: jocuri: „Turnul, din cuburi”; „Trenulețul”; „Castelul”; jocuri de rol: „La piață”, „În parc”, „La ski”; jocuri de mișcare: „Păsărică mută-ți cuibul”, „Mi-am pierdut o batistuță”, „Frumoasă-i, frumoasă-i”, precum și familiarizarea lor cu un set de povești axate pe optimizarea comportamentelor prosociale și eficientizarea socializării preșcolarilor. Au fost identificate modalități de valorificare a poveștilor în vederea optimizării comportamentului prosocial și a eficientizării socializării preșcolarilor: „Ascultă-l pe Findus” de Sven Nordqvist, „Ăsta e al meu” de Michel Van Zeveren, „Bruno. Emoțiile ne unesc” de Andreea Chiru-Maga, „Ce poți face cu o idee” de Kobi Yamada.

S-a argumentat importanța jocului și a poveștilor în eficientizarea socializării preșcolarilor, părinții fiind motivați să se joace mai mult cu propriii copii acasă, fapt ce va facilita nu doar dezvoltarea premiselor pentru competențele sociale și eficientizarea socializării, dar și sporirea calității relației părinți-copii. Aceștia au fost orientați să surprindă potențialul mesajului din fiecare poveste în eficientizarea relaționării părinte-copil, cadru didactic-copil, copil-copil; să elucideze valențele formative ale poveștilor. În acest atelier de lucru ne-am axat pe eficientizarea socializării, pe identificarea tehnologiei moderne și utilizarea neabuzivă a calculatorului, tabletei, laptopului pentru jocuri pe softuri și platforme precum EduPedu, Piticlic, Wordwall.

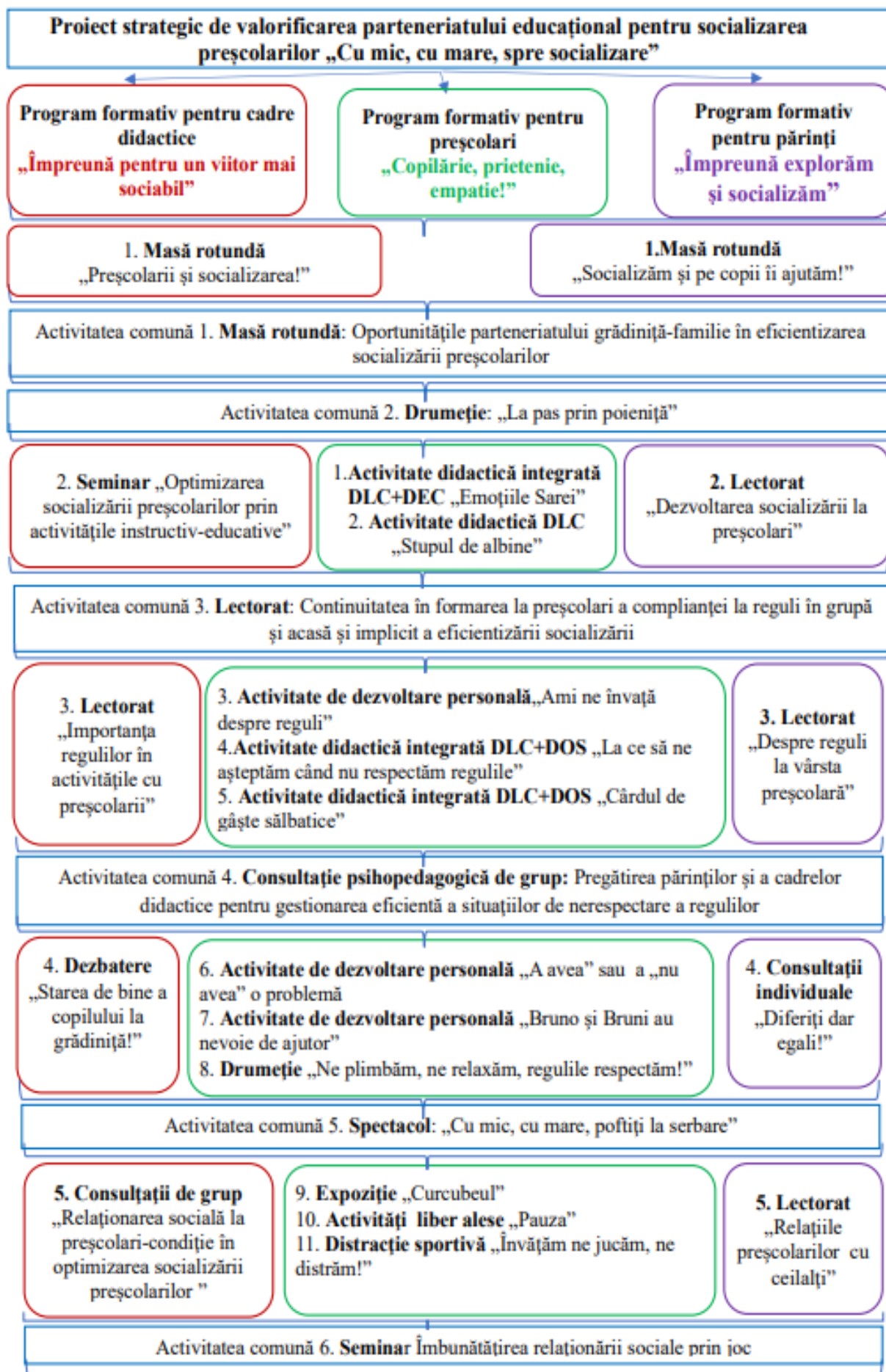

Fig. 3.24. Schema Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”

Scopul *Programului formativ pentru cadre didactice „Împreună pentru un viitor mai sociabil”*: sprijinirea cadrelor didactice în vederea conștientizării și asumării rolului educațional și implicarea lor în optimizarea socializării preșcolariilor pentru integrarea cu succes a acestora în viața socială.

Obiectivele Programului formativ pentru cadre didactice „Împreună pentru un viitor mai sociabil”: conștientizarea importanței dezvoltării sociale la preșcolari prin activitățile de la grădiniță; cunoașterea individuală a copiilor prin comportamentele și manifestările sociale, urmărind manifestarea lor în grădiniță; valorificarea unor metode, tehnici, mijloace eficiente pentru dezvoltarea socială a copiilor de vârstă preșcolară; identificarea unor soluții comune în planificarea activităților instructiv-educative; studierea unor documentare, lucrări de specialitate în vederea realizării unor dezbateri pe teme date ce vizează socializarea preșcolariilor; valorificarea experiențelor profesionale, personale, a schimbului de experiență privind optimizarea socializării preșcolariilor; exprimarea opiniei participanților cadrelor didactice cu privire la acțiunile întreprinse în cadrul programului.

Printre *formele* de organizare implementate în cadrul *Programului formativ pentru cadre didactice „Împreună pentru un viitor mai sociabil”* nominalizăm:

- ✓ Masă rotundă: „Copiii și socializarea”;
- ✓ Seminar „Optimizarea socializării preșcolariilor prin activitățile instructiv-educative”;
- ✓ Lectorate „Importanța regulilor în activitățile cu preșcolarii”, „Dezvoltarea comportamentului prosocial”;
- ✓ Consultații de grup „Relaționarea socială la vârsta preșcolară - condiție în optimizarea socializării preșcolariilor” ;
- ✓ Training „Valorificarea jocului în eficientizarea socializării”, „Poveștile - sursă de eficientizare a socializării preșcolariilor”;
- ✓ Dezbateri: exemple de bune practici „Situatii fel de fel!”;
- ✓ Atelier de lucru „Arta confecționării materialelor didactice”;
- ✓ Webinar „Rolul cadrelor didactice în consilierea părinților preșcolariilor”;
- ✓ Ședință „Implicarea face diferența”.

În desfășurarea *mesei rotunde* „Copiii și socializarea” am urmărit identificarea aspectelor esențiale cu privire la importanța eficientizării socializării preșcolariilor. Activitatea a debutat cu vizionarea unui filmuleț educativ despre cum să creștem copii încrezători iar cadrele didactice au fost invitate să identifice valorile pentru a crește copii încrezători. S-au oferit informații teoretice și practice cu privire la competențele sociale, care sunt premisele pentru a dezvolta competența socială la vârsta preșcolară. De asemenea, cadrele didactice au fost rugate să fizioneze filmulețul

educativ „Copiii și socializarea”. La finalul activității, cadrele didactice au fost invitate să completeze *Fișa de observare a socializării preșcolarilor* și *SCS-E* pentru a identifica problemele cu care se confruntă cadrele didactice în dezvoltarea socializării preșcolarilor. *Seminarul* „Optimizarea socializării preșcolarilor prin activitățile instructiv-educative” a debutat cu identificarea comportamentelor care determină nivelul de socializare a preșcolarilor după care s-au prezentat în general răspunsurile obținute la *Fișa de observare a socializării preșcolarilor* și la *SCS-E*. *Lectoratul* „Importanța regulilor în activitățile cu preșcolarii” a debutat cu o prezentare despre regulile la vârsta preșcolară și impactul acestora în dezvoltarea socială, pentru a evidenția importanța respectării regulilor pentru o dezvoltare socială adecvată la vârsta preșcolară. Ulterior, a avut loc dezbateră cu scopul de a exemplifica formularea unor reguli benefice la grupă. În desfășurarea *consultațiilor de grup* „Relaționarea socială la vârsta preșcolară - condiție în optimizarea socializării preșcolarilor”, s-au exemplificat situații practice din grupă, cu focusarea pe gestionarea eficientă a situațiilor ivite în cadrul activităților de joc. În cadrul *training-urilor* „Valorificarea jocului în eficientizarea socializării” și „Poveștile - sursă de eficientizare a socializării preșcolarilor” s-a pus accent pe valorizarea jocului și a poveștilor cu scopul optimizării socializării preșcolarilor. În *dezbateră: exemple de bune practici* „Situații fel de fel!” cadrele didactice au fost rugate să discute problemele cu care se confruntă la grupă pentru a găsi soluții optime. S-au oferit exemple de bună practică care să faciliteze procesul de optimizare a socializării preșcolarilor. În cadrul *atelierului de lucru* „Arta confecționării materialelor didactice” s-a pus accent pe o participare activă în rândul cadrelor didactice confecționând mijloace didactice din materiale uzuale, la îndemână pentru a sprijini activitățile didactice planificate cu scopul de a optimiza socializarea preșcolarilor. *Webinarul* „Rolul cadrelor didactice în consilierea părinților preșcolarilor”, cadrele didactice au fost rugate să vizioneze un film educativ pentru a evidenția rolul pe care îl au în consilierea părinților preșcolarilor din grupă. *Ședința* „Implicarea face diferența” a avut ca scop evaluarea sumativă a programului, prezentarea rezultatelor privind nivelul final de dezvoltare a socializării preșcolarilor, în urma rezultatelor obținute la *SCS-E* și *Fișa de observare a socializării preșcolarilor*. S-au purtat discuții cu referire la idei de perspectivă, a punctelor tari și a punctelor slabe, a oportunităților avute în urma programului.

De asemenea, în cadrul *Programului formativ pentru cadre didactice* „Împreună pentru un viitor mai sociabil”, am pus accent pe următoarele aspecte: implementarea de către cadrele didactice a activităților instructiv-educative care să optimizeze socializarea preșcolarilor pornind de la nivelul real de dezvoltare al fiecărui preșcolar în parte ținând cont de componentele socializării. În urma acțiunilor realizate în comun cu cadrele didactice, s-a observat la copii o creștere evidentă a manifestărilor *cognitiv-comportamentale* ce țin de respectarea regulilor la

grupă; se conformează mai *des* la regulile de joc în grupă; strâng jucăriile la finalul jocului fără să li se spună; sugerează noi variante de joc, propun *des* celorlalți copii jocuri noi; iar la grupă se joacă *uneori* în grupuri mari cu mai mult de trei copii; înțeleg situația oamenilor aflați în situații diferite; deosebesc persoanele după diferite criterii (gen, vârstă, etc.); rezolvă problemele apărute în interacțiunea cu copiii, fără să-l implice pe adult. Sunt în dezvoltare și manifestările *afectiv-volitiv* și anume că la necesitate interacționează liber cu persoanele cunoscute. În dezvoltare sunt și manifestările *comunicativ-sociale*: stabilesc din proprie inițiativă relații pozitive și de respect cu copiii apropiați ca vârstă; respectă regulile grupului de joc; vorbesc despre emoțiile sale pozitive și/sau negative (bucurie, tristețe, furie); manifestă toleranță față de ceilalți care aparțin altor etnii sau copii cu CES.

Scopul *Programului formativ pentru părinți „Împreună explorăm și socializăm”*: dezvoltarea competențelor parentale pe problema eficientizării socializării copiilor de vârstă preșcolară și a asigurării continuității intervențiilor educaționale în mediul familial.

Obiectivele Programului formativ pentru părinți „Împreună explorăm și socializăm”: informarea și familiarizarea părinților cu privire la beneficiile socializării preșcolarilor; facilitarea înțelegerii de către părinți a activităților de eficientizare a socializării desfășurate în grădiniță și a specificului acestora; sporirea implicării familiei în procesul de eficientizare a socializării preșcolarilor; valorificarea experienței pozitive dobândită de părinți în relațiile cu copiii lor prin evidențierea bunelor practici; promovarea necesității preșcolarilor de a li se citi acasă de către părinții lor pentru eficientizarea socializării acestora; valorificarea jocului în familie cu scopul eficientizării socializării preșcolarilor; împărtășirea cu părinții a importanței jocului în mediul familial și prezentarea de resurse relevante în acest sens; recomandarea activităților ludice în familie cu scopul eficientizării socializării preșcolarilor.

Printre *formele* de organizare implementate în cadrul *Programului formativ pentru părinți „Împreună explorăm și socializăm”* nominalizăm:

- ✓ Masă rotundă „Socializăm și pe copii îi ajutăm!”;
- ✓ Lectorat „Dezvoltarea socializării la vârsta preșcolară”; „Relațiile preșcolarilor cu ceilalți”; „Despre reguli la vârsta preșcolară”; „Comunicarea în dezvoltarea comportamentului prosocial”;
- ✓ Consultații individuale „Diferiți, dar egali”; „Și eu știu, și eu vreau, și eu pot!”; „Unici și diferiți în același timp!”;
- ✓ Training „Joc și joacă!”; „Povești cu tâlc pentru preșcolari!”;
- ✓ Atelier de lucru „Arta modelării”;
- ✓ Ședință cu părinți „Părinții - parteneri ai educației”.

În desfășurarea *Mesei rotunde* „Socializăm și pe copii îi ajutăm” am urmărit motivarea părinților în vederea implicării eficiente în educarea propriilor copii cu accent pe optimizarea socializării. De asemenea, părinții au fost rugați să își exprime părerea cu privire la modul în care consideră ei că pot să își sprijine copilul acasă pentru a-l ajuta să își optimizeze socializarea. *Lectoratele* „Dezvoltarea socializării la vârsta preșcolară”, „Relațiile preșcolarilor cu ceilalți”, „Despre reguli la vârsta preșcolară”, „Comunicarea în dezvoltarea comportamentului prosocial” au debutat cu informarea părinților cu privire la relațiile pe care pot să le aibă preșcolarii cu semenii lor, cu copii mai mari, cu adulții; despre regulile și beneficiile acestora de a le utiliza acasă, modul în care formularea regulilor duce la respectarea acestora; cum să comunice eficient cu proprii copii pentru a le dezvolta comportamentul prosocial. S-au desfășurat discuții pe baza întrebărilor adresate de părinți pentru clarificarea unor situații ivite. În desfășurarea *consultațiilor individuale* „Diferiți, dar egali”, „Și eu știu, și eu vreau, și eu pot!”, „Unici și diferiți în același timp!” s-au exemplificat situații practice de acasă, cu focusarea pe gestionarea eficientă a situației. Părinții au avut posibilitatea de a-și împărtăși propriile convingeri, situații temeri în ceea ce privește socializarea propriului copil. În cadrul *trainig-urilor* părinții s-au familiarizat cu un set de jocuri axate pe îmbunătățirea relaționării sociale și implicit a eficientizării socializării preșcolarilor, s-au identificat modalitățile de valorificare a jocurilor în vederea îmbunătățirii relaționării sociale și a eficientizării socializării preșcolarilor, precum și cu un set de povești specifice vârstei preșcolarilor cu scopul de a optimiza socializarea preșcolarilor. *Atelier de lucru* „Arta modelării” părinții au fost invitați să confecționeze mijloace didactice pentru dezvoltarea socială a preșcolarilor, pe care le pot folosi acasă în joaca cu copiii. *Ședința cu părinți* „Părinții - parteneri ai educației” a avut ca scop identificarea impactului cooperării grădiniță-familie asupra optimizării socializării preșcolarilor; astfel s-au evidențiat punctele tari/slabe ale programului formativ, s-au identificat rezultatele obținute la *Fișa de observare a socializării preșcolarilor* și *SCS-P*; împărtășirea propriilor experiențe cu privire la derularea activităților din cadrul programului formativ.

În urma acțiunilor realizate cu părinții, s-a observat la copii o creștere evidentă a manifestărilor ce țin de nivelul socializării: astfel s-au evidențiat manifestări foarte puține pentru care preșcolarii să necesite sprijin în a le îndeplini. Predomină manifestările *în curs de dezvoltare* și *atinse*: exprimă emoțiile pozitive, exprimă nevoia de securitate în situații de disconfort, căutând adulți în care au încredere; au o imagine pozitivă despre sine; își controlează exprimarea sentimentelor; împărtășesc celorlalți emoțiile sale prin verbalizare, joc și activități artistice; cunosc și folosesc formule de politețe în comunicare; manifestă interes pentru comunicarea cu adulții; aplică reguli în situații noi și în activitatea de joc, le explică, celorlalți; interacționează din proprie

inițiativă cu semenii în diferite contexte; propun și inițiază jocuri și activități care implică mai mult de un copil.

Scopul *Programului formativ pentru preșcolari „Copilărie, prietenie, empatie!”*: eficientizarea socializării preșcolarilor prin asigurarea cooperării părinților și a cadrelor didactice.

Printre *tipurile de activități* organizate în cadrul *Programului formativ pentru preșcolari „Copilărie, prietenie, empatie!”* nominalizăm:

- ✓ Activități didactice: „Stupul de albine”; „Sunt mic, dar am un suflet mare”; „Gustări pentru cel mai bun prieten”; „Nu te supăra, că nu e bine”; „Prietenii”; „Copacul prieteniei”; „Pălăria magică – soluții de rezervă”; „Povestea lui Lapinot!”; „Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”; „Doi prieteni” – Anton Pann;
- ✓ Activități didactice integrate: „Emoțiile Sarei”; „La ce să ne așteptăm când nu respectăm regulile”; „Cârdul de găște sălbatice”; „Culorile prieteniei”; „Trupa de dans”; „Bucuria de a fi copil”;
- ✓ Activități liber alese: „Pauza”; „Turnuri din cuburi”; „Alfii, Pufi și Pușu ne învață să rezolvăm problemele dintre prieteni”; „Orășelul copiilor”; „Obiectul misterios”; „Liniștit ca un copac!”;
- ✓ Activități de dezvoltare personală: „Ami ne învață despre reguli”; „A avea” sau a „nu avea” o problemă”; „Bruno și Bruni au nevoie de ajutor”; „Peștișorul prietenos”; „Povestea jucătorului de fotbal”; „Povestea prietenului meu”;
- ✓ Excursii: „Explorăm, ne distrăm, socializăm!”;
- ✓ Expoziții: „Curcubeul”;
- ✓ Drumetie: „Ne plimbăm, ne relaxăm, regulile respectăm!”;
- ✓ Distracție sportivă: „Învățăm, ne jucăm, ne distrăm”; „Cursa cu obstacole”.

În cadrul *Programului formativ pentru preșcolari „Copilărie, prietenie, empatie!”* am implementat următoarele tehnologii: metode: - verbale: conversația, explicația, descrierea, povestirea, expunerea, dezbateră; - practice: exercițiul, jocul, brainstorming, turul galeriei, cubul, mâna oarbă; mijloace: - obiectuale: creioane, plastilină, acuarele, cuburi, carioci, foi A4, foi A3; - imagistice: fișe de activitate individuală, carte, planșe; - audio-vizuale: laptop, videoproiector, TV; forme de organizare a activității subiecților s-a realizat frontal, în grup, în pereche (diade), individual.

Activitățile formale, informale și nonformale desfășurate cu preșcolarii dar și împreună cu părinții și cadrele didactice au urmărit motivarea preșcolarilor de a comunica între ei, de a relaționa cu colegii, cu semenii dar și cu adulții, de a le dezvolta comportamentul prosocial, complianța la reguli.

Stimularea socializării preșcolarilor coordonată de cadrele didactice și părinții a fost realizată în conformitate cu rigorile și conținuturile *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*.

Rezultatele ce urmează să fie obținute în urma aplicării repetate a instrumentelor de diagnosticare, ne vor permite validarea *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* și implicit a *Modelului Pedagogic SPPE*.

3.4. Validarea experimentală a Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie

Scopul experimentului de control constă în evaluarea repetată a socializării și a parteneriatului educațional în urma implementării *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*.

Obiectivele etapei de control a experimentului pedagogic:

- diagnosticarea nivelului final de deținere a progresului socializării preșcolarilor;
- analiza, compararea și interpretarea datelor experimentului constatativ și de control, atât în cadrul grupei experimentale cât și de control.

Metodele de cercetare aplicate în cadrul experimentului de control au fost: chestionarea, observația; pentru validarea rezultatelor am implicat prelucrarea statistică a rezultatelor experimentale.

Unul dintre obiectivele experimentului de control a vizat diagnosticarea nivelului final de eficientizare a socializării preșcolarilor. Determinarea nivelului final privind progresul socializării preșcolarilor s-a axat pe următoarele dimensiuni: complianța la reguli, relaționare socială, comportament prosocial.

Pentru diagnosticarea nivelului final de eficientizare a socializării preșcolarilor precum și nivelul parteneriatului educațional grădiniță-familie am utilizat următoarele instrumente: *SCS-P*, *SCS-E*, *Fișa de observare a socializării preșcolarilor*, *Chestionarul SCE*.

Eșantionul experimental a fost format din 124 preșcolari, 124 părinți, 6 cadre didactice dintre care 62 de preșcolari, 62 părinți ai acestor copii, 3 cadre didactice au constituit grupa experimentală (G.E.) și 62 preșcolari, 62 părinți ai acestor copii și 3 cadre didactice au cuprins grupa de control (G.C.).

Datele experimentale s-au analizat în baza indicatorilor de performanță, raportați la criterii ce au condus la determinarea nivelului final de eficientizare a socializării preșcolarilor și la evaluarea parteneriatului educațional grădiniță-familie. În baza acestora au fost determinate nivelurile progresului socializării preșcolarilor: necesită sprijin (scăzut), în dezvoltare (mediu) și atins (înalt) iar evaluarea parteneriatului educațional grădiniță-familie pe 3 nivele: scăzut, mediu, înalt.

În continuare, prezentăm rezultatele obținute în etapa de control, pentru grupul experimental și grupul de control, la *Fișa de observare a socializării preșcolarilor*.

Tabelul 3.18. Repartiția subiecților la Fișa de observare a socializării preșcolarilor (părinți, cadre didactice) la etapa de control (nr., %)

Grup părinți	Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel înalt		Grup cadre didactice	Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel înalt	
	nr	%	nr	%	nr	%		nr	%	nr	%	nr	%
de control	42	67,74	14	22,58	6	9,67	de control	42	67,74	14	22,58	6	9,67
experimental	0	0	3	4,83	59	95,16	experimental	0	0	4	6,45	58	93,54

În Tabelul 3.18. sunt reflectate rezultatele finale ale socializării conform *Fișei de observare a socializării preșcolarilor (părinți și cadre didactice)*, pentru grupul de control și grupul experimental. Se poate constata că preșcolarii din grupul de control – 67,74% – au un *nivel scăzut* de socializare, iar din grupul experimental 95,16% dintre preșcolari au un *nivel înalt* de socializare. Nici un preșcolar din grupul experimental nu are un *nivel scăzut* de socializare. Rezultatele *Fișei de observare a socializării preșcolarilor – părinți, cadre didactice* pentru grupul de control și grupul experimental demonstrează că preșcolarii din grupul de control au majoritatea (67,74%) *nivel scăzut* de socializare și au nevoie de sprijin din partea adulților pentru a realiza sarcinile corespunzător. Preșcolarii din grupul experimental – 93,54% – au un *nivel înalt* de socializare și 6,45% au obținut *nivel mediu* de socializare.

Tabelul 3.19. Media obținută la dimensiunile socializării conform Fișei de observare a socializării preșcolarilor în etapa de control (p.c.)

Completat de	Grup	Dimensiunea cognitiv-comportamentală	Dimensiunea afectiv-volitivă	Dimensiunea comunicativ-socială
părinți	de control	1,60	1,54	1,62
	experimental	2,49	2,69	2,53
cadre didactice	de control	1,60	1,58	1,63
	experimental	2,47	2,56	2,51

Tabelul 3.19. arată mediile obținute pe dimensiunile socializării conform *Fișei de observare a socializării preșcolarilor* atât pentru părinți, cât și pentru cadre didactice, din grupul de control și grupul experimental. Cea mai mare medie – 2,69 p.c. – este obținută la dimensiunea

afectiv-volitivă pentru grupul experimental – părinți. Cea mai mică medie – 1,54 p.c. – este obținută tot la dimensiunea *afectiv-volitivă*, dar la grupul de control – părinți.

În continuare, prezentăm rezultatele obținute la etapa de control pentru grupul experimental și grupul de control, la *SCS-P*.

Tabelul 3.20. Răspunsurile subiecților la SCS-P, în etapa de control (după programul formativ) G.E. și G.C. *compliance* la reguli (nr., %)

Dimensiunea		Aproape niciodată		Foarte rar		Uneori		Foarte des		Aproape întotdeauna		
Item		G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	
Compliance la reguli	1	nr	9	0	27	0	11	10	12	26	2	25
		%	14,5	0	43,5	0	17,7	16,1	19,3	41,9	3,2	40,3
	2	nr	18	0	17	0	12	2	13	6	2	54
		%	29	0	27	0	19,3	3,2	20,9	9,6	3,2	87,0
	3	nr	29	0	8	0	14	2	11	3	0	57
		%	46,7	0	13	0	22,5	3,2	17,7	4,8	0	91,9
	4	nr	36	0	5	0	13	2	8	6	0	54
		%	58	0	8	0	21	3,2	12,9	9,6	0	87
	5	nr	33	0	6	0	15	4	8	35	0	23
		%	53,2	0	9,6	0	24,1	6,4	12,9	56,4	0	37
	6	nr	32	0	8	0	12	2	9	2	0	58
		%	51,6	0	22	0	19,3	3,2	14,5	3,2	0	93,5
	7	nr	3	0	12	0	25	0	15	0	6	62
		%	4,8	0	19,3	0	40,3	0	24,1	0	9,6	100

Datele experimentale privind rezultatele obținute la *compliance* la reguli pentru SCS-P prezentate în Tabelul 3.20., precum și răspunsurile și mediile obținute, reflectă tabloul potrivit căruia un număr semnificativ de subiecți din grupa de control *foarte rar* sau *uneori* realizează comportamente care se referă la reguli, iar din grupa experimentală, un procentaj foarte mare reușește să îndeplinească sarcinile referitoare la reguli. Toți preșcolarii din grupul experimental (100%) *aproape întotdeauna* se feresc de situațiile despre care li se spune că sunt periculoase. *Aproape întotdeauna* întrerup o activitate atunci când li se spune majoritatea preșcolarii din grupul experimental (93,5%). *Aproape întotdeauna* respectă regulile și instrucțiunile care li se dau cea mai mare parte dintre preșcolarii grupului experimental (91,9%). *Aproape întotdeauna* strâng jucăriile la finalul jocului, fără să li se spună, 87% dintre preșcolarii grupului experimental.

Datele experimentale privind rezultatele obținute la *relaționare socială* pentru SCS-P sunt prezentate în Tabelul 3.21. Astfel, se poate constata că nici un preșcolar din grupul experimental nu are frecvența de *aproape niciodată* în comportamentele *relaționării sociale*. Cei mai mulți preșcolari din grupul experimental (83,8%) *aproape întotdeauna* propun celorlalți copii jocuri noi și 59,6% *foarte des* invită alți copii să se joace împreună. La preșcolarii din grupul de control

predomină frecvența comportamentelor pentru complianța la reguli *aproape niciodată* și *foarte rar*, urmată de *uneori*.

Tabelul 3.21. Răspunsurile subiecților la SCS-P, în etapa de control (după programul formativ) G.E. și G.C. relaționare socială (nr., %)

Dimensiunea		Aproape niciodată		Foarte rar		Uneori		Foarte des		Aproape întotdeauna	
Relaționare socială	Item	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.
	8	nr	26	0	5	0	21	10	10	32	0
%		41,9	0	8	0	33,8	16,1	16,1	51,6	0	32,2
9	nr	14	0	8	7	24	14	16	21	0	20
	%	22,5	0	12,9	11,2	38,7	22,5	25,8	33,8	0	32,2
10	nr	19	0	11	0	27	0	5	44	0	18
	%	30,6	0	17,7	0	43,5	0	8	71	0	29
11	nr	35	0	7	0	12	2	8	22	0	30
	%	56,4	0	11,2	0	19,3	3,2	12,9	35,4	0%	61,2
12	nr	29	0	11	0	15	6	7	37	0	19
	%	47,7	0	17,7	0	24,1	9,6	11,2	59,6	0	30,6
13	nr	0	0	0	0	0	0	2	0	60	62
	%	0	0	0	0	0	0	3,2	0	96,7	100
14	nr	20	0	13	0	23	3	6	7	0	52
	%	32,2	0	21	0	37	4,8	9,6	11,2	0	83,8

În Tabelul 3.22. sunt prezentate rezultatele obținute la SCS-P, *comportament prosocial* atât pentru grupul experimental, cât și pentru grupul de control.

Tabelul 3.22. Răspunsurile subiecților la SCS-P, în etapa de control (după programul formativ) G.C. și G. E. comportament prosocial (nr.,%)

Dimensiunea		Aproape niciodată		Foarte rar		Uneori		Foarte des		Aproape întotdeauna	
Comportament prosocial	Item	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.
	15	nr	39	0	3	0	14	1	5	8	0
%		62,9	0	4,8	0	22,5	1,6	8	13	0	85,4
16	nr	6	0	37	0	15	3	4	54	0	5
	%	9,6	0	59,6	0	24,1	4,8	6,4	87,0	0	8
17	nr	16	0	16	0	29	2	1	31	0	29
	%	25,8	0	25,8	0	46,7	3,2	1,6	50	0	46,7
18	nr	43	0	0	0	14	10	5	50	0	2
	%	69,3	0	0	0	22,5	16,1	8	80,6	0	3,2
19	nr	10	0	21	0	23	11	8	40	0	11
	%	16,1	0	33,8	0	37	17,7	12,9	64,5	0	17,7
20	nr	4	0	26	0	28	2	4	20	0	40
	%	6,45	0	41,2	0	45,1	3,2	6,4	32,2	0	64,5
21	nr	2	0	8	2	27	31	15	19	10	10
	%	3,2	0	13	3,2	43,5	50	24,1	30,6	16	16
22	nr	5	0	38	0	12	0	7	13	0	49
	%	8	0	61,3	0	19,3	0	11,3	20,9	0	79

La preșcolarii din grupul de control predomină frecvența *foarte rar* și *aproape niciodată* a sarcinilor care urmăresc comportamentul prosocial. În schimb, în grupul experimental predomină frecvența *foarte des* și *aproape întotdeauna*. Cei mai mulți preșcolari din grupul experimental (85,4%) *aproape întotdeauna* au grijă de jucăriile celorlalți; 87% *foarte des* oferă spontan ajutor unui alt coleg; jumătate dintre respondenți (50%) *uneori* îi ascultă pe ceilalți.

Preșcolarii grupului de control – 69,3% – *aproape niciodată* nu își împart jucăriile fără să li se spună, 61,3% *foarte rar* ajută cu diferite activități în casă; 43,5% *uneori* îi ascultă pe ceilalți.

În continuare, vom prezenta rezultatele obținute la SCS-E la etapa de control, pentru grupul experimental și grupul de control

Tabelul 3.23. Răspunsurile subiecților la SCS-E în etapa de control G.E. și G.C., *compliance la reguli* (nr., %)

Dimensiunea		Aproape niciodată		Foarte rar		Uneori		Foarte des		Aproape întotdeauna	
Item	nr	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.
		1	8	0	19	0	27	10	8	20	0
	%	12,9	0	30,6	0	43,5	16,1	12,9	32,2	0	51,6
2	nr	13	0	20	0	19	3	9	29	1	30
	%	20,9	0	32,2	0	30,6	4,8	14,5	46,7	1,6	48,3
3	nr	13	0	22	0	20	6	6	28	1	28
	%	20,9	0	35,4	0	32,2	9,6	9,6	45,1	1,6	45,1
4	nr	11	0	16	0	23	9	12	19	0	34
	%	17,7	0	25,8	0	37	14,5	19,3	30,6	0	54,8
5	nr	6	0	11	0	36	3	9	29	0	30
	%	9,6	0	17,7	0	58	4,8	14,5	46,7	0	48,3
6	nr	3	0	17	0	28	8	13	27	1	27
	%	4,8	0	27,4	0	45,1	12,2	20,9	43,5	1,6	43,5
7	nr	9	0	13	0	33	2	7	29	0	31
	%	14,5	0	20,9	0	53,2	3,2	11,2	46,7	0	50

După cum se poate observa în Tabelul 3.23., rezultatele obținute de grupul de control și grupul experimental demonstrează că la *compliance la reguli* există diferențe semnificative în ceea ce privește frecvența comportamentelor. Dacă pentru grupul de control predomină frecvența *aproape niciodată*, *foarte rar* sau *uneori*, la grupul experimental nici un preșcolar nu are această frecvență, aceștia acumulând un procentaj foarte mare la frecvența *foarte des* și *aproape întotdeauna*. Jumătate dintre preșcolarii grupului experimental (50%) *aproape întotdeauna* respectă regulile și instrucțiunile care le dă cadrul didactic. 54,8% dintre ei *aproape întotdeauna* răspund adecvat la solicitările cadrului didactic, iar o mare parte (51,6%) *aproape întotdeauna* acceptă cu ușurință schimbarea regulilor. Unii dintre preșcolarii din grupul de control manifestă *foarte rar* și *uneori* comportamente la *compliance la reguli*. Astfel, cei mai mulți (58%) *uneori*

strâng jucăriile la finalul jocului fără să li se spună, iar 53,2% *uneori* acceptă cu ușurință schimbarea regulilor.

**Tabelul 3.24. Răspunsurile subiecților la SCS-E în etapa de control G.E. și G.C.,
relaționare socială (nr., %)**

Dimensiunea		Aproape niciodată		Foarte rar		Uneori		Foarte des		Aproape întotdeauna		
Item		G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	
	Relaționare socială	8	nr	32	0	10	1	16	11	3	24	1
%			51,6	0	16,1	1,6	25,8	17,7	4,8	38,7	1,6	49,9
9		nr	6	0	18	0	29	2	8	31	1	29
		%	9,6	0	24	0	46,7	3,2	12,9	50	1,6	46,7
10		nr	3	0	23	0	29	4	6	28	1	30
		%	4,8	0	37	0	46,7	6,4	9,6	45,1	1,6	48,3
11		nr	1	0	13	0	41	0	6	0	1	62
		%	1,6	0	20,9	0	66,1	0	9,67	0	1,6	100
12		nr	0	0	11	0	44	0	7	22	0	40
		%	0	0	17,7	0	70,9	0	11,2	35,4	0	64,5
13		nr	30	0	12	0	15	0	5	52	0	10
		%	48,3	0	19,3	0	24,1	0	8	83,8	0	16,1
14		nr	0	0	0	0	0	0	0	0	62	62
		%	0	0	0	0	0	0	0	0	100	100
15		nr	17	0	20	0	20	2	4	16	1	44
		%	27,4	0	32,2	0	32,2	3,2	6,4	25,8	1,6	70,9
16		nr	5	0	38	0	13	3	5	48	1	11
		%	8	0	61,3	0	20,9	4,8	8	77,4	1,6	17,7
17		nr	15	0	23	0	18	11	5	32	1	19
		%	24,1	0	37,0	0	29,0	17,7	8	51,6	1,6	30,6

Rezultatele obținute la SCS-E, *relaționare socială*, sunt prezentate în Tabelul 3.24., care reflectă că subiecții din grupul experimental nu au deloc frecvență *de aproape niciodată*, *foarte rar* și chiar *uneori*. Aceștia au un procentaj de 100% *aproape întotdeauna* la o parte din comportamente. Subiecții din grupul de control au, majoritatea, frecvența de *foarte rar* și *uneori* a comportamentelor relaționării sociale.

Astfel, toți preșcolarii (100%) din grupul experimental *aproape întotdeauna* participă în activități de grup timp de minim 15 minute și toți preșcolarii (100%) *aproape întotdeauna* identifică corect sexul altor copii sau al adulților. 64,25% dintre preșcolari *aproape întotdeauna* imită prin joc acțiunile cadrului didactic. În grupul de control majoritatea preșcolarilor (51,6%) *aproape niciodată* nu se joacă în grupuri mari cu mai mult de 3 copii, urmați de 61,3% dintre preșcolari care *foarte rar* se alătură celorlalți fără să întrerupă jocul.

În Tabelul 3.25. sunt prezentate rezultatele pentru *comportament prosocial* atât pentru grupul de control, cât și cel experimental. Subiecții din grupul experimental nu au deloc frecvență *de aproape niciodată* sau *foarte rar*, ci predomină frecvența *aproape întotdeauna* și *foarte des*. În

schimb, la subiecții din grupul de control predomină frecvența *aproape niciodată*, *foarte rar* și *uneori* a comportamentelor prosociale.

Tabelul 3.25. Răspunsurile subiecților la SCS-E în etapa de control G.C. și G.E., comportament prosocial (nr., %)

Dimensiunea		Aproape niciodată		Foarte rar		Uneori		Foarte des		Aproape întotdeauna		
Comportament prosocial	Item	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	G.C.	G.E.	
	18	nr	16	0	13	0	23	2	9	29	1	31
		%	25,8	0	21	0	37	3,2	14,5	46,7	1,6	50
	19	nr	12	0	13	0	22	4	14	50	1	8
		%	19,3	0	21	0	35,4	6,4	22,5	80,6	1,6	12,9
	20	nr	27	0	13	0	18	12	2	38	2	12
		%	43,5	0	21	0	29	19,3	3,2	61,2	3,2	19,3
	21	nr	2	0	11	0	19	0	27	0	3	62
		%	3,2	0	17,7	0	30,6	0	43,5	0	4,8	100
	22	nr	32	0	9	0	16	1	4	54	0	7
		%	51,6	0	14,5	0	25,8	1,6	6,4	87	0	11,2
	23	nr	0	0	0	0	35	0	26	62	1	0
		%	0	0	0	0	56,4	0	41,9	100	1,6	0
	24	nr	7	0	12	0	24	1	18	30	1	31
	%	11,3	0	19,3	0	38,7	1,6	29	48,3	1,6	50	

Toți preșcolarii (100%) din grupul experimental *aproape întotdeauna* ajută cadrul didactic, cu diferite sarcini în grupă, fără să li se spună (împărțirea rechizitelor, împărțirea gustărilor). Fiecare preșcolar din grupul experimental (100%) *foarte des* își cere iertare pentru comportamentele greșite, dacă i se spune. Jumătate din preșcolarii din grupul experimental (50%) *aproape întotdeauna* au grijă de jucăriile celorlalți și tot jumătate (50%) *aproape întotdeauna* ascultă ce spun ceilalți colegi. 51,6% din preșcolarii grupului de control *aproape niciodată* nu își împart jucăriile cu ceilalți copii fără să li se spună. Totodată, 56,4% dintre preșcolarii *uneori* își cer iertare pentru comportamentele greșite, dacă li se spune.

Tabelul 3.26. Indicii socializării la etapa de control, evaluat de părinți și cadre didactice G.E. și G.C. în baza SCS-P, SCS-E, (puncte convenționale, p.c.)

SCS-P	Complianța la reguli	Relaționare socială	Comportament prosocial	SCS-E	Complianța la reguli	Relaționare socială	Comportament prosocial
G.C.	2,6	2,6	2,7	G.C.	2,6	2,7	2,6
G.E.	4,7	4,4	4,2	G.E.	4,4	4,5	4,3

Datele din Tabelul 3.30. arată că există diferențe semnificative dintre mediile obținute la grupul de control și grupul experimental la complianța la reguli, relaționare socială, comportament prosocial atât la SCS-P, cât și la SCS-E.

Continuăm cu prezentarea rezultatelor obținute în *Chestionarul 5CE – părinți* la etapa de control atât la grupul experimental, cât și la grupul de control.

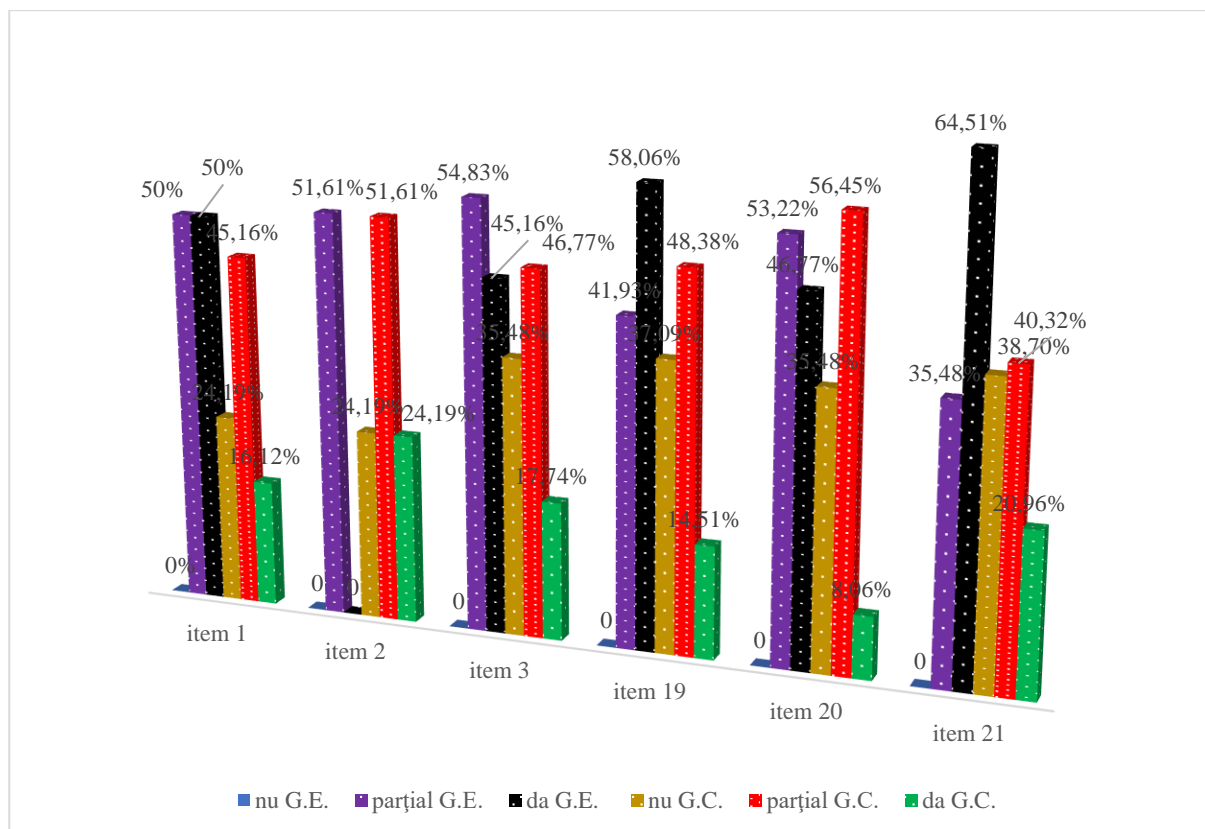

Fig. 3.25. Rezultatele la componenta comunicării la Chestionarul 5CE părinți G.C. și G.E. la etapa de control

Conform rezultatelor prezentate în Fig. 3.25. constatăm modificările la nivelul de comunicare pe care îl au părinții cu grădinița în cadrul parteneriatului educațional din grupul experimental și de control.

Potrivit răspunsurilor de la itemul 21, peste 64,51% dintre părinții din grupul experimental comunică liber și se implică în activitățile de dezvoltare personală, opționale, excursii, concursuri, ședințe cu părinții etc., în timp ce doar 20,96% dintre părinții grupului de control comunică liber și se implică în activitățile de dezvoltare personală, opționale, excursii, concursuri, ședințe cu părinții etc.

50% dintre părinții grupului experimental susțin *cu fermitate* și tot 50% susțin *doar parțial* că este asigurată transparența și claritatea mesajelor în ceea ce privește organizarea, realizarea și posibila implicare a acestora în activitățile instituției. Dintre părinții grupului de control doar 16,12% susțin *cu fermitate*, iar 45,16% susțin că *doar parțial* este asigurată transparența și claritatea mesajelor.

Totodată, rezultatele ne permit să constatăm că predomină varianta de răspuns *negativ* pentru grupul de control, iar pentru grupul experimental predomină răspunsul *afirmativ* în ceea ce privește componenta *comunicare* în cadrul parteneriatului educațional.

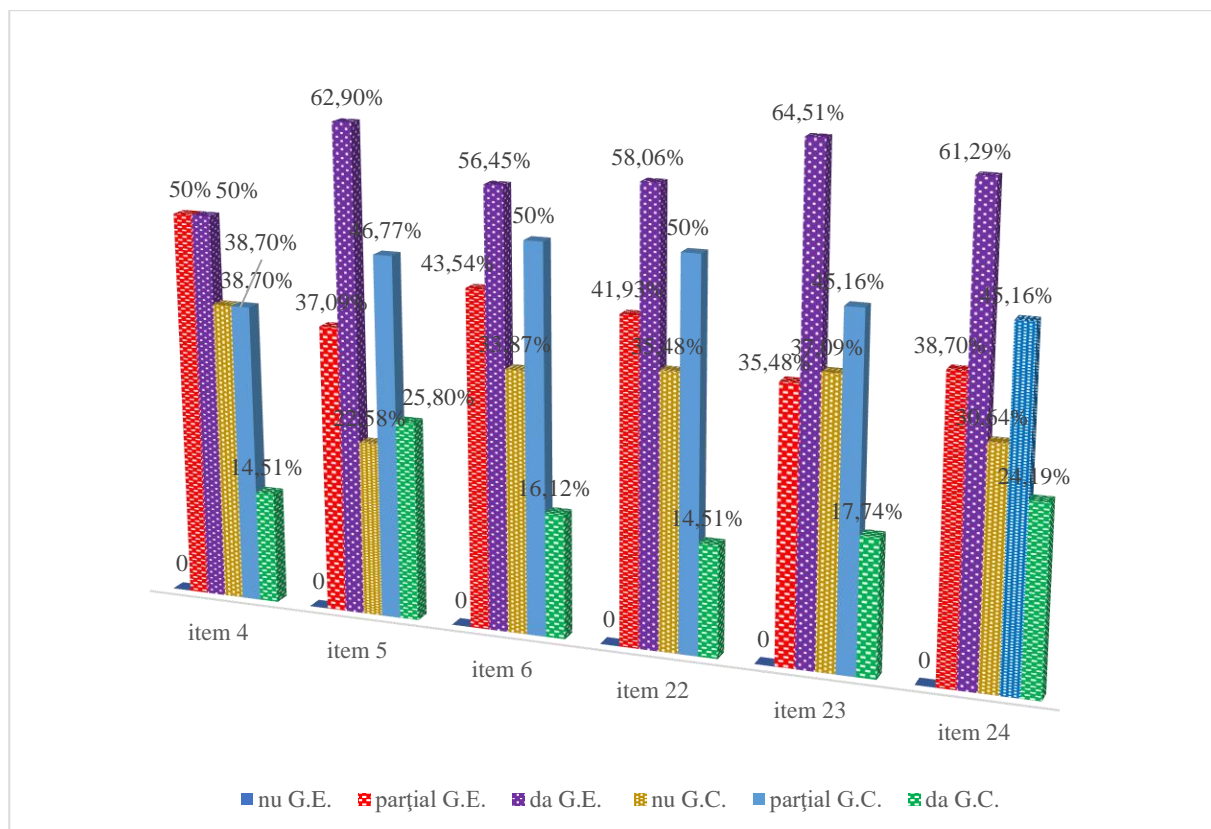

Fig. 3.26. Rezultatele la componenta *conformitate* la Chestionarul 5CE -părinți, G.E. și G.C. la etapa de control

Potrivit Fig. 3.26., rezultatele demonstrează că la componenta *conformitate*, jumătate dintre părinții grupului de control (50%) *parțial* acceptă fără frică implicarea în diverse activități, acțiuni (spectacol, activitate demonstrativă, festival etc.) unde participă și copiii și tot jumătate (50%) *parțial* sunt benefic influențabili în realizarea inițiativelor propuse de părinți, cadre didactice, cum ar fi decorarea unui perete, a curții în incinta instituției, plantarea pomilor, asigurarea cu materiale didactice etc.

Cei mai mulți părinți din grupul experimental (64,51%) depășesc obstacolele (încadrarea în timp, asigurarea calității materialelor didactice) care apar în rezolvarea problemelor în timpul colaborării, urmat de o mare parte (62,90%) care consideră prioritare activitățile formale, nonformale, informale pentru copil. În schimb, jumătate (50%) *respectă* procedura acțiunilor planificate și o jumătate (50%) *respectă* doar *parțial*. Nici un părinte din grupul experimental nu se află în situația de a nu respecta procedura acțiunilor, activităților planificate pentru a valorifica interesele copilului; de a nu fi convins că acordarea priorităților activităților formale/ nonformale/ informale planificate contribuie la dezvoltarea copilului; de a se contrazice cu opinia părții-partener în cazul în care sunt aduse argumente sau dovezi forte; de a nu depăși obstacolele care apar în rezolvarea problemelor în cadrul colaborării.

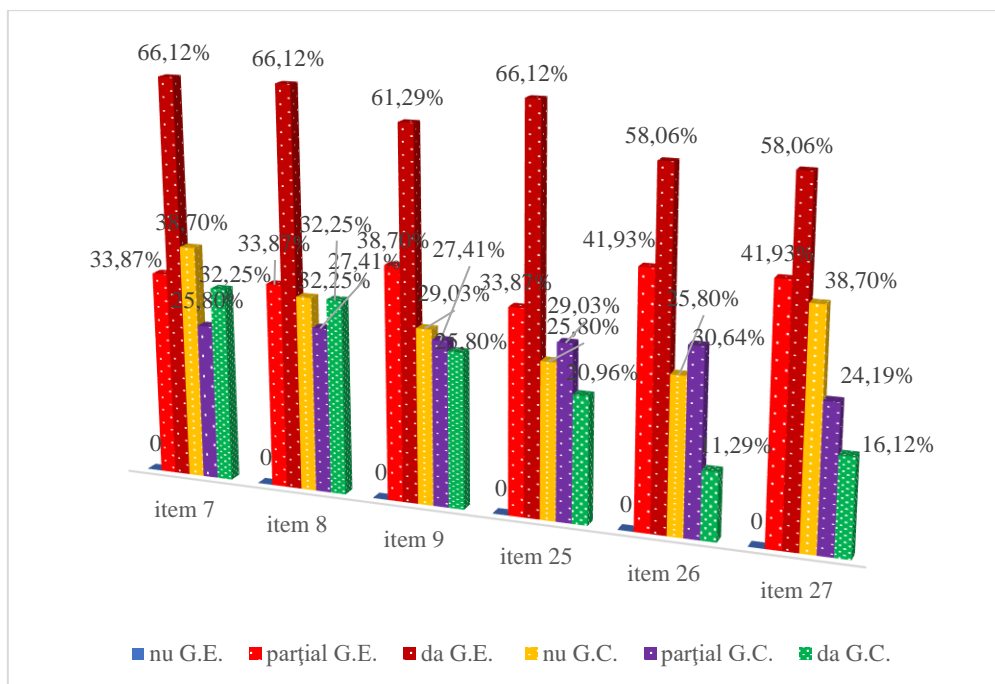

Fig. 3.27. Rezultatele la componenta *creativitate* la Chestionarul 5CE-părinți, G.C. și G.E. la etapa de control

În Fig. 3.27. regăsim rezultatele care demonstrează că, la componenta *creativitate*, pentru respondenții din grupul de control care nu au beneficiat de programul formativ, creativitatea este o dimensiune care necesită dezvoltată și susținută în cadrul parteneriatului educațional. La grupul experimental predomină răspunsurile *afirmative*. Respondenții au răspuns afirmativ la toți itemii componenteii *creativitate*, ceea ce confirmă că programul formativ pentru părinți în cadrul parteneriatului educațional a fost util.

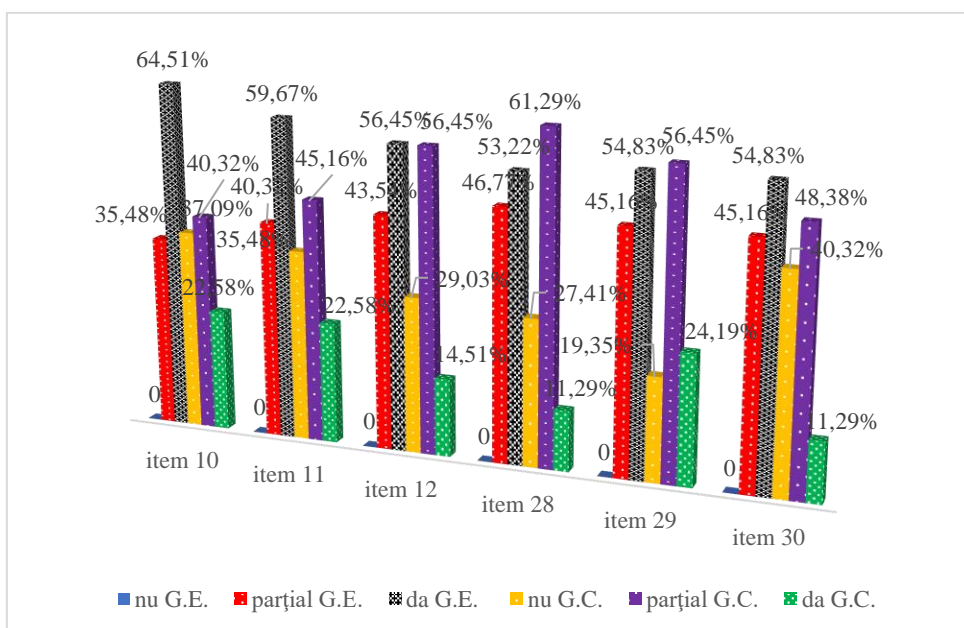

Fig. 3.28. Rezultatele la componenta *coerență* la Chestionarul 5CE, părinți, G.C. și G.E. la etapa de control

Potrivit Fig. 3.28., rezultatele demonstrează că, la componenta *coerență*, părinții din grupul de control – peste 50% – realizează *parțial* cu responsabilitate și dăruire. Totuși, în jur de 20% dintre părinți, susțin că analizează avantajele/ dezavantajele realizate în cadrul parteneriatului grădiniță-familie. Manifestă o bună dispoziție în urma realizării cu succes a activităților în cadrul parteneriatului *parțial* peste 40%. Părinții din grupul experimental (G.E.) nici unul nu a răspuns negativ la afirmațiile componenteii coerență. Puțin peste 50% la toate afirmațiile răspunsurile sunt *afirmativ*, iar la peste 35% – sunt *parțial*.

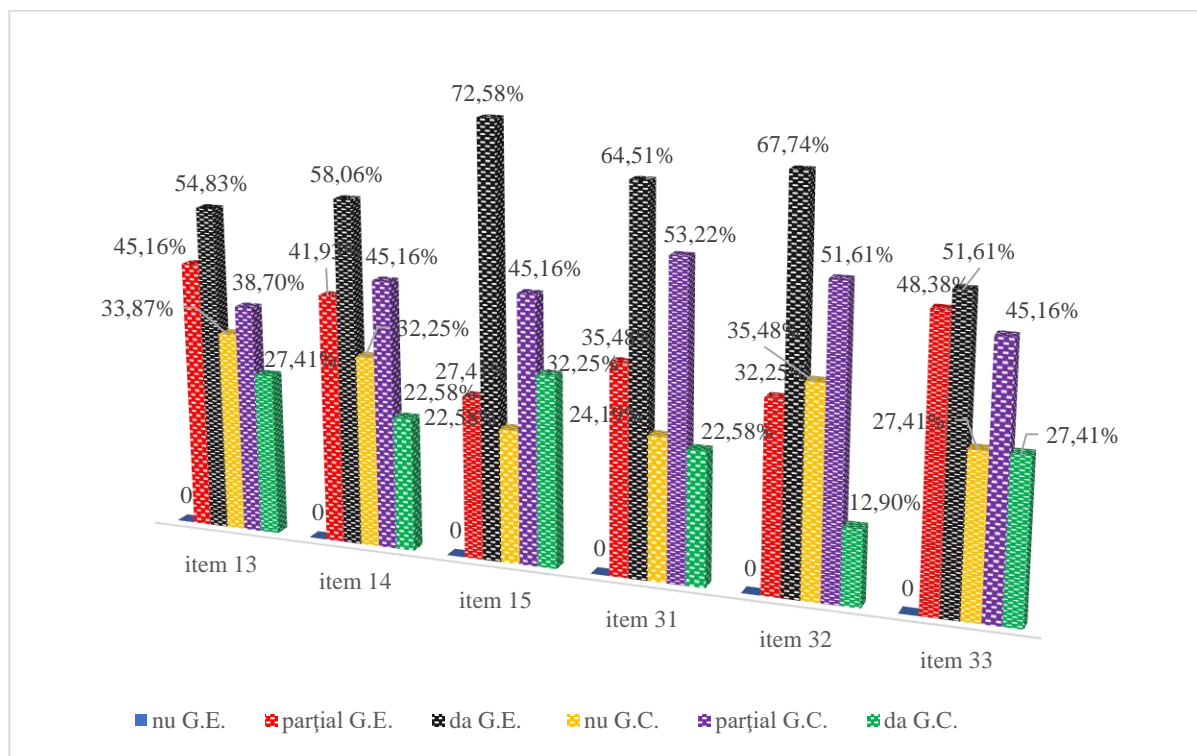

Fig. 3.29. Rezultatele la componenta *coeziune* la Chestionarul 5CE, părinți G.C. și G.E. la etapa de control

Conform Fig. 3.29., putem constata că rezultatele obținute demonstrează nivelul de *coeziune* pe care îl au părinții cu IET în cadrul parteneriatului educațional.

În grupul de control (G.C.), 53% dintre părinți susțin că *parțial* sunt puternic motivați să lucreze cu entuziasm pentru realizarea sarcinilor și să rămână în parteneriat; doar 27% au constatat că interrelaționarea eficientă în cadrul parteneriatului contribuie la unirea dintre copiii/ părinți/ cadre didactice. Din grupul experimental (G.E.), peste 54% au afirmat că interrelaționarea eficientă în cadrul parteneriatului contribuie la unirea dintre copiii/ părinți/ cadre didactice. Peste 72% declară că sunt bucuroși că sunt parte activă a parteneriatului, peste 64% agreează compania celorlalți și simt că pot împărtăși experiențele proprii în cadrul parteneriatului educațional.

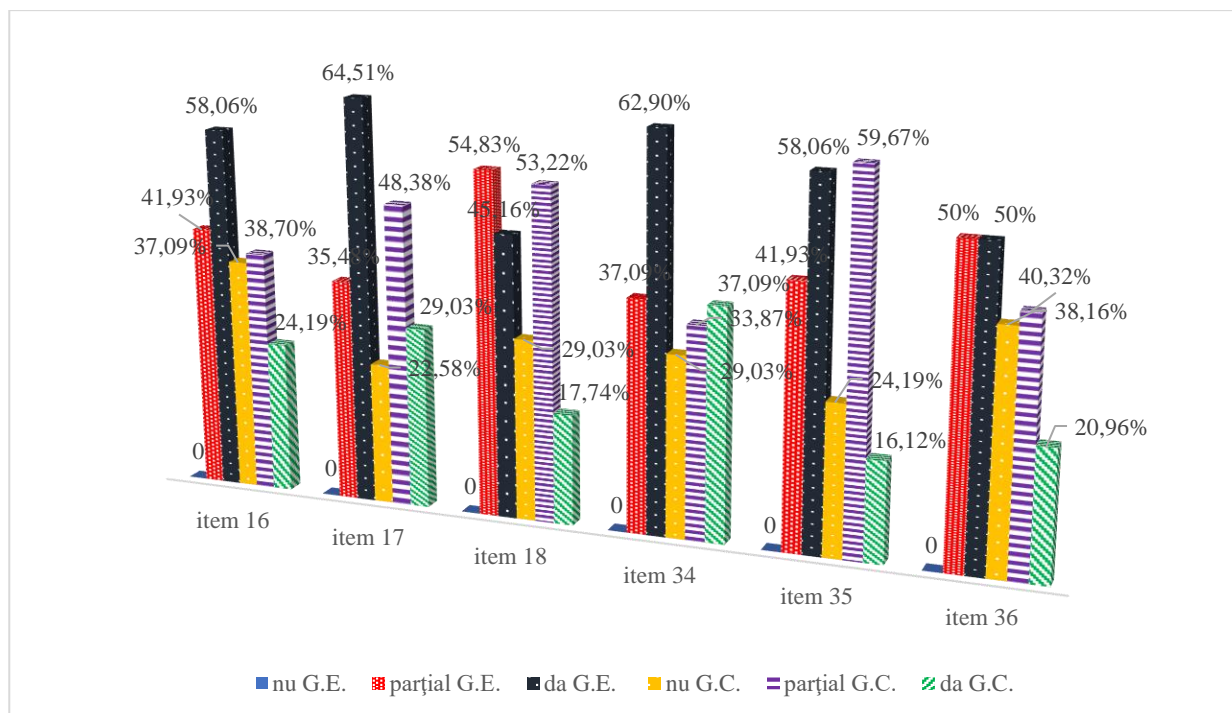

Fig. 3.30. Rezultatele la componenta *eficiență* la Chestionarul 5CE părinți, G.C. și G.E. la etapa de control

Rezultatele obținute la componenta *eficiență* din cadrul parteneriatului educațional sunt prezentate în Fig. 3.30. și demonstrează că la grupul de control (G.C.) majoritatea itemilor, în jur de 40%, conțin răspunsul *negativ*: nu se propun sugestii, soluții alternative în rezolvarea unor situații create, nu se compară rezultatele anterioare cu cele recente. Rezultatele din grupul experimental demonstrează că, la toți itemii componentei *eficiență*, 50% dintre părinți au răspuns *afirmativ* și un procent destul de mare – *parțial*. Nici un părinte nu a răspuns negativ la itemii componentei *eficiență*.

Tabelul 3.27. Nivelul parteneriatului educațional conform Chestionarului 5CE- părinți și cadre didactice, etapa de control (nr., %)

Părinți				Cadre didactice			
Grupul	Nivel scăzut	Nivel mediu	Nivel înalt	Grupul	Nivel scăzut	Nivel mediu	Nivel înalt
de control	35/56,4%	25/40,3%	2/3,2%	de control	1/33,3%	1/33,3%	1/33,3%
experimental	0/0%	18/29%	44/71%	experimental	0/0%	0/0%	3/100%

Rezultatele obținute la etapa de control au permis să constatăm că majoritatea părinților din grupul experimental (G.E.) răspund afirmativ la întrebările chestionarului. Prin urmare, constatăm diferențe semnificative în ceea ce privește datele obținute. Aceasta adevărește faptul că *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* a fost eficient, s-a îmbunătățit relația de colaborare grădiniță-

familie. Părinții din grupul de control (G.C.) nu au beneficiat de *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*, iar rezultatele nu prezintă schimbări semnificative.

Răspunsurile și datele obținute la Chestionarul 5CE, părinți și cadre didactice, pe manifestările cognitivă, emoțională și comportamentală denotă că există diferențe semnificative între subiecții din grupul experimental și cel de control.

Tabelul 3.28. Indicii parteneriatului educațional la etapa de control evaluat de părinți și cadre didactice G.E. și G.C. în baza la Chestionarul 5CE, manifestări (p.c.)

grup	Părinți			Cadre didactice		
	cognitive	emoționale	comportamentale	cognitive	emoționale	comportamentale
de control	1,9	1,9	1,9	2,7	2,5	2,7
experimental	2,6	2,6	2,6	2,7	2,9	2,8

În vederea validării *Modelului pedagogic SPPE* ne-am propus să comparăm rezultatele obținute de către subiecții din grupa experimentală și de control din cadrul experimentului de constatare și de control. Identificarea eficacității *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* s-a realizat prin compararea rezultatelor preșcolarilor pe dimensiunile afectiv-volitivă, cognitiv-comportamentală, comunicativ-socială în grupurile experimentală și control, la etapa de constatare și de control.

Datele comparative privind rezultatele finale referitoare la socializarea preșcolarilor din grupul de control (experimentul constatativ și de control) și din grupul experimental (experimentul constatativ și de control) în urma aplicării *Fișei de observare a socializării preșcolarilor*, a SCS-P, respectiv SCS-E sunt prezentate în Tabelele 3.29., 3.30., 3.31.

Tabelul 3.29. Repartiția subiecților la Fișa de observare a socializării preșcolarilor (părinți, cadre didactice) la etapa de constatare și etapa de control (nr., %)

Completat de	Grup	etapa de constatare						etapa de control					
		Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel înalt		Nivel scăzut		Nivel mediu		Nivel înalt	
		nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%
părinți	control	57	91,93	4	6,45	1	1,61	42	67,74	14	22,58	6	9,67
	experimental	57	91,93	3	4,83	2	3,22	0	0	3	4,83	59	95,16
cadre didactice	control	54	87,09	6	9,67	2	3,22	42	67,74	14	22,58	6	9,67
	experimental	53	85,48	7	11,29	2	3,22	0	0	4	6,45	58	93,54

Pentru compararea rezultatelor din *Fișa de observare a socializării preșcolarilor* din etapa de constatare și etapa de control, am inclus datele în Tabelul 3.29. Astfel, se pot constata diferențe semnificative între rezultatele obținute în etapa de control și etapa de constatare dintre grupul de control și grupul experimental. Preșcolarii din grupul de control nu au beneficiat de *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*, iar rezultatele obținute la etapa de control și la etapa de constatare nu diferă semnificativ. Preșcolarii din grupul experimental au beneficiat de activitățile *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*, fiind semnalate diferențe semnificative între rezultatele finale obținute. Aceasta confirmă că *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* a fost benefic.

Tabelul 3.30. Repartiția subiecților conform codurilor SCS-P la etapa de control și constatare (nr./%)

Grupul	Codul					
	roșu*		galben**		verde***	
	Etapa					
	constatare	control	constatare	control	constatare	control
de control	57/92%	42/67,7%	4/6,4%	14/22,5%	1/1,6%	6/9,6%
experimental	57/91,9%	0/0%	3/4,83%	3/4,8%	2/3,2%	59/95%

* indică competențele sociale evaluate slab dezvoltate

** indică competențele sociale evaluate insuficient consolidate

*** indică competențele sociale evaluate bine dezvoltate și consolidate

În Tabelul 3.30. sunt reflectate rezultatele finale obținute la SCS-P pentru etapa de control și etapa de constatare atât pentru grupul experimental, cât și pentru grupul de control.

În grupul de control, rezultatele nu s-au modificat esențial, fiind remarcată o dinamică nesemnificativă. Datele obținute ilustrează că 57 de copii (82,30%) au competențele sociale evaluate *slab dezvoltate*, 14 copii (22,58%) au competențe sociale evaluate *insuficient consolidate* și doar 6 copii (9,67%) au competențe sociale evaluate *bine dezvoltate și consolidate*.

Rezultatele SCS-P demonstrează că în grupul experimental predomină competențele sociale evaluate *bine dezvoltate și consolidate* (95% dintre preșcolari). Nici un preșcolar din grupul experimental nu prezintă competențe sociale evaluate *slab dezvoltate*. În schimb, preșcolarii din grupul de control care nu au beneficiat de *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* – peste 80% – au competențele sociale evaluate *slab dezvoltate*. Și doar puțin peste 9% au competențele sociale evaluate *bine dezvoltate și consolidate*.

Tabelul 3.31. Repartiția subiecților conform codurilor SCS-E la etapa de control și constatare (nr./%)

Grupul	Codul					
	roșu*		galben**		verde***	
	Etapa					
	constatare	control	constatare	control	constatare	control
de control	54/87%	38/61%	6/9,6%	14/23%	2/3,2%	6/9,6%
experimental	53/85,4%	0/0%	7/11,2%	4/6,4%	2/3,2%	58/93,5%

* indică competențele sociale evaluate slab dezvoltate
** indică competențele sociale evaluate insuficient consolidate
*** indică competențele sociale evaluate bine dezvoltate și consolidate

Conform rezultatelor din Tabelul 3.31., care reflectă *SCS-E*, grupul de control nu a beneficiat de *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*. Astfel, 38 de copii (61,29%) au competențe sociale evaluate *slab dezvoltate*, 14 copii (22,58%) au competențele sociale evaluate *insuficient consolidate* și 6 copii (9,67%) au competențe sociale evaluate *bine dezvoltate și consolidate*.

Parcurgând *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*, grupul experimental a obținut următoarele rezultate: nici un copil nu se află în situația de a nu avea competențele sociale evaluate slab dezvoltate, 4 copii (6,46%) au competențele sociale evaluate *insuficient consolidate*, iar 58 de preșcolari (93,54%) au competențele sociale evaluate *bine dezvoltate și consolidate*. Conform analizei tabelului, se atestă că *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* desfășurat cu copiii s-a dovedit a fi eficient.

Prin compararea rezultatelor obținute la etapa de constatare, atât la grupul experimental, cât și la cel de control predomină *codul roșu* – cu peste 85% dintre preșcolari, iar *codul verde* este foarte scăzut – puțin peste 3%.

În urma desfășurării *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*, și a *Programelor formative pentru preșcolari, pentru părinți și pentru cadrele didactice*, s-au evidențiat progrese în ceea ce privește eficientizarea socializării preșcolărilor. Astfel, atât părinții, cât și cadrele didactice alături de preșcolari, conlucrând, au obținut rezultate benefice.

Grupul experimental a beneficiat de *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolărilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* bazat pe optimizarea socializării și a obținut următoarele rezultate: nici un copil nu are *slab dezvoltate*

competențele sociale evaluate, 3 copii au competențe sociale evaluate *insuficient consolidate*, adică 4,83%, iar 59 de preșcolari au competențe sociale evaluate *bine dezvoltate și consolidate*, ceea ce constituie 95,17%.

Datele din Tabelul 3.32. reflectă indicii obținuți conform Chestionarului 5CE a subiecților din grupul experimental și grupul de control la etapa de constatare și etapa de control.

Tabelul 3.32. Indicii parteneriatului educațional în fazele de constatare și control (p.c.)

Parteneriat educațional	constatare		control	
	G.E. p.c.	G.C.p.c.	G.E. p.c.	G.C.p.c.
Comunicare	9,81	9,81	15,11	11,06
Conformitate	10,06	10,15	15,69	11,26
Creativitate	10,16	10,24	15,74	11,26
Coerență	10,03	10,15	15,53	11,31
Coeziune	10,37	10,56	15,81	11,73
Eficiență	10,23	10,40	15,24	11,74
Total	60,66	61,31	93,13	68,35

Analiza indicilor medii acordați componentelor parteneriatului educațional din perspectiva părinților din grupul experimental, ne permite să constatăm dinamica pozitivă în plan general-comparativ cu rezultatele părinților din grupul de control. Punctaj maxim obține componenta *coeziune* (15,81 p.) la subiecții din grupul experimental, la etapa de control. Comparativ cu etapa de constatare, în grupul experimental se evidențiază o creștere semnificativă la toate componentele structurale ale parteneriatului educațional. Cei mai scăzuți indici, în etapa de constatare, se raportează la componenta *comunicare* atât la grupul experimental, cât și la grupul de control (9,81 p.), ceea ce indică o comunicare slabă, deficitară între părțile partenere.

Pentru validarea *Modelului pedagogic SPPE* am aplicat testul t-Student în baza programului SPSS-16,00 care a permis identificarea diferențelor semnificative la variabilele studiate la etapa de constatare și de control, rezultatele sunt expuse în Tabelul 13.1. (Anexa 13) Analiza datelor demonstrează prezența diferențelor semnificative la toate componentele structurale ale variabilelor implicate și, prin urmare, constatăm că *Proiectul strategic de valorificarea parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* elaborat în baza *Modelului pedagogic SPPE* s-a dovedit a fi eficient.

De exemplu, conform Tabelului 13.1 (Anexa 13), evidențiem o diferență semnificativă între nivelul inițial și cel final al datelor parteneriatului educațional la *conformitate* și valoarea $t_{(61)} = -12,756$, $p \leq 0,001$, la *comunicare* și valoarea lui $t_{(61)} = -12,203$, $p \leq 0,001$, la *coerență* și valoarea lui $t_{(61)} = -12,322$, $p \leq 0,001$. Menționăm, că valorile lui t sunt semnificative pentru toate componentele structurale ale parteneriatului educațional, constatăm că modificările ale datelor în fazele test-retest sunt în creștere. *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional*

pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare” a fost unul eficient și a sporit nivelul de parteneriat educațional.

Analiza datelor statistice în urma aplicării testului t-Student în baza programului SPSS-16,00 constatăm diferențe semnificative la rezultatele componentelor socializării dintre etapa de constatare și de control, astfel, respingem ipoteza de nul: diferențele dintre măsurările la etapa de constatare și de control sunt nule, nu există nici o diferență între nivelul inițial și cel final al socializării. Prin urmare, conchidem, că *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* elaborat în baza *Modelului pedagogic SPPE* a avut efect pozitiv în eficientizarea socializării preșcolarilor, fapt confirmat în baza datelor obținute în urma aplicării testului t-Student (prin aplicarea programului SPSS-16,00). Spre exemplu, la subiecții din grupul experimental, la dimensiunea afectiv-volitivă a socializării prezentată de cadrele didactice, constatăm diferența semnificativă ($t(61)=-4,356$, la $p \leq 0,001$) la compararea rezultatelor etapelor de constatare și de control (Anexa 13).

Corelația pozitivă semnificativă determinată prin testul t-Student pentru eșantioane perechi (Anexa 13 în baza programului SPSS-16,00) indică faptul că ierarhia subiecților-preșcolari se păstrează de la o măsurare la alta. În acest sens precizăm: copiii care aveau rezultate scăzute la etapa de constatare au obținut rezultate în același spectru și la etapa de control, iar cei care aveau rezultate înalte la etapa de constatare au demonstrat rezultate asemănătoare la măsurare finală. De exemplu, coeficientul de corelație la dimensiunea cognitiv-comportamentală la subiecții grupului experimental la etapa de constatare și de control a constituit $r=0,723$, $p \leq 0,001$). Putem să afirmăm faptul că datele obținute în etapa de control, ne permit să validăm evidența corelației dintre parteneriatul educațional și socializarea preșcolarilor prin prisma celor trei dimensiuni ale socializării: cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă, comunicativ-socială prin dimensiunile: complianța la reguli, emoții, relaționare socială, comunicare, cunoștințe, comportament prosocial și a celor șase componente structurale: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență a parteneriatului educațional prin manifestările cognitive, emoționale și comportamentale.

Scopul *Programului formativ pentru părinți „Împreună explorăm și socializăm”* a fost atins: fiind informați și familiarizați despre beneficiile dezvoltării sociale a preșcolarilor, părinții s-au implicat în procesul de optimizare a socializării copiilor. Prin urmare, a fost consolidat parteneriatul dintre familie și grădiniță.

Astfel, s-a valorificat experiența pozitivă a părinților în relațiile cu copiii lor, prin exemplificare; s-a argumentat cooperarea dintre grădiniță și familie în vederea eficientizării socializării copiilor de vârstă preșcolară; s-a stimulat interesul părinților de a participa la

activitățile de educație formală, nonformală, informală, desfășurate în grădiniță; s-a ameliorat comunicarea dintre cadre didactice și părinți în vederea valorificării *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”*; s-au organizat și desfășurat diverse forme de parteneriat (mese rotunde, consultații, ședințe, ateliere de lucru, training-uri etc.) ce vizează problema optimizării socializării copiilor cu implicarea activă a părinților și cadrelor didactice; s-a facilitat înțelegerea de către părinți a activităților de optimizare a socializării desfășurate în grădiniță, a specificului acestora și a modului de a le asigura continuitatea în mediul familial; s-a confirmat necesitatea ca părinții să le citească acasă preșcolarilor pentru dezvoltarea socială a acestora; s-a evidențiat valoarea jocului în familie; s-a discutat cu părinții despre importanța jocului acasă și s-au prezentat resurse relevante.

Prin *Programul pentru cadrele didactice „Împreună pentru o viață mai sociabilă”* s-au realizat următoarele obiective: asumarea rolului educațional și implicarea cadrelor didactice în formarea și dezvoltarea personalității copilului pentru integrarea lui în viața socială; conștientizarea importanței dezvoltării sociale la preșcolari prin activitățile de educație formală, informală, nonformală de la grădiniță; educarea copiilor preșcolari prin influența pozitivă a grădiniței; stabilirea unor principii de bază ce trebuie respectate în formarea personalității copiilor, precum și a unor procedee de corectare a unor devieri comportamentale.

Așadar, în cadrul *Programului formativ pentru cadre didactice „Împreună pentru o viață mai sociabilă”* s-a urmărit intensificarea cunoașterii individuale a copiilor, monitorizând manifestarea lor în grădiniță; folosirea unor metode eficiente pentru dezvoltarea psiho-afectivă; găsirea unor soluții comune în planificarea activităților instructiv-educative de educație formală, nonformală, informală; studierea unor cărți, documentare, reviste de specialitate în vederea realizării unor dezbateri pe teme concrete; valorificarea experiențelor personale, profesionale; schimb de experiență; exprimarea opiniei participanților cu privire la acțiunile întreprinse în cadrul acestui program.

Programul formativ pentru preșcolari „Copilărie, prietenie, empatie”, s-a axat pe optimizarea educației psiho-sociale în rândul preșcolarilor; formarea orientărilor și comportamentelor sociale ale copilului: complianța la reguli, relaționare socială, comportament prosocial; formarea și modelarea capacități de aplicare în practică a cunoștințelor teoretice sociale însușite de copii; asimilarea sistematică a noilor cunoștințe sociale; formarea și consolidarea sentimentelor, atitudinilor, convingerilor.

Prin urmare, preșcolarii și-au însușit cunoștințele despre reguli, relații și comportament; și-au dezvoltat capacități de a stabili interacțiuni cu alți copii și cu adulți; și-au format deprinderi de

a cunoaște și a respecta norme de comportare în societate; și-au educat trăsăturile pozitive de voință și caracter, atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți; și-au dezvoltat abilitățile de a intra în relație cu cei din jur; și-au cizelat comportamentele necesare în grădiniță și în afara ei; au conștientizat importanța autocunoașterii în adoptarea unui stil de viață responsabil; și-au dezvoltat abilitățile necesare lucrului în echipă.

Comparând rezultatele obținute în cadrul experimentului constatativ și rezultatele finale ale subiecților din grupa experimentală, remarcăm o creștere progresivă a eficientizării socializării preșcolarilor și a nivelului parteneriatului educațional grădiniță-familie.

Datele obținute permit să afirmăm: eficientizarea socializării preșcolarilor, din grupa experimentală, prin *Proiectului strategic de valorificarea parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* reprezintă rezultatul intervențiilor pedagogice realizate în cadrul experimentului formativ.

Rezultatele comparative privind nivelul inițial și final al socializării preșcolarilor din ambele grupuri experimentale (grupa experimentală și cea de control), au demonstrat eficacitatea și funcționalitatea *Modelului pedagogic SPPE*.

Identificarea eficacității *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* s-a realizat prin compararea rezultatelor preșcolarilor pe dimensiunile afectiv-volitivă, cognitiv-comportamentală, comunicativ-socială în grupurile experimentală și control, la etapa de constatare și de control.

Rezultatele prezentei cercetări ne determină să le integrăm cu finalitățile altor investigații, axate pe socializarea preșcolarilor. Astfel, cercetătoarea N. Khojanazarova [185], în studiul *The essence of socialization of preschool educational institutions on the basis of a systematic approach* (2022), evidențiază importanța colaborării și implicării familiei în activitățile grădiniței pentru eficientizarea socializării. Autoarea remarcă faptul că vârsta preșcolară este caracterizată prin curiozitate crescută. Copilul este tentat să adreseze foarte multe întrebări adulților, iar când aceștia evită să le dea răspunsuri, uită, de fapt, că dezvoltă copiiiilor timiditate, frică și anxietate. În acest fel, copiii se vor complexa în a-și exprima liber părerile și nu vor fi capabili să-și exprime opiniile în public, ceea ce va duce la o relaționare socială scăzută. Totodată, autoarea susține că o modalitate eficientă pentru a preveni asemenea emoții și atitudini negative este de a dezvolta abilitățile de comunicare a preșcolarilor, de a-i învăța să se exprime liber prin activitățile specifice din grădiniță și să se asigure cooperarea cu familia și comunitatea [185, p. 6-7].

De asemenea, relevantă pentru coroborarea rezultatelor cercetării noastre este studiul cercetătorilor Z. S. Varfolomeeva și I. A. Surinov – *Olympic Education as a Factor of Socialization of Preschoolers*, (2016) [189, pp. 9-10], care s-au preocupat de nivelul de „educație olimpică” și

socializarea personalității copiilor de 6-7 ani. În studiu se evidențiază importanța „educației olimpice” ca factor de socializare a preșcolarilor. „Educația olimpică”, conform cercetătorilor (Z. S. Varfolomeeva și I. A. Surinov, 2012), reprezintă, în general, un amestec de cunoștințe (înțelegere) a sportului, adică comportamente corespunzătoare legate de respectarea regulilor de „fair play” (componentă practică și comportamentală), valori ale culturii olimpice (componenta cognitivă sau informațională) și interese, nevoi, orientări valorice, care definesc modelele „olimpice”. Cercetătorii menționează că eficiența „educației olimpice”, ca mijloc de atingere a unui nivel înalt de socializare a preșcolarilor, va crește dacă sunt îndeplinite valorile morale și etnice ale „educației olimpice”; dacă preșcolarii vor fi implicați în competiție nu doar cantitativ, ci și calitativ și dacă vor fi implicați în situații care necesită evaluarea acțiunilor și comportamentul valorilor adulților. Autorii susțin că rezultatele obținute în cadrul studiului cu referire la evaluarea „educației olimpice” și socializării olimpice a copiilor de 6-7 ani au o legătură pozitivă fiabilă.

Totodată, studiul cercetătorilor O. Benga, G. Susa-Erdogan, W. Friedlmeier, F. Corapci, M. Romonti [179] ne determină să evidențiem importanța emoțiilor în eficientizarea socializării copiilor, dar și direcții de îmbunătățire a abilităților parentale prin programe de parenting. Studiul cercetătorilor din 2018 [179, p. 8-9] circumscrie socializarea emoției în copilărie, explorând încercările de reglementare maternă asupra expresiilor emoționale ale copiilor, afișate într-o întârziere a sarcinii de satisfacție. Autorii susțin că reglarea emoțională nu este doar încorporată din punct de vedere social, ci și cultural. Ei analizează comportamentele de reglementare maternă în raport cu modelele culturale materne de sine și relaționare. Studiul e realizat pe baza populației din România, vizează un context cultural specific, situat în afara dihotomiei standard individualism *versus* colectivism, unde individualismul-colectivismul ambivalent la nivel societal, exprimat într-o scădere a valorilor socializării colectiviste și o creștere corespunzătoare a celor individualiste, se reflectă în interpretarea individuală interdependentă emoțional (combinată independent-interdependent). Astfel, cercetarea prezintă câteva perspective semnificative cu privire la impactul autointerpretării materne asupra reglementării sociale a emoțiilor, prin intermediul comportamentelor materne în copilărie – o vârstă critică pentru dezvoltarea autoreglementării.

De asemenea, studiul explorează anatomia comportamentelor de reglementare maternă și asocierea acestora cu strategiile emergente de reglementare a copilului, implicațiile unei astfel de explorări extinzându-se dincolo de contextul cultural particular. Această analiză cu granulație fină îmbunătățește înțelegerea mecanismelor implicate în dezvoltarea autoreglării copilului, în legătură cu reglarea socială (de la adult la copil) a emoțiilor. Nu în ultimul rând, informează despre dinamica acestor variabile într-un context cultural mai puțin studiat, cel românesc, oferind un

exemplu interesant de predispoziție la independență, într-un model interdependent emoțional al sinelui.

Ca *direcții viitoare* de studiu, lucrarea s-ar putea extinde și în zona învățământului primar, astfel încât să existe o continuitate cu privire la traseul preșcolarilor în calitate de școlari. Ne referim aici la explorarea evoluției socializării acestora după finalizarea grădiniței pentru constatarea îmbunătățirii sau a abaterii de la nivelul socializării obținut la final de grupă mare. Ar fi interesant de făcut acest studiu imediat după intrarea în ciclul primar, astfel încât cercetarea să nu fie doar una exploratorie, ci să capete accente ameliorative, să conducă la intervenții de suport și consiliere. Școlarii au adesea nevoie de sprijin, îndrumare pentru acțiunile pe care le fac, iar dacă acesta este oferit de persoane specializate și bine intenționate, s-ar putea evita la timp comportamentele negative, nefavorabile și nepotrivite.

3.5. Concluzii la capitolul 3

Experimentul pedagogic și rezultatele experimentale obținute în urma cercetării ne-au permis să concluzionăm:

1. Grădinița este mediul în care familia și cadrul didactic pot coopera eficient pentru dezvoltarea copilului. Prin parteneriatul educațional se poate răspunde la multe întrebări, se pot soluționa neclarități care există în rândul părților-partenere. Modificările observate de părinți, cu excepția celor absolut pozitive, devin motive de îngrijorare și ridică semne de întrebare referitoare la influențele din grădiniță. Cadrele didactice au nevoie de sprijinul familiei copiilor, pentru a dezvolta direcții de organizare și desfășurare a activităților formativ-educative pe care le antrenează instituțional, dar și pentru a găsi rezolvări concrete la necesitatea diverselor categorii: financiare, practic-aplicative, organizaționale sau logistice [9, pp.143-150].
2. Datele obținute în etapa de constatare în prezenta cercetare, ne permit să evidențiem corelația dintre parteneriatul educațional și socializare a preșcolarului prin prisma celor trei dimensiuni ale socializării: cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă, comunicativ-socială și a celor șase componente structurale: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență a parteneriatului educațional prin manifestările cognitive, emoționale și comportamentale [176, p. 18].
3. Particularitățile parteneriatului cercetat, prin componentele specificate confirmă faptul că implicarea familiei în educarea preșcolarilor este esențială, iar prezența părinților în activitățile formale, informale, nonformale planificate în cadrul acestuia, sunt benefice atât pentru IET cât și pentru familia preșcolarului. Putem afirma că implicarea familiei este

foarte importantă în procesul de dezvoltare a socializării preșcolarilor, și nu numai. Familia exercită o influență hotărâtoare în constituirea personalității copilului, contactul permanent cu părinții în calitate de adulți de referință contribuind la dezvoltarea armonioasă, la edificarea curajului social și optimismului [176, p. 21].

4. Prin activitățile educaționale pe care le planifică formal, nonformal și informal, cadrele didactice dezvoltă în rândul preșcolarilor, capacități și atitudini benefice pentru o adaptare firească în societatea de azi; iar colaborarea cu părinții printr-un parteneriat educațional, sporește și întregeste relația familie-grădiniță. Structura activităților educaționale în cadrul proiectului de parteneriat educațional grădiniță-familie din instituțiile de învățământ se poate caracteriza prin flexibilitate și deschideri speciale spre creativitate și inovație. Iar, proiectarea activităților din cadrul parteneriatului respectând nevoile de dezvoltare a preșcolarului, ar permite cadrului didactic să selecteze cea variabilă, care va asigura și realiza reușita dezvoltării sociale a preșcolarilor. Analiza teoretică a fenomenelor specifice activităților din cadrul parteneriatului educațional grădiniță-familie și raportarea acestora la situația reală din învățământ la nivel de politică și practică educațională a permis implementarea *Programului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* [177, p. 133].
5. Rezultatele cercetării obținute în cadrul experimentului pedagogic realizat în trei etape au confirmat eficiența *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* elaborat în baza *Modelului pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie*. Diferențe semnificative au fost stabilite la toate componentele Screeningului competențelor sociale: (compliance la reguli, relaționare socială și comportament prosocial). Creștere pozitivă semnificativă se constată la toate elementele constitutive ale *Fișei de observare a socializării preșcolarilor* (compliance la reguli, emoții, comunicare, relaționare socială, cunoștințe, comportament prosocial). *Proiectul strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* conceput cu programele formative pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar, cât și pentru părinți și preșcolari, a inclus activitățile comune, orientate spre fortificarea cooperării partenerilor educaționali în vederea optimizării socializării preșcolarilor și a contribuit la eficientizarea socializării preșcolarilor [178, p. 61].

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea realizată pune în valoare un șir de aspecte ale eficientizării socializării la copiii de vârstă preșcolară, corelată cu antrenarea în acest proces a familiei/ părinților, prin dezvoltarea parteneriatului educațional familie-grădiniță.

S-a propus o nouă definiție pentru conceptul de parteneriat educațional prin prisma socializării care constă în implicarea celor șase componente esențiale și anume: comunicarea, conformitatea, creativitatea, coerența, coeziunea și eficiența manifestate prin cogniții, emoții, comportament precum și pentru conceptul de socializare care constă în dezvoltarea compliancei la reguli, relaționare socială și comportament prosocial prin activitățile formale, informale, nonformale. Au fost identificate elemente ale optimizării socializării preșcolarilor în context educațional din cadrul IET.

S-a evidențiat corelația dintre parteneriatul educațional și socializarea preșcolarilor prin prisma celor trei componente ale socializării: cognitiv-comportamentală, afectiv-volitivă, comunicativ-socială și a celor șase componente structurale ale parteneriatului educațional: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență prin manifestările cognitive, emoționale și comportamentale.

În cercetarea noastră, s-au folosit conceptele de eficientizare, stimulare, optimizare ca fiind cele care aduc schimbări progresive în socializare. Componentele din socializare (compliancea la reguli, relaționarea socială, comportamentul prosocial) reprezintă premisele, prerechizitele competenței sociale.

De asemenea, în teza noastră, am utilizat noțiuni de educator/educatoare pentru a prezenta cadrul didactic din IET iar pentru copiii de vârstă preșcolară vom face referire la copiii de vârstă timpurie.

Rezultatele cercetării obținute clarifică și concretizează unele date științifice existente, concepte teoretice și practice referitoare la ET și anume a faptului că optimizarea socializării preșcolarilor se poate realiza prin intermediul parteneriatului educațional grădiniță-familie dacă se ține cont de componentele esențiale ale parteneriatului educațional și anume comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune și eficiență.

Rezultatele cercetării extind sugestiile/ideile teoretice și practice în domeniul științelor educației în ceea ce privește conținutul manifesărilor cognitive, emoționale și comportamentale ale parteneriatului educațional.

Limitele aplicative a produselor cercetării constituie restricția teritorială (Republica Moldova și România) în aplicabilitatea Chestionarului 5CE (pentru alte țări necesită o altă validare).

Rezultatele obținute în cadrul cercetării experimentale au scos în evidență aspecte valorice și ne-au condus la formularea următoarelor **concluzii generale**:

1. Analiza opiniilor științifice cu referire la socializare și parteneriat educațional, realizate în cadrul IET, cu implicarea familiei, au permis evaluarea din perspectiva paradigmelor cognitivă, umanistă, psihanalitică, structuralistă a conceptelor de socializare și parteneriat, cu proiecție spre actualizare. Caracteristicile examinate reflectă, în plan general, conținuturile acestor concepte și, totodată, explică, din perspectiva științifică, ansamblul conținuturilor structurale ale socializării și parteneriatului educațional. Aceasta constituie una din prioritățile politicilor învățământului general, reflectată în documentele de stat atât pe plan național, cât și internațional (Cap. 1, subcapitolul 1.1; 1.2; 1.3, Cap. 2, subcapitolul 2.1) [8; 9; 10; 11; 177].
2. Contradicțiile și divergențele constatate ne-au determinat să conceptualizăm *socializarea și parteneriatul educațional* și să stabilim conținuturile structurale ale acestora, fapt care asigură progresul socializării și oferă oportunitatea stabilirii metodologiei de evaluare a socializării și a parteneriatului educațional grădiniță-familie, realizat în cadrul IET. Prin urmare, considerăm că **socializarea reprezintă un proces dinamic, integru, orientat spre adaptarea subiectului la schimbările și solicitările societății contemporane prin cooperarea actanților educaționali axată pe dezvoltarea afectivității, cunoștințelor, compliancei la reguli, comunicării, relaționării sociale, comportamentului prosocial** (Cap. 1. subcapitolul 1.4.). **Parteneriatul educațional constituie un demers educațional care prin comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență și eficiență, asigură socializarea și cooperarea partenerilor în soluționarea unei probleme de interes comun și creează o stare de siguranță și confort** (Cap. 2. Subcapitolul 2.4.) [178; 21].
3. Cercetarea generată de criza globală a educației, pe de o parte, și estimarea situației curente, fundamentelor teoretico-științifice existente, pe de altă parte, au condus la: necesitatea identificării conținuturilor structurale ale socializării (*emoții, cunoștințe, compliancea la reguli, comunicare, relaționarea socială, comportament prosocial*) și ale parteneriatului educațional (*comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență, eficiență*); argumentarea importanței identificării metodologiei de evaluare a socializării preșcolarilor și a parteneriatului educațional grădiniță-familie; constatarea deficitului metodologic de modele pedagogice în vederea socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie axat pe socializarea preșcolarilor (Cap. 2, subcapitolul 2.2., 2.3) [10; 11; 12].
4. În contextul realizării cercetării experimentale au fost elaborate și validate instrumentele de evaluare a socializării – *Fișa de observare a socializării preșcolarilor*; și a parteneriatului educațional – *Chestionarul de evaluare a parteneriatului educațional (5CE)*. Instrumentul

diagnostic elaborat este unul general care poate fi util pentru specialiștii din domeniul științelor educației, psihologiei, inclusiv pentru cadrele didactice din instituțiile de învățământ general și studenți (Cap. 2 subcapitolul 2.2) [177]. Studiul experimental realizat a contribuit la validarea experimentală a conținuturilor structurale ale socializării (*emoții, cunoștințe, complianța la reguli, comunicare, relaționarea socială, comportament prosocial*) și ale parteneriatului educațional (*comunicare, conformitate, creativitate, coeziune, coerență, eficiență*) și a scos în evidență particularitățile socializării preșcolarilor și a realizării parteneriatului educațional grădiniță-familie în IET (Cap. 3. subcapitolele 3.2; 3.4.) [178; 21].

5. În baza abordărilor teoretice și sintezei rezultatelor cercetării experimentale realizate, au fost conceptualizate *Modelul teoretic al socializării* și *Modelul structural al parteneriatului educațional*. Realizarea în complexitate a studiului experimental și analiza datelor statistice a confirmat existența corelației dintre componentele structurale ale parteneriatului educațional și elementele socializării și a evidențiat specificul legăturilor existente și a permis stabilirea *legității de asigurare a eficienței socializării preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional* (Cap. 2 subcapitolul 2.3., Cap. 3 subcapitolul 3.2.) [6; 7; 21].
6. În urma realizării studiului experimental *Modelul pedagogic de socializare a preșcolarilor prin valorificarea parteneriatului educațional grădiniță-familie* a permis stabilirea interconexiunilor dintre principiile de dezvoltare a socializării preșcolarilor, mediul educațional instituțional și activitățile de educație formală, nonformală, informală realizate în cadrul parteneriatului educațional grădiniță-familie, care asigură progresul socializării preșcolarilor prin sfera afectivă, cunoștințe, complianța la reguli, comunicare, relaționare socială, comportament prosocial. Validarea Modelului pedagogic SPPE a fost realizată în baza implementării *Proiectului strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”* constituit din Programele formative pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar, pentru părinți și pentru preșcolari și activitățile comune dintre partenerii educaționali, orientate spre fortificarea cooperării partenerilor educaționali în vederea optimizării socializării preșcolarilor și a contribuit la eficientizarea socializării preșcolarilor (Cap. 2 subcapitolul 2.3.; Cap. 3 subcapitolele 3.3., 3.4.) [21].

Studiul realizat în prezenta lucrare deschide **noi perspective** pentru investigațiile practice ulterioare cu privire la identificarea noilor conținuturi structurale ale socializării, elaborarea instrumentelor pentru evaluarea socializării realizate prin intermediul parteneriatului educațional, impactul socializării eficiente la preșcolaritate asupra motivației și orientării de perspectivă a subiecților de vârstă școlară etc.

Este demonstrată valoarea pedagogică a cercetării, a cărei **problemă științifică importantă soluționată** constă în determinarea fundamentelor teoretice și metodologice ale dezvoltării socializării preșcolariilor prin parteneriatul educațional grădiniță-familie, prin integrarea teoriilor pedagogice și psihologice; în elaborarea și implementarea în practică a *Modelului pedagogic SPPE*, fapt ce a contribuit la eficientizarea pregătirii profesionale a pedagogilor.

În baza concluziilor și rezultatelor cercetării, am formulat următoarele **recomandări**:

1. Valorificarea metodologiei de dezvoltare a socializării preșcolariilor prin parteneriatul educațional grădiniță-familie în activitatea profesională, în elaborarea lucrărilor metodice, ghiduri metodologice cu implementarea în cadrul IET.
2. Aplicarea conținuturilor Programului formativ în IET pentru dezvoltarea parteneriatului educațional cu familia, cu precădere în educația formală, nonformală, informală.
3. Valorizarea Modelului pedagogic SPPE în activitatea specialiștilor din domeniu, fapt care ar conduce la eficientizarea socializării copiilor din perspectiva unui parteneriat rezonabil în aria abordărilor actuale.
4. Aplicarea Chestionarului 5CE pentru monitorizarea progresului socializării și a parteneriatului educațional în instituțiile de învățământ general.
5. Formarea cadrelor didactice pentru dezvoltarea parteneriatului educațional în vederea eficientizării socializării copiilor din instituțiile de învățământ general.

BIBLIOGRAFIE

În limba română:

1. ACHIM, M. *Sociologie*. Cluj-Napoca: EIKON, 2008. 416 p. ISBN 978-973-757-101-4.
2. AFANAS, A. Teorii și modele pedagogice de formare profesională continuă a cadrelor didactice. În *Conferința Științifică Internațională Educația: factor primordial în dezvoltarea societății. 9 octombrie 2020*. Chișinău: Moldova, 2020, pp. 409-416.
3. ALBULESCU, I. *Doctrine pedagogice*. București: EDP, 2007. 400 p. ISBN 978-973-30-1958-9.
4. ALBULESCU, I. *Educație și mass-media*. Cluj-Napoca: Dacia; 2003. 184 p. ISBN 973-35-1662-7
5. ALIXI, C., FROSSARD, C., (traducere COMAN, E. A.). *Emoțiile Sarei furia și liniștea*, București: Bookzone, 2020. 32 p. ISBN 978-606-9700-1.
6. ANDRASCIUC, V. Colaborarea părinte - copil în dezvoltarea socializării la preșcolari. În *materialele Conferinței Orientări creative în învățământul și cercetarea românească la 30 de ani de la Revoluție O privire intra-pluri și transdisciplinară, decembrie 2019*. Bacău, România. 240-242 pp. ISBN 978-973-0-30978-2/9.
7. ANDRASCIUC, V. Calitățile educatoarei în stabilirea unei relații eficiente dintre ea, copil și părinte în actul de socializare a preșcolarilor. *Materialele Conferinței republicane a cadrelor didactice, vol. IV, 28-29 februarie 2020*. Chișinău: UST., 2020. pp 6-11. ISBN 978-9975-76-300-4.
8. ANDRASCIUC, V. Eficientizarea colaborării dintre grădiniță și familie prin parteneriatul educational. *Materialele Conferinței Învățământ superior: tradiții, valori, perspective Științe Socio-umanistice și Didactica Științelor Socio-umanistice, vol. 3. 2020*. Chișinău: UST., 2020. pp. 93-96. ISBN 978-9975-76-311-0, 978-9975-76-314-1.
9. ANDRASCIUC, V. Importanța parteneriatului grădiniță-familie în eficientizarea socializării la preșcolari. *Materialele Conferinței republicană a cadrelor didactice, vol. V, 1-2 martie 2019*. Chișinău: UST., 2019. pp.143-150. ISBN 978-9975-76-266-3.
10. ANDRASCIUC BIRTOK, V., CHIRICĂ, G. Socializarea la vârsta preșcolară și rolul parteneriatului grădiniță-familie în acest proces. *Materialele Conferinței Orientări actuale în cercetarea doctorală*, Ed. 8, 15 septembrie 2018, Bălți: Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, pp. 114-119. ISBN 978-9975-50-236-8.
11. ANDRASCIUC, V. Modalități de dezvoltare a socializării copilului preșcolar. *Materialele Conferinței Învățământ superior: tradiții, valori, perspective Pedagogia Școlii Superioare și*

- Psihopedagogie Și Pedagogie în Învățământul Preșcolar și Primar, vol. 2, 2020. Chișinău: UST.,2020. pp.122-126. ISBN 978-9975-76-311-0, 978-9975- 76-313-4.*
12. **ANDRASCIUC, V.** Jocul – forma esențială de activitate în grădiniță pentru dezvoltarea socială a preșcolarului modern. În *Didactica Pro...revistă de teorie și practică educațională*. Nr. 4-5(128-129). 2021. pp 57-59. ISSN 1810-6455.
 13. **ANDRASCIUC, V.** Studiu privind colaborarea cu părinții în activitățile instructiv-educative on-line a preșcolarilor în vreme de pandemie. *Materialele Conferinței Educația în fața noilor provocări, vol.2. 2021. Chișinău. 2021. pp 7-11. ISBN 978-9975-76-371-4.*
 14. **ANDRASCIUC, V.** Abordări ale rușinii ca factor perturbator în socializarea preșcolarilor. În *Revista Univers Pedagogic* Nr. 3(71) / 2021, pp. 102-104. ISSN 1811-5470.
 15. **ANDRASCIUC, V.** Dezvoltarea abilităților sociale de viață la preșcolari prin activități instructiv educative la grădiniță. În: *Actual priorities of modern science, education and practice Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference, March 29-April 01, 2022, Paris: Franța, pp.523-525. ISBN - 979-8-88526-748-9 DOI - 10.46299/ISG.2022.1.12.* Disponibil: <https://isg-konf.com/actual-priorities-of-modern-science-education-and-practice/>
 16. **ANDRASCIUC, V.** Grădinița, familia, lectura și dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarului. În: *Simpozionul internațional Cartea, condiție a demersului educațional de calitate. 2020, Buzău, România. ISSN 2286-007X.*
 17. **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** Studiu privind eficiența implicării familiei în dezvoltarea socio-emoțională a copilului în vreme de pandemie. În: *Revista electronică de educație Academia ABC. Educație și orizonturi, martie 2021, nr.5, pp. 252-255. ISSN 2734 5491 ISSN-L 2734–5491.* Disponibil: <https://academiaabc.ro/wp-content/uploads/2021/03/Importanta-implicarii-familiei-in-viata-scolarului.pdf>
 18. **ANDRIEȘ, V., CARA, A., GLOBU, N. ș.a.** Promovarea parteneriatelor școală–familie–comunitate în procesul educațional: Ghid metodologic. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2019. 86 p. ISBN 978-9975-48-154-0. Disponibil: http://ise.upsc.md/uploads/files/1577092120_promovarea_parteneriatelor_scoala-familie-comunitate_in_procesul_educational.pdf
 19. **ANDRIEȘ, V., CARA, A., GRIGOR, I., GLOBU, G.** *Modele și proiecte pedagogice privind dezvoltarea parteneriatului școală–familie–comunitate. Ghid metodologic.* Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2019. 100 p. ISBN 978-9975-48-164-9. Disponibil: http://ise.upsc.md/uploads/files/1580198415_modele_si_proiecte_pedagogice_privind_dezvoltarea_parteneriatului_scoalafamiliecomunitate.pdf

20. ANTOCI, D. *Educația prin valori și pentru valori: suport de curs*. Chișinău: S.n. Tipogr. "Pulsul Pieței", 2018. 260p. ISBN 978-9975-3223-3-1.
21. ANTOCI, D, **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** Modelul funcțional al parteneriatului educațional contemporan. În *Acta et commentationes. Sciences of Education Scientific journal*. "Ion Creangă" State Pedagogical University of Chișinău. Nr. 4(30). 2022. pp. 78-88. ISSN 1857-0623 E-ISSN 2587-3636.
22. BACIU, S. Modalități de elaborare a finalităților/competențelor de formare profesională. În: *Univers Pedagogic*. nr.2. 2011. pp. 61-66.
23. BARBU, H., POPESCU, E., ȘERBAN, F. *Activități de joc recreativ și recreativ-distractive*. București: EDP, 1993. 102 p. ISBN 973-30-3927-6
24. BĂRAN-PESCARU, A. *Parteneriat în Educație*. București: Aramis, 2004. 80 p. ISBN 973-679-096-7.
25. BĂRAN-PESCARU, A. *Familia azi. O perspectiva sociopedagogică*. Cluj Napoca: Aramis, 2004. 176 p. ISBN: 973-679-042-8.
26. BĂTRÎNU, E. *Educația în familie*. București: Politica, 1980. 215 p.
27. BEARD, A. *Născuți pentru a învăța*. București: Publica, 2019. 465p. ISBN 978-606-722-340-8.
28. BENGA, O., BĂBAN, A., OPREA, A. *Strategii de prevenție a problemelor de comportament*. Cluj-Napoca: ASCR, 2015. 200 p. ISBN 978-606-8244-91-4.
29. BETSY de THIERRY. *Rușinea la copii. De unde le vine rușinea și cum îi putem ajuta să țină capul sus*. București: Trei, 2020. 176 p. ISBN 978-606-400-724-7.
30. **BIRTOK, V.** Creativitatea pedagogică în sistemul educațional contemporan din grădiniță, în parteneriat cu familia preșcolarului. *Revista educativă Napocensis*, mai 2022, nr.2, pp. 84-87. ISSN 2821-5435, ISSN_L 2821-5435. Disponibil: [https://storage.googleapis.com/production-bluehost-v1-0-0/120/1192120/c9BLH2Ji/b865e2f4f29f4565a95009a9f4e0f55a?fileName=Revista%20mai%202022%20\(editia%20II\).pdf](https://storage.googleapis.com/production-bluehost-v1-0-0/120/1192120/c9BLH2Ji/b865e2f4f29f4565a95009a9f4e0f55a?fileName=Revista%20mai%202022%20(editia%20II).pdf).
31. **BIRTOK, V.** Colaborarea educatoarei cu familia preșcolarilor în vreme de pandemie. În: *Lucrările conferinței internaționale: Interferențe de succes pentru reconectare*. Conferința internațională Interferențe de succes pentru reconectare. 28 aprilie 2021, Galați, România, pp. 698-700. ISBN 978-606-8969-97-8. Disponibil: <https://cyberbullying.scoala28gl.ro/wpcontent/uploads/2021/05/Brosura-conferinta-V3-FINAL.pdf>

32. BOCA, C., (coord.), BUCINSCHI, M., DULMAN, A. *Educația timpurie și specificul dezvoltării copilului: modul general pentru personalul grădiniței*. București: Educația 2000+, 2009. 83 p. ISBN 978-973-1715-12-4.
33. BOCOȘ, M. *Instruire interactivă. Repere pentru reflecție și acțiune*. ediția a II-a. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2002. 472 p. ISBN 978-973-46-3248-0.
34. BOCOȘ, M., TODEA, A., MARIN, C. D., PINTEA, M. S. *Parteneriatul educațional școală-familie*. Cluj Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2021. 400 p. ISBN 594-842-20-2185-0.
35. BOCOȘ, M. *Teoria și practica cercetării în pedagogie*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2003. 287 p. ISBN 973-686-483-9.
36. BOCOȘ, M. *Didactica disciplinelor pedagogice. Un cadru constructivist*. București: Paralela, 2017. 432 p. ISBN 978-973.47-2482-6.
37. BOGDAN, T., STĂNCULESCU, I. *Psihologia copilului și psihologia pedagogică*. București: EDP, 1971.
38. BOROZAN-COJOCARU, M. Dezvoltarea curriculei pedagogice - investiție în culturalizarea vieții școlare și sociale. În: *Revistă de științe socioumane*, 2009, nr. 2(12), pp. 65-69. ISSN 1857-0119.
39. BOROZAN-COJOCARU, M., OHRIMENCO (BOȚAN), A. Psihologia comunicării. Suport de curs. UPS „Ion Creangă”, Facultatea Științe ale Educației și Informatică, Catedra Pedagogie preșcolară, educație fizică și dans. Chișinău, 2019. 178 p. Disponibil: http://dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2070/PsihologiaComunicarii_SuportCurs.pdf?sequence=1&isAllowed=y
40. BOUDON, R., BESNARD, P., CHERKAOUI, M., LECUYER, B.P. *Dicționar de sociologie*. Larousse: Univers Enciclopedic, 1996. 360 p. ISBN 973-9243-22-3.
41. BOZA, M. *Atitudinile sociale și schimbarea lor*. Iași: Polirom, 2010. 216 p. ISBN 978-973-46-1014-3.
42. BRAGHIȘ, M. *Parteneriatul școală-familie-comunitate în treapta învățământului primar. Ghid metodologic*. Chișinău, 2013. 199 p. ISBN 978-606-28-0141-0.
43. BRAGHIȘ, M. Familia în calitate de partener educațional - factor al inovării educației. În: *Pledoarie pentru educație – cheia creativității și inovării*. Materialele Conferinței Științifice Internaționale. Chișinău: IȘE, 2011. p. 62-65.
44. CARA, A., BULAT, G., GLOBU, N. ș.a. Parteneriatul școală-familie-comunitate în asigurarea coeziunii sociale și calității în educație: Studiu. Chișinău: IȘE, 2018. 148 p. ISBN 978-9975-48- 151-9. Disponibil: http://ise.upsc.md/uploads/files/1553681678_mono_pe.pdf

45. CATALANO, H. *Educația școlară și parteneriatele școală-familie-comunitate, în Sinteze de pedagogia învățământului primar. Ghid pentru pregătirea examenelor de titularizare, definitivat și gradul didactic II*, București: Didactica Publishing House, 2019. 480 p. ISBN 978-606-683-952-5.
46. CEMORTAN, S. *Dimensiuni psihopedagogice ale socializării copiilor de vârstă timpurie. Monografie*. Chișinău: IȘE, 2015. 112 p. ISBN 978-9975-48-073-4.
47. CEMORTAN, S. Modelul psihopedagogic e socializare a copilor de vârstă timpurie. În *Univers Pedagogic*. 2013, nr 1(37), pp. 3-6. ISSN 1811-5470.
48. CEMORTAN, S. Obiectivele majore ale procesului de socializare a copiilor în preșcolaritate. În *Pledoarie pentru educație-cheia creativității și inovării*: Chișinău, 1-2 noiembrie 2011. pp.6-8.
49. CHIRICĂ, G., ANDRASCIUC, V. Socializarea la vârsta preșcolară și valențele familiei în acest proces. *Materialele Simpozionului științific internațional, 18-19 octombrie 2019*. Chișinău: UST., vol.I. 2019. pp.14-20. ISBN 978-9975-76-289-2.
50. CHIRICĂ, G., ANDRASCIUC, V. Grădinița-mediul educațional favorabil socializării copilului preșcolar. *Materialele Conferinței științifico-practice naționale cu participare internațională, ediția a III-a, 31 ianuarie-1 februarie 2020*. Chișinău: UST.; 2020. pp 23-27. ISBN 978-9975-76-299-1.
51. CIOFU, C. *Interacțiunea părinți-copii*. București: EȘE. 1989. 58-64 p. ISBN 973- 29-0130-6.
52. CLAIRE, A.B., FREELAND, J., TONER, B. *Ce să faci...când ești foarte timid. Ghid pentru copiii care vor să scape de anxietate socială*. București: Trei, 2017. 80 p. ISBN 978-606-40-0092-7.
53. COJOCARU, V. Activitatea de inovare în învățământ. În *Învățământ superior: tradiții, valori, perspective: Pedagogia Școlii Superioare și Psihopedagogie și Pedagogie în Învățământul Preșcolar și Primar, 29-30 septembrie 2020*. Chișinău: UST., 2020, Vol. 2, pp. 157-161. ISBN 978-9975-76-311-0, 978-9975- 76-313-4.
54. COJOCARU, V. Societatea cunoașterii și implicațiile ei educaționale, În *Prerogativele învățământului preuniversitar și universitar în contextul societății bazate pe cunoaștere, 7-8 noiembrie 2014*. Chișinău: UST., 2014, Vol. I, pp. 163-169. ISBN 978-9975-76-133-8.
55. COJOCARU, V. CHIRICĂ, G. Rolul educației în societatea cunoașterii. În: *Reconceptualizarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice din perspectiva interconexiunii învățământului modern general și universitar, 27-28 octombrie 2017*, Chișinău: UST., 2017, Vol. I, pp. 49-54. ISBN 978-9975-76-214-4.

56. COJOCARU, V. Gh., COJOCARU, V., POSTICA, A. *Dezvoltarea competențelor didactice și manageriale prin e-learning în sistemul de formare continuă*. Chișinău, Î.S. F.E.-P. „Tipografia Centrală”. 2017.
57. COSMOVICI, A. *Psihologie generală*. Iași: Polirom, 1996. 256p. ISBN 979-973-9248-27-2.
58. CRISTEA, S. Parteneriatul în educație. În *Revista Didactica Pro...*, nr.3 (79). Chișinău. 2013. 54-56 pp.
59. CRISTEA, S. *Teorii ale învățării. Modele de instruire*. București: EDP, 2005. ISBN 973-30-1089-8.
60. CRISTEA, S. *Dicționar de pedagogie*. București: EDP, 1998. 398 p. ISBN 973-30-5130-6.
61. CUCOȘ, C. *Pedagogie*. ediția a II-a, revăzută și adăugită. Iași: Polirom, 2002. 464 p. ISBN 973-681-063-1.
62. CUCOȘ, C. (coord.) *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. Iași: Polirom, 2009. 768 p. ISBN 9789734614035.
63. CUZNEȚOV, L. *Parteneriatul și colaborarea școală –familie-comunitate. Educație de calitate a copiilor și părinților*. Chișinău, 2018. 186 p. ISBN 978-9975-110-93-8.
64. CUZNEȚOV, L. *Dimensiuni psihopedagogice și etice ale parteneriatului educațional: Ghid metodologic*. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2002. 108 p.
65. CUZNEȚOV, L. *Pedagogia și psihologia familiei*, suport de curs. UST., Chișinău, 2014.
66. CUZNEȚOV, L. *Familia ca Proiect Existențial. Management familial. Family as Existential Project. Family Management*. Chișinău: UPS „Ion Creangă”.Tipografia Primex-Com SRL, 2018. 329 p. ISBN 978-9975-3232-7-7.
67. CUZNEȚOV, L. *Tratat de educație pentru familie, Pedagogia familiei*. UPS „I. Creangă”. Chișinău, 2008 p. 628. ISBN 978-9975-70-717-6. Disponibil: http://dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/26/Tratat_Educatie_pentru_familie_2008.pdf?sequence=3&isAllowed=y
68. DAVID, C. *35 de idei inedite pentru proiecte tematice realizate cu preșcolarii. Lucrare elaborată în conformitate cu recomandările privind aplicarea Curriculumului pentru Educație Timpurie*. Deva, 2019. ISBN 978-973-0-30833-4.
69. DEFLEUR, M. *Teorii ale comunicării de masă*. București: Polirom, 1999. 330 p. ISBN 973-683-134-5.
70. DIMA, S. (coord.). *Copilăria-fundament al personalității*. București: Imprimeria Cores, 1997. ISBN 973-0-00470-6.

71. DUMITRANA, M. *Copilul, familia și grădinița*. București: Compania, 2000. 128 p. ISBN 973-811-909-9.
72. DUMITRANA, M. *Învățarea bazată pe cooperare*. București: V&I Integral, 2008. 136 p. ISBN 978-973-1883-03-8.
73. DUMITRIU, L. E. *De ce nu ascultă copiii. Consiliere pentru părinți și educatori*. București: Univers enciclopedic junior, 2015. 256 p. ISBN 978-606-704-076-0.
74. DURKEIM, E. *Regulile metodei sociologice*. București: Științifică, 1976. 147 p.
75. DUSHKINA, M. *Psihologia influenței*. București: EuroPress, 2004. 270 p. ISBN 978-973-1727-44-8.
76. ENACHE, R. Parteneriatul educational, management educațional. Suport de curs. Disponibil: <https://www.scribd.com/doc/51124773/CURS-parteneriatul-educational>
77. ERIKSON, E. *Copilărie și societate*. București: Trei, 2015. 536 p. ISBN 978-6060719-015-1.
78. FARCA, S.(coord.), ALECU, G., CUCIUREANU, M., ȘERBAN-ADRIAN, M. *Începem grădinița. Ghidul părinților și educatoarelor*. Iași: Pim, 2010. 80 p. ISBN 978-606-520-747-9.
79. FURTUNĂ, C. *Sociologie generală*. editia a III-a. București: Fundației România de mâine, 2007. 147 p. ISBN 978-973-725-802-1.
80. GHEORGHIU, L. G., DIACONOVICI, A. Tehnici proiective în abordarea preșcolarului și școlarului mic, aflat într-o situație abuzivă. În *Revista de Neurologie și Psihiatrie a Copilului și Adolescentului din România*. vol. 13 - nr. 4. 2010. [online citat 15.11.2021] Disponibil:<https://snpcar.ro/tehnici-proiective-in-abordarea-pre-scolarului-si-scolarului-mic-aflat-intr-o-situatie-abuziva/>
81. GIDDENS, A. *Sociologie*. București: All. ediția a V-a, 2010. 1040 p. ISBN 9789735717339.
82. GLAVA, A., GLAVA C., *Introducere în pedagogia preșcolară*. Cluj Napoca: Dacia Educațional 2002. 276 p. ISBN 973-35-1471-3.
83. GLAVA. A., TĂTARU, L., POCOL, M. *Educația timpurie – ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar*. București: Paralela 45, 2009. 182 p. ISBN 978-973-47-0685-3.
84. GOLEMAN, D. *Inteligența emoțională*. București: Curtea Veche Publishing, 2001. 536 p. ISBN 978-606-44-0072-7.
85. GOLUBIȚCHI, S. Evaluarea bazată pe competențe în învățământul general. În *Acta et commentationes*. Nr. 4(22). 2020. ISSN 1857-0623 /ISSNe 2587-3636.
86. GOLUBIȚCHI, S; DANU, E. Impactul educației permanente în dezvoltarea personalității. În: *Acta et commentationes (Științe ale Educației)*, 2012, nr. 1, pp. 17-23. ISSN 1857-0623.

87. GREENBERG, L. S., MALBERG, N. T., TOMPKINS, M. A. *Lucrând cu emoția în terapia psihodinamică, terapia cognitiv-comportamentală și terapia centrată pe emoții*. București: Trei, 2020. 312 p. ISBN 978-606-40-0743-8.
88. HARWOOD, R., MILLER, S., VASTA, R. *Psihologia copilului*. Iași: Polirom, 2010. 769 p. ISBN 978-973-46-1768-5.
89. IANCU, S. *De ce merg unii elevi "încrunțați" la școală? pentru părinți*. București: EDP, 1983. 112 p. ISBN 7261-58-1983.
90. ILIE, M. D. *Elemente de pedagogie generală, teoria curriculumului și teoria instruirii*. Timișoara: Mirton, 2005. 244 p. ISBN 973-661-593-6.
91. IONEL, M., BOTNARI, V. Parteneriatul educațional IET-familie axat pe eficientizarea comunicării părinți -copii. În *Conferința Științifică studențească cu participare internațională. Ediția LXXI*. Chișinău, 2022.
92. IONESCU, M. (coord.), ANGHELESCU, C., BOCA, C., HERSENI, I., POPESCU, C., STATIVA, E., ULRICH, C., NOVAK, C. *Reperle fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*. București: Vanemonde, 2010. 92 p. ISBN 978-973-1733-16-6.
93. JINGA, I. ISTRATE, E. *Manual de Pedagogie*. București: All. 2008. 567 p. ISBN 978-973-571-632-5.
94. JOIȚA, E. *Pedagogie: Educație și Curriculum*. Craiova: Universitaria, 2003. 308 p.
95. JOIȚA, E. (coord.) ILIE, V., MOGONEA, R., FRĂSINEANU, E., POPESCU, M., MOGONEA, F., ȘTEFAN, M., BUNĂIAȘU, C. *Profesorul și alternativa constructivistă a instruirii. Material-suport pedagogic pentru studenții-viitori profesori (II)*. 2007.
96. KONKOLY, M., *Deschide-ți inima și mintea. Povești terapeutice*. Oradea: Aquila Internațional, 79 p. ISBN 978-973-714-581-9.
97. LERNER, H. (trad. CHIRIȚĂ, D.I.). *Dansul fricii. Cum să învingi anxietatea, frica și rușinea, ca să ajungi la cea mai bună și mai curajoasă versiune a ta*. București: Pagina de psihologie, 2018. 288 p. ISBN 978-606-93990-7-1.
98. LINTON, R. *Fundamentul cultural al personalitatii*. București: Științifică, 1968 152 p.
99. LIVINGSTONE, T. *Copilul vremurilor noastre-Învățarea timpurie*. București: Didactica Publishing House, 2010. 220 p. ISBN 978-606-8027-16-6.
100. MANEA, D. A. *Psihopedagogia familiei – suport de curs*. Cluj Napoca: UBB.
101. MANEA, D. A. Interrelația profesor elev familie societate promovată prin parteneritul educațional. The Interrelation Teacher-Student-Family-Society Promoted through Educational

- Partnership În revista *Astra Salvensis*. III, 6, 132-136 p. 2019. [online, citat 23.12.2022]
Disponibil: <https://astrasalvensis.eu/?mdocs-file=908> · Fișier PDF
102. MĂȚĂ, L., BOGHIAN, I. Curricular innovations in the romanian training programmes for in service preprimary and primary school teachers. În *Jurnalul de Inovare în Psihologie, Educație și didactică*. Vol. 17, Nr. 1.2013. p. 21 – 32. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/290962876_CURRICULAR_INNOVATIONS_IN_THE_ROMANIAN_TRAINING_PROGRAMMES_FOR_IN-SERVICE_PRE-PRIMARY_AND_PRIMARY_SCHOOL_TEACHERS
103. MÎSLIȚCHI, V. *Parteneriatul educațional familie-grădiniță-școală*. Chișinău: Pulsul Pieței, 2015. p. 250. ISBN 978-9975-3040-7-8.
104. MÎSLIȚCHI, V., MASLACOVA, O. V. *Valorificarea parteneriatului grădiniță-familie în dezvoltarea atenției copiilor de vârstă preșcolară*. 2019. Disponibil: <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/4460/Conf-UST-27-28-09-2019-V2-p136-142.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
105. MICLEA, M. *Psihologie cognitivă*. Cluj Napoca: Polirom, 1999. 231 p. ISBN 9789736832482.
106. MICLEA, M., BĂLAJ, A., PORUMB, M., PORUMB, D., PORUMB, S. *Ped a: platformă de evaluare a dezvoltării 3-6/7 ani*. Cluj-Napoca: ASCR, 2010. 278 p. ISBN 978-973-7973-87-0.
107. MIH, V. *Psihologie educațională. Colecția educație*. Cluj Napoca: ASCR, 2018. 562 p. ISBN 9786069770290.
108. MIH, V. *Psihologie generală și psihologia personalității*. Suport de curs. UBB: Syllabus, 2008. p. 101. Disponibil: https://www.academia.edu/10730922/Universitatea_Babeș_Bolyai_PSIHOLOGIE_GENERALĂ_ȘI_PSIHOLOGIA_PERSONALITĂȚII_Syllabus_SEMESTRUL_I_Viorel_Mih
109. MIHĂILESCU, I. *Sociologie generală. Concepte fundamentale și studii de caz*. Iași: Polirom, 2003. 400 p. ISBN 973-681-471-1.
110. MIHĂILESCU, I. *Rolul familiei în dezvoltarea copilului*. București: Cartea Universitară, 2004. 130 p. ISBN 973-731-030-6.
111. MILCU, M. *Psihologia relațiilor interpersonale. Competiție și conflict*. Iași: Polirom, 2005. 232 p. 978-973-46-0947-5.
112. MINULESCU, M. *Relația psihologică cu copilul tău*. București: Psyche, 2006. 192 p. ISBN 973-87429-4-3.
113. MONTESSORI, M. *Descoperirera copilului*. București: EDP, 1977. 320 p.

114. MUNTEANU, A. *Psihologia copilului si a adolescentului*. Timisoara: Augusta, 2003. 289 p. ISBN 9739353215.
115. NEVEANU-POPESCU, P. ANDREESCU, F. BEJAT, M. *Studii psihopedagogice privind dezvoltarea copiilor între 3 și 7 ani*. București: EDP, 1970. 262 p.
116. NICU, A. PEDAGOGIE suport de curs [citat 12.10.2020]. Disponibil:[www.dppd.ulbsibiu.ro/ro/cadre didactice/adriana_nicu/cursuri/Pedagogie%202020_curs_2_Principiile%20didactice.pdf](http://www.dppd.ulbsibiu.ro/ro/cadre_didactice/adriana_nicu/cursuri/Pedagogie%202020_curs_2_Principiile%20didactice.pdf)
117. OPREA, L. C. *Pedagogie. Alternative metodologice interactive*. București: Universitatea din București, 2003. 358 p. ISBN 973-575-776-1.
118. OPRESCU, V. *Dimensiunea psihologică a pregătirii profesorului*. Craiova: Scrisul Românesc, 1983. 315 p.
119. PALADI, O. Abordări psihologice și pedagogice ale procesului de socializare. În *Revista Univers Pedagogic*. 2013.
120. PANAGHIU, A., FLOREA, A. Proiectul transnațional „Ursulețul de pluș” – model de parteneriat educațional. În: *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice: Pedagogie în învățământul preșcolar și primar, 27-28 februarie 2021*, Chișinău: UST., 2021, Vol. 4, pp. 319-324. ISBN 978-9975-76-321-9.
121. PANICO, V. Practica educațională – factor de realizare a investigațiilor pedagogice. În: *Acta et commentationes. Științe ale educației*. Chișinău, 2020, nr. 4 (22) Editura UST., p. 122-129. ISSN 1857-0623 E-ISSN2587-3636.
122. PANICO, V. *Teoria și metodologia cercetării*. Chișinău: UST., 2022, 127 p. ISBN 978-9975-76-379-0.
123. PANICO, V. Scopul și ipoteza cercetării în Științele Pedagogice. În *Conferința „Învățământ superior: tradiții, valori, perspective”. Vol.1. Moldova: Chișinău. 27-28 septembrie 2019*.
124. PANICO, V. Statutul epistemologic al pedagogiei. Educația – concept pedagogic fundamental. În: *Acta et commentationes. Științe ale educației*. Chișinău, 2019, nr.1(15), Editura UST., p.67-76. ISSN 1857-0623.
125. PANICO, V. Relațiile pedagogiei cu psihologia. În: *Tradiție și inovație în educație. Volumul I, Materialele Simpozionului International, 18-19 octombrie, 2019*. Chișinău: UST., 2019. p.125-134. ISBN 978-9975-76-289-2.
126. PAPUC, L., COJOCARU, M., SADOVEI, L., RURAC, A. *Teoria educației: suport de curs*. UPS „Ion Creangă”. Centrul de Resurse Curriculare pentru Învăț. Sup. 2006. p. 150. Disponibil <http://>

- dir.upsc.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/18/Papuc%2C%20Ludmila%20-%20Teoria%20educatiei.%20Suport%20de%20curs.pdf?sequence=1&isAllowed=y
127. PAROT, F., DORON, R., *Dicționar de psihologie*. București: Humanitas, 2006. 886 p. ISBN 973-50-1164-6.
 128. PAVLENKO, L. *Particularitățile psihologice de dezvoltare ale competenței sociale în ontogeneză*. Teză de doctor în psihologie Chișinău, 2015. 144p.
 129. PĂUN, E. *Sociopedagogie școlară*. București: EDP, 1982. 166 p.
 130. PĂUN, E., POTOLEA, D. *Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri aplicative*. Iași: Polirom, 2002. 248 p. ISBN 973-681-106-9.
 131. PETCU, V. Aspecte metodologice privind parteneriatul educațional în contextul educației actuale. În: *Buletinul științific al Universității de Stat "Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul, Seria "Științe Umanistice"*, 2021, nr. 2(14), pp. 119-124. ISSN 2345-1866.
 132. PIAJET, J. *Psihologia copilului*. Ediția Troiseiem. Presses Universitaires de France. 1968.
 133. PIERON, H. *Vocabularul psihologiei*. București: Univers enciclopedic, 2000. 460 p. ISBN 973-8240-00-2.
 134. PRICEPUTU, M. *Ghid de psihoterapie integrativă. Planuri de intervenție pentru tulburări legate de traumă și și alți agenți de stres*. București: IRPI, 2012. 154 p. ISBN 978-606-92425-68.
 135. PREDĂ, V. *Grădinița altfel*. București: V & I INTEGRAL, 2003.
 136. PREDĂ, V., PLETEA, M., GRAMA, F. *450 de jocuri educaționale*. București: DPH, 2011. 200 p. ISBN: 978-6068-0276-61.
 137. RAPEE, R., SPENCE, S., COBHAN, V., WIGNALL, A. (trad. de VASC, A., LUCAISU-PETRA, L.) *Cum să vă ajutați copilul cu problemele de anxietate. Un ghid pas cu pas pentru părinți*, Cluj Napoca: ASCR, 2021. 405 p. ISBN 978-606-977-064-1.
 138. RĂDULESCU, E., ȚÂRCĂ, A. *Școala și comunitatea. Ghid pentru profesori*. București: Humanitas Educational, 2005.
 139. RÎȘNOVEANU, A. *Școala-agent de socializare. Teorii, particularități, practici*. București: Universitară, 2010. 293 p. ISBN 978-606-591-024-9.
 140. RUSNAC, S. *Preocupări contemporane ale psihologiei sociale*. Chișinău: RVR Consulting Grup, 2007. ISBN 978-9975-78-566-2
 141. SACALIUC, N. *Dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor. Suport de curs pentru studenții ciclului II-studii superioare de masterat Specialitatea – Managementul educației timpurii*. Universitatea de Stat „Alec Russo”, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și

- Arte, Catedra de Științe ale Educației. Bălți, 2019. p. 85. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4483/1/dezv_socio_emot.pdf
142. SACALIUC, N.; COJOCARU, V. *Fundamente pentru o știință a educației copiilor de vârstă preșcolară*. Chișinău: Cartea Moldovei (F.E.-P. „Tipografia Centrală”), 2005. 332 p. ISBN 9975-60-185-5.
143. SCAFFER, H. R. *Introducere în psihologia copilului*, ediția a treia, traducere din limba engleză de Thea Ionescu. Cluj Napoca: ASCR, 2010. ISBN 978-973-7973-96-2.
144. SCHAUB, H., ZENKE, K. G. *Dicționar de pedagogie*. Polirom, 2001. 341 p. ISBN 9736836657.
145. SCHIFIRNEȚ, C. *Sociologie. ediția a 3-a*. București: Comunicare, 2004. 254 p. ISBN 973-711-023-4.
146. SCHRAMM, R. *Motivație și recompensă. Cum să combați autismul cu propriile lui arme*. București: Frontiera, 2016. 297 p. ISBN 978-606-93371-9-6.
147. SILISTRARU, N. *Valori ale educației moderne*. Chișinău: Combinatul Poligrafic, 2006. p. 41.
148. STAMATI, E.; CHIRICĂ, G. Potențialul parteneriatului educațional în formarea culturii ecologice la preșcolari. În: *Materialele Conferinței Republicane a Cadrelor Didactice: Educație preșcolară și primară, 28-29 februarie 2020*, Chișinău: UST., 2020, vol. 4, pp. 131-136. ISBN 978-9975-76-301-1.
149. SZCZEPANSKI, J. *Noțiuni elementare de sociologie*. București: Științifică, 1972. 440 p.
150. ȘTEFAN, C., KALLAY, E. *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari. Ghid practic pentru educatori*. Cluj Napoca: ASCR, 2010. 309 p. ISBN 978-973-7973-99-3.
151. ȘTEFAN, C., KALLAY, E. *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari. Ghid practic pentru părinți*. Cluj Napoca: ASCR. 2010, 305 p. ISBN 978-973-7973-97-9.
152. ȘCHIOPU, U. *Psihologia copilului*. București: România Press, 2009. 417 p. ISBN 973-8236-98-1.
153. TEREBUGH, C. *Educația integrată a preșcolarilor. Cum să le stimulăm mințile aflate în dezvoltare*. București: Trei, 2020. 271 p. ISBN 978-606-40-0593-9.
154. TIBERIU, B. *Psihologia copilului și psihologia pedagogică*. București: EDP, 1971. 241 p.
155. TIBU, S., GOIA, D. *Parteneriat școală-familie-comunitate*. București: Universitară, 2014.
156. TURCU, F. TURCU, A. *Dicționar explicativ de psihologie școlară*. București: Eficient, 2000. 552 p.
157. VASILESCU, A. *Jocuri și activități alese. Perfecționarea activității instructiv-educative în grădiniță*. București: EDP, 1976. 174 p.

158. VĂIDEANU, G. *Educația la frontiera dintre milenii*. București: Politică, 1988. 326 p.
159. VELEA, L., TODERAȘ, N., IONESCU, M. *Participarea elevilor în școală și comunitate. Ghid pentru profesori și elevi*. Botoșani: Agata, 2006. 110 p. ISBN (13) 978-973-7707-29-1.
160. VERNON, A. *Ce, cum, când în terapia copilului și adolescentului. Manual de tehnici de consiliere și psihoterapie*. Cluj Napoca: Romanian Psychological Testing Services , 2002. 281 p. ISBN 978-973-1816-26-5.
161. VERZA, E., VERZA, F. *Psihologia copilului*, București: Trei, 2017. 556 p. ISBN 978-606-40-0237-2.
162. VLĂSCEANU, L. *Pedagogie*. București: Universitatea din București, 1988.
163. VRĂȘMAȘ, E. *Parteneriatul educațional*. București: EDP, 2002.
164. VRĂȘMAȘ, E. Dimensiuni și particularități care definesc parteneriatul educational. În *Didactica Pro...*, Nr.2(48). Chișinău, 2008. 18-21 p.
165. ZAMFIR, C., VIĂSCEANU, L. (coord.) *Dictionar de sociologie*. București: Babel, 1993. 770 p. ISBN 973-48-1011-1.
166. ZOLOTARIOV, E., MIHAILOV, M., *Educația: teorie și metodă. Curs universitar*. Universitatea de Stat „Alec Russo”, Facultatea Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Bălți. 2007. Disponibil http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/zolotariov/educ_teor.pdf

În limba rusă:

167. АКИМОВА, М.К. *Психологическая диагностика*. Под ред.. СПб.: Изд-во „Питер”, 2005.
168. БЕККЕР, Н. В. Основы формирования социальной компетентности школьников. *Научно-педагогическое обозрение. Pedagogical Review*. 2015. 2 (8). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovy-formirovaniya-sotsialnoy-kompetentnosti-shkolnikov/viewer>
169. БОЗИНА. И.Г. Некоторые аспекты процесса социализации старших школьников в образовательном учреждении. В: Вестник Томского государственного университета № 300(i) июль 2007. Психология и Педагогика. УДК 371.48. с.180-183.
170. САВИНА А.К. Социализация как социально-педагогическая категория в исследованиях ведущих зарубежных ученых // Ценности и смыслы. 2017. № 2 (48). С.114–130.
171. МАЗАЛОВА, М. А.; УРАКОВА, Т. В. *История педагогики и образования*. Москва: Издательство Высшее образование, 2006 г.
172. ПОДЛАСЫЙ, И. П. *Педагогика: учебник для вузов. 3-е изд., перераб. и доп.* Москва: Издательство Юрайт, 2023. 575 с. (Высшее образование). ISBN 978-5-534-03772-2.

173. ПОМЕРАНЦЕВА, Т. А. Общие вопросы образования. Вестник Мининского университета. 2018. Том 6, №3 Статья/Article удк 373.3 doi: 10.26795/2307-1281-2018-6-3-8 основные компоненты социализации и индивидуализации младших школьников в современном социокультурном обществе

174. ТАЛАНЧУК, Н. М. Архитектоника воспитательного процесса: Современная концепция и теория воспитания: Реком. в помощь педагогам-новаторам и исслед. / АПН СССР, Татарское отделение пед. об-ва РСФСР. Казань, 1990. 208 с.

175. ЗАКУРДАЕВА, Л. Г. Дефиниционный анализ категорий «Социализация», «Социализированность», «Социальная компетентность», «Социальная компетенция». *Актуальные вопросы современной науки*. 2010 (11), 65-73.

În limba engleză:

176. **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** ANTOCI, D. Peculiarities of educational partnership in preschool educational institutions. În *Збірник наукових праць у 2 частинах “Сучасна освіта: стратегії та технології навчання молоді і дорослих” 23-24 februarie 2023*, Переяслав, Ucraina. pp.11-23. ISBN 978-617-7747-69-6.

177. ANTOCI, D., **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** The kindergarden-family partnership versus the socialization of preschoolers in an educational context. În *Annals of the University of Craiova. Psychology – Pedagogy*. no 44. Issue 2 121 Year XXI. 2022. 121 -134 pp. ISSN 2668-6678. ISSN-L 1582-313X.

178. ANTOCI, D. **ANDRASCIUC BIRTOK, V.** The development of the socialization of preschoolers trough the prism of the kindergarden-family partnership in the contexts of formal, non-formal, informal education. Available on: www.aesj.ro. *Advances in Education Sciences* (4) 1 41-63. 2022. 42-64 pp. ISSN 2668-5256 DOI 10.5281/zenodo.7492793.

179. BENGA, O., SUSA-ERDOGAN, G. FRIEDLMEIER, W., CORAPCI, F., ROMONTI, M. Maternal self-construal, Maternal socialization of emotions and child emotion regulation in a sample of romanian mother-toddler dyads. In *Frontiers Psychology*. vol.9. 2018. Available: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.02680/full>

180. BERLINER; D. C. Educational Research:The Hardest Science of All. In *Educational Researcher* 31(8),. 2002. 18-20 pp.

181. C. COBURN, W. R. PENUEL, K.E. GEIL, *Research-Practice Partnerships: A Strategy for Leveraging Research for Educational Improvement in School Districts*. Publication date. 2013/1. In Journal William T. Grant Foundation. Publisher William T. Grant Foundation. 570 Lexington Ave, New York.

182. FULLAN, M. The new meaning of educational change. Fifth edition. New York: Teacher College Press. 2015. 312 p. ISBN 078-0-8077-5680-5.
183. GARMEZY, N. Resilience and Vulnerability to Adverse Developmental Outcomes Associated with Poverty. *American Behavioral Scientist*. 34. 1991. 416-430 pp.
184. GRESMAN, F. M., ELLIOT, S. N. Assessment and classification of children's social skills: A review of methods and problems. *School of Psychology Review*. 13. 1984. pp.292-301.
185. KHOJANAZAROVA, N. The essence of socialization of children in preschool educational institutions on the basis of a systematic approach. *World Bulletin of Social Sciences (WBSS)* Vol. 7, February, 2022. ISSN: 2749-361X. Available: <https://www.scholarexpress.net>, <https://www.scholarexpress.net/index.php/wbss/article/view/515/478>
186. LARSON, J. J., WHITTON, S. W., HAUSER, S. T., ALLEN J. P. Being close and being social: Peer assessments of distinct aspects of young adults' social competence. *Journal of Personality Assessment*. Nr. 2. Vol.89. 2007.
187. MURAKAMI, K., MURRAY, L., SIMS, D., CHEDZEY, K. Learning on work Placement: The narrative development of social skills. *Journal of Adult Development*. 16(1). 2009. pp.13-24.
188. SMIT, F., DRIESSEN, G., SLUITER, R., SLEEGERS, P. (2007). Types of parents and school strategies aimed at the creation of effective partnerships. Paper 6th International Conference of the European Research Network About Parents in Education (ERNAPE), 'Schools & Families in partnership: Looking into the future', Nicosia, Cyprus, August 29-31.
189. VARFOLOMEEVA, Z. S., SURINOV, I. A. Olympic Education as a Factor of Socialization of Preschoolers. *International Journal of Environmental & Science Education*. 2016. VOL. 11, NO. 9, 2495-2506 DOI: 10.12973/ijese.2016.702a. Available: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1114594.pdf>
190. WILLINSKY, J. If only we knew. Increasing the Public Value of Social-Science Research. Routledge. New York: 2002. 262 p.

Resurse On line:

191. Ministerul Educației Naționale. Curriculum pentru educația timpurie, 2019. Disponibil: <https://www.edu.ro/invatamant-prescolar>.
192. Suport pentru explicarea și înțelegerea unor concepte și instrumente cu care operează Curriculumul pentru educație timpurie, 2019 [citat 06.07.2020]. Disponibil: <http://www.isjmm.ro/invatamantprescolar>
193. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. Cadrul de referință al Educației timpurii din Republica Moldova. Chișinău: Lyceum, 2018: Tipografia Centrală. ISBN

978-9975-3285-4-8.

Disponibil:

https://mecc.gov.md/sites/default/files/cadrul_de_referinta_ed._timpurii_tipar_0.pdf

194. OMEN nr.5.447/31.08.2020 Disponibil: https://www.edu.ro/sites/default/files/fisiere/Legislatie/2020/ordin%20nr.%205.447_2020_aprobare%20ROFUIP.pdf[online,1.11.2022].

195. OMENCS nr.4742/10.08.2016. Disponibil: https://www.edu.ro/sites/default/files/OM_4742_10.08.2016-Statut_elevi_2016_0.pdf [online, 1.11.2022].

196. LEN nr.1/2011, actualizată 2022, consolidată cu modificările și completările ulterioare. Disponibil:https://edu.ro/sites/default/files/fisiere/Legislatie/2022/LEN_2011_actualizata_2022.pdf [online, 1.11.2022].

197. Adresa MECTS 46267/2000 Disponibil: www.isjbacau.ro/compartiment-management/inspectorii-scolari-managementul-resurselor-umane/legea-educatiei-nationale-nr.-1-2011/reglementarea-activitatilor-specifice-functiei-de-diriginte/adresa-mects-nr.-46267-28.09.2010-referitoare-la-activitatile-specifice-functiei-de-diriginte-la-invatamantul-prescolar/view [online, 1.11.2022].

198. Conferința Unesco. Disponibil: <https://events.unesco.org/event?id=3323535829>

199. The Official Journal UE. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>

200. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). Disponibil: <https://www.oecd.org>

201. Colaborarea pentru învățare academică, socială și emoțională CASEL. Disponibil: <https://casel.org/fundamentals-of-sel/what-is-the-casel-framework/>

202. Codul educației al Republicii Moldova. Disponibil: https://lege.md/download_act/codul_educatiei

203. Conferința „Twenty Years of the Socialization of Education”organizată de Universitatea Duy Tan, Vietnam. Disponibil: <https://duytan.edu.vn>

204. Strategia intersectorială de dezvoltare a abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022, aprobată prin Hotărârea Guvernului Nr. 1106 din 3 octombrie 2016. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, Nr. 347-352, 1198. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=95476&lang=ro

205. Curriculum pentru educație timpurie Republica Moldova. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_pentru_educatia_timpurie_tipar.pdf

206. Dicționarul Oxford. Disponibil: www.oed.com

Anexe

Anexa 1

Tabelul 1.1. Corelația Chestionarul 5CE (componentele: comunicare, conformitate, creativitate, coerență, coeziune, eficiență)

		Correlations						
		Comunicare	Conformitate	Creativitate	Coerența	Coeziune	Eficiența	Total
Comunicare	Pearson Correlation	1	,908**	,895**	,924**	,900**	,907**	,965**
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,000	,000	,000	,000
	N	212	212	212	212	212	212	212
Conformitate	Pearson Correlation	,908**	1	,874**	,910**	,899**	,876**	,954**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000	,000	,000	,000
	N	212	212	212	212	212	212	212
Creativitate	Pearson Correlation	,895**	,874**	1	,891**	,844**	,923**	,950**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,000	,000	,000	,000
	N	212	212	212	212	212	212	212
Coerenta	Pearson Correlation	,924**	,910**	,891**	1	,859**	,923**	,961**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000		,000	,000	,000
	N	212	212	212	212	212	212	212
Coeziune	Pearson Correlation	,900**	,899**	,844**	,859**	1	,862**	,937**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000		,000	,000
	N	212	212	212	212	212	212	159
Eficienta	Pearson Correlation	,907**	,876**	,923**	,923**	,862**	1	,960**
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000		,000
	N	159	159	159	159	159	112	159
Total	Pearson Correlation	,965**	,954**	,950**	,961**	,937**	,960**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	
	N	159	159	159	159	159	159	112

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Anexa 2

Tabelul 2.1. Corelația dimensiunilor constitutive ale parteneriatului educațional pentru validarea Chestionarului 5CE (cognitive, emoționale, comportamentale) după testul Bravais-Pearson

		Cognitive	Emoționale	Comportamentale	Total
Cognitive	Pearson Correlation	1	,928**	,867**	,967**
	Sig. (2-tailed)		0	0	0
	N	212	212	212	212
Emoționale	Pearson Correlation	,928**	1	,909**	,978**
	Sig. (2-tailed)	0		0	0
	N	212	212	212	212
Comportamentale	Pearson Correlation	,867**	,909**	1	,954**
	Sig. (2-tailed)	0	0		0
	N	212	212	212	212
Total	Pearson Correlation	,967**	,978**	,954**	1
	Sig. (2-tailed)	0	0	0	
	N	212	212	212	212
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).					

Anexa 3

Tabelul 3.1. Corelația componentelor la validarea Fișei de observare a socializării preșcolarilor-cadre didactice după testul Bravais-Pearson (r)

		Total_Sc_GC_cd	Total_GE_cd	Cognitiv-comportamentală_GC_cd	Afectiv-volitivă_GC_cd	Comunicativ-socială_GC_cd	Cognitiv-comportamentală_GE_cd	Afectiv-volitivă_GE_cd	Comunicativ-socială_GE_cd
Total_Sc_GC_cd	Pearson Correlație	1	,991**	,835**	,874**	,900**	,855**	,873**	,899**
	Sig. (2-tailed)		0	0	0	0	0	0	0
	N	62	62	62	62	62	62	62	62
Total_GE_cd	Pearson Correlație	,991**	1	,826**	,871**	,889**	,863**	,891**	,896**
	Sig. (2-tailed)	0		0	0	0	0	0	0
	N	62	62	62	62	62	62	62	62
Cognitiv-comportamentală_GC_cd	Pearson Correlație	,835**	,826**	1	,553**	,636**	,974**	,588**	,643**
	Sig. (2-tailed)	0	0		0	0	0	0	0
	N	62	62	62	62	62	62	62	62
Afectiv-volitivă_GC_cd	Pearson Correlație	,874**	,871**	,553**	1	,716**	,587**	,978**	,717**
	Sig. (2-tailed)	0	0	0		0	0	0	0
	N	62	62	62	62	62	62	62	62
Comunicativ-socială_GC_cd	Pearson Correlație	,900**	,889**	,636**	,716**	1	,678**	,702**	,990**
	Sig. (2-tailed)	0	0	0	0		0	0	0
	N	62	62	62	62	62	62	62	62
Cognitiv-comportamentală_GE_cd	Pearson Correlație	,855**	,863**	,974**	,587**	,678**	1	,625**	,678**
	Sig. (2-tailed)	0	0	0	0	0		0	0
	N	62	62	62	62	62	62	62	62
Afectiv-volitivă_GE_cd	Pearson Correlație	,873**	,891**	,588**	,978**	,702**	,625**	1	,709**
	Sig. (2-tailed)	0	0	0	0	0	0		0
	N	62	62	62	62	62	62	62	62
Comunicativ-socială_GE_cd	Pearson Correlație	,899**	,896**	,643**	,717**	,990**	,678**	,709**	1
	Sig. (2-tailed)	0	0	0	0	0	0	0	
	N	62	62	62	62	62	62	62	62

Anexa 4

Fișă de observare a socializării preșcolarilor

(adaptată după *Fișa pentru aprecierea progresului individual al copilului, înainte de înscrierea în clasa pregătitoare* Curriculum pentru învățământul preșcolar, 2008, România și *Instrumentul de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului de la 1,5 la 3 ani (19 -36 luni) în baza Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului*. 2018, Republica Moldova)

Vă rugăm să bifați căsuța corespunzătoare manifestării realizate de copil:

Nr. crt	Manifestări	Necesită sprijin NS	În dezvoltare D	Atins A
1.	Sugerează noi variante de joc.			
2.	Înțelege situația oamenilor aflați în situații diferite (sărăcie, dezastre naturale, boală).			
3.	Deosebește persoanele după diferite criterii (aspect exterior, gen, vârstă, etc.).			
4.	Observă că aceeași persoană poate avea mai multe roluri sociale (mama este mama lui, este angajată la..., este fiica bunicii lui, etc.).			
5.	Respectă și participă la luarea unor decizii simple (mâncare, îmbrăcăminte, jucării, cărți).			
6.	Rezolvă problemele apărute în interacțiunea cu copiii, fără a-l implica pe adult.			
7.	Rezolvă cu semenii conflicte apărute în cadrul grupului folosind strategii diverse (întâi vorbește, dă idei, apoi cere ajutorul adultului).			
8.	Își exteriorizează propriul „Eu”, răspunzând „Eu singur” la cererile adultului „Nu/sunt de acord”.			
9.	Cere ajutorul adultului atunci când întâmpină o dificultate.			
10.	Inițiază interacțiuni sociale cu copiii de aceeași vârstă în diferite contexte.			
11.	Cunoaște informații despre sine (numele, prenumele, luna și ziua de naștere, orașul și țara în care s-a născut, numărul de telefon etc.) și despre părinții și bunicii săi (vârsta, meseria etc.) și împărtășește părinților/educatorilor.			
12.	Conștientizează menirea casei ca loc de trai și obligațiile pe care le posedă fiecare membru al familiei.			
13.	Interacționează din proprie inițiativă cu copiii apropiați ca vârstă în diferite contexte.			
14.	Cere informații sau ajutor adulților când are nevoie.			
15.	Propune și inițiază jocuri și activități care implică mai mult de un copil.			
16.	Este independent în rezolvarea unor conflicte.			
17.	Ascultă discuția adulților și/sau a copiilor fără să intervină sau/și să întrerupă.			
18.	Se joacă în prezența altor copii diferiți ca vârstă, gen, limbă vorbită, sau cu cerințe educaționale speciale.			
19.	Cooperează pentru a-și exprima ideile și a le susține, ajutându-i și ascultându-i pe cei din jur.			
20.	Cere și oferă voluntar ajutorul copiilor din jurul său când au nevoie.			
21.	Cooperează, face schimb de obiecte în joc.			
22.	Respectă drepturile altor persoane, copii și adulți.			
23.	Se joacă sau lucrează fără a deranja pe ceilalți.			
24.	Respectă reguli simple de participare în activități și joc, în grupuri mici sau mai mari, în calitate de conducător sau executant.			
25.	Aplică independent regulile în situații noi, dar similare.			
26.	Se recunoaște în fotografii, se privește în oglindă, recunoscând apartenența de gen: „Sunt fetiță/sunt băiat.”, spunându-și numele, dacă e întrebat.			
27.	Verbește cu alt copil pentru a rezolva un conflict, cu ajutorul adultului.			
28.	Împarte și returnează jucării altor copii.			

29	La necesitate interacționează liber cu persoanele cunoscute (părinți, bunici, colegi, amici de joacă, vecini, educatoare, medic pediatru sau medic de familie, vânzătorul de la magazinul din cartier etc.).			
30	Cere ajutor adulților cunoscuți din comunitate, nemijlocit în situații de pericol. De exemplu: în caz de calamități, leziuni corporale etc., se adresează vecinului, bunicilor prietenilor de joacă ș.a., inclusiv la numărul de telefon 112, 108 în situații de urgență accidentări personale sau ale membrilor familiei în condiții casnice; în caz de calamități naturale; situații de abuz, agresiuni fizice etc.).			
31	Aplică independent reguli în situații noi și în activitatea de joc, le explică, totodată, celorlalți din familie sau de la grădiniță, prezentând și consecințele nerespectării lor.			
32	Evită situațiile de conflict, căutând soluții pentru aplanarea/rezolvarea acestora în interacțiunea cu copiii, fără a-l implica pe adult.			
33	Stabilește din proprie inițiativă relații pozitive și de respect cu copii apropiați ca vârstă.			
34	Respectă regulile grupului de joc, manifestând fair-play (pierde/câștigă).			
35	Alină membrii familiei sau prietenii care nu se simt bine (din proprie inițiativă).			
36	Vorbește despre emoțiile sale pozitive și/sau negative (bucurie, tristețe, furie).			
37	Manifestă toleranță față de alți copii care aparțin altor etnii, categorii minoritare, confesionale sau copii cu CES.			
38	Își exprimă dezacordul față de comportamente incorecte.			
39	Exprimă emoțiile negative, cum ar fi (tristețea dezamăgirea, furia, nemulțumirea, gelozia, rușinea, teama, etc.).			
40	Caută sprijin emoțional când trăiește emoții intense.			
41	Exprimă emoțiile pozitive cum ar fi: bucuria, surpriza, mulțumirea.			
42	Își exprimă nevoia de securitate în situații de disconfort (neplăcute) sau periculoase, căutând adulți în care are încredere.			
43	Are o imagine pozitivă despre sine (are încredere în propria persoană, știe că reușește, își cunoaște calitățile, nu se teme să încerce ceva nou etc.)			
44	Își controlează exprimarea/exteriorizarea sentimentelor (mai ales a celor negative).			
45	Împărtășește celorlalți (copiilor de vârstă apropiată, adulților din anturaj) trăirile/emoțiile sale prin verbalizare, joc și activități artistice (cântec, dans, desen, modelaj etc.).			
46	Cunoaște și folosește formule de politețe în comunicare.			
47	Răspunde la întrebările puse de adulți.			
48	Manifestă interes pentru comunicarea cu adulții.			

Anexa 5

SCREENING-UL COMPETENȚELOR SOCIALE- FORMA PENTRU PĂRINȚI

SCS-P VÂRSTA 4-5

(M. Miclea, 2010, COGNITROM)

Acest chestionar evaluează frecvența cu care copilul dumneavoastră poate să facă anumite lucruri. Pentru a evalua copilul, vă rugăm să citiți cu atenție următoarele afirmații și stabiliți cât de frecvent se comportă în acest fel.

Încercuiți **1**, în cazul în care comportamentul nu apare **aproape niciodată**.

Încercuiți **2**, în cazul în care comportamentul apare **foarte rar**.

Încercuiți **3**, în cazul în care comportamentul apare **uneori**.

Încercuiți **4**, în cazul în care comportamentul apare **foarte des**.

Încercuiți **5**, în cazul în care comportamentul apare **aproape întotdeauna**.

Vă rugăm să marcați un singur răspuns la fiecare afirmație. În cazul în care nu sunteți sigur/ă în legătură cu unul dintre comportamente, vă rugăm să alegeți răspunsul cel mai apropiat de ceea ce credeți.

Item	COMPETENȚE SOCIALE	CÂT DE FRECVENT				
		1	2	3	4	5
1	Se conformează regulilor de joc.	1	2	3	4	5
2	Răspunde adecvat la solicitările dumneavoastră.	1	2	3	4	5
3	Acceptă cu ușurință schimbarea regulilor de joc.	1	2	3	4	5
4	Înterupe o activitate pe care o desfășoară, atunci când i se spune să facă acest lucru.	1	2	3	4	5
5	Strânge jucăriile la finalul jocului, dacă i se spune.	1	2	3	4	5
6	Cooperează cu ceilalți copii când se joacă.	1	2	3	4	5
7	Acasă povestește despre colegii de la grădiniță.	1	2	3	4	5
8	Invită alți copii să se joace împreună dacă i se spune.	1	2	3	4	5
9	Se poartă prietenos cu copiii pe care nu îi cunoaște.	1	2	3	4	5
10	Oferă ajutorul celorlalți dacă i se cere.	1	2	3	4	5
11	Își împarte jucăriile cu ceilalți copii, fără să i se spună.	1	2	3	4	5
12	Vă ajută la diferite sarcini(de ex. vă dă obiectul pe care îl/o rugați să vi-l dea).	1	2	3	4	5

Anexa 6

SCREENING-UL COMPETENȚELOR SOCIALE-FORMA PENTRU EDUCATORI SCS-E VÂRSTA 4-5 ANI (M. Miclea, 2010 COGNITROM)

Acest chestionar evaluează frecvența cu care un copil din grupa dumneavoastră face dovada anumitor competențe. Pentru a evalua copilul, vă rugăm să citiți cu atenție următoarele afirmații și stabiliți cât de frecvent se comportă în acest fel.

Încercuiți **1**, în cazul în care comportamentul nu apare **aproape niciodată**.

Încercuiți **2**, în cazul în care comportamentul apare **foarte rar**.

Încercuiți **3**, în cazul în care comportamentul apare **uneori**.

Încercuiți **4**, în cazul în care comportamentul apare **foarte des**.

Încercuiți **5**, în cazul în care comportamentul apare **aproape întotdeauna**.

Vă rugăm să marcați un singur răspuns la fiecare afirmație. În cazul în care nu sunteți sigur/ă în legătură cu unul dintre comportamente, vă rugăm să alegeți răspunsul cel mai apropiat de ceea ce credeți.

	COMPETENȚE SOCIALE	CÂT DE FRECVENT				
		1	2	3	4	5
1	În sarcinile de la grupă respectă instrucțiunile dumneavoastră, fără să i se spună.	1	2	3	4	5
2	Face liniște când i se cere.	1	2	3	4	5
3	Răspunde adecvat la solicitările dumneavoastră.	1	2	3	4	5
4	Strânge jucăriile la finalul jocului, fără să i se spună.	1	2	3	4	5
5	Acceptă cu ușurință schimbarea regulilor de joc.	1	2	3	4	5
6	Se joacă în grupuri mari cu mai mult de 3 copii.	1	2	3	4	5
7	Cooperează cu ceilalți când se joacă.	1	2	3	4	5
8	În joc își imaginează că este altcineva (joacă un rol).	1	2	3	4	5
9	Imită prin joc acțiunile dumneavoastră.	1	2	3	4	5
10	Invită alți copii să se joace împreună.	1	2	3	4	5
11	Salută și răspunde la salut, dacă i se spune.	1	2	3	4	5
12	Are grijă de jucăriile celorlalți.	1	2	3	4	5
13	Oferă ajutorul unui coleg dacă i se spune.	1	2	3	4	5
14	Vă ajută cu diferite sarcini (de ex. împărțirea rechizitelor, împărțirea gustărilor), dacă i se spune.	1	2	3	4	5
15	Își împarte jucăriile cu ceilalți copii, dacă i se spune.	1	2	3	4	5

Anexa 7

Chestionar de identificare a implicării părinților în educația copilului

Vă rugăm să răspundeți la următoarele întrebări:

Genul:

☐ feminin	☐ masculin
-------------------------------	--------------------------------

Vârsta:

☐ Sub 20 de ani	☐ 20-25 ani	☐ 25- 30 ani	☐ 30-35 ani	☐ 35-40 de ani	☐ Peste 40
-------------------------------------	---------------------------------	----------------------------------	---------------------------------	------------------------------------	--------------------------------

Studii:

☐ Școala primară	☐ Școala gimnazială	☐ Liceul	☐ Studii superioare
--------------------------------------	---	------------------------------	---

Starea civilă:

☐ Necăsătorit	☐ căsătorit	☐ divorțat	☐ văduv
-----------------------------------	---------------------------------	--------------------------------	-----------------------------

Câți copii aveți?

☐ 1 copil	☐ 2 copii	☐ 3 copii	☐ 4 copii	☐ 5 copii
-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

Ce rol are grădinița pentru copilul dvs. din punctul dvs. de vedere:

- de educare
- de supraveghere
- de formare de competențe

Considerați că familia ar trebui să participe la activitățile din cadrul grădiniței?

- deloc
- puțin
- mult
- foarte mult

Cât de frecvent considerați că este necesar să luați legătura cu cadrul didactic care se ocupă de copilul dumneavoastră?

- zilnic
- săptămânal
- lunar
- semestrial
- anual

Care credeți că este cel mai important aport al dumneavoastră ca părinte în buna desfășurare a activității din grădiniță?

- ajutor financiar
- implicarea în activități extrașcolare
- implicarea activă în orice proiect desfășurat
- nici unul

La ce fel de activități v-ar plăcea să participați în calitate de părinte al copilului?

- serbări
- vizite, excursii
- activități practice
- consultații cu părinții
- activități recreative
- act. extrașcolare
- act. de consiliere
- act. suport de asistență la curs

Ce sugestii, recomandări, propuneri aveți pentru educatoarea care se va ocupa de copilul dvs.?

- să aibă răbdare
- să fie obiectivă și imparțială

- să desfășoare activități în aer liber
 - nu am sugestii
- Cât de bine considerați că vă cunoașteți copilul?
- foarte bine
 - bine
 - suficient
 - puțin
 - deloc
- Cât timp petreceți cu copilul dvs?
- jumătate de oră
 - o oră
 - 2 ore
 - mai mult de 3 ore
- Cine petrece cel mai mult timp cu copilul dvs?
- mama
 - tata
 - bunicii
 - sora/fratele
 - vecinii
- Cum se manifestă copilul dvs. față de alți copii?
- se joacă împreună
 - refuză compania altui copil
 - nu îl interesează
 - cum comunică cu ceilalți?
 - vorbește frumos
 - strigă, țipă
 - nu vorbește

Vă mulțumim!

Anexa 8

**CHESTIONARUL DE EVALUARE A PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL 5CE
(D. ANTOCI, V. ANDRASCIUC-BIRTOK, 2022)**

Instrucțiuni:

Vă rugăm să autoevaluați personalitatea dumneavoastră în vederea realizării unor acțiuni expuse în următoarele 36 de afirmații conform realității existente bifând celula „da”, „parțial”, sau „nu”.

Vă rugăm să răspundeți sincer. Informațiile obținute vor ajuta să îmbunătățească în perspectivă relația de colaborare între familie și instituția de învățământ.

Sunt (vă rugăm să subliniați):

- Cadru didactic
- Părinte

Vă mulțumim!

ITEM	AFIRMAȚIA	NU	PARȚIAL	DA
1	Este asigurată transparența și claritatea mesajelor referitor la organizarea, realizarea și posibila implicare a părinților în activitățile institutiei.			
2	Se analizează și se discută diverse situații întâmplare, conduse în fiecare zi cu copiii.			
3	Sunt încurajat/ă pentru exprimarea propriilor păreri în ședințele organizate referitor la acțiunile viitoare.			
4	Respect procedura/logica acțiunilor/activităților proiectate pentru a valorifica interesele copilului.			
5	Sunt convins(ă) că acordarea priorităților activităților formale/nonformale/ informale planificate contribuie la dezvoltarea copilului.			
6	Accept fără frică implicarea în diverse activități/acțiuni (spectacol, activitate demonstrativă, festival etc.) unde participă și copiii.			
7	Reflect asupra unor situații care au avut loc și iau decizii pentru a îmbunătăți viitorul.			
8	Caut soluții originale pentru a rezolva unele probleme apărute în programul activităților.			
9	Mă bucură opiniile/inițiativele celorlalți în susținerea parteneriatului.			
10	Analizez avantajele/dezavantajele acțiunilor realizate în cadrul parteneriatului (lectorate, schimb de experiență, mese rotunde, ședințe etc.).			
11	Îmi formez convingeri clare despre eficacitatea parteneriatului în urma realizării activităților pentru fortificarea grupului, de armonizare, consecutivitatea operațiunilor.			
12	Mă bucură implicarea unui număr mare de participanți (copii/părinți/cadre didactice) în procesul desfășurării atelierelor de lucru, work-shopuri, seminarii etc.			
13	Am constatat că interrelaționarea eficientă în cadrul parteneriatului contribuie la unirea dintre copii/părinți/cadre didactice.			
14	Analiza acțiunilor anterioare din cadrul parteneriatului (susținerea colegului într-o perioadă dificilă, grija pentru co-vârșnici/bunici/persoane vârstnice, grija de animale) îmi ajută să îmbunătățesc relația cu copilul/ familia/cadru didactic.			
15	Simt bucurie că sunt partea componentă activă a parteneriatului creat.			
16	Analiza faptelor cu implicarea copiilor ne învață în viitor să discutăm rezultatele și nu persoane, să evităm etichetările/blamările și să ne autocorectăm.			
17	Compararea informațiilor anterioare cu cele recente îmi permit să iau decizii relevante (procurarea doar celor necesare, repartizarea obligațiilor conform vârstei) și să manifest atitudini corespunzătoare față de copil.			
18	Climatul psihologic existent în cadrul instituției îmi asigură siguranță, stare de bine și de confort.			

19	Mă simt mulțumit (ă)/liber(ă) în urma comunicării și dezbaterii problemelor cu care mă confrunt.			
20	Inițiez comunicare pentru a solicita informații despre comportamentul, activismul, interrelaționarea, implicarea, starea de bine a copilului.			
21	Comunic liber și mă implic în activitățile de dezvoltare personală, opționale, excursii, concursuri, ședințe cu părinții etc.			
22	Sunt benefic influențabil(ă) în realizarea inițiativelor propuse de părinți/cadre didactice (decorarea unui perete, curții în incinta instituției, plantarea pomilor, asigurarea cu materiale didactice etc.).			
23	Depășesc obstacolele (încadrarea în timp, asigurarea calității materialelor didactice) care apar în rezolvarea problemelor în cadrul colaborării.			
24	Nu mă contrazic cu poziția/opinia/conduita părții-partenere în cazul în care sunt aduse argumente sau dovezi forte.			
25	Mă inspiră diverse practici/experiențe de lucru și le folosesc pentru a-mi îmbunătăți relația părinte/copil, părinte/cadru didactic, copil/cadru didactic.			
26	Identific cel puțin patru soluții aplicabile pentru rezolvarea situațiilor dificile.			
27	Utilizez diverse materiale, forme, pentru realizarea obiectivelor (elaborarea unei reviste, organizarea serbărilor, desfășurarea competițiilor) propuse în cadrul parteneriatului.			
28	Manifest dispoziție bună în urma realizării cu succes a activităților în cadrul parteneriatului (jocul de rol cu copii, ieșire în aer liber, activități practice gospodărești).			
29	Respect consecutivitatea acțiunilor în atingerea obiectivelor planificate în cadrul parteneriatului (organizarea și desfășurarea unei dramatizări).			
30	Activitățile planificate în parteneriat (distribuirea materialelor necesare, asigurarea cu ustensile) organizez și realizez cu responsabilitate și dăruire.			
31	Agreez compania participanților în cadrul parteneriatului pentru că simt că pot împărtăși propriile experiențe fără să fiu judecat/ă.			
32	Sunt puternic motivat/ă să lucrez cu entuziasm pentru realizarea sarcinilor (pregătirea/distribuirea pliantelor, elaborarea materialelor video, utilizarea platformelor educaționale) și să rămân în parteneriat.			
33	Respect și îndeplinesc calitativ obligațiunile ce îmi revin în cadrul parteneriatului.			
34	Bucuria/satisfacția exprimate de copil/părinte/cadru didactic, mă determină dublu pentru implicare în activitățile parteneriatului (mă face să simt recunoștință față de întreg colectivul implicat în parteneriat).			
35	Propun și discutăm alternative care permit copiilor/părinților/cadrelor didactice să negocieze/rezolve diferite conflicte (împărțirea sarcinilor, calitatea executării sarcinilor etc.).			
36	Organizarea activităților comune pentru familiarizarea copiilor cu modelele de conduită prin intermediul poveștilor/poeziilor/filmelor contribuie benefic la modelarea comportamentelor lor.			

Anexa 9

SCREENING-UL COMPETENȚELOR SOCIALE- FORMA PENTRU PĂRINȚI SCS-P VÂRSTA 5-7 ani (M. Miclea, 2010, COGNITROM)

Acest chestionar evaluează frecvența cu care copilul dumneavoastră poate să facă anumite lucruri. Pentru a evalua copilul, vă rugăm să citiți cu atenție următoarele afirmații și stabiliți cât de frecvent se comportă în acest fel.

Încercuiți **1**, în cazul în care comportamentul nu apare **aproape niciodată**.

Încercuiți **2**, în cazul în care comportamentul apare **foarte rar**.

Încercuiți **3**, în cazul în care comportamentul apare **uneori**.

Încercuiți **4**, în cazul în care comportamentul apare **foarte des**.

Încercuiți **5**, în cazul în care comportamentul apare **aproape întotdeauna**.

Vă rugăm să marcați un singur răspuns la fiecare afirmație. În cazul în care nu sunteți sigur/ă în legătură cu unul dintre comportamente, vă rugăm să alegeți răspunsul cel mai apropiat de ceea ce credeți.

Item	COMPETENȚE SOCIALE	CÂT DE FRECVENT				
		1	2	3	4	5
1	Răspunde adecvat la solicitările dumneavoastră.	1	2	3	4	5
2	Strânge jucăriile la finalul jocului fără să i se spună.	1	2	3	4	5
3	Respectă regulile și instrucțiunile pe care i le dați.	1	2	3	4	5
4	Înțelege consecințele nerespectării regulilor.	1	2	3	4	5
5	Acceptă cu ușurință schimbarea regulilor de joc.	1	2	3	4	5
6	Înterupe o activitate atunci când i se spune.	1	2	3	4	5
7	Se ferește de situațiile despre care îi spuneți că sunt periculoase.	1	2	3	4	5
8	Cooperează cu ceilalți copii în joc.	1	2	3	4	5
9	În joc își imaginează că este altcineva (joacă un rol).	1	2	3	4	5
10	Acasă, povestește despre colegii de la grădiniță.	1	2	3	4	5
11	Găsește cu ajutor minim din partea dumneavoastră soluții potrivite pentru a rezolva conflictele cu alți copii.	1	2	3	4	5
12	Invită alți copii să se joace împreună.	1	2	3	4	5
13	Identifică corect sexul altor copii sau al adulților.	1	2	3	4	5
14	Propune celorlalți copii jocuri noi.	1	2	3	4	5
15	Are grijă de jucăriile celorlalți.	1	2	3	4	5
16	Oferă spontan ajutorul unui alt copil.	1	2	3	4	5
17	Face schimb de obiecte sau jucării cu ceilalți copii, fără să i se spună.	1	2	3	4	5
18	Își împarte jucăriile cu ceilalți copii, fără să i se spună.	1	2	3	4	5
19	Își cere iertare pentru comportamentele greșite, dacă i se spune.	1	2	3	4	5
20	Face complimente altor copii.	1	2	3	4	5
21	Îi ascultă pe ceilalți.	1	2	3	4	5
22	Vă ajută cu diferite activități din casă.	1	2	3	4	5

Anexa 10

SCREENING-UL COMPETENȚELOR SOCIALE-FORMA PENTRU EDUCATORI SCS-E VÂRSTA 5-7 ANI (M. Miclea, 2010 COGNITROM)

Acest chestionar evaluează frecvența cu care un copil din grupa dumneavoastră face dovada anumitor competențe.

Pentru a evalua copilul, vă rugăm să citiți cu atenție următoarele afirmații și stabiliți cât de frecvent se comportă în acest fel.

Încercuiți **1**, în cazul în care comportamentul nu apare **aproape niciodată**.

Încercuiți **2**, în cazul în care comportamentul apare **foarte rar**.

Încercuiți **3**, în cazul în care comportamentul apare **uneori**.

Încercuiți **4**, în cazul în care comportamentul apare **foarte des**.

Încercuiți **5**, în cazul în care comportamentul apare **aproape întotdeauna**.

Vă rugăm să marcați un singur răspuns la fiecare afirmație. În cazul în care nu sunteți sigur/ă în legătură cu unul dintre comportamente, vă rugăm să alegeți răspunsul cel mai apropiat de ceea ce credeți

item	COMPETENȚE SOCIALE	CÂT DE FRECVENT				
		1	2	3	4	5
1	Acceptă cu ușurință schimbarea regulilor.	1	2	3	4	5
2	Se conformează regulilor de joc.	1	2	3	4	5
3	Înterupe o activitate atunci când i se spune.	1	2	3	4	5
4	Răspunde adecvat la solicitările dumneavoastră.	1	2	3	4	5
5	Strânge jucăriile la finalul jocului, fără să i se spună.	1	2	3	4	5
6	Înțelege consecințele nerespectării regulilor.	1	2	3	4	5
7	Respectă regulile și instrucțiunile pe care i le dați.	1	2	3	4	5
8	Se joacă în grupuri mari cu mai mult de 3 copii.	1	2	3	4	5
9	Cooperează cu ceilalți când se joacă.	1	2	3	4	5
10	În joc își imaginează că este altcineva (joacă un rol).	1	2	3	4	5
11	Participă în activități de grup timp de minim 15 minute.	1	2	3	4	5
12	Imită prin joc acțiunile dumneavoastră.	1	2	3	4	5
13	Invită alți copii să se joace împreună.	1	2	3	4	5
14	Identifică corect sexul altor copii sau al adulților.	1	2	3	4	5
15	În joc atribuie roluri celorlalți copii.	1	2	3	4	5
16	Se alătură celorlalți fără să întrerupă jocul.	1	2	3	4	5
17	Găsește cu ajutor minim din partea dumneavoastră soluții la conflictele cu colegii.	1	2	3	4	5
18	Are grijă de jucăriile celorlalți.	1	2	3	4	5
19	Oferă spontan ajutorul unui coleg.	1	2	3	4	5
20	Face schimb de obiecte sau jucării cu ceilalți copii, fără să i se spună.	1	2	3	4	5
21	Vă ajută cu diferite sarcini de la grupă (împărțirea rechizitelor, împărțirea gustărilor), fără să i se spună.	1	2	3	4	5
22	Își împarte jucăriile cu ceilalți copii, fără să i se spună.	1	2	3	4	5
23	Își cere iertare pentru comportamentele greșite, dacă i se spune.	1	2	3	4	5
24	Ascultă ce spun ceilalți colegi.	1	2	3	4	5

Anexa 11

Tabelul 11.1. Corelația dintre componentele parteneriatului educațional și dimensiunile SCS în etapa de constatare (după testul Bravais-Pearson)

Componentele parteneriatului		Complianța la reguli	Relaționare socială	Comportament prosocial	Total_SCS
comunicare	Pearson Correlation	,256**	0,134	0,109	,262**
	Sig. (2-tailed)	0,004	0,138	0,227	0,003
	N	124	124	124	124
conformitate	Pearson Correlation	,249**	0,129	0,062	,246**
	Sig. (2-tailed)	0,005	0,152	0,492	0,006
	N	124	124	124	124
creativitate	Pearson Correlation	,276**	0,048	0,158	,217*
	Sig. (2-tailed)	0,002	0,596	0,08	0,016
	N	124	124	124	124
coerență	Pearson Correlation	,205*	0,093	0,056	,193*
	Sig. (2-tailed)	0,023	0,305	0,537	0,032
	N	124	124	124	124
coeziune	Pearson Correlation	0,161	0,135	0,061	,200*
	Sig. (2-tailed)	0,074	0,136	0,501	0,026
	N	124	124	124	124
eficiență	Pearson Correlation	,240**	0,033	0,113	,179*
	Sig. (2-tailed)	0,007	0,712	0,211	0,047
	N	124	124	124	124
Total_parteneriat	Pearson Correlation	,249**	0,101	0,102	,232**
	Sig. (2-tailed)	0,005	0,262	0,261	0,009
	N	124	124	124	124

Anexa 12.

Proiect strategic de valorificare a parteneriatului educațional pentru socializarea preșcolarilor „Cu mic, cu mare, spre socializare”

Coordonator proiect: prof. înv. preșcolar Vasilica Andrasciuc Birtok.

Parteneri: profesori învățământ preșcolar de la Școala Gimnazială Nr. 5, Școala Gimnazială Nr. 10, Sighetu Marmației; părinții preșcolarilor înscriși la Grădinița Școlii Gimnaziale Nr. 5, Școlii Gimnaziale Nr. 10, Sighetu Marmației, Maramureș, România.

Argument:

În societatea contemporană când într-un ritm foarte alert, se desfășoară aproape toate momentele din viața omului, unde tehnologia își face resimțită prezența socializarea pierde teren. Încă de la vârsta preșcolară optimizarea socializării este benefică. Astfel cadrelor didactice și părinților le revine sarcina importantă de a facilita optimizarea socializării la copiii de vârstă preșcolară.

Dezvoltarea premiselor pentru competențele cheie și implicit a socializării preșcolarilor reprezintă o prioritate semnificativă în activitățile instructiv-educative, care se regăsește și în documentele de politici educaționale naționale și internaționale actuale.

În conformitate cu Curriculumul pentru educație timpurie și Reperetele fundamentale în învățarea și dezvoltarea copilului de la naștere la 7 ani, domeniile de dezvoltare regăsite sunt necesare din rațiuni pedagogice, pentru asigurarea dezvoltării depline, complexe și pentru observarea evoluției copilului. Un domeniu este adresat dezvoltării socio-emoționale care vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulții și copii. Interacțiunile sociale mediază modul în care copiii se privesc pe ei înșiși și lumea din jur.

Suntem de părere că procesul complex de dezvoltare a premiselor pentru competențele sociale și implicit de eficientizare a socializării se va desfășura eficient în condițiile în care se va asigura continuitatea dintre activitățile realizate în grupă și activitățile realizate acasă, materializată prin implementarea unui parteneriat eficient, coerent, dintre familie și grădiniță.

Considerăm că, problema eficientizării socializării la copiii de vârstă preșcolară din perspectiva continuității dintre exigențele grădiniței și familiei este o problemă actuală, mai ales după perioada pandemică, este benefică valorificarea de către preșcolar a unui bagaj de cunoștințe, comportamente, ce vizează respectarea regulilor în grupă și acasă, relaționarea socială cu alți copii de aceeași vârstă și cu adulții, dezvoltarea comportamentelor prosociale. Parteneriatul educațional grădiniță-familie este un proiect prin care se dorește optimizarea și valorizarea tuturor aspectelor menționate, prin desfășurarea unor activități educaționale ale educatoarelor prin colaborare cu părinții; asigurând eficientizarea socializării preșcolarilor și facilitând o adaptare optimă a acestora în societate.

Scopul: sprijinirea și promovarea cooperării eficiente și constructive a cadrelor didactice din grădiniță și familie în vederea asigurării continuității în eficientizarea socializării preșcolarilor.

Obiectivele proiectului:

- ❖ participarea cadrelor didactice și părinților la diverse forme comune de activitate (mese rotunde, ateliere de lucru, consultații de grup și individuale, training-uri) axate pe specificul eficientizării socializării preșcolarilor;
- ❖ stimularea interesului părinților de a participa la activitățile de eficientizare a socializării copiilor desfășurate în grădiniță;
- ❖ îmbunătățirea comunicării dintre educatori și părinți în vederea valorificării parteneriatului grădiniță-familie axat pe eficientizarea socializării preșcolarilor;
- ❖ organizarea și desfășurarea diverselor activități (expoziții, concursuri, vizite, excursii) ce vizează problema eficientizării socializării copiilor cu implicarea activă a părinților, cadrelor didactice și preșcolarilor;

Beneficiari:

directi: cadrele didactice din IET, părinții, preșcolarii

indirecti: familia extinsă a preșcolarilor, vecinii, comunitatea

Resurse:

- Umane: coordonatorul de proiect, educatorii, părinții preșcolarilor, preșcolarii,
- Materiale: întreaga bază materială a instituției; *mijloace didactice obiectuale*: carton, foi A4, A3, creioane colorate, carioci, etc.; *mijloace didactice imagistice*: cărți, filme educative, planșe, postere, fișe de lucru, imagini cu povești, etc.; *mijloace didactice simbolice*: scheme, tabele, hărți conceptuale, etc.; *mijloace didactice audio-vizuale*: calculator, videoproiector,

Puncte forte:

- ✓ Asigurarea oportunității dezvoltării competențelor profesionale ale educatoarelor în domeniul optimizării socializării preșcolarilor.
- ✓ Asigurarea oportunității dezvoltării informațiilor părinților preșcolarilor cu privire la dezvoltarea premiselor pentru competențele sociale și implicit a eficientizării socializării.
- ✓ Optimizarea nivelului competențelor sociale și a socializării preșcolarilor.

Riscuri: lipsa interesului și a motivației unora dintre cadre didactice și a părinților de a coopera și conlucra împreună în vederea optimizării socializării preșcolarilor.

Rezultate preconizate:

- ✓ asigurarea continuității dintre activitatea desfășurată la grupă de educator și cea de acasă cu familia în eficientizarea socializării preșcolarilor;
- ✓ creșterea nivelului premiselor pentru competențele sociale și implicit eficientizarea socializării copiilor de vârstă preșcolară;
- ✓ sporirea interesului educatorilor și a părinților față de problema asigurării continuității intervențiilor educative în eficientizarea socializării preșcolarilor.

Plan de activitate

Nr.	Forma de cooperare	Tematica	Obiectivele	Conținuturile	Locația	Data
1.	Masă rotundă (pentru cadre didactice)	„Preșcolarii și socializarea!”	Evidențierea importanței eficientizării socializării preșcolarilor; Identificarea problemelor cu care se confruntă cadrele didactice în eficientizarea socializării preșcolarilor.	Aplicarea chestionarului SCS-E forma pentru educatori; Aplicarea grilei de observație.	sala de grupă	9.02. 2021
2.	Masă rotundă (pentru părinți)	„Socializăm și pe copii îi ajutăm!” Colaborarea educatorilor și părinților - condiție indispensabilă pentru eficientizarea socializării preșcolarilor	Evidențierea importanței eficientizarea socializării preșcolarilor prin cooperarea partenerilor educaționali; Elucidarea responsabilităților părinților; Identificarea problemelor cu care se confruntă părinții în dezvoltarea socială a propriilor copii. Stabilirea de comun acord a programului activităților realizate în vederea soluționării problemei de interes comun;	Aplicarea chestionarului SCS-P forma pentru părinți. Aplicarea grilei de observație. Oportunități oferite de program în formarea competențelor parentale cu impact asupra eficientizarea socializării preșcolarilor. Modalități de cooperare în vederea realizării obiectivelor propuse.	sala de grupă	11. 02. 2021
3.	Masă rotundă (în comun cu părinții și cadrele didactice)	Oportunitățile parteneriatului grădiniță-familie în eficientizarea socializării preșcolarilor	Motivarea cadrelor didactice și a părinților în vederea implicării eficiente în proiectul de parteneriat axat pe eficientizarea socializării preșcolarilor	Oportunități oferite de proiect în formarea competențelor profesionale ale cadrelor didactice, îmbunătățirea informațiilor părinților cu privire la socializarea copiilor de vârstă preșcolară, sporirea nivelului premiselor competențelor sociale și implicit eficientizarea socializării preșcolarilor	sala de bibliotecă	17. 02. 2021
4.	Drumeție (în comun cu părinții, educatorii, copiii)	La pas prin poieniță!	Respectarea regulilor din grupă și din familie într-un spațiu deschis alături de familie și cadre didactice	Observarea comportamentelor preșcolarilor, reacțiile părinților și a cadrelor didactice la comportamentele preșcolarilor, Observarea intervențiilor familiei și a cadrelor didactice în gestionarea situațiilor.	împrejurările loc. Vadul Izei, Șugău	2.03. 2021

5.	Seminar (pentru cadre didactice)	„Optimizarea socializării preșcolarilor prin activitățile instructiv-educative”	Evidențierea importanței socializării la vârsta preșcolară.	Prezentarea informației în PPT cu referire la eficientizarea socializării preșcolarilor în cadrul activităților instructiv educative. Prezentarea unui studiu de caz; Prezentarea în general a răspunsurilor la SCS-E.	cabinet de informatică	23.03.2021
6.	Activitate didactică integrată DLC+DEC (cu preșcolarii)	„Emoțiile Sarei”	Identificarea situațiilor problemă apărute în poveste, denumirea corectă a emoțiilor regăsite în text, etichetarea corectă a reacțiilor emoționale. Redarea printr-o formă artistică a unor emoții identificate în textul poveștii. Dezvoltarea capacității de a aprecia munca proprie și a altor copii. Gestionarea emoțiilor negative într-o formă dezirabilă.	Emoțiile Sarei – poveste. Emoția preferată din poveste- desen, pictură, modelaj. Expoziția emoțiilor- turul galeriei Marele uf- joc de relaxare.	sala de grupă	24.03.2021
7.	Lectorat (pentru părinți)	„Dezvoltarea socializării la preșcolari” Importanța socializării preșcolarilor	Evidențierea importanței optimizării socializării de la vârstă preșcolară.	Prezentarea informației în PPT cu referire la optimizarea socializării preșcolarilor. Prezentarea în general a răspunsurilor la SCS-P.	cabinetul de informatică	25.03.2021
8.	Activitate didactică DLC (cu preșcolarii)	„Stupul de albine”	Identificarea situațiilor problem apărute în poveste, conștientizarea importanței disciplinei într-un grup. Facilitarea demersului de a înțelege necesitatea asumării responsabilității în grup, dezvoltarea interacțiunii cu ceilalți prin joc.	Stupul de albine – povestire. Regina albinelor – joc de rol.	sala de grupă	31.03.2021
9.	Lectorat (în comun părinți și cadre didactice)	Continuitatea în formarea la preșcolari a complianței la reguli în grupă și acasă și implicit a	Abordarea problemei continuității respectării regulilor din perspectiva familiei și din perspectiva cadrelor didactice	Identificarea modalităților de a formula corect regulile acasă și în grupă; Identificarea beneficiilor (pe termen scurt și pe termen lung) cu privire la respectarea regulilor de la vârsta preșcolară;	sala de grupă	1.04.2021

		eficientizării socializării.		Exemplificarea formulării corecte a regulilor. Omiterea folosirii cuvântului „nu” în formularea regulilor.		
10.	Activități de dezvoltare personală (cu preșcolarii)	„Ami ne învață despre reguli”	Identificarea unor reguli necesare. Familiarizarea cu regulile, formularea regulilor, descrierea regulilor observate.	Regulile -poster, discuții pe baza imaginilor pe de poster. Ami ne învață despre reguli – poveste Ce poți să spui despre...? – discuții	sala de grupă	14.0 4. 2021
11.	Activitate didactică integrată DLC+DOS (cu preșcolarii)	„La ce să ne așteptăm când nu respectăm regulile”	Importanța respectării regulilor. Conștientizarea consecințelor nerespectării regulilor. Identificarea unei posibile consecințe ale nerespectării regulilor, și anume, excluderea.	Regulile necesare pentru o bună înțelegere – convorbire. Ce se întâmplă dacă nu respectăm regulile ? – dezbateri. Ami, Ric și doamna educatoare- joc de rol	sala de grupă	21.0 4. 2021
12.	Lectorat (pentru cadre didactice)	„Importanța regulilor în activitățile cu preșcolarii”	Evidențierea importanței respectării regulilor pentru o eficientizare a socializării preșcolarii	-Prezentarea informației în PPT cu referire la importanța regulilor în eficientizarea socializării preșcolarii.	sala de grupă	20.0 4. 2021
13.	Lectorat (pentru părinții)	„Despre reguli la vârsta preșcolară” Importanța respectării regulilor acasă	Evidențierea importanței respectării regulilor acasă pentru eficientizarea socializării preșcolarii .	Prezentarea informației în PPT cu referire la importanța regulilor în eficientizarea socializării preșcolarii.	sala de grupă	22.0 4.20 21
14.	Activitate didactică integrată DLC+DOS (cu preșcolarii)	„Cârdul de găște sălbatic”	Identificarea greșelilor făcute de personajele poveștii, înțelegerea importanței recunoașterii greșelilor. Alegerea secvenței preferate din poveste și redarea prin desen a acesteia. Argumentarea deciziei luate, înțelegerea importanței identificării greșelilor făcute.	Cârdul de găște – lecturarea poveștii. Eu aleg secvența desen Așa da/ așa nu – convorbire	sala de grupă	28.0 4. 2021
15.	Consultație psihopedagogică de grup (în comun cu părinții și cadrele didactice)	Pregătirea părinților și a cadrelor didactice pentru gestionarea eficientă a situațiilor de nerespectare a regulilor acasă și în grupă.	Identificarea problemelor cu care se confruntă părinții acasă și cadrele didactice la grupă în pregătirea preșcolarii de a respecta regulile.	Exemplificarea unor situații practice observate în timpul drumeției, dar și a unor situații de acasă și din grupă, cu focusarea pe gestionarea eficientă a situației și a rutinei în respectarea regulilor.	sala de grupă	10.0 5. 2021

16.	Activitate de dezvoltare personală (cu preșcolarii)	„A avea” sau a „nu avea” o problemă	Înțelegerea noțiunii de situații problemă, exemplificarea unor situații problemă, identificarea posibilelor situații problemă. Identificarea reacțiilor emoționale în cazul unor situații problemă, asocierea diferitelor stări emoționale cu situațiile problemă. Identificarea reacțiilor vizavi de situațiile descrise, stabilirea de către aceștia dacă reacțiile sunt adecvate sau nu.	Situații problemă – discuții. Cum te-ai simți dacă... prezentare situații problemă. Ce faci în această situație? discuții	sala de grupă	12.0 5. 2021
17.	Activitate de dezvoltare personală (cu preșcolarii)	„Bruno și Bruni au nevoie de ajutor”	Identificarea problemelor cu care se confruntă personajele. Găsirea soluțiilor adecvate, compararea soluțiilor oferite de copii, acceptarea ideilor de grup, Dezvoltarea abilităților de conversație încurajarea exprimării opiniilor proprii, dezvoltarea abilităților de anticipare a posibilelor consecințe ale soluțiilor propuse, dezvoltarea creativității și a imaginației.	Aventurile lui Bruno și Bruni prin nămeți– poveste. Ce credeți că ar putea să facă? dezbateri Ce credeți că se va întâmpla după ce ...? discuții.	sala de grupă	19.0 5. 2021
18.	Consultații individuale (pentru părinți)	„Diferiți dar egali” Conștientizarea în rândul părinților a necesității respectării drepturilor copilului și de a cere sprijin la nevoie	Evidențierea particularităților de vârstă a copiilor preșcolari Oferirea de recomandări la problemelor împărțite.	Recomandări, răspunsuri cu privire la întrebările individuale pe care le are fiecare părinte	sala de grupă	24.0 5. - 28.0 5. 2021
19.	Dezbateri (pentru cadre didactice)	„Starea de bine a copilului la grădiniță”	Valorificarea activităților didactice și starea de bine a preșcolarii în vederea eficientizării socializării preșcolarii	Implicarea părinților în pregătirea și derularea activității didactice integrate, axate prioritar pe optimizarea socializării preșcolarii.	sala de bibliotecă	25.0 5. 2021
20.	Drumeție (împreună cu părinții, cadrele didactice, preșcolarii)	Ne plimbăm, ne relaxăm, regulile respectăm!	Asigurarea măsurilor organizatorice corespunzătoare, identificarea necesității respectării regulilor în grup. Respectarea în afara mediului educațional a cunoștințelor dobândite, a abilităților de relaționare, cooperare, respect și voință.	Desfășurarea drumeției.	sala de grupă	26.0 5. 2021

21.	Expoziție (împreună cu părinții, cadrele didactice, preșcolarii)	„Curcubeul”	Dezvoltarea acceptării muncii în echipă. dezvoltarea abilităților de a împărți, de a aștepta rândul, de a oferi ajutor, de a cere ajutor, dezvoltarea comportamentelor de cooperare. Dezvoltarea capacității de a-și exprima părerea cu privire la rezultatul propriei munci dar și a celorlalți copii.	Împreună lucrăm – tehnica Mâna oarbă Prietenia – desen pe asfalt Expoziția prieteniei – turul galeriei.	sala de grupă	2.06. 2021
22.	Spectacol (în comun cu părinții, cadrele didactice, copiii)	„Cu mic, cu mare, poftiți la serbare!”	Identificarea comportamentelor adecvate și neadecvate în rândul copiilor și a adulților. Stabilirea unor reguli de comun acord pentru comportamentele neadecvate, prin colaborare.	Sceneta: „Spiridușul pădurii!”	sala de festivități	3.06. 2021
23.	Activități liber alese (cu preșcolarii)	„Pauza”	Ilustrarea consecințelor relațiilor de grup neadecvate, recunoașterea comportamentelor problem; dezvoltarea capacității de a oferi soluții adecvate pentru a stimula o relație de prietenie armonioasă.	Pauza – poveste. Toni și cu mine: joc de rol.	sala de grupă	9.06. 2021
24.	Consultații de grup (pentru cadre didactice)	„Relaționarea socială la vârsta preșcolară- condiție în optimizarea socializării preșcolarilor”	Asigurarea stării de bine a preșcolarilor prin valorificarea activităților didactice în vederea eficientizării socializării preșcolarilor	Conștientizarea importanței inițierii și menținerii de relații între preșcolari la activitățile instructiv educative	sala de grupă	15.06. 2021
25.	Distracție sportivă (împreună cu părinții, cadrele didactice, preșcolarii)	„Învățăm, ne jucăm, ne distrăm”	Dezvoltarea cooperării în joc, dezvoltarea capacității de a oferi ajutor, dezvoltarea încrederii în ceilalți. Dezvoltarea exprimării propriei păreri în grup, dezvoltarea capacității de argumentare a opiniei proprii.	Atenție, start- joc distractiv Sunt/ nu sunt de acord cu ..discuții	curtea grădiniț ei	16.06. 2021
26.	Lectorat (pentru părinți)	„Relațiile preșcolarilor cu cu ceilalți!”	Evidențierea importanței petrecerii timpului împreună cu familia. Evidențierea importanței interacțiunii cu adulții și cu alți copii în diverse contexte sociale. Petrecerea timpului liber eficient în vacanța mare.	Conștientizarea relației lor cu propriii copii și contribuția lor la eficientizarea socializării copiilor.	sala de grupă	17.06. 2021

27.	Seminar (în comun cu părinții și cadrele didactice)	Îmbunătățirea relaționării sociale prin joc	Familiarizarea cadrelor didactice și părinților cu un set de jocuri axate pe îmbunătățirea relaționării sociale și implicit a eficientizării socializării preșcolarilor Identificarea modalităților de valorificare a jocurilor în vederea îmbunătățirii relaționării sociale și implicit a eficientizării socializării preșcolarilor	Jocuri de construcție: „Turnul, din cuburi” , „Trenulețul”, „Castelul” Jocuri de rol: „La piață”, „În parc”, „La ski” Jocuri de mișcare: „Păsărică mută-ți cuibul”. „Mi-am pierdut o batistuță”, „Frumoasă-i, frumoasă-i”	sala de grupă	14.0 9. 2021
28.	Activități liber alese (cu preșcolarii)	„Turnuri din cuburi”	Dezvoltarea importanței muncii în echipă. Dezvoltarea colaborării pentru a îndeplini o sarcină, dezvoltarea interacțiunii într-o situație de joc. Dezvoltarea abilităților de a aprecia munca colegilor.	Eu cu tine – tehnica Mâna oarbă. Împreună construim- joc. Turnuri multe și frumoase - turul galeriei.	sala de grupă	15.0 9. 2021
29.	Activități liber alese (cu preșcolarii)	Alfi, Pufi și Pușu ne învață să rezolvăm problemele dintre prieteni	Dezvoltarea abilităților de a oferi soluții pentru situațiile problemă ale personajelor din scenariu, Aprofundarea cunoștințelor despre cooperare și rezolvare de probleme. Observarea modului în care se manifestă emoțiile care apar în timpul unui conflict, asocierea expresiei feței cu emoticoane specifice.	Alfi, Pufi, Pușu – joc de rol. Emoțiile lui Alfi, Pufi, Pușu – discuții	sala de grupă	22.0 9. 2021
30.	Training (pentru cadre didactice)	„Valorificarea jocului în eficientizarea socializării”	Familiarizarea cadrelor didactice cu un set de jocuri axate pe eficientizarea socializării preșcolarilor	Prezentarea caracteristicilor alegerii unui joc pentru un copil de vârstă preșcolară și rolul jocurilor eficientizarea socializării preșcolarilor Analiza surselor bibliografice ce conțin exemple de jocuri ce favorizează eficientizarea socializării preșcolarilor	sala de grupă	28.0 9.20 21
31.	Activități de dezvoltare personală (cu preșcolarii)	„Peștișorul prietenos”	Identificarea modului de dezvoltare a relațiilor de prietenie a personajelor din poveste. Dezvoltarea interacțiunilor în grup, dezvoltarea abilităților de conversație.	Peștișorul auriu-poveste. Eu cred că discuții. Peștișor auriu- joc de rol	sala de grupă	29.0 9. 2021

			Dezvoltarea relațiilor de prietenie, încurajarea acceptării noilor prietenii.			
32.	Training (pentru părinți)	„Joc și joacă” Importanța jocului în eficientizarea socializării preșcolarilor	Familiarizarea părinților cu un set de jocuri axate pe eficientizarea socializării preșcolarilor.	Prezentarea jocurilor de eficientizare a socializării preșcolarilor și exersarea părinților în vederea aplicării acestora în mediul familial. Prezentarea caracteristicilor alegerii unui joc pentru un copil de vârsta preșcolară și rolul jocurilor în eficientizarea socializării preșcolarilor.	sala de grupă	30.0 9.20 21
33.	Atelier de lucru (în comun cu părinții și cadrele didactice)	Valențele noilor tehnologii digitalizate în optimizarea relaționării sociale	Identificarea tehnologiei moderne cu impact benefic în optimizarea relaționării sociale și implicite a eficientizării socializării preșcolarilor	Utilizarea calculatorului, laptopului, tabletei pentru jocuri online Softuri educaționale: EduPedu, Piticlic Platforme: Wordwall	sala de grupă	1.10. 2021
34.	Activitate didactică integrată DLC+DOS+ALA 2 (împreună cu părinții, cadrele didactice, preșcolarii)	„Culorile prieteniei”	Identificarea comportamentelor prietenoase/neprietenoase. Descrierea caracteristicilor unui prieten, compararea a două perechi de prieteni, asocierea cuvântului „prietenie” cu un element din natură (o culoare, un anotimp, un animal, o floare, un fruct), analizarea și ilustrarea comportamentelor prietenoase/neprietenoase, aplicarea unor soluții pentru păstrarea unei relații de prietenie în cazul unor conflicte dese, argumentarea proverbelor: „ <i>Prietenul la nevoie se cunoaște!</i> ” „ <i>Prieten e cel ce-ți știe defectele și te acceptă așa cum ești!</i> ” Ilustrarea comportamentelor prietenoase pe panoul „AȘA DA!” iar comportamentele neprietenoase pe panoul „AȘA NU!”, descrierea comportamentelor prietenoase/neprietenoase și identificarea consecințelor acestora.	„Albă ca zăpada și cei șapte pitici” – vizionare secvență poveste Cubul prieteniei – metoda cubul. Așa da/ așa nu – joc exercițiu Zidul prieteniei – joc de mișcare.	sala de grupă	6.10. 2021

			Dezvoltarea sentimentului de coeziune a grupului, dezvoltarea cooperării în grup.			
35.	Excursie (împreună cu părinții, cadrele didactice, preșcolarii)	„Explorăm, ne distrăm, socializăm!„	Stimularea copiilor de a colabora și interacționa între ei; dezvoltarea spiritului de observație, formarea unor deprinderi (schițarea unor peisaje simple, alcătuirea unor scheme/desene); orientarea tot mai mult spre valori, prin abordarea educației cu referire la problematica umană, la domeniul moral-civic și cultural-artistic, estetic; asigurarea formării și dezvoltării unor trăsături pozitive de voință și caracter.	Desfășurarea excursiei	Parcul Grădina Morii	13.1 0. 2021
36.	Consultații individuale (pentru părinți)	„Și eu știu, și eu pot, și eu vreau!” Practici de sprijin pentru părinți pentru eficientizarea socializării preșcolarilor în mediul familial	Consilierea individuală a părinților pe problema eficientizării socializării a copiilor în familie și grădiniță. Valorificarea în familie a progreselor înregistrate de copil la grădiniță privind eficientizarea socializării și viceversa.	Discuții constructive dintre cadrul didactic și părinte în vederea identificării modalităților de asigurare a continuității intervențiilor educaționale din grădiniță și familie axate pe eficientizarea preșcolarilor.	sala de grupă	18.1 0. - 22.1 0. 2021
37.	Dezbateri: exemple de bune practici (pentru cadre didactice)	„Situatii fel de fel!”	Schimbul de opinii și experiență între cadre didactice cu referire la diversitatea situațiilor și problemelor cu care se confruntă în educația socială a copiilor, precum și acțiunilor ce se impun a fi luate cu scop de dezvoltare a socializării preșcolarilor.	Prezentarea de către cadrele didactice a informației cu referire la subiectul discutat;	sala de grupă	19.1 0. 2021
38.	Activități liber alese (împreună cu preșcolarii)	„Orășelul copiilor”	formarea echipelor de lucru; dezvoltarea cooperării, dezvoltarea abilităților de a împărți jucării, dezvoltarea capacității de a lucra în echipă, facilitarea stabilirii și menținerii relațiilor de prietenie, dezvoltarea capacității de a se implica în jocurile celorlalți; dezvoltarea capacității de exprimare a propriei păreri, argumentarea opiniei proprii, dezvoltarea empatiei.	Împreună vom reuși – tehnica mâna oarbă. Construim un orășel – joc de construcții Orășelul copiilor – turul galeriei	sala de grupă	20.1 0. 2021

39.	Concurs (în comun cu părinții, educatorii, copiii)	„Sandvich-uri haioase și cele mai gustoase”	Dezvoltarea relaționării sociale ale preșcolarilor. Valorificarea muncii în echipă în eficientizarea socializării preșcolarilor	Abordarea tematicii concursului prin intermediul activității practic-gospodărești.	sala de grupă	2.11.2021
40.	Distracție sportivă (împreună cu părinții, educatorii, copiii)	„Cursa cu obstacole”	Dezvoltarea cooperării în joc, dezvoltarea capacității de a oferi ajutor, dezvoltarea încrederii în ceilalți. Dezvoltarea exprimării propriei păreri în grup, Dezvoltarea capacității de argumentare a opiniei proprii.	Cursa cu obstacole- joc distractiv Da sau Ba-discuții	curtea grădiniț ei	3.11.2021
41.	Activitate didactică DEC (cu preșcolarii)	„Copacul prieteniei”	Dezvoltarea prin comparație cu elementul din natură “copacul” a sentimentului de cooperare în grup. Dezvoltarea relațiilor de prietenie, exersarea oferirii ajutorului, cooperarea în grup. Dezvoltarea coeziunii grupului.	Copacul – pictură. Amprenta mea – amprentare. Unde-s mulți puterea crește- turul galeriei.	sala de grupă	10.11.2021
42.	Activitate didactică integrată DLC+ALA2 (cu preșcolarii)	„Trupa de dans”	Identificarea abilităților necesare coeziunii grupului. recunoașterea consecințelor nerespectării regulilor în grup, conștientizarea importanței muncii în echipă. exersarea unor mișcări de dans potrivit cântecului, Recunoașterea necesității perseverenței, muncii în echipă, a disciplinei pentru obținerea rezultatelor bune într-o activitate.	Trupa de dans – vizionare filmuleț de dans Trupa de dans: poveste Dansul prieteniei - dans	sala de grupă	17.11.2021
43.	Atelier de lucru (pentru cadre didactice)	„Arta confecționării materialelor didactice”	Identificarea mijloacelor didactice cu impact major asupra eficientizarea socializării preșcolarilor; Confecționarea unor mijloace didactice pentru dezvoltarea socială a preșcolarilor	Participarea cadrelor didactice la un atelier de creație unde învață să confecționeze mijloace didactice din materialele pe care le au la îndemână zilnic în vederea exersării ulterioare a socializării copiilor.	sala de grupă	23.11.2021
44.	Activitate didactică DOS (cu preșcolarii)	„Pălăria magică – soluții de rezervă”	Gestionarea adecvată a unor posibile situații chiar și în cazul în care strategia de rezolvare e adecvată dar rezultatul nu este cel așteptat, identificarea reacțiilor emoționale.	Pălăria magică – joc exercițiu. Soluții de rezervă -joc de rol.	sala de grupă	24.11.2021

			Identificarea unor posibile cauze ale reacției neadecvate și găsirea de soluții adecvate			
45.	Atelier de lucru (pentru părinți)	<i>„Arta modelării”</i> Confecționarea mijloace didactice pentru eficientizarea socializării preșcolarilor	Implicarea părinților în confecționarea atributelor pentru joc din material reciclabil.	Participarea părinților la un atelier de creație unde învață să confecționeze jucării din materialele pe care le au la îndemână zilnic în vederea exersării ulterioare a socializării copiilor	sala de grupă	25.1 1. 2021
46.	Vizită la muzeu (locul de muncă a unui părinte, în comun cu părinții, educatorii, copiii)	Preșcolarul de azi-adultul de mâine	Familiarizarea preșcolarilor cu un viitor cadru educațional/profesional Observarea comportamentului preșcolarilor în contextul relaționării cu adulți, copii cu dizabilități, copii de etnii diferite (vizitatorii din muzeu)	Analiza de către preșcolari a spațiului de lucru Schimbul de opinii dintre preșcolari, părinți, educatoare vizavi de procesul educațional/profesional în care sunt implicați.	Muzeul Etnografic al Maramureșului	11.0 1.20 22
47.	Activități liber alese (cu preșcolarii)	<i>„Obiectul misterios”</i>	Dezvoltarea muncii în echipă, dezvoltarea cooperării. Dezvoltarea comunicării asertive, acceptarea părerii altor copii, încurajarea participării la joc.	Ghici care e? – joc distractiv Ai ghicit, ai ghicit, treci la loc ești mulțumit! – joc de mișcare	sala de grupă	12.0 1. 2022
48.	Activitate didactică integrată DOS+ALA2 (împreună cu părinții, cadrele didactice și preșcolarii)	<i>„Bucuria de a fi copil”</i>	Dezvoltarea abilităților de a folosi formule de salut. dezvoltarea abilităților de a imita și de a se juca împreună cu adulții, interacționând pozitiv cu aceștia. Recunoașterea și respectarea regulilor, dezvoltarea abilităților de a cere ajutorul adultului atunci când este în dificultate. stabilirea relațiilor de colaborare cu colegii și adulții implicați în activitate. dezvoltarea sentimentului de bucurie și de companie a copiilor la joacă.	Salutul de bun venit a părinților! Călătorie imaginară în împărăția Bucuriei Jocul: Bucuria de a fi copil! Eu și familia mea! Jocul: Dacă vesel se trăiește.	sala de grupă	19.0 1. 2022
49.	Lectorat (pentru cadre didactice)	<i>„Dezvoltarea comportamentului prosocial”</i>	Evidențierea importanței comunicării eficiente pentru dezvoltarea comportamentului prosocial	Prezentare material PPT . comportament prosocial la vârsta preșcolară	sala de grupă	25.0 1.20 22
50.	Activitate didactică DLC (cu preșcolarii)	<i>„Povestea lui Lapinot!”</i>	Dezvoltarea abilităților de disciplină, dezvoltarea abilităților de conversație.	Lapinot- poveste. Lapinot și girafa – dezbateri.	sala de grupă	26.0 1. 2022

			Identificarea modalităților de a media conflictul, exprimarea opiniilor cu părere la modul în care se poate re/câștiga încrederea unui prieten.			
51.	Lectorat (pentru părinți)	„Comunicarea în dezvoltarea comportamentului prosocial” Practici de sprijin pentru părinți pentru facilitarea dezvoltării la preșcolari a unui comportament prosocial	Evidențierea importanței comunicării eficiente pentru dezvoltarea comportamentului prosocial.	Prezentare material PPT.	sala de grupă	27.01.2022
52.	Seminar (în comun cu părinții și cadrele didactice)	Optimizarea comportamentului prosocial al preșcolarilor și implicit eficientizarea socializării prin intermediul poveștilor	Familiarizarea cadrelor didactice și părinților cu un set de povești axate pe optimizarea comportamentelor prosociale și implicit eficientizarea socializării preșcolarilor Identificarea modalităților de valorificare a poveștilor în vederea optimizării comportamentului prosocial și implicit a eficientizării socializării preșcolarilor	Povești: „Ascultă-l pe Findus”: Sven Nordqvist „Asta e al meu”: Michel Van Zeveren „Bruno. Emoțiile ne unesc”: Andreea Chiru-Maga „Ce poți face cu o idee”: Kobi Yamada	sala de grupă	3.02.2022
53.	Activitate de dezvoltare personală (cu preșcolarii)	„Povestea jucătorului de fotbal”	Exprimarea propriei păreri în cadrul grupului, dezvoltarea abilităților de comunicare. Dezvoltarea capacității de a înțelege nevoia respectării fiecărei persoane, nevoia integrării în grup.	Calitățile jucătorului de fotbal – brainstorming. Povestea jucătorului de fotbal.	sala de grupă	2.02.2022
54.	Activitate de dezvoltare personală (cu preșcolarii)	„Povestea prietenului meu”	Alegerea unui partener de joacă, dezvoltarea capacității de a forma grup de lucru cu un coleg. Exersarea comportamentelor care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie, dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni specifice vârstei, conștientizarea importanței nevoii reciprocității într-o relație.	Unu, doi, ne jucăm mereu Povestea misterioasă- joc	sala de grupă	9.02.2022

55.	Activitate didactică DOS (cu preșcolarii)	„Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”	dezvoltarea persistenței în sarcini, exprimarea propriei păreri, ascultare activă. dezvoltarea capacității de a rezolva problemele în mod rațional identificarea emoțiilor de bază și a emoțiilor complexe (mândria, jena, rușinea, vinovăția) împărtășirea unor exemple de situații în care au trăit aceeași emoție ca personajele din poveste.	În lumea emoțiilor - discuții Povestea Mașa, Dașa și Sașa – poveste. Emoțiile personajelor - joc	sala de grupă	16.0 2. 2022
56.	Training (pentru cadre didactice)	„Poveștile-sursă de eficientizare a socializării preșcolarilor”	Familiarizarea cadrelor didactice cu un set de povești axate pe eficientizarea socializării preșcolarilor	Analiza surselor bibliografice ce conțin exemple de povești ce favorizează eficientizarea socializării preșcolarilor	sala de grupă	22.0 2.20 22
57.	Activitate didactică DOS (cu preșcolarii)	„Doi prieteni”– Anton Pann	Autocunoaștere, cunoașterea și acceptarea ideilor celorlalți. Cunoașterea și respectarea normelor de conviețuire socială prin manifestarea unor atitudini de prietenie, toleranță, armonie în relațiile cu cei din jur. Dezvoltarea exprimării adecvate a emoțiilor în interacțiunea cu ceilalți.	Prieten – brainstorming. Doi prieteni – lectură. Doi prieteni- joc de rol.		23.0 2. 2022
58.	Training (pentru părinți)	„Povești cu tâlc pentru preșcolari” Importanța poveștilor în eficientizarea socializării preșcolarilor	Familiarizarea părinților cu un set de povești axate pe eficientizarea socializării preșcolarilor	Prezentarea povești “Ami ne învață despre reguli!”	sala de grupă	24. 02. 2022
59.	Spectacol (în comun cu părinții, cadrele didactice, copiii)	„Adulți în miniatură!”	Identificarea comportamentelor adecvate și neadecvate în rândul copiilor și a adulților. Stabilirea unor reguli de comun acord pentru comportamentele neadecvate, prin colaborare. Exprimarea prin joc de rol a modului în care preșcolarii percep unele situații petrecute cu familia acasă și cu educatorii la grădiniță.	Sceneta: „Spiridușul pădurii!” Punerea în scenă, prin joc de rol a diverselor situații contextuale transpuse de preșcolari în rolul de adult: mamă, tată, educatoare.	Sala de festivități	2.03. 2022

60.	Activități liber alese (cu preșcolarii)	„Liniștit ca un copac!”	Dezvoltarea sentimentului de siguranță alături de cei apropiați, dezvoltarea sentimentului de liniște. dezvoltarea abilităților de a se relaxa în momente dificile.	Liniștit ca un copac – poveste Copacul se leagănă – joc de relaxare	sala de grupă	2.03.2022
61.	Activitate didactică DLC (cu preșcolarii)	„Sunt mic, dar am un suflet mare”	Dezvoltarea abilităților de conversație, dezvoltarea abilităților de a lega prietenii. evidențierea propriului prieten prin desen, argumentarea alegerii făcute.	Sunt mic, dar am suflet mare www.SapteAniDeAcasa.ro - poezie. Prietenul meu/prietena mea – desen	sala de grupă	9.03.2022
62.	Activitate didactică DOS (cu preșcolarii)	„Gustări pentru cel mai bun prieten”	Dezvoltarea cooperării, dezvoltarea abilităților de a oferi ajutor, a împărți obiecte, lucruri. Dezvoltarea abilităților de a lucra în echipă, Dezvoltarea cooperării, dezvoltarea sentimentului de a dărui. Dezvoltarea abilităților de ascultare activă, empatică.	Pregătirea materialelor necesare Fursecuri delicioase – activitate practico-gospodărească. Prieteniiile – discuții.	sala de grupă	16.03.2022
63.	Activitate didactică DEC (cu preșcolarii)	„Nu te supăra, că nu e bine”, “Prietenii”	Dezvoltarea abilităților de a se relaxa în momente de supărare. Dezvoltarea stării de bine, prin cântec	Nu te supăra – cântec. Prietenii – cântec	sala de grupă	23.03.2022
64.	Webinar (pentru cadre didactice)	„Rolul cadrelor didactice în consilierea părinților preșcolarii cu scopul eficientizării socializării acestora !”	Facilitarea procesului de consiliere cadrul didactic-părinte pentru a le dezvolta comportamentul pro-social în conformitate cu particularitățile de vârstă și individuale.	Implicarea cadrului didactic în consilierea părinților preșcolarii.	sala de grupă	29.03.2022
65.	Consultații individuale (pentru părinți)	„Unici și diferiți în același timp!” Practici de sprijin pentru părinți pentru eficientizarea socializării preșcolarii în mediul familial	Consilierea individuală a părinților pe problema eficientizării socializării a copiilor în familie și grădiniță.	Discuții constructive dintre cadrul didactic și părinte în vederea identificării modalităților de asigurare a continuității intervențiilor educaționale din grădiniță și familie axate pe eficientizarea preșcolarii.	sala de grupă	21.03.- 31.03.2022

66.	Ședință (pentru cadre didactice)	„Implicarea face diferența!”	Evaluarea sumativă a Programului formativ pentru cadre didactice „Împreună pentru o viață mai sociabilă”	Aplicare chestionar SCS-E. Aplicare grila de observație. Prezentarea rezultatelor evaluării sumative privind nivelul final de dezvoltare a socializării preșcolarilor. Discuții cu referire la rezultatele obținute și trasarea ideilor de perspectivă.	sala de grupă	24.0 5.20 22
67.	Ședință (pentru părinții)	„Părinții- parteneri ai proiectului” Impactul cooperării grădiniță-familie asupra eficientizării socializării preșcolarilor	Evaluarea sumativă a Programului formativ pentru părinți „Împreună explorăm și socializăm”	Aplicare chestionar SCS-P. Aplicare fișa de observație. Prezentarea rezultatelor evaluării sumative privind nivelul final de socializării preșcolarilor. Chestionarea partenerilor. Discuții cu referire la rezultatele obținute și trasarea ideilor de perspectivă.	sala de grupă	26.0 5.20 22
68.	Masă rotundă (în comun cu părinții și cadrele didactice)	Impactul cooperării grădiniță-familie asupra eficientizării socializării preșcolarilor	Evaluarea impactului proiectului educațional de parteneriat asupra beneficiarilor	Schimb de impresii între partenerii proiectului educațional. Formularea de concluzii privind impactul proiectului asupra realizării continuității în eficientizarea socializării preșcolarilor	sala de festivități	31.0 5.20 22

Mediatizare: publicarea în articole a proiectului de parteneriat, realizarea unui Cd cu poze din activitățile proiectului,

Diseminare: expoziții, publicații

Evaluare:

- evaluarea impactului parteneriatului educațional propus din perspectiva cadrelor didactice și a părinților;

modalitate: utilizarea metodei observației, Chestionarul 5CE

- evaluarea impactului parteneriatului educațional asupra eficientizării socializării preșcolarilor;
modalitate: analiza produselor activității copiilor, SCS-P, SCS-E; Fișa de observație a socializării preșcolarilor.
- evaluarea sumativă

modalitate: realizarea unei analize finale a parteneriatului educațional în vederea relevării raportului dintre obiectivele propuse și rezultatele atestate, realizarea portofoliului.

Ideii de perspectivă:

Mentținerea și dezvoltarea parteneriatului cu familia și cadrele didactice

Planificarea proiectului cu noi parteneri, pentru păstrarea continuității și implicarea învățătoarelor.

Anexele proiectului

Anexa 12.1.

PROGRAM FORMATIV PENTRU CADRE DIDACTICE „Împreună pentru un viitor mai sociabil”

Argument:

Educatorii sunt profesioniștii aflați în relație directă cu copilul, pe parcursul activităților cotidiene desfășurate la nivelul grupei. În acest context, educatorul este persoana de referință pentru copil, educatorul ocupă un statut important și în același timp dificil, fiind în relație permanentă cu copilul.

Principalele atribuții pe care le îndeplinește educatorul sunt atât în relație cu copilul, cât și cu ceilalți colegi (educatori, psihologi, directori), cu părinții copilului, cu familia lărgită și cu alte persoane din comunitate.

Educatorul are o importanță deosebită prin extraordinarul impact pe care îl poate avea asupra contextului muncii sale și activităților derulate pentru și împreună cu copiii de la grupă.

Capacitatea educatorului de a avea control asupra propriei activități, de a simți că poate face față provocărilor profesionale, de a identifica propriile resurse (interne și externe) pentru a acționa corect pentru copiii din grupă, dar și pentru fiecare copil, individual ca individ, de a reuși să găsească în cel mai scurt timp posibil tipul de reacție adecvată nevoii copilului sau să își poată defini corect nevoia de informație și formare este generatoare de calitate a activităților oferite copilului.

Scop: Sprijinirea educatorilor în vederea conștientizării și asumării rolului educațional și implicarea lor în optimizarea socializării preșcolarilor pentru integrarea cu succes a acestora în viața socială.

Obiective:

- Conștientizarea importanței optimizării sociale la preșcolari prin activitățile de la grădiniță.
- Cunoașterea individuală a copiilor prin comportamentele și manifestările sociale, urmărind manifestarea lor în grădiniță.
- Valorificarea unor metode, tehnici, mijloace eficiente pentru dezvoltarea socială a copiilor de vârstă preșcolară.
- Găsirea/ identificarea unor soluții comune în planificarea activităților instructiv-educative.
- Studiarea unor documentare, lucrări de specialitate în vederea realizării unor dezbateri pe teme date ce vizează socializarea preșcolarilor.
- Valorificarea experiențelor profesionale, personale, a schimbului de experiență privind optimizarea socializării preșcolarilor.
- Exprimarea opiniei participanților cadrelor didactice cu privire la acțiunile întreprinse în cadrul programului.

Grup țintă:

- ❖ Educatoarele de la Grădinița Școlii Gimnaziale nr. 5, Școlii Gimnaziale nr. 10 Sighetu Marmăției, Maramureș, România.

Activitățile Programului formativ pentru cadre didactice „Împreună pentru un viitor mai sociabil”

Activitatea 1:

„Copiii și socializarea”

Masă rotundă

Scop: identificarea aspectelor esențiale cu privire la importanța eficientizării socializării preșcolarilor

Desfășurare:

1. Vizionare: Cum să creștem copii încrezători? <https://www.youtube.com/watch?v=bg9ITK7juFY>

Scopul: identificarea valorilor pentru a avea copii încrezători.

2. Competențele sociale la preșcolari-informare.

Scopul: evidențierea importanței dezvoltării sociale a preșcolarilor.

3. Aplicare SCS-E, Aplicare Fișa de observare a socializării preșcolarilor.

Scopul: identificarea problemelor cu care se confruntă educatorii în dezvoltarea socială a preșcolarilor.

4. Copiii și socializarea – discuții, vizionare film <https://www.youtube.com/watch?v=ImacvfYBIko>

Scopul: identificarea aspectelor relevante cu privire la dezvoltarea socială a preșcolarilor.

Activitatea 2:
„Optimizarea socializării preșcolarilor prin activitățile instructiv-educative”
Seminar

Scop: identificarea comportamentelor care determină nivelul de socializare a preșcolarilor;

Desfășurare:

1. Dezvoltarea socială a preșcolarilor- informare.

Scopul: evidențierea aspectelor esențiale ale dezvoltării sociale la preșcolari.

2. SCS-E – prezentare în general a răspunsurilor obținute la SCS-E.

Scopul: evidențierea lacunelor preșcolarilor în ceea ce privește comportamentele sociale.

3. Studiu de caz- dezbateri

Scopul: identificarea modalităților de gestionare adecvată a comportamentelor sociale ale preșcolarilor.

Activitatea 3:
„Importanța regulilor în activitățile cu preșcolarii”
Lectorat

Scop: identificarea necesității impunerii unor reguli la grupă; exemplificarea formulării unor reguli la grupă adecvate vârstei preșcolarilor.

Desfășurare:

1. Regulile la vârsta preșcolară și impactul acestora în dezvoltarea socială -prezentare PPT.

Scopul: evidențierea importanței respectării regulilor pentru o dezvoltare socială adecvată la vârsta preșcolară.

2. Ce pot face educatorii? – dezbateri.

Scopul: exemplificarea formulării unor reguli benefice la grupă.

Activitatea 4:
„Starea de bine a copilului la grădiniță”
Dezbateri

Scop: conștientizarea nevoii unei stări de bine în rândul preșcolarilor la intrarea în grupă, facilitarea creării unei stări de bine în rândul preșcolarilor prin exemplificări practice

Desfășurare:

1. Starea de bine - informare.

Scopul: Valorificarea activităților didactice și starea de bine a preșcolarilor în vederea dezvoltării socializării a acestora.

2. Prezența părinților în activitățile educaționale – dezbateri

Scopul: evidențierea importanței implicării părinților în pregătirea și derularea activității didactice integrate, axate prioritar pe optimizarea socializării preșcolarilor.

Activitatea 5:
„Relaționarea socială la vârsta preșcolară- condiție în optimizarea socializării preșcolarilor”
Consultații de grup

Scop: evidențierea importanței interacțiunii cu adulții și cu alți copii în diverse contexte sociale, conștientizarea importanței inițierii și menținerii de relații între preșcolari la activitățile instructiv-educative.

Desfășurare:

1. Inițierea și menținerea unei relații – prezentare ppt.

Scopul: informare cu privire la modul în care educatorii pot ajuta preșcolarul să inițieze o discuție și cum să o mențină.

2. Ce poate să facă educatorii? – discuții, exemplificări

Scopul: exeplicări practice cu privire la modul de abordare a unei situații, inițierea unei conversație și menținerea relației cu colegii de grupă.

Activitatea 6:
„Valorificarea jocului în eficientizarea socializării”
Training

Scop: familiarizarea educatorilor cu un set de jocuri axate pe optimizarea socializării copiilor de vârstă preșcolară.

Desfășurare:

1. Prezentarea jocurilor de dezvoltare a socializării preșcolarilor, prezentarea caracteristicilor alegerii unui joc pentru un copil de vârstă preșcolară și rolul jocurilor în dezvoltarea socială a preșcolarilor.

Scopul: evidențierea rolului jocului în dezvoltarea socială a preșcolarilor.

2. Analiza surselor bibliografice ce conțin exemple de jocuri ce favorizează dezvoltarea socială a copiilor- exemple de bună practică.

Scopul: exemplificarea unor jocuri de socializare care pot să fie utilizate în grupă și n unumai.

Activitatea7:
„Situații fel de fel!”
Dezbateri, exemple de bune practici

Scop: schimbul de opinii și experiență între educatori cu referire la diversitatea situațiilor și problemelor cu care se confruntă în educația socială a copiilor, precum și acțiunilor ce se impun a fi luate cu scop de dezvoltare a comportamentului social al copiilor.

Desfășurare:

1. Soluții la situații – discuții.

Scopul: schimb de opinii și găsirea soluțiilor adecvate pentru o dezvoltare socială benefică preșcolarilor.

2. Soluții practice - exemple de bune practice.

Scopul: exemplificarea acțiunilor ce se pot lua cu scopul de a dezvolta un comportament social adecvat la preșcolari.

Activitatea 8:
„Arta confecționării materialelor didactice”
Atelier de lucru

Scopul activității: identificarea mijloacelor didactice cu impact major asupra dezvoltării sociale a copiilor.

Desfășurare:

1. Cum poți face jucărie din ciorap? <https://www.youtube.com/watch?v=quoMAu4uhsM> – activitate practică

Scopul: participarea educatorilor la un atelier de creație unde învață să confecționeze mijloace didactice din materialele pe care le au la îndemână zilnic în vederea exersării ulterioare a socializării copiilor.

2. Jucării și jocuri in sticle de plastic: activitate practică <https://www.youtube.com/watch?v=mqcYwLwIMY8>

Scopul: confecționarea unor mijloace didactice pentru dezvoltarea socială a preșcolarilor

Activitatea 9:
„Dezvoltarea comportamentului prosocial”
Lectorat

Scop: evidențierea importanței comunicării eficiente pentru dezvoltarea comportamentului prosocial

Desfășurare:

1. Comportamentul prosocial - prezentare material PPT

Scopul: informarea principalelor caracteristici ale comportamentului prosocial la preșcolari.

2. Aplicare SCS-E.

Scopul: evidențierea comportamentelor sociale dezvoltate la preșcolari.

3. Avantajele pe termen lung ale comportamentelor sociale – brainstorming
Scopul: conștientizarea importanței comportamentelor pro sociale în viață; evidențierea avantajelor pe termen lung a acestora.

Activitate 10:

„Poveștile - sursă de eficientizare a socializării preșcolarilor”

Training

Scop: familiarizarea educatorilor cu un set de povești axate pe optimizarea socializării a copiilor de vârstă preșcolară și evidențierea importanței utilizării poveștilor pentru dezvoltarea socială a preșcolarilor.

Desfășurare:

1. Poveștile și dezvoltarea socială – discuții.

Scopul: evidențierea rolurilor poveștilor în dezvoltarea socială.

2. Analiza surselor bibliografice ce conțin exemple de povești ce favorizează dezvoltarea socială a copiilor - schimb de experiență.

Scopul: îmbogățirea listei bibliografice a educatorilor cu exemple de povești care au scopul de a dezvolta socializarea preșcolarilor.

Activitate 11:

„Rolul cadrelor didactice în consilierea părinților preșcolarilor”

Webinar

Scop: facilitarea procesului de consiliere educator-părinte pentru a le dezvolta comportamentul pro social în conformitate cu particularitățile de vârstă și individuale, dezvoltarea implicării educatorilor în consilierea părinților preșcolarilor.

Desfășurare:

1. Consilierea părinților în educarea copiilor – vizionare <https://youtu.be/eeH80EnJX5Y>

Scopul: evidențierea importanței recomandării de către educatori a consilierii părinților.

1. Rolul educatorilor în consilierea părinților preșcolari – prezentare ppt

Scopul: evidențierea importanței rolului educatorilor în procesul de consiliere a părinților pentru soluționarea situațiilor problematice ivite.

2. Întrebări și răspunsuri

Scopul: concluzionarea și înțelegerea importanței relației educator-părinte în procesul educațional.

Activitatea 12:

„Implicarea face diferența”

Ședință

Scop: evaluarea sumativă a programului.

Desfășurare:

1. Prezentarea rezultatelor evaluării sumative privind nivelul final de dezvoltare a socializării preșcolarilor.

Scopul: concluzionarea eficienței programului și a progresului preșcolarilor în urma rezultatelor obținute la SCS-E și Fișa de observare a socializării preșcolarilor.

2. Discuții cu referire la rezultatele obținute și trasarea ideilor de perspectivă.

Scopul: identificarea punctelor tari și a punctelor slabe, a oportunităților avute în urma programului.

PROGRAM FORMATIV PENTRU PĂRINȚI **„Împreună explorăm și socializăm”**

Argument: Atunci când vine vorba despre educație în general și despre educația copilului în mod special, familia joacă un rol esențial. De aceea, este foarte important ca implicarea familiei să fie una constantă. Ajunși la grădiniță, copiii vin cu un bagaj de cunoștințe, comportamente, valori „moștenite” din familie. Acum, când tehnologia își face resimțită prezența, poate mai mult ca oricând, consider oportun să pun accent pe timp petrecut cu familia, joc, carte, pe limbaj și cum o pot face mai bine pentru a avea rezultate favorabile în rândul preșcolarilor, decât prin realizarea unui proiect în care să implice părinții acestora. Și astfel o să îl citez pe Mem Fox, cunoscutul autor australian de cărți pentru copii care spune că: „*Prevenția are loc cu mult înainte ca un copil să înceapă școala. Deși poate părea uimitor, conexiunile cruciale care determină cât de inteligent, creativ și imaginativ va fi un copil sunt deja stabilite în momentul în care copilul atinge vârsta de 1 an. Copiii cu care nu se vorbește în mod regulat, cărora nu li se cântă sau citește cu voce tare încă din primele luni de viață găsesc viața de școlar mult mai împovărătoare decât ar găsi-o dacă li s-ar întâmpla toate cele înșirate mai sus. Deoarece cuvintele sunt esențiale pentru construirea conexiunilor în creier, cu cât mai bogată e experiența limbajului – prin medierea cărților și prin conversație cu alții, nu în mod pasiv de la televizor – cu atât mai avantajat va fi copilul din punct de vedere social, educațional și în orice alt fel, pentru restul vieții sale. Dimpotrivă, cu cât mai puține cuvinte experimentează, învață și folosește înainte de școală, cu atât creierul său va fi mai blocat. Televizorul nu vorbește **cu** copiii – vorbește **către** ei și ei nu îi pot răspunde, însă învățarea unei limbi presupune dialogare.”* (Fox Mem, 2008)

Scop: dezvoltarea competențelor parentale pe problema eficientizării socializării copiilor de vârstă preșcolară și a asigurării continuității intervențiilor educaționale în mediul familial.

Obiective:

- ❖ informarea și familiarizarea părinților cu privire la beneficiile socializării preșcolarilor;
- ❖ facilitarea înțelegerii de către părinți a activităților de eficientizare a socializării desfășurate în grădiniță și a specificului acestora;
- ❖ sporirea implicării familiei în procesul de eficientizare a socializării preșcolarilor;
- ❖ valorificarea experienței pozitive dobândită de părinți în relațiile cu copiii lor prin evidențierea bunelor practici;
- ❖ promovarea necesității preșcolarilor de a li se citi acasă de către părinții lor pentru eficientizarea socializării acestora;
- ❖ valorificarea jocului în familie cu scopul eficientizării socializării preșcolarilor;
- ❖ împărtășirea cu părinții a importanței jocului în mediul familial și prezentarea de resurse relevante în acest sens;
- ❖ recomandarea activităților ludice în familie cu scopul eficientizării socializării preșcolarilor.

Grup țintă:

- ❖ părinții preșcolarilor înscriși la Grădinița Școlii Gimnaziale nr. 5, Școlii Gimnaziale Nr. 10 Sighetu Marmăției, Maramureș, România.

Activitățile Programului formativ pentru părinți **„Împreună explorăm și socializăm”**

Activitatea 1:

„Socializăm și pe copii îi ajutam!”

Masă rotundă

Scop: conștientizarea părinților cu privire la rolul lor în dezvoltarea și educația propriilor copii, conștientizarea importanței implicării părinților în actul educațional, dezvoltarea relației parteneriatului grădiniță - familie, identificarea și stabilirea activităților realizate în cadrul programului „Împreună explorăm și socializăm”.

Desfășurare:

1. Jocul Ecuson.

Scopul: cunoaștere și autocunoaștere; autocaracterizare.

2. De ce un parteneriat grădiniță-familie?

Scopul: înțelegerea importanței implicării active a părinților în educație.

3. Aplicarea SCS-P și a Fișei de observare a socializării preșcolarilor

Scopul: recunoașterea de către părinți a comportamentelor sociale dezvoltate sau care sunt în curs de dezvoltare a propriilor copii.

Activitatea 2:

„Dezvoltarea socializării la vârsta preșcolară”

Lectorat

Scop: conștientizarea importanței dezvoltării sociale a preșcolarilor în rândul părinților.

Desfășurare:

1. „Dezvoltarea socială a preșcolarilor” - prezentare PPT.

Scopul: informarea părinților cu aspecte relevante despre dezvoltarea socială a preșcolarului.

2. Prezentarea generală a răspunsurilor la chestionarul SCS-P, Fișa de observare a socializării preșcolarilor.

Scopul: evidențierea comportamentelor sociale lacunare în rândul preșcolarilor.

Activitatea 3:

„Despre reguli la vârsta preșcolară”

Lectorat

Scop: conștientizarea nevoii prezenței regulilor în viața preșcolarului, importanța respectării regulilor pentru o dezvoltare socială adecvată la vârsta preșcolară.

Desfășurare:

1. “Regulile la vârsta preșcolară” -prezentare PPT.

Scopul: identificarea regulilor adecvate pentru copiii de vârsta preșcolară, importanța formulării corecte a regulilor.

2. *Discuții.*

Scopul: împărtășirea propriilor experiențe în rândul părinților cu privire la respectarea/nerespectarea regulilor de către proprii copii, acasă, în mediul familial.

Activitatea 4

„Diferiți, dar egali”

Consultații individuale

Scop: Conștientizarea în rândul părinților a necesității respectării drepturilor copilului și de a cere sprijin la nevoie .

Desfășurare:

Evidențierea particularităților de vârstă a copiilor preșcolari

Oferirea de recomandări la problemelor împărtășite.

Recomandări, răspunsuri cu privire la întrebările individuale pe care le are fiecare părinte

Activitatea 5:

„Relațiile preșcolarilor cu ceilalți”

Lectorat

Scop: informarea părinților cu privire la aspectele esențiale ale dezvoltării relaționării sociale a preșcolarilor.

Desfășurare:

1. ”Relaționarea socială la vârsta preșcolară”-prezentare PPT.

Scopul: evidențierea caracteristicilor esențiale ale relaționării sociale la vârsta preșcolară, evidențierea importanței interacțiunii cu adulții și cu alți copii în diverse contexte sociale.

2. „Cum relaționez cu copilul meu?” – discuții.

Scopul: evidențierea importanței petrecerii timpului împreună cu familia; conștientizarea relației lor cu propriii copii și contribuția lor la dezvoltarea socială a copiilor.

Activitatea 6:
„Joc și joacă!”
Training

Scop: însușirea cunoștințelor despre joc la vârsta preșcolară, exemplificarea jocurilor adecvate vârstei preșcolarelor.

Desfășurare:

1. “Importanța jocului în dezvoltarea socială a copiilor de vârstă preșcolară”: prezentarea jocurilor de optimizare a socializării preșcolarelor; prezentarea caracteristicilor alegerii unui joc pentru preșcolar și rolul jocurilor în dezvoltarea socială a preșcolarelor.

Scopul: ilustrarea caracteristicilor esențiale ale jocului și valențele formative ale acestuia.

2. Jocul „Turnul din cuburi”.

Scopul: exersarea jocului între părinți în vederea aplicării acestora în mediul familial.

3. Analiza surselor bibliografice ce conțin exemple de jocuri ce favorizează dezvoltarea socială a copiilor.

Scopul: familiarizarea părinților cu un set de jocuri axate pe optimizarea socializării a copiilor preșcolari.

Activitatea 7:
„Și eu știu, și eu vreau, și eu pot!”
Consultații individuale

Scopi: consilierea individuală a părinților pe problema dezvoltării sociale a copiilor în familie și grădiniță; valorificarea în familie a progreselor înregistrate de copil la grădiniță privind dezvoltarea socială și viceversa.

Desfășurare:

1. Practici de sprijin pentru părinți pentru dezvoltarea socială a preșcolarelor în mediul familial.

Scopul: exemplificarea unor activități ce se pot desfășura acasă, alături de familie cu scopul de a dezvolta socializarea preșcolarelor.

2. Discuții constructive dintre parteneri în vederea identificării modalităților de asigurare a continuității intervențiilor educaționale din grădiniță și familie axate pe dezvoltarea socială a preșcolarelor.

Scopul: identificarea unor modalități de intervenție cu scopul dezvoltării sociale a preșcolarelor.

3. Vizionare film “Părinții buni fac sacrificii?” <https://youtu.be/OgMkpHogK2Y>

Scopul: evidențierea ideii de a contribui la educația propriilor copii, fără a face sacrificii și de a identifica nevoile personale de dezvoltare.

Activitatea 8:
„Arta modelării”
Atelier de lucru

Scop: confecționarea unor mijloace didactice pentru dezvoltarea socială a preșcolarelor

Desfășurare:

1. “Cum procur materiale pentru joacă, fără costuri mari”- conversație

Scopul: identificarea mijloacelor didactice cu impact major asupra dezvoltării sociale a copiilor.

2. “Cum să faci păpuși simpatice din șosete” – activitate practică:
<https://www.youtube.com/watch?v=Z2I-ekf061E>

Scopul: participarea activă a părinților prin confecționarea mijloacelor didactice din materialele pe care le au la îndemână zilnic în vederea exersării ulterioare a socializării copiilor.

3. Modele din plastilină.

Scopul: implicarea activă a părinților în confecționarea atributelor pentru joc din diverse materiale.

Activitatea 9:
„Comunicarea în dezvoltarea comportamentului prosocial”
Lectorat cu părinții

Scop: informarea părinților cu practici de sprijin pentru facilitarea dezvoltării la preșcolari a unui comportament prosocial.

Desfășurare:

1. „Comportamentul prosocial la preșcolari” -prezentare material PPT.

Scopul: evidențierea importanței comunicării eficiente pentru dezvoltarea comportamentului prosocial.

2. “Cum învățăm să fim prieteni?” – prezentarea și lecturarea povești.

Scopul: identificarea modalităților de a se juca împreună.

3. Aplicare SCS-P.

Scopul: evidențierea frecvenței comportamentelor sociale ale preșcolarilor.

Activitatea 10:
„Povești cu tâlc pentru preșcolari!”
Training

Scop: dezvoltarea capacității de a utiliza „povești cu tâlc” în educarea propriilor copii.

Desfășurare:

1. Povestea “Ami ne învață despre reguli!” - prezentarea și citirea poveștii, PPT.

Scopul: identificarea modalităților de a formula o regulă, de a recunoaște comportamentele aferente regulilor.

2. Analiza surselor bibliografice ce conțin exemple de povești ce favorizează dezvoltarea socială a copiilor.

Scopul: importanța prezenței poveștilor în dezvoltarea socială a copiilor de vârstă preșcolară, familiarizarea părinților cu un set de povești axate pe optimizarea socializării copiilor de vârstă preșcolară.

Activitatea 11:
„Unici și diferiți în același timp!”
Consultații individuale

Scop: informarea părinților cu practici de sprijin pentru eficientizarea socializării preșcolarilor în mediul familial

Desfășurare:

1. Consilierea individuală a părinților pe problema eficientizării socializării a copiilor în familie și grădiniță.
2. Discuții constructive dintre cadrul didactic și părinte în vederea identificării modalităților de asigurare a continuității intervențiilor educaționale din grădiniță și familie axate pe eficientizarea socializării preșcolarilor.

Activitatea 12:
„Părinții-parteneri ai educației”
Ședință cu părinți

Scop: identificarea impactului cooperării grădiniță-familie asupra optimizării socializării preșcolarilor.

Desfășurare:

1. “Familia și preșcolarul”: prezentarea rezultatelor evaluării sumative privind nivelul final de socializare a preșcolarilor; discuții.

Scopul: evaluarea impactului activităților realizate și a nivelului de dezvoltare socială a preșcolarilor.

2. Discuții cu referire la rezultatele obținute și trasarea ideilor de perspectivă.

Scopul: identificarea rezultatelor obținute și nevoile actuale.

3. Evaluarea sumativă a proiectului de parteneriat.

Scopul: evidențierea punctelor tari/slabe ale parteneriatului.

4. Schimbul de opinii și experiență între părinții participanți cu referire la diversitatea situațiilor cu care se confruntă în educația socială a copiilor, precum și acțiunilor luate cu scop de eficientizare a comportamentului social al copiilor.

Scopul: împărtășirea propriilor experiențe cu privire la situațiile cu care se confruntă în educația socială a copiilor.

Anexa 12.3.

PROGRAM FORMATIV PENTRU PREȘCOLARI **„Copilărie, prietenie, empatie!”**

Scopul programului: eficientizarea socializării preșcolarilor prin asigurarea cooperării părinților și a cadrelor didactice.

Obiectivele programului:

- ✓ formarea orientărilor și comportamentelor sociale ale copilului: complianța la reguli, relaționare socială, comportament prosocial;
- ✓ însușirea sistematică a noilor cunoștințe sociale;
- ✓ oportunitatea de a-și forma și consolida sentimente, convingeri;
- ✓ însușirea cunoștințelor despre reguli, relații și comportament;
- ✓ dezvoltarea capacității de a stabili interacțiuni cu alți copii și cu adulți;
- ✓ formarea deprinderii copiilor de a cunoaște și a respecta norme de comportare în societate;
- ✓ educarea trăsăturilor pozitive de voință și caracter a unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți;
- ✓ educarea abilităților de a intra în relație cu cei din jur;
- ✓ promovarea comportamentelor responsabile în grădiniță și în afara ei;
- ✓ conștientizarea importanței autocunoașterii în adoptarea unui stil de viață responsabil;
- ✓ dezvoltarea abilităților necesare lucrului în echipă;
- ✓ dezvoltarea aptitudinilor pentru un stil de viață armonios.

Grup țintă: preșcolari

Tehnologii implementate în cadrul programului:

Metode:

- verbale: conversația, explicația, descrierea, povestirea, expunerea, dezbateră.
- practice: exercițiul, jocul, brainstorming, turul galeriei, cubul, mâna oarbă.

Mijloace:

- obiectuale: creioane, plastilină, acuarele, cuburi, carioci, foi A4, foi A3,
- imagistice: fișe de activitate individuală; carte, planșă
- audio-vizuale: laptop, videoproiector, TV.

Forme de organizare a activității subiecților: frontal; grup; în pereche (diade); individual.

Timpul alocat activității: 30-35 minute

Prezentare tabelară în mod succint a activităților implementate

Nr. activități	Tipul activității	Tema activității	Tehnologii implementate			Data
			Metode, tehnici didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare a activității preșcolarilor	
1	Activitate didactică integrată DLC+DEC	„Emoțiile Sarei”	conversația, explicația, modelarea, turul galeriei	foi albe, acuarele, creioane colorate, plastelină	individual	24.03.2021
2.	Activitate didactică DLC	„Stupul de albine”	povestirea, mâna oarbă, conversația, explicația	foi albe, povestea, acuarele	individual	31.03.2021
3.	Activități de dezvoltare personală	„Ami ne învață despre reguli”	povestirea, conversația, explicația	poster cu reguli, povestea	frontal	14.04.2021
4.	Activitate didactică integrată DLC+DOS	„La ce să ne așteptăm când nu respectăm regulile”	exercițiul, conversația, explicația	poster cu reguli, scenariu	pe grupe	21.04.2021
5.	Activitate didactică integrată DLC+DOS	„Cârdul de găște sălbatice”	povestirea conversația, explicația	poveste, foaie, creioane colorate, carioci	frontal, individual	28.04.2021
6.	Activitate de dezvoltare personală	„A avea” sau a „nu avea” o problemă	dramatizarea conversația, explicația	lista cu situații	grup	12.05.2021
7.	Activitate de dezvoltare personală	„Bruno și Bruni au nevoie de ajutor”	conversația, explicația, exercițiul	povestea	individual	19.05.2021
8.	Drumeție (împreună cu părinții, cadrele didactice, preșcolarii)	Ne plimbăm, ne relaxăm, regulile respectăm!	conversația, explicația, descrierea, experiment	echipament adecvat	frontal	26.05.2021
9.	Expoziție (împreună cu părinții, cadrele didactice, preșcolarii)	„Curcubeul”	explicația, turul galeriei, desen pe asfalt	cetă colorată în culorile curcubeului	în perechi	2.06.2021
10.	Activități liber alese	„Pauza”	povestirea, conversația, explicația, decierea	Cartea cu poveste	frontal	9.06.2021
11.	Distracție sportivă (împreună cu părinții, cadrele didactice, preșcolarii)	„Învățăm, ne jucăm, ne distrăm”	explicația, conversația, exercițiul, jocul dinamic	Nu necesită	în perechi, pe grupe, frontal	16.06.2021
12.	Activități liber alese	„Turnuri din cuburi”	jocul didactic,	Cuburi, lego	individual	15.09.

			explicația, exercițiul			2021
13.	Activități liber alese	Alfii, Pufi și Pușu ne învață să rezolvăm problemele dintre prieteni	exercițiul, conversația	Scenariu, 2 păpuși	grup	22.09.2021
14.	Activități de dezvoltare personală	„Peștișorul prietenos”	povestirea, explicația, conversația	povestea	frontal	29.09.2021
15.	Activitate didactică integrată DLC+DOS+ALA2 (împreună cu părinții, cadrele didactice, preșcolarii)	„Culorile prieteniei”	exercițiul, metoda cubul, explicația, conversația, brainstorming	CD cu desenul animat „Albă ca Zăpada și cei 7 pitici”, scrisoare, plic, cub, jetoane ilustrând comportamente dezirabile/indezirabile (prietenoase/neprietenoase), ecusoane, panou, bomboane;	individual	6.10.2021
16.	Excursie (împreună cu părinții, cadrele didactice, preșcolarii)	„Explorăm, ne distrăm, socializăm!”	conversația, descrierea, demonstrația, observația, experimentul	Echipament adecvat	frontal	13.10.2021
17.	Activități liber alese	„Orășelul copiilor”	exercițiul, conversația, explicația, observația	cuburi	individual	20.10.2021
18.	Distracție sportivă (împreună cu părinții, educatorii, copiii)	„Cursa cu obstacole”	jocul de mișcare, explicația, conversația,	diferite obiecte din sala de grupă, eșarfă	în perechi	3.11.2021
19.	Activitate didactică DEC	„Copacul prieteniei”	explicația, demonstrația	O planșă, creioane, acuarele,	pe grupe	10.11.2021
20.	Activitate didactică integrată DLC+ALA2	„Trupa de dans”	povestirea, explicația, conversația	Povestea	frontal	17.11.2021
21.	Activitate didactică DOS	„Pălăria magică – soluții de rezervă	exercițiul, explicația	Scenariu, o pălărie	pe grupe	24.11.2021
22.	Activități liber alese	„Obiectul misterios”	jocul, explicația, conversația	Un obiect din sala de grupă	frontal	12.01.2022
23	Activitate didactică integrată DOS+ALA2 (împreună cu părinții, cadrele didactice și preșcolarii)	„Bucuria de a fi copil”	conversația, explicația,	hârtie colorată, lipici, foarfecă,	frontal, pe grupe	19.01.2022

24.	Activitate didactică DLC	„Povestea lui Lapinot!”	povestirea, repovestirea, conversația	povestea	individual	26.01.2022
25	Activitate de dezvoltare personală	„Povestea jucătorului de fotbal”	povestirea, explicația	povestea	frontal	2.02.2022
26	Activitate de dezvoltare personală	„Povestea prietenului meu”	povestirea, dramatizarea, explicația	Nu necesită	frontal	9.02.2022
27	Activitate didactică DOS	„Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”	povestirea, jocul de rol	povestea	frontal	16.02.2022
28	Activitate didactică DOS	„Doi prieteni” – Anton Pann	dramatizarea, explicația, demonstrația, conversația	nu necesită	în perechi	23.02.2022
29	Activități liber alese	„Liniștit ca un copac!”	explicația, exercițiul	poveste	individual	2.03.2022
30	Activitate didactică DLC	„Sunt mic, dar am un suflet mare”	recitarea, explicația, conversația	poezia	individual	9.03.2022
31	Activitate didactică DOS	„Gustări pentru cel mai bun prieten”	conversația, descrierea, exercițiul	felii de pâine, unt, gem, forme diverse	individual	16.03.2022
32	Activitate didactică DEC	„Nu te supăra, că nu e bine”, „Prieteni”	cântec, audiere, joc cu cânt și dans	nu necesită	frontal	23.03.2022

Activitatea 1:
„Emoțiile Sarei”
Activitate didactică integrată DLC+DEC

Scop: identificare prin desen, pictură, modelaj a anumitor emoții, în diferite situații problemă, gestionarea eficientă a unor emoții negative prin relaxare.

Desfășurare:

1. “Emoțiile Sarei” – poveste.

Scopul: identificarea situațiilor problemă apărute în poveste, denumirea corectă a emoțiilor regăsite în text, etichetarea corectă a reacțiilor emoționale.

2. Emoția preferată din poveste – desen, pictură, modelaj.

Scopul: redarea printr-o formă artistică a unor emoții identificate în textul poveștii.

3. Expoziția emoțiilor - turul galeriei.

Scopul: dezvoltarea capacității de a aprecia munca proprie și a altor copii.

4. Marele uf- joc de relaxare.

Scopul: gestionarea emoțiilor negative într-o formă dezirabilă.

Activitatea 2:
„Stupul de albine”
Activitate didactică DLC

Scop: ameliorarea relațiilor într-o familie, clasă sau grup; favorizarea disciplinei în interiorul unei colectivități; stimularea asumării responsabilităților.

Desfășurare:

1. Stupul de albine – poveste.

Scopul: identificarea situațiilor problemă apărute în poveste, conștientizarea importanței disciplinei într-un grup.

2. Regina albinelor – joc de rol.

Scopul: facilitarea demersului de a înțelege necesitatea asumării responsabilității în grup, dezvoltarea interacțiunii cu ceilalți prin joc.

Activitatea 3:
„Ami ne învață despre reguli”
Activități de dezvoltare personală

Scop: familiarizarea cu regulile, cunoașterea comportamentelor aferente regulilor.

Desfășurare:

1. Regulile -poster, discuții pe baza imaginilor pe de poster.

Scopul: identificarea unor reguli necesare.

2. Ami ne învață despre reguli – poveste.

Scopul: familiarizarea cu regulile, formularea regulilor.

3. Ce poți să spui despre...? – discuții.

Scopul: descrierea regulilor observate.

Activitatea 4:
„La ce să ne așteptăm când nu respectăm regulile”
Activitate didactică integrată DLC+DOS

Scop: conștientizarea faptului că una dintre consecințele nerespectării regulilor este excluderea; familiarizarea cu procedura de extindere

Desfășurare:

1. Regulile necesare pentru o bună înțelegere – convorbire.

Scopul: importanța respectării regulilor.

2. Ce se întâmplă dacă nu respectăm regulile? – dezbateri.

Scopul: conștientizarea consecințelor nerespectării regulilor.

3. Ami, Ric și doamna educatoare- joc de rol

Scopul: identificarea unei posibile consecințe ale nerespectării regulilor, și anume, excluderea.

Activitatea 5:

„Cârdul de găște sălbatice”

Activitate didactică integrată DLC+DOS

Scop: înțelegerea importanței recunoașterii greșelilor.

Desfășurare:

1. Cârdul de găște – lecturarea poveștii.

Scopul: identificarea greșelilor făcute de personajele poveștii, înțelegerea importanței recunoașterii greșelilor.

2. Eu aleg secvența desen.

Scopul: alegerea secvenței preferate din poveste și redarea prin desen a acesteia.

3. Așa da/ așa nu – convorbire

Scopul: argumentarea deciziei luate, înțelegerea importanței identificării greșelilor făcute.

Activitatea 6:

„A avea” sau a „nu avea” o problemă

Activitate de dezvoltare personală

Scop: identificarea posibilelor situații problemă, asocierea diferitelor stări emoționale cu situațiile problemă, etichetarea corectă a reacțiilor emoționale.

Desfășurare:

1. Situații problemă – discuții.

Scopul: înțelegerea noțiunii de situații problemă, exemplificarea unor situații problemă, identificarea posibilelor situații problemă.

2. Cum te-ai simți dacă... - prezentare situații problemă.

Scopul: identificarea reacțiilor emoționale în cazul unor situații problemă, asocierea diferitelor stări emoționale cu situațiile problemă.

3. Ce faci în această situație? – discuții.

Scopul: identificarea reacțiilor vizavi de situațiile descrise, stabilirea de către aceștia dacă reacțiile sunt adecvate sau nu.

Activitatea 7:

„Bruno și Bruni au nevoie de ajutor”

Activitate de dezvoltare personală

Scop: înțelegerea faptului că o situație are mai multe soluții, conștientizarea faptului că o problemă poate avea mai multe perspective, anticiparea posibilelor consecințe a soluțiilor propuse.

Desfășurare:

1. Aventurile lui Bruno și Bruni prin nămeți – poveste.

Scopul: identificarea problemelor cu care se confruntă personajele.

2. Ce credeți că ar putea să facă? – dezbateri

Scopul: găsirea soluțiilor adecvate, compararea soluțiilor oferite de copii, acceptarea ideilor de grup, dezvoltarea abilităților de conversație.

3. Ce credeți că se va întâmpla după ce ...? – discuții.

Scopul: încurajarea exprimării opiniilor proprii, dezvoltarea abilităților de anticipare a posibilelor consecințe ale soluțiilor propuse, dezvoltarea creativității și a imaginației.

Activitatea 8:
Ne plimbăm, ne relaxăm, regulile respectăm!
Drumeție

Scop: conștientizarea importanței respectării regulilor în afara spațiului educațional, dezvoltarea responsabilităților și formarea deprinderilor de interacțiune socială, dezvoltarea comportamentelor de cooperare în grup.

Desfășurare:

1. Pregătirea drumeției – informare.

Scopul: asigurarea măsurilor organizatorice corespunzătoare, identificarea necesității respectării regulilor în grup.

2. Desfășurarea drumeției.

Scopul: respectarea în afara mediului educațional a cunoștințelor dobândite, a abilităților de relaționare, cooperare, respect și voință.

3. Albumul grupei – colaj.

Scop: sistematizarea acțiunilor desfășurate, oglindirea aspectelor adecvate/ neadecvate din timpul drumeției.

Activitatea 9:

„Curcubeul”

Expoziție

Scop: dezvoltarea abilităților de cooperare, exersarea abilităților de împărțire a jucăriilor, de cerere și de oferire a ajutorului, de așteptare a rândului; dezvoltarea abilităților de a rezolva prin negociere problemele care pot să apară în grup.

Desfășurare:

1. Împreună lucrăm – tehnica Mâna oarbă.

Scopul: dezvoltarea acceptării muncii în echipă.

2. Prietenia – desen pe asfalt

Scopul: dezvoltarea abilităților de a împărții, de a aștepta rândul, de a oferi ajutor, de a cere ajutor, dezvoltarea comportamentelor de cooperare.

3. Expoziția prieteniei – turul galeriei.

Scopul: dezvoltarea capacității de a-și exprima părerea cu privire la rezultatul propriei munci dar și a celorlalți copii.

Activitatea 10:

„Pauza”

Activități liber alese

Scop: iustrarea consecințelor negative ale relațiilor de grup neadecvate și stimularea dezvoltării armonioase a acestora.

Desfășurare:

1. Pauza – poveste.

Scopul: ilustrarea consecințelor relațiilor de grup neadecvate, recunoașterea comportamentelor problemă.

2. Toni și cu mine: joc de rol.

Scopul: dezvoltarea capacității de a oferi soluții adecvate pentru a stimula o relație de prietenie armonioasă.

Activitatea 11:

„Învățăm, ne jucăm, ne distrăm”

Distrație sportivă

Scop: dezvoltarea abilităților de cooperare în joc, dezvoltarea încrederii în ceilalți, oferirea de ajutor

Desfășurare:

1. Atenție, start- joc distractiv

Scopul: dezvoltarea cooperării în joc, dezvoltarea capacității de a oferi ajutor, dezvoltarea încrederii în ceilalți.

2. Sunt/ nu sunt de acord cu -discuții

Scopul: dezvoltarea exprimării propriei păreri în grup, dezvoltarea capacității de argumentare a opiniei proprii.

Activitatea 12:
„Turnuri din cuburi”
Activități liber alese

Scop: dezvoltarea abilităților de conversație, exersarea oferirii ajutorului și cooperarea în joc, dezvoltarea interacțiunii într-o situație de joc.

Desfășurare:

1. Eu cu tine – tehnica Mâna oarbă.

Scopul: dezvoltarea importanței muncii în echipă.

2. Împreună construim- joc.

Scopul: dezvoltarea colaborării pentru a îndeplini o sarcină, dezvoltarea interacțiunii într-o situație de joc.

3. Turnuri multe și frumoase - turul galeriei.

Scopul: dezvoltarea abilităților de a aprecia munca colegilor.

Activitatea 13:
Alfii, Pufi și Pușu ne învață să rezolvăm problemele dintre prieteni
Activități liber alese

Scop: dezvoltarea modalităților de rezolvare a problemelor care pot să apară într-o relație de prietenie, exersarea strategiilor de rezolvare a problemelor, gestionarea eficientă a reacțiilor în situații conflictuale.

Desfășurare:

1. Alfii, Pufi, Pușu – joc de rol.

Scopul: dezvoltarea abilităților de a oferi soluții pentru situațiile problemă ale personajelor din scenariu, aprofundarea cunoștințelor despre cooperare și rezolvare de probleme.

2. Emoțiile lui Alfii, Pufi, Pușu – discuții

Scopul: observarea modului în care se manifestă emoțiile care apar în timpul unui conflict, asocierea expresiei feței cu emoticoane specifice.

Activitatea 14:
„Peștișorul prietenos”
Activități de dezvoltare personală

Scop: dezvoltarea relațiilor de prietenie, încurajarea acceptării mediilor noi.

Desfășurare:

1. Peștișorul auriu-poveste.

Scopul: identificarea modului de dezvoltare a relațiilor de prieteniei a personajelor din poveste.

2. Eu cred că- discuții.

Scopul: dezvoltarea interacțiunilor în grup, dezvoltarea abilităților de conversație.

3. Peștișor auriu- joc de rol.

Scopul: dezvoltarea relațiilor de prietenie, încurajarea acceptării noilor prietenii.

Activitatea 15:
„Culorile prieteniei”
Activitate didactică integrată DLC+DOS+ALA2

Scop: recunoașterea comportamentelor care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie; identificarea consecințelor comportamentelor prietenoase/neprietenoase; exersarea oferirii ajutorului și cooperarea în joc; exersarea strategiilor de negociere pentru rezolvarea problemelor din grup.

Desfășurare:

1. „Albă ca zăpada și cei șapte pitici” – vizionare secvență poveste:
<https://www.youtube.com/watch?v=fmlkbFc42ks>

Scopul: identificarea comportamentelor prietenoase/neprietenoase.

2. Cubul prieteniei – metoda cubul.

Scopul: descrierea caracteristicilor unui prieten, compararea a două perechi de prieteni, asocierea cuvântului „prietenie” cu un element din natură (o culoare, un anotimp, un animal, o floare, un fruct), analiza și ilustrarea comportamentelor prietenoase/neprietenoase, aplicarea unor soluții pentru păstrarea unei relații de prietenie în cazul unor conflicte dese, argumentarea proverbelor: „*Prietenul la nevoie se cunoaște!*”, „*Prieten e cel ce-ți știe defectele și te acceptă așa cum ești!*”

3. Așa da/ așa nu – joc exercițiu

Scopul: ilustrarea comportamentelor prietenoase pe panoul „AȘA DA!” iar comportamentele neprietenoase pe panoul „AȘA NU!”, descrierea comportamentelor prietenoase/neprietenoase și identificarea consecințelor acestora.

4. Zidul prieteniei – joc de mișcare.

Scopul: dezvoltarea sentimentului de coeziune a grupului, dezvoltarea cooperării în grup.

Activitatea 16:

„Explorăm, ne distrăm, socializăm!”

Excursie

Scop: dezvoltarea comportamentelor prosociale (cooperare, responsabilitate), dezvoltarea comunicării, educarea trăsăturilor pozitive de voință și caracter (seriozitate, respect față de semenii și mediul înconjurător, prietenie)

Desfășurare:

1. Pregătirea excursiei.

Scopul: identificarea nevoilor pentru excursie (respectarea regulilor, cooperare, colaborare, conversație).

2. Desfășurarea excursiei

Scopul: stimularea copiilor de a colabora și interacționa între ei; dezvoltarea spiritului de observație, formarea unor deprinderi (schițarea unor peisaje simple, alcătuirea unor scheme/desene); orientarea tot mai mult spre valori, prin abordarea educației cu referire la problematica umană, la domeniul moral-civic și cultural-artistic, estetic; asigurarea formării și dezvoltării unor trăsături pozitive de voință și caracter.

3. Albumul grupei

Scopul: dezvoltarea unui comportament tolerant, care să stimuleze respectul, înțelegerea și cooperarea, dezvoltarea implicării în acțiunile grupei.

Activitatea 17:

„Orășelul copiilor”

Activități liber alese

Scop: dezvoltarea comportamentelor prosociale, dezvoltarea abilităților de cooperare în joc, exersarea abilităților de împărțire a jucăriilor, de cerere și oferire a ajutorului, de așteptare a rândului, să dezvoltarea relațiilor de prietenie cu ceilalți copii.

Desfășurare:

1. Împreună vom reuși – tehnica mâna oarbă.

Scopul: formarea echipelor de lucru.

2. Construim un orășel – joc de construcții

Scopul: dezvoltarea cooperării, dezvoltarea abilităților de a împărți jucării, dezvoltarea capacității de a lucra în echipă, facilitarea stabilirii și menținerii relațiilor de prietenie, dezvoltarea capacității de a se implica în jocurile celorlalți.

3. Orășelul copiilor – turul galeriei

Scopul: dezvoltarea capacității de exprimare a propriei păreri, argumentarea opiniei proprii, dezvoltarea empatiei.

Activitatea 18:
„Cursa cu obstacole”
Distracție sportivă

Scop: dezvoltarea comportamentelor prosociale, dezvoltarea abilităților de cooperare în joc, dezvoltarea încrederii în ceilalți, oferirea de ajutor

Desfășurare:

1. Cursa cu obstacole - joc distractiv

Scopul: dezvoltarea cooperării în joc, dezvoltarea capacității de a oferi ajutor, dezvoltarea încrederii în ceilalți.

2. Da sau Ba-discuții

Scopul: dezvoltarea exprimării propriei păreri în grup, dezvoltarea capacității de argumentare a opiniei proprii.

Activitatea 19:
„Copacul prieteniei”
Activitate didactică DEC

Scop: dezvoltarea interacțiunii într-o situație de joc, dezvoltarea abilităților de conversație, dezvoltarea cooperării.

Desfășurare:

1. Copacul – pictură.

Scopul: dezvoltarea prin comparație cu elementul din natură „copacul” a sentimentului de cooperare în grup.

2. Amprenta mea – amprentare.

Scopul: dezvoltarea relațiilor de prietenie, exersarea oferirii ajutorului, cooperarea în grup.

3. Unde-s mulți puterea crește- turul galeriei.

Scopul: dezvoltarea coeziunii grupului.

Activitatea 20:
„Trupa de dans”
Activitate didactică integrată DLC+ALA2

Scop: ilustrarea consecințelor relațiilor de grup inadecvate

Desfășurare:

1. Trupa de dans – vizionare filmuleț de dans

https://www.youtube.com/watch?v=Jh8X3jY6HtE&list=PLE8PZOmm5N_hmiSx28QIvh8qyGSvn9Vq&index=5

Scopul: identificarea abilităților necesare coeziunii grupului.

2. Trupa de dans: poveste.

Scopul: recunoașterea consecințelor nerespectării regulilor în grup, conștientizarea importanței muncii în echipă.

3. Dansul prieteniei - dans <https://www.youtube.com/watch?v=DZVB49-GM2M>

Scopul: exersarea unor mișcări de dans potrivit cântecului, recunoașterea necesității perseverenței, muncii în echipă, a disciplinei pentru obținerea rezultatelor bune într-o activitate.

Activitatea 21:
„Pălăria magică – soluții de rezervă”
Activitate didactică DOS

Scop: anticiparea posibilelor probleme chiar și atunci când strategia de rezolvare a problemei este adecvată, achiziționarea strategiilor alternative pentru rezolvarea adecvată a unor situații problemă; exersarea strategiilor de reglare emoțională; adoptarea perspectivei altei persoane asupra problemei.

Desfășurare:

1. Pălăria magică – joc exercițiu.

Scopul: gestionarea adecvată a unor posibile situații chiar și în cazul în care strategia de rezolvare e adecvată dar rezultatul nu este cel așteptat, identificarea reacțiilor emoționale.

2. Soluții de rezervă - joc de rol.

Scopul: identificarea unor posibile cauze ale reacției neadecvate și găsirea de soluții adecvate

Activitatea 22:

„Obiectul misterios”

Activități liber alese

Scop: dezvoltarea abilităților de conversație, exersarea abilităților de interrelaționare prin dialog.

Desfășurare:

1. Ghici care e? – joc distractiv

Scopul: dezvoltarea muncii în echipă, dezvoltarea cooperării.

2. Ai ghicit, ai ghicit, treci la loc ești mulțumit! – joc de mișcare

Scopul: dezvoltarea comunicării asertive, acceptarea părerii altor copii, încurajarea participării la joc.

Activitatea 23:

„Bucuria de a fi copil”

Activitate didactică integrată DOS+ALA2

Scopul activității: dezvoltarea cooperării grădiniță-familie și valorificarea activităților didactice pentru dezvoltarea socială a preșcolarilor prin implicarea activă a părinților

Desfășurare:

1. Salutul de bun venit a părinților!

Scopul: dezvoltarea abilităților de a folosi formule de salut.

2. Călătorie imaginară în împărăția Bucuriei

Scopul: dezvoltarea abilităților de a imita și de a se juca împreună cu adulții, interacționând pozitiv cu aceștia.

3. Jocul: Bucuria de a fi copil!

Scopul: recunoașterea și respectarea regulilor, dezvoltarea abilităților de a cere ajutorul adultului atunci când este în dificultate.

4. Eu și familia mea!

Scopul: stabilirea relațiilor de colaborare cu colegii și adulții implicați în activitate.

5. Jocul: Dacă vesel se trăiește.

Scopul: dezvoltarea sentimentului de bucurie și de companie a copiilor la joacă.

Activitatea 24:

„Povestea lui Lapinot!”

Activitate didactică DLC

Scop: favorizarea unei mai bune discipline în grupă sau acasă.

Desfășurare:

1. Lapinot- poveste.

Scopul: dezvoltarea abilităților de disciplină, dezvoltarea abilităților de conversație.

2. Lapinot și girafa – dezbateri.

Scopul: identificarea modalităților de a media conflictul, exprimarea opiniilor cu părere la modul în care se poate re/câștiga încrederea unui prieten.

Activitatea 25:

„Povestea jucătorului de fotbal”

Activitate de dezvoltare personală

Scop: dezvoltarea solidarității; încurajarea muncii în echipă; încurajarea disciplinei; favorizează angajarea și responsabilizarea fiecăruia pentru sarcinile care presupun participarea mai multor persoane.

Desfășurare:

1. Calitățile jucătorului de fotbal – brainstorming.

Scopul: exprimarea propriei păreri în cadrul grupului, dezvoltarea abilităților de comunicare.

2. Povestea jucătorului de fotbal.

Scopul: dezvoltarea capacității de a înțelege nevoia respectării fiecărei persoane, nevoia integrării în grup.

Activitatea 26:

„Povestea prietenului meu”

Activitate de dezvoltare personală

Scop: inițierea interacțiunilor cu ceilalți copii, dezvoltarea ascultării asertive,

Desfășurare:

1. Unu, doi, ne jucăm mereu

Scopul: alegerea unui partener de joacă, dezvoltarea capacității de a forma grup de lucru cu un coleg.

2. Povestea misterioasă- joc

Scopul: exersarea comportamentelor care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie, dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni specifice vârstei, conștientizarea importanței nevoii reciprocității într-o relație.

Activitatea 27:

„Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”

Activitate didactică DOS

Scop: dezvoltarea capacității de a rezolva problemele în mod rațional, dezvoltarea comportamentelor prosociale, de acceptare și de respectare a diversității; autocontrol și expresivitate emoțională.

Desfășurare:

1. În lumea emoțiilor - discuții

Scopul: dezvoltarea persistenței în sarcini, exprimarea propriei păreri, ascultare activă.

2. Povestea Mașa, Dașa și Sașa – poveste.

Scopul: dezvoltarea capacității de a rezolva problemele în mod rațional

3. Emoțiile personajelor - joc

Scopul: identificarea emoțiilor de bază și a emoțiilor complexe (mândria, jena, rușinea, vinovăția) împărtășirea unor exemple de situații în care au trăit aceeași emoție ca personajele din poveste.

Activitatea 28:

„Doi prieteni” – Anton Pann

Activitate didactică DOS

Scop: însușirea normelor de comportament care să ducă la relații sociale fără conflicte, conștientizarea proverbului „Prietenul la nevoie se cunoaște”

Desfășurare:

1. Prieten – brainstorming.

Scopul: autocunoaștere, cunoașterea și acceptarea ideilor celorlalți.

2. Doi prieteni – lectură.

Scopul: cunoașterea și respectarea normelor de conviețuire socială prin manifestarea unor atitudini de prietenie, toleranță, armonie în relațiile cu cei din jur.

3. Doi prieteni- joc de rol.

Scopul: dezvoltarea exprimării adecvate a emoțiilor în interacțiunea cu ceilalți.

Activitatea 29:

„Liniștit ca un copac!”

Activități liber alese

Scop: dezvoltarea abilităților de a simți liniștea, dezvoltarea concentrării pe sine, conectarea cu lumea interioară

Desfășurare:

1. Liniștit ca un copac – poveste

Scopul: dezvoltarea sentimentului de siguranță alături de cei apropiați, dezvoltarea sentimentului de liniște.

2. Copacul se leagănă – joc de relaxare

Scopul: dezvoltarea abilităților de a se relaxa în momente dificile.

Activitatea 30:

„Sunt mic, dar am un suflet mare”

Activitate didactică DLC

Scop: dezvoltarea relațiilor de prietenie și dezvoltarea comunicării.

Desfășurare:

1. Sunt mic, dar am suflet mare: www.SapteAniDeAcasa.ro - poezie.

Scopul: dezvoltarea abilităților de conversație, dezvoltarea abilităților de a lega prietenii.

2. Prietenul meu/prietena mea – desen

Scopul: evidențierea propriului prieten prin desen, argumentarea alegerii făcute.

Activitatea 31:

„Gustări pentru cel mai bun prieten”

Activitate didactică DOS

Scop: dezvoltarea afecțiunii față de cei dragi, dezvoltarea sentimentului și abilităților de a dăru

Desfășurare:

1. Pregătirea materialelor necesare

Scopul: dezvoltarea cooperării, dezvoltarea abilităților de a oferi ajutor, a împărți obiecte, lucruri.

2. Fursecuri delicioase – activitate practic-gospodărească.

Scopul: dezvoltarea abilităților de a lucra în echipă, dezvoltarea cooperării, dezvoltarea sentimentului de a dăru.

3. Prieteniiile – discuții.

Scopul: dezvoltarea abilităților de ascultare activă, empatică.

Activitatea 32:

„Nu te supăra, că nu e bine”, “Prietenii”

Activitate didactică DEC

Scop: gestionarea emoțiilor negative într-o formă dezirabilă, prin cântec, dezvoltarea cooperării

Desfășurare:

1. Nu te supăra – cântec.

Scopul: dezvoltarea abilităților de a se relaxa în momente de supărare.

2. Prietenii – cântec

Scopul: dezvoltarea stării de bine, prin cântec

Anexa 13

Rezultate semnificației diferențelor componentelor socializării în etapa de constatare și control pentru grupul experimental și grupul de control conform testului t-Student pentru eșantion perechi (în baza aplicării programului SPSS 16,00)

Tabelul 13.1. Rezultatele diferențelor semnificative la parteneriat educațional (Chestionarul 5CE) al G.E. la etapa constatare /control conform testului t-Student

Statistica eșantioane perechi								
Diferențe perechi								
	Media	Abaterea standard	Eroare standard	95% Interval de încredere		t	diferențe	semnificație
				scăzut	înalt			
comunicare	5,30645	3,42406	,43486	6,17600	4,43690	-12,203	62	,000
conformitate	5,62903	3,47466	,44128	6,51143	4,74663	-12,756	62	,000
creativitate	5,58065	3,65544	,46424	6,50895	4,65234	-12,021	62	,000
coerenta	5,50000	3,51461	,44636	6,39254	4,60746	-12,322	62	,000
coeziune	5,43548	3,68702	,46825	6,37181	4,49916	-11,608	62	,000
eficienta	5,01613	3,83466	,48700	5,98995	4,04231	-10,300	62	,000
Total parteneriat	3,24677	20,04480	2,54569	37,55817	27,37732	-12,754	62	,000

Tabelul 13.2. Semnificația diferențelor la componenta cognitiv-comportamentală conform testului t-Student

	Media	N	Abaterea standard	Eroare standard
Cogn_comp_CD_const_ge	23,6613	62	3,75890	,47738
Cogn_comp_CD_control_ge	25,3871	62	4,91353	,62402

Tabelul 13.3. Rezultatele corelației la componenta cognitiv-comportamentală conform Bravais-Pearson

	N	Corelația	Sig.
Cogn_comp_CD_const_ge & Cogn_comp_CD_control_ge	62	,723	,000

Tabelul 13.4. Semnificația diferențelor la componenta cognitiv-comportamentală conform testului t-Student

	Diferențe perechi					t	df	semnificație
	Media	Abaterea standard	Eroare standard	95% Interval de încredere				
				scăzut	înalt			
Cogn_comp_CD_const_ge - Cogn_comp_CD_control_ge	1,72581	3,40284	,43216	-2,58997	-,86165	-3,993	61	,000

Tabelul 13.5. Semnificația diferențelor la componenta afectiv-volitivă conform testului t-Student

	Media	N	Abaterea standard	Eroare standard
Afec_vol_CD_const_ge	22,4194	62	3,92783	,49883
Afect_vol_CD_control_ge	24,8226	62	5,84646	,74250

Tabelul 13.6. Rezultatele corelației la componenta afectiv-volitivă conform Bravais-Pearson

	N	Corelația	Sig.
Afec_vol_CD_const_ge & Afect_vol_CD_control_ge	62	,669	,000

Tabelul 13.7. Semnificația diferențelor la componenta afectiv-volitivă conform testului t-Student

	Diferențe perechi					t	df	semnificație
	Media	Abaterea standard	Eroare standard	95% Interval de încredere				
				scăzut	înalt			
Afec_vol_CD_const_ge - Afect_vol_CD_control_ge	2,40323	4,34368	,55165	-3,50631	-1,30014	-4,356	61	,000

Tabelul 13.8. Semnificația diferențelor la componenta comunicativ-socială conform testului t-Student

	Media	N	Abaterea standard	Eroare standard
Comunic_soc_CD_const_ge	23,2581	62	3,82801	,48616
Comunic_soc_CD_control_ge	25,8387	62	5,84273	,74203

Tabelul 13.9. Rezultatele corelației la componenta comunicativ-socială conform Bravais-Pearson

	N	Corelația	Sig.
Comunic_soc_CD_const_ge & Comunic_soc_CD_control_ge	62	,630	,000

Tabelul 13.10. Semnificația diferențelor la componenta comunicativ-socială conform testului t-Student

	Diferențe perechi					t	df	semnificație
	Media	Abaterea standard	Eroare standard	95% Interval de încredere				
				scăzut	înalt			
Comunic_soc_C D_const_ge - Comunic_soc_C D_control_ge	- 2,580 65	4,53962	,57653	-3,73349	-1,42780	-4,476	61	,000

Tabelul 13.11. Semnificația diferențelor la componenta cognitiv-comportamentală conform testului t-Student

	Media	N	Abaterea standard	Eroare standard
Cogn_comp_P_const_ge	22,9355	62	3,66584	,46556
Cogn_comp_P_control_ge	25,1290	62	5,54411	,70410

Tabelul 13.12. Rezultatele corelației la componenta cognitiv-comportamentală conform Bravais-Pearson

	N	Corelația	Sig.
Cogn_comp_P_const_ge & Cogn_comp_P_control_ge	62	,542	,000

Tabelul 13.13. Semnificația diferențelor la componenta cognitiv-comportamentală conform testului t-Student

	Diferențe perechi					t	df	semnificație
	Media	Abaterea standard	Eroare standard	95% Interval de încredere				
				scăzut	înalt			
Cogn_comp_P_c onst_ge - Cogn_comp_P_c ontrol_ge	- 2,1935 5	4,70730	,59783	-3,38898	-,99812	-3,669	61	,001

Tabelul 13.14. Semnificația diferențelor la componenta afectiv-volitivă conform testului t-Student

	Media	N	Abaterea standard	Eroare standard
Afect_vol_P_const_ge	21,7097	62	3,70373	,47037
Afect_vol_P_control_ge	24,2742	62	6,05215	,76862

Tabelul 13.15. Rezultatele corelației la componenta afectiv-volitivă conform Bravais-Pearson

	N	Corelația	Sig.
Afect_vol_P_const_ge & Afect_vol_P_control_ge	62	,529	,000

Tabelul 13.16. Semnificația diferențelor la componenta afectiv-volitivă conform testului t-Student

	Diferențe perechi					t	df	semnificație
	Media	Abaterea standard	Eroare standard	95% Interval de încredere				
				scăzut	înalt			
Afect_vol_P_const_ge - Afect_vol_P_control_ge	-2,56452	5,16172	,65554	-3,87535	-1,25369	-3,912	61	,000

Tabelul 13.17. Semnificația diferențelor la componenta comunicativ-socială conform testului t-Student

	Media	N	Abaterea standard	Eroare standard
Comunic_soc_P_const_ge	22,6935	62	3,46215	,43969
Comunic_soc_P_control_ge	25,8710	62	6,17898	,78473

Tabelul 13.18. Rezultatele corelației la componenta comunicativ-socială conform Bravais-Pearson

	N	Corelația	Sig.
Comunic_soc_P_const_ge & Comunic_soc_P_control_ge	62	,491	,000

Tabelul 13.19. Semnificația diferențelor la componenta comunicativ-socială conform testului t-Student

	Diferențe perechi					t	df	semnificație
	Media	Abaterea standard	Eroare standard	95% Interval de încredere				
				scăzut	înalt			
Comunic_soc_P_const_ge - Comunic_soc_P_control_ge	-3,1774 2	5,40044	,68586	-4,54887	-1,80596	-4,633	61	,000

DECLARAȚIE
*de asumare a răspunderii pentru originalitatea conținutului tezei
și respectarea standardelor de calitate și de etică profesională*

Subsemnatul(a) ANDRASCIUC BIRTOK VASILICA, doctorand(ă) în cadrul Școlii Doctorale Științe ale Educației, a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, declar pe proprie răspundere că materialele prezentate în teza de doctorat cu tema „SOCIALIZAREA PREȘCOLARILOR ÎN CONTEXTUL PARTENERIATULUI EDUCAȚIONAL GRĂDINIȚĂ-FAMILIE”, sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Numele, prenumele Birtok Andrasciuc Vasilica

Semnătura doctorandului (ei)

Data: 03.08.2023

CURRICULUM VITAE

	
Curriculum vitae Europass	
Informații personale	
Nume / Prenume	Andrasciuc (căs.Birtok) Vasilica
Adresă(e)	Bld. Independentei, ap.23, bl.16, loc. Sighetu Marmatiei, jud. Maramureș, România
Telefon(oane)	0755763538
Fax(uri)	
E-mail(uri)	vasilicaandrasciuc@yahoo.com
Naționalitate(-tăți)	Română
Data nașterii	20.02.1988
Sex	Feminin
Experiența profesională	
Perioada Funcția sau postul ocupat Numele și adresa angajatorului	1 septembrie 2023 – perioadă nedeterminată Educatore titulară– profesor învățământ preșcolar Grădinița cu program prelungit nr.12, Sighetu Marmăției, Maramureș
Perioada Funcția sau postul ocupat Numele și adresa angajatorului	1 septembrie 2022 – 31 august 2023 Educatore titulară– profesor învățământ preșcolar Școala Gimnazială Budești, Maramureș
Perioada Funcția sau postul ocupat Numele și adresa angajatorului	1.09. 2009 -31.08.2021 Educatore titulară– profesor învățământ preșcolar Liceul Tehnologic „Alexandru Filipașcu,, Petrova, Maramureș
Perioada Funcția sau postul ocupat Numele și adresa angajatorului	2007-2008 / 2008-2009 Educatore titulară detașată (post titular Școala nr. 3 Borșa, Maramureș) Școala cu clasele I-VIII Rona de Sus, Maramureș
Perioada Funcția sau postul ocupat Numele și adresa angajatorului Activități și responsabilități principale	2006-2007 Educatore Școala cu clasele I-VIII Bocicioiu Mare, Maramureș Predare-învățare-evaluare
Educație și formare	
Perioada Calificarea/diploma obținută Numele și tipul instituției de învățământ/furnizorului de formare	2020-2023 Diploma de master Consiliere școlară și asistență psihopedagogică Universitatea „Babes Bolyai”, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației Cluj Napoca
Perioada Calificarea/diploma obținută Numele și tipul instituției de învățământ/furnizorului de formare	2014-2017 Diploma licența Pedagogia învățământului primar și preșcolar Universitatea „Babes Bolyai” Cluj Napoca, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Extensia Sighetu Marmăției, Maramureș
Perioada Calificarea /diploma obținută Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	2012-2014 Diploma de master Psihologie clinică și psihoterapie Universitatea de Vest „Vasile Goldis” Arad, Facultatea de Psihologie, Științe ale Educației și Educație Fizică și Sport, Arad
Perioada Calificarea /diploma obținută Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	2009-2011 Diploma de master Consiliere în școală dezvoltarea sănătății mintale Universitatea „Babeș – Bolyai” Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Cluj Napoca
Calificarea /diploma obținută	2006-2009 Diploma de licență în psihologie

Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Universitatea „Spiru Haret”, Facultatea de Sociologie – Psihologie, Diploma de licență în geografia turismului Universitatea „Babeș – Bolyai” Cluj Napoca, Facultatea de Geografie, Specializarea Geografia turismului, Extensia Sighetu Marmăției Maramureș 2002-2006									
Perioada	Certificat de competență profesională: învățător – educatoare, diploma de bacalaureat									
Calificarea /diploma obținută	Liceul Pedagogic „Taras Sevcenko” – Sighetu Marmăției, Maramureș									
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Grade didactice									
Formare profesională	<i>Gradul didactic I</i> 2014-2016 <i>Gradul didactic II</i> 2012 <i>Gradul didactic Definitiv</i> 2008 Universitatea „Babeș – Bolyai” Cluj Napoca Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic									
Aptitudini și competențe personale										
Limba(i) maternă(e)	română									
Limba(i) străină(e) cunoscută(e)	ucraineană, engleză, rusă									
Autoevaluare	Înțelegere				Vorbire				Sciere	
<i>Nivel european</i> (*)	Ascultare		Citire		Participare la conversație		Discurs oral		Exprimare scrisă	
Limba ucraineană	C 2	Utilizator experimentat	C 2	Utilizator experimentat	C 2	Utilizator experimentat	C 2	Utilizator experimentat	C2	Utilizator experimentat
Limba engleză	B 1	Utilizator independent	B 1	Utilizator independent	A 2	Utilizator elementar	A 2	Utilizator elementar	A2	Utilizator elementar
Limba rusă	A 2	Utilizator elementar	B 1	Utilizator independent	A 2	Utilizator elementar	A 2	Utilizator elementar	A2	Utilizator elementar
	<i>(*) Nivelul Cadrelui European Comun de Referință Pentru Limbi Străine</i>									
Competențe și aptitudini de utilizare a calculatorului	stăpânirea programelor Word, Excel, Power Point, Corel Draw, Corel Foto Paint. SPSS; absolvirea cursurilor PC									
Informații suplimentare/Anexe	<p>Lista lucrărilor științifice:</p> <p>*ANTOCI, D., ANDRASCIUC BIRTOK, V. The kindergarten-family partnership versus the socialization of preschoolers in an educational context. În <i>Analele Universității Craiova. PSYCHOLOGY - PEDAGOGY</i> Year – XXI. 2022, nr. 44, Issue 2, pp. 121-135. ISSN 2668-6678 ISSN-L 1582-313X.</p> <p>*ANTOCI, D., ANDRASCIUC BIRTOK, V. The development of the socialization of preschoolers through the prism of the kindergarten family partnership in the contexts of formal, nonformal, informal education. In <i>Advances in education sciences. Virtual Learning Environments Research Laboratory, University of Craiova.</i> 2022, Vol. 4, Issue 1, pp.41-64. ISSN 2668-5256. DOI 10.5281/zenodo.7492793.</p> <p>*ANDRASCIUC BIRTOK, V. Activitățile extracurriculare și rolul acestora în dezvoltarea socială a preșcolărilor. In <i>In Revista Didactica Pro...</i>, revistă de teorie și practică educațională. 2022, nr. 2-3(132-133), pp. 74-76. ISSN 1810-6455.</p> <p>*ANDRASCIUC BIRTOK, V. Jocul – forma esențială de activitate în grădiniță pentru dezvoltarea socială a preșcolărilor modern. In <i>Revista Didactica Pro...</i>, revistă de teorie și practică educațională. 2021, nr. 4-5 (128-129), pp. 57-59. ISSN 1810-6455. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.5596858. Disponibil:</p> <p>*ANDRASCIUC BIRTOK, V. Abordări ale rușinii ca factor perturbator în socializarea preșcolărilor. În <i>Univers Pedagogic. Categoria B.</i> 2021, nr. 3(71), pp. 102-104. ISSN 1811-5470.</p> <p>ANTOCI, D., ANDRASCIUC BIRTOK, V. Modelul funcțional al parteneriatului educațional contemporan. In <i>Acta et commentationes Sciences of Education.</i> 2022, nr. 4(30), pp. 78-87. ISSN 1857-0623 /ISSNe 2587-3636.</p> <p>*ANDRASCIUC BIRTOK, V., ANTOCI, D. Peculiarities of educational partnership in preschool educational institutions. In <i>X International Scientific and Practical Conference Modern education: strategies and technologies of teaching youth and adults.</i> Збірник наукових праць у 2 частинах. Частина 2. February 23-24, 2023, Переяслав: Ucraina. pp.11.23. ISBN 978-617-7747-69-6.</p> <p>*CHIRICĂ, G., ANDRASCIUC, V. Socializarea la vârsta preșcolară și valențele familiei în acest proces. În <i>Tradiție și inovație în educație Învățământul general: tradiție și inovație</i>, vol.I, 18-19 octombrie 2019, Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, pp.14-20. ISBN 978-9975-76-289</p> <p>*CHIRICĂ, G., ANDRASCIUC, V. Grădinița-mediul educațional favorabil socializării copilului preșcolar. În <i>Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă Conferință științifico-practică cu participare internațională</i>, ediția a III-a, 31 ianuarie-1 februarie 2020, Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, pp 23-27. ISBN 978-9975-76-299-1.</p> <p>*CHIRICĂ, G., ANDRASCIUC, V. Socializarea la vârsta preșcolară și rolul parteneriatului grădiniță-familie în acest proces. În <i>Materialele conferinței Orientări actuale în cercetarea doctorală</i>, Ediția 8. 8, 15 septembrie 2019. Bălți, Republica Moldova. Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, pp.114-119. ISBN 978-9975-50-236-8.</p>									